

Põhiõigused

Euroopa Liidus on põhiõiguste kaitse tagatud riiklikul tasandil liikmesriikide põhiseaduslike süsteemidega ja liidu tasandil Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga

Strasbourgis asuv Euroopa Inimõiguste Kohus, mis ei ole ELi institutsioon, vaid Euroopa Nõukogu organ, pakub täiendavat kaitset Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis sätestatud õiguste väidetava rikkumise korral.

Euroopa Liidu põhiõiguste hartas on sätestatud mitmesugused üksikisikute õigused ja vabadused. See kätkeb õigusi, mis tulenevad Euroopa Liidu Kohtu praktikast või sisalduvad Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis, ning muid õigusi ja põhimõtteid, mis on juurdunud ELi liikmesriikide põhiseaduslikes traditsioonides ja rahvusvahelistes dokumentides.

Hartasse, mille koostamisel on osalenud kõikide ELi liikmesriikide valitsusesindajad ja parlamendiliikmed, on koondatud mitmesugused põhiõigused – näiteks sõna- ja usuvabadus ning majanduslikud ja sotsiaalsed õigused –, mis peegeldavad Euroopa ühiseid väärtusi ja põhiseaduslikku pärandit. Harta sisaldab ka nn kolmanda põlvkonna õigusi nagu õigus andmete kaitsele ja õigus heale haldusele.

Kui Te leiate, et Teie põhiõigusi on rikutud, on Teil võimalik pöörduda abi saamiseks mitmesuguste riiklike institutsioonide või ametiasutuste ning teatavatel tingimustel ka ELi institutsioonide või asutuste poole.

Käesolevas rubriigis on esitatud teave institutsioonide kohta, kelle poole võib pöörduda põhiõiguste rikkumise korral. **Riigi kohta üksikasjaliku teabe saamiseks klõpsake paremas servas selle lipukesel.**

Riigi tasandil

Euroopa Liidu põhiõiguste hartat kohaldatakse liikmesriikide suhtes üksnes siis, kui nad rakendavad ELi õigust. Liikmesriikide ametiasutustele – seadusandlikele, täitev- ja kohtuasutustele – on põhiõiguste harta siduv vaid ELi õiguse rakendamise korral, eelkõige siis, kui nad kohaldavad ELi määruseid ja otsuseid või rakendavad ELi direktiive. Liikmesriikide kohtunikel on volitused tagada Euroopa Kohtu juhendamisel põhiõiguste harta järgimine liikmesriikide poolt üksnes siis, kui liikmesriigid rakendavad ELi õigust.

Juhul kui konkreetne olukord ei ole seotud ELi õigusega, teevad otsuse põhiõiguste jõustamise kohta riiklikud ametiasutused, sealhulgas kohtud. Olukorras, kus hartat ei kohaldata, on põhiõigused riiklikul tasandil tagatud riiklike põhiseaduslike süsteemidega. Liikmesriikidel on ulatuslikud põhiõiguste alased riiklikud eeskirjad, mille täitmise tagavad riiklikud kohtud.

Kõik liikmesriigid on võtnud endale sõltumata nende kohustustest ELi õiguse raames ka kohustused Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni alusel. Seega saavad kodanikud viimase väljapääsuna, olles ammendanud kõik riikliku tasandi õiguskaitselahendid, pöörduda juhul, kui liikmesriik rikub mõnda Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga tagatud põhiõigust, Strasbourgis asuvasse Euroopa Inimõiguste Kohtusse.

Euroopa Inimõiguste Kohus on koostanud [vastuvõetavuse kriteeriumide kontroll-loendi](#), et võimalikud taotlejad saaksid välja selgitada, kas nende kaebuse läbivaatamisele võib esineda takistusi.

ELi tasandil

Euroopa Komisjoni roll

Euroopa Liidu põhiõiguste hartat kohaldatakse kogu ELi institutsioonide tegevuse suhtes. Euroopa Komisjoni kohustus on tagada, et tema seadusandlikud ettepanekud oleksid hartaga kooskõlas. Kõik ELi institutsioonid (eelkõige Euroopa Parlament ja nõukogu) vastutavad harta järgimise eest õigusloome protsessi vältel tervikuna.

Põhiõiguste hartat kohaldatakse liikmesriikide suhtes üksnes siis, kui nad rakendavad ELi õigust. Kui üksikisik leiab, et mõni riiklik ametiasutus on ELi õigust rakendades hartat rikkunud, võib ta esitada kaebuse komisjonile, kellel on õigus algatada liikmesriigi suhtes rikkumismenetlus.

Komisjon ei ole kohtuorgan või apellatsioonikohus, kellele esitada kaebusi riiklike või rahvusvaheliste kohtute otsuste peale.

Samuti ei vaata ta põhimõtteliselt läbi üksikjuhtumite asjaolusid. Erandiks on juhtumid, mille asjaolude läbivaatamine aitab komisjonil täita oma ülesannet tagada ELi õiguse nõuetekohane rakendamine liikmesriikides. Laiaulatuslikuma probleemi tuvastamise korral võib komisjon võtta selle lahendamiseks ühendust riiklike ametiasutustega ning vajaduse korral võib ta kaevata liikmesriigi Euroopa Kohtusse. Selliste menetluste eesmärk on tagada, et asjaomase riigi õigus – või riiklike ametiasutuste või kohtute tegevus – oleks kooskõlas ELi õiguse nõuetega.

Euroopa Liidu Kohus

Luxembourgis asuv Euroopa Kohus on Euroopa Liidu institutsioon. See on viimane instants aluslepingute, põhiõiguste harta või ELi õigusega seotud küsimustes. Kohus tagab, et aluslepinguid, hartat või ELi õigust tõlgendatakse ja kohaldatakse kogu liidus ühtemoodi, ning et ELi institutsioonid ja liikmesriigid täidavad neile ELi õigusest tulenevaid kohustusi.

Kui üksikisikud või ettevõtjad leiavad, et otseselt nende suhtes kehtiva õigusaktiga, mille on koostanud ELi institutsioonid, rikutakse nende põhiõigusi, võivad nad viia asja Euroopa Kohtusse, kellel on teataval tingimustel volitused selline õigusakt tühistada. Üksikisik ei saa siiski kaevata Euroopa Kohtusse teist (füüsilist või juriidilist) isikut ega liikmesriiki.

Euroopa Inimõiguste Kohus

Lissaboni lepingu jõustumine kohustab Euroopa Liitu ühinema Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga. Ühinemisprotsessi eduka lõpetamise järel võivad üksikisikud, kelle arvates on Euroopa Liit rikkunud nende inimõigusi ja kes on ammandanud kõik riikliku tasandi õiguskaitsevahendid, pöörduda kaebusega ka Euroopa Inimõiguste Kohtusse. See võimaldab kehtestada täiendava õigusliku kontrolli põhiõiguste kaitseks Euroopa Liidus.

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.

Viimati uuendatud: 18/01/2019

Põhiõigused - Belgia

[Kohtud](#)

[Ombudsmanid](#)

[Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused](#)

[Muu](#)

Kohtud

Belgia kohtutesse võib pöörduda mis tahes vaidlustega, mis puudutavad õiguste, sealhulgas põhiõiguste kasutamist. Menetluse võivad algatada nii üksikisikud kui ka ametiasutused.

See, milline kohus on pädev, oleneb õigusrikkumise iseloomust ja tõsidusest või poolte staatusest (kaupleja, ajakirjanik jne).

Konstitutsioonikohus (*Cour constitutionnelle/Grondwettelijk Hof*) selgitab välja, kas õigusakt vastab põhiseaduse järgmistele artiklitele:

- II jao artiklid 8–32 (Belglased ja nende õigused);
- artiklid 170 ja 172 (Maksude õiguspärasus ja võrdsus);
- artikkel 191 (Välismaalastest füüsiliste isikute kaitse).

Teave kohtute korralduse ja nende pädevuse kohta on esitatud selle portaali lehekülgedel, kus käsitletakse järgmist:

- [Liikmesriikide kohtusüsteemid – Belgia](#)

- [Üldkohtud – Belgia](#)
- [Erikohtud – Belgia](#) (riiginõukogu ja konstitutsioonikohus)

Seotud lingid

- [Föderaalne avalik õigusteenistus](#) (*Service public fédéral de la Justice/Federale overheidsdienst Justitie*)
- [Kohtufiliaalide portaal](#) (kohtute aadressid ja lahendid)
- [Belgia riigiportaal](#)

Ombudsmanid

Ombudsmanid on sõltumatud järelevalve teostajad, kelle on ametisse nimetanud föderatsiooni ja Belgia piirkondade parlamendid, et nad kontrolliksid elanike kaebusi haldusasutuste võetud meetmete kohta või nende asutuste töömeetodite kohta. Selles üldises raamistikus võidakse neilt nõuda kaebuste uurimist, mis on otseselt või kaudselt seotud inimõigustega. Ombudsmanid kontrollivad, et haldusasutused tegutseksid kooskõlas inimõigusi kaitsvate eeskirjadega ning hea halduse tava standarditega.

Neid ombudsmane ei tohiks ajada segamini organitega, mis tegelevad tsiviil- või kriminaalmenetluse raames eraviisilise vahendamisega.

Ombudsmaniga võib ühendust võtta igaüks, kes soovib haldusasutuse vastu kaebuse esitada. Nad tegutsevad tasuta ja neil on laialdased uurimisvõimused.

Ombudsmanid püüavad lahendada kaebusi koostöös asjaomase haldusasutusega; nad annavad asutusele soovitusi mis tahes tuvastatud probleemidega tegelemiseks. Nad avaldavad oma tegevuse kohta korrapäraselt aruandeid.

See, milline ombudsman on pädev, oleneb asjaomasest haldusasutusest.

Föderaalsetes küsimustes tuleks ühendust võtta [föderaaltasandi ombudsmaniga](#) (*Médiateur fédéral/federale Ombudsman*)

Piirkondade ja kogukondadega seotud küsimustes saab võtta ühendust järgmiste talitustega:

- [Vallooni piirkonna ombudsman](#) (*Service du médiateur de la Région wallonne*)
- [Prantsuse kogukonna ombudsman](#) (*Service du médiateur de la Région wallonne*)
- [Flaami ombudsmani osakond](#) (*Vlaamse Ombudsdienst*)
- [Saksakeelse kogukonna ombudsman](#) (*Ombudsman für die Deutschsprachige Gemeinschaft*)

Olemas on ka lastele spetsialiseerunud ombudsman:

- [Prantsuse kogukonna lasteõiguste esindaja](#) (*Délégué général aux droits de l'enfant de la Communauté française*)
- [Flaami lasteõiguste voliniku büroo](#) (*Vlaamse Kinderrechtenkommissariat*)

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

- **Võrdõiguslikkusega tegelevad asutused**

Võrdsete võimaluste ja rassismivastase võitluse keskus

[Võrdsete võimaluste ja rassismivastase võitluse keskuse](#) (*Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme /Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding*) ülesanded hõlmavad võrdsete võimaluste edendamist ja võitlemist kõigi eristamisvormidega, tõrjumisega, piiramisega või eelistamisega, mis põhinevad rahvusel, nn rassil, nahavärvil, põlvnemisel, rahvuslikul või etnilisel päritolul, seksuaalsel sättumusel, perekonnaseisul, sünnipäral, jõukusel, vanusel, usulistel või filosoofilistel veendumustel, praegusel või tulevasel tervises seisundil, puudel, poliitilistel veendumustel, kehalistel või geneetilistel omadustel või sotsiaalsel taustal.

Keskusega saab ühendust võtta

- igaüks, kellel on küsimusi või kes soovib saada arvamust diskrimineerimise, rassismi või kodanike riigis elamise või viibimise või põhiõiguste kohta;
- igaüks, kes on langenud diskrimineerimise või rassismi ohvriks või sattunud selle tunnistajaks.

Keskuse esmatasandi talitus annab esialgse vastuse ja vajaduse korral kogub lisateavet edasiste meetmete võtmiseks.

Kui osutub vajalikuks põhjalikum analüüs või uurimine või kui taotluse töötlemiseks on vaja võtta ühendust kolmandate isikutega, edastatakse toimik keskuse kõrgema talituse spetsialistile.

Kui analüüsist nähtub, et küsimus ei kuulu keskuse pädevusse, teavitatakse sellest asjaomast isikut ning võimaluse korral suunatakse ta teise talituse või teise isiku juurde, kes on pädev taotlust käsitlema (haldusasutus, esimese või teise tasandi abile spetsialiseerunud era- või avaliku sektori talitus, politsei või jurist).

Keskusega saab otse ühendust võtta. Samuti on keskuse veebisaidil esitatud [☞ selliste liitude või asutuste aadressid, kellel on eriteadmised või kes tegutsevad kohalikul tasandil](#) ning kellega keskus on allkirjastanud koostöölepingu ja kellega saab diskrimineerimisega seotud küsimustes abi saamiseks samuti ühendust võtta.

Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme/
Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding
Rue Royale/Koningsstraat 138
1000 Brüssel
Tel: (+32) 800 12 800 – (tasuta infotelefon)
(+32) 2 212 30 00

Seonduv link:

[☞ Võrdsete võimaluste ja rassismivastase võitluse keskus](#)

Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse instituut

Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse instituut (*Institut pour l'égalité des femmes et des hommes/Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen*) on sõltumatu avalik-õiguslik asutus, mis edendab naiste ja meeste võrdõiguslikkust ja võitleb soopõhise diskrimineerimisega.

Instituut saab juhtudel, mis hõlmavad meeste ja naiste vahelist diskrimineerimist või transseksuaalide diskrimineerimist, pakkuda õigusabi ja algatada kohtuasju.

Instituudiga saab võtta ühendust, kasutades veebivormi või järgmisi kontaktandmeid:

Institut pour l'égalité des femmes et des hommes/
Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen
Rue Ernest Blerot/Ernest Blerotstraat 1
1070 Brüssel
Tel: (+32) 800 12 800 – (tasuta infotelefon)
(+32) 2 233 42 65
Faks: (+32) 2 233 40 32
E-post: [☞ egalite.hommesfemmes@iefh.belgique.be](mailto:egalite.hommesfemmes@iefh.belgique.be)

Seonduv link:

Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse instituut:

- **Eraelu kaitse komisjon**

Eraelu kaitse komisjon (*Commission de la protection de la vie privée/Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer*) on sõltumatu komisjon, mis loodi esindajatekoja toetusel pärast eraelu kaitse seaduse vastuvõtmist 8. detsembril 1992. aastal. Seega ei anna ta aru justiitsministeeriumile.

Eraelu kaitse komisjon on sõltumatu järelevalveasutus, kes vastutab selle tagamise eest, et isikuandmete töötlemisel austatakse eraelu puutumatust.

Komisjoni mitmesugused ülesanded on jaotatud viieks põhitegevusalaks: abistamine, teavitamine, kaebuste käsitlemine, arvamused ja soovitused ning viimaks jõustamine.

– Abistamine: see tegevusvaldkond on tihedalt seotud teavitamisfunktsiooniga. Eraelu kaitse komisjon pakub abi kõigile ametiasutustele, erasektorile, elanikele või vastutavatele töötlejatele (füüsilised või juriidilised isikud).

Komisjoni ülesanded selles valdkonnas on järgmised: teabe andmine kõigile vastavalt teabenõudele, olenemata sellest, kas tegemist on andmesubjektide või vastutavate töötlejatega; andmetega tutvumise ja andmete parandamise õiguse kindlustamine; teatiste töötlemine; avaliku registri ajakohastamine; teabe andmine kui kaebuste menetlemise üks osa; eraisikute või vastutavate töötlejate nõutud teabe esitamine; iga-aastane aruandlus parlamendile.

Komisjon abistab nii avalik-õiguslikke asutusi kui ka andmetöötajaid, korraldades vastava taotluse korral mitteametlikke eelkonsultatsioone, et tagada eraelu puutumatus nõude arvessevõtmine projektide väljatöötamisel. Samuti aitab komisjon andmesubjektidel nende õigusi kasutada ja teavitab neid selleks eelkõige nende õigustest ja menetlustest, mida tuleb järgida. Rahvusvahelise andmevahetuse puhul aitab komisjon piiriüleses tegevuses osalevaid organisatsioone. Nagu ka riiklikul tasandil, aitab komisjon kõiki piiriülestest andmevoogudest mõjutatud andmesubjekte.

– Teavitamine: eraelu kaitse komisjon annab teavet nii ametiasutustele kui ka andmesubjektidele ja vastutavatele töötajatele.

See tegevusvaldkond hõlmab iga-aastast aruandlust parlamendile ning halduskava koostamist; kodukorda; avaliku registri pidamist; üldiselt avalikkuse teavitamist (koduleht, konverentsid, kliendile suunatud vastused, teadlikkuse suurendamine jne). Samuti tuleks märkida, et nende eri tegevusvaldkondade puhul ei piirdu komisjon tingimata riigisisese tasandiga, vaid tegutseb sageli ka rahvusvahelisel tasandil, kus tal on oluline roll teabe andmisel ja teadlikkuse suurendamisel.

– Kaebuste käsitlemine: kui andmesubjekt esitab kaebuse, tegutseb eraelu kaitse komisjon vahendajana.

Kui vastutavad töötajad ei austa andmesubjektide õigusi, asub komisjon andmesubjekti taotlusel neid õigusi jõustama (õigus esitada vastuväiteid ja nõuda andmete parandamist, õigus kaudsele juurdepääsule jne). Selleks kasutab komisjon kõiki saadaolevaid vahendeid (aruanne riigiprokuröri, tsiviilkohtusse esitatav hagi jne). Piiriüleste andmekaitsega seotud õigusrikkumiste korral teeb komisjon koostööd rahvusvahelistes uurimistes, mille puhul on praktiliste lahenduste leidmiseks vajalik kõigi pädevate andmekaitseasutuste osalemine.

– Arvamused: eraelu kaitse komisjon avaldab arvamusi määruste ja standardite kohta.

Selles valdkonnas hõlmab komisjoni tegevus peamiselt ametiasutusi ja muid vastutavaid organeid. Komisjon avaldab arvamusi ja soovitusi eraelu kaitse aspekte sisaldavate seaduseelnõude kohta. Riiklikes ja rahvusvahelistes töörühmades (nt artikli 29 töörühm, rahvusvahelise andmekaitse ja side töörühm, andmekaitse ja eraelu puutumatus eest vastutavate volinike rahvusvaheline konverents, muud eraelu kaitse järelevalveasutused jne) ning oma kontaktide kaudu samalaadsetes välismaistes organisatsioonides osaleb komisjon otsuste tegemisel eraelu kaitse valdkonnas.

– Jõustamine: eraelu kaitse komisjon tagab andmekaitsealaste õigusaktide järgimise.

Komisjon vastutab mis tahes sektori organisatsioonidele, näiteks vastutavatele töötajatele lubade andmise eest isikuandmete vastuvõtmiseks, töötlemiseks ja edastamiseks. Samuti tegeleb komisjon nende vastutavate töötajate järelevalvega, inspekteerib neid, annab soovitusi ja hindab nende heakskiidetud turvameetmeid.

Teabenõuded või abitaotlused ja mis tahes kaebused saab esitada otse eraelu kaitse komisjonile kas posti, telefoni või e-posti teel ning kontaktandmed on järgmised:

Commission de la protection de la vie privée/

Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Rue de la Presse/Drukpersstraat 35

1000 Brüssel

Tel: (+32) 2 274 48 00

Faks: (+32) 2 274 48 35

✉ commission@privacycommission.be

Eraelu kaitse komisjoni bürood on elanikele tööajal avatud, kuid üksnes eelneval kokkuleppel. Esmatasandi abi saamiseks helistage palun numbril +32 2 274 48 79 või täitke ✉ [elektrooniline kontaktvorm](#).

Seonduv link:

✉ [Eraelu kaitse komisjon](#)

- **Muud võrdõiguslikkust edendavad asutused**

Vanglate järelevalvekomiteed

Vanglate järelevalvekomiteed (*commissions de surveillance des établissements pénitentiaires/commissies van toezicht op het gevangeniswezen*) tagavad välise järelevalve vangide kohtlemise üle. Nad edastavad vangide kaebused lahenduse leidmiseks vangla juhtkonnale või justiitsministeeriumile.

Igal vanglal on järelevalvekomitee. Iga komitee koosneb kodanikuühiskonna esindajatest ning vähemalt ühest arstist ja ühest juristist ning seda juhatab kohtunik. Keskne järelevalvenõukogu (*Conseil central de surveillance pénitentiaire/Centrale*

toezichtsraad voor de gevangeniswezen) kooskõlastab kohalike komiteede tööd ning esitab justiitsministrile arvamusi vangide kohtlemise kohta kas ministri nõudmisel või omal algatusel.

Seotud lingid:

- [Föderaalse avaliku õigusteenistuse portaal](#)
- [Vanglate kontaktandmed](#)

Kaebusi käsitlev komisjon (kes vastutab kinnipidamiskeskustes, majutusasutustes või ümberpaigutamiskeskustes hoitavate välisriigi kodanike eest)

Kaebusi käsitlev komisjon (*Commission des plaintes/Klachtencommissie*) tegeleb kinnipidamiskeskustes, majutusasutustes või ümberpaigutamiskeskustes hoitavate välisriigi kodanike esitatud kaebustega nende kinnipidamistingimuste ning eelkõige nendes keskustes ja asutustes kujunevate asjaolude kohta, mis hõlmavad 2. augusti 2002. aasta (kinnipidamiskeskused), 8. juuni 2009. aasta (ümberpaigutamiskeskused) ja 14. mai 2009. aasta (majutusasutused) kuninglikes dekreetides sätestatud kohustusi ja õigusi.

Nendes asutustes hoitavad isikud võivad olla ebaseaduslikud sisserändajad, eitava vastuse saanud varjupaigataotlejad või välisriigi kodanikud, kes ei vasta riiki sisenemise või riigis elamise nõuetele.

Kaebuse esitajad, kes soovivad otsust vaidlustada, saavad vaide esitada riiginõukogule.

Komisjoniga saab ühendust võtta järgmisel aadressil:

Secrétariat permanent de la Commission des plaintes/Permanent secretariaat van de Klachtencommissie
Service Public Fédéral Intérieur/Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken
Rue de Louvain/Leuvenseweg 1
1000 Brüssel

Seonduv link:

• [Siseasjade föderaalne avaliku teenistuse portaal](#)

Alaline politseijärelevalve komitee

• [Alaline politseijärelevalve komitee](#) (*Comité permanent de contrôle des services de police/Vast Comité van Toezicht op de politiediensten – Comité P*) on politsei üle järelevalvet teostav väline organ, kes annab aru parlamendile. Komitee teostatav järelevalve keskendub üksikisikutele põhiseaduse ja seadustega antud õiguste kaitsesele ning politseijõudude tegevuse koordineerimisele ja tõhususele.

Iga isikul, keda politsei tegevus on mõjutanud, on võimalik esitada kaebus, teatada probleemist või edastada mis tahes muud teavet.

Komiteele võib kaebuse esitada või probleemist teatada ka **iga politseijõudude liige**, ilma et ta peaks ülemustelt luba küsima ja ilma et teda selle eest karistataks.

Kaebuse esitamiseks saab kasutada [elektroonilist vormi](#).

Kontaktandmed komiteega ühenduse võtmiseks:

Comité permanent de contrôle des services de police/Vast Comité van Toezicht op de politiediensten

Rue de la Presse/Drukpersstraat 35/1

1000 Brüssel

Tel: (+32) 2 286 28 11

Faks: +32 2 286 28 99

E-post: info@comitep.be

Seonduv link:

• [Alaline politseijärelevalve komitee](#)

Muu

Kodanike nõustamise esmatasandi teenused

Kodanike nõustamise esmatasandi teenused (*accueil social de première ligne/sociale eerstelijnswerking*) hõlmavad elanikele teabe esitamist kohtusüsteemi väga spetsiifiliste valdkondade küsimuste või probleemide kohta.

- Tsiviilõigus: lahuselu, lahutus, üldteave vanema õiguste kohta, laste peamine elukoht, lisaelukoht või vahelduv elukoht; suhtlusõigus.
- Kriminaalõigus: vahendamine kriminaalasjades, kohtueelse kinnipidamise alternatiivid, katseaeg, üldkasulik töö, tingimisi vabastamine, üldsuse kaitseks psühhiaatriaiglas kinnipidamisest ajutine vabastamine, rehabiliteerimine, armuandmine, elektrooniline järelevalve, lühiajaline väljasõit, tingimisi karistus, piiratud kinnipidamine, vahepealne vabastamine väljasaatmiseks või väljaandmiseks, vahepealne vabastamine meditsiinilistel põhjustel; vanglakaristuse asendamine üldkasuliku tööga.
- Teave kuriteohvritele: tsiviilmenetluse poolte / kannatanute õigused.
- Üldteave tsiviil- ja kriminaalkohtutes toimuvate menetluste kohta.

[Föderaalne avaliku õigusteenistuse aadressiraamat](#) sisaldab kogukondade õiguskeskuste (*maisons de justice/justitiehuisen*) nimekirja ja nende kontaktandmeid.

Seonduv link:

[Föderaalne avaliku õigusteenistuse väljaanne, mis käsitleb õiguskaitse kättesaadavust Belgias](#)

Esma- ja teise tasandi õigusabi

Esmatasandi õigusabi (*aide juridique de première ligne/eerstelijnsbijstand*) hõlmab praktilist või õiguslikku teavet või esialgset õiguslikku arvamust, mis antakse lühikese konsultatsiooni käigus. Esmatasandi õigusabi annavad kutseala esindajad, enamasti juristid.

Teise tasandi õigusabi hõlmab teatavatel tingimustel advokaadi määramist, kes töötab tasuta või vähendatud tasu eest. Menetluskuludest (kohtutäiturid, eksperdid, koopiad jne) ei vabastata täielikult ega osaliselt, kuid need võidakse katta vastavalt õigusabi korrale.

Kui õigusabi kasutataval elanikel ei ole kohtu- või kohtuvälise menetluse kulude katmiseks piisavat sissetulekut, on nad nendest kuludest täielikult või osaliselt vabastatud.

Lisateavet vaadake [e-õiguskeskkonna lehelt menetluskulude kohta Belgias](#).

Seonduv link:

- [Föderaalne avaliku õigusteenistuse väljaanne, mis käsitleb õiguskaitse kättesaadavust Belgias](#)
- [Belgia prantsus- ja saksakeelsete advokaatide liit \(OBFG\)](#)
- [Flaami advokaatide liit \(OVB\)](#)

Tahtlike vägivaldtegevuste ohvritele ja neid abistavatele isikutele rahalise abi andmise komisjon

Seadusega nähakse ette riigipoolne rahaline abi tahtlike vägivaldtegevuste ohvritele ja neid abistavatele isikutele ning mõnel juhul ka nende sugulastele.

Komisjoniga saab otse ühendust võtta, samuti saab esitada taotlusi advokaadi või ohvriabi telefoni kaudu, mida hoiab töös sotsiaalhoolekande talitus; nende nimekiri on [föderaalne avaliku õigusteenistuse](#) veebisaidil (vt Index, Justice from A to Z, financial assistance for victims (Indeks, Õigusküsimused A kuni Z, rahaline abi ohvritele)).

Komisjoniga saab ühendust võtta järgmisel aadressil:

Service public fédéral de la Justice/Federale overheidsdienst Justitie

Commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels/Commissie voor Financiële Hulp aan Slachtoffers van Opzettelijke Gewelddaden en aan de Occasionele Redders

Boulevard de Waterloo/Waterlose Steenweg 115

Tel: (+32) 2 542 72 07

(+32) 2 542 72 08

commission.victim@just.fgov.be

Lisateavet vaadake [e-õiguskeskkonna lehelt ohvrite õiguste kohta](#).

Seonduv link:

[Föderaalne avalik õigusteenistus](#)

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 18/12/2017

Põhiõigused - Bulgaaria

Siseriiklikud kohtud

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Ombudsman

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Muu

Siseriiklikud kohtud

Bulgaarias võivad kõik kohtunikud arutada esimeses kohtuastmes ELi põhiõigustega seotud asju, sest põhiõiguste harta on osa ELi esmasest õigusest (sellel on Lissaboni lepinguga samaväärne õigusjõud). Seega kui Bulgaaria kodanikud leiavad, et nende põhiõigusi on rikutud, võivad nad pöörduda ringkonnakohtusse (*Окръжен съд*) ja tugineda hartale. Bulgaaria kohtutel on sama pädevus selliste põhiõiguste osas, mis on tagatud Bulgaaria põhiseadusega ning rahvusvaheliste lepingutega, mille osaline Bulgaaria on.

Halduse üksikakti peale esitatud kaebused esitatakse halduskohtutele ja Kõrgemale Halduskohtule (*Върховен административен съд*).

Igal Bulgaaria kohtul on oma veebisait, kus on esitatud teave kohtu korralduse ja tegevuse kohta. [Kõrgema Justiitsnõukogu](#) (*Висшия съдебен съвет*) veebisaidil on esitatud üksikasjalik loetelu Bulgaaria kohtutest koos nende aadresside ja veebisaitidega (ainult bulgaaria keeles).

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Vt ombudsmani käsitlev osa.

Ombudsman

Bulgaaria Vabariigi ombudsman (*Омбудсман на Република България*)

Address

Ul. George Washington No 22

Sofia 1202, Bulgaria

tel +359 2 810 69 55

e-post priemna@ombudsman.bg

veebisait <http://www.ombudsman.bg/>

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid avaldusi, kaebuseid või hagisid (kui on kohaldatav)**

Ombudsman uurib seaduses ette nähtud vahendite abil kaebusi kodanike õiguste ja vabaduste rikkumise kohta, mis on tingitud riigi- või kohalike omavalitsuste või nende hallatavate asutuste või avalikke ülesandeid täitvate isikute tegevusest või tegevusetusest. Ombudsmanil on väga lai pädevus, mis hõlmab kõiki kodanike õiguseid, olgu siis tegemist poliitiliste, majanduslike, kodaniku-, sotsiaalsete, kultuuriliste või muude õigustega. Ombudsmani ülesanne on kaitsta kõigi kodanike, sealhulgas laste, puudega inimeste, vähemuste, välisriigi kodanike jm õiguseid.

- **Asutuse menetletavate avalduste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Kaebuse võib esitada ombudsmanile kirjalikult posti või e-kirja teel, isiklikult kohale toimetades või ka suuliselt ja selle registreerib ametlikult ametiisik. Kaebustega tegelevad vastuvõtuosakond (*priemna*) ja kantselei (*delovodstvo*). Vastuvõtuosakond tegutseb alates 5. jaanuarist 2006 ja on avatud iga päev. Osakonna eksperdid võtavad seal kodanikke vastu ja vastavad telefonikõnedele. Neljapäeviti kell 9.00–12.30 võtab ka ombudsman kodanikke isiklikult vastu. Kohtumise aeg tuleb eelneval kokku leppida.

- **Avalduste, kaebuste või hagide menetlemiskorra lühikirjeldus**

Iga inimene võib olenemata tema kodakondsusest, soost, poliitilistest vaadetest või usulistest veendumustest esitada ombudsmanile kaebuse või anda vihje. Anonüümsed kaebused või vihjed, mis käsitlevad rohkem kui kahe aasta taguseid juhtumeid, jäetakse läbi vaatamata. Ombudsman võib alata uurimise omal algatusel, kui ta leiab, et see on avalikes huvides.

Kaebused kantakse registrisse. Seejärel edastab ombudsmani büroo juhataja need kaebuse sisu järgi asjakohasele osakonnale. Osakonna juhataja määrab juhtumi menetleja, kellel on uurimiseks aega üks kuu. Põhjalikumad uurimised vajavate juhtumite korral pikendatakse tähtaega kolme kuuni. Juhtumi menetleja võib küsida kaebuse esitajalt lisateavet või paluda pädeval haldusasutusel võtta teatavaid meetmeid või esitada konkreetset teavet. Riigi- ja kohaliku tasandi asutused või nende hallatavad asutused, juriidilised isikud ja üksikisikud peavad esitama nende käsutuses oleva teabe vabatahtlikult ja tegema ombudsmaniga seoses talle saadetud kaebustega koostööd. Kui kaebus puudutab küsimust, mille võib edastada kõrgemale haldusorganile või muule spetsiaalsele asutusele (komiteele või ametile), võib ombudsman teha kaebuse esitajale ettepaneku pöörduda asjaomase asutuse poole, kui küsimus ei nõua ka ombudsmanipoolset läbivaatamist. Kui juhtum ei kuulu ombudsmani pädevusvaldkonda, siis teavitab ombudsman sellest kaebuse esitajat ja soovib tal võtta ühendust sobiva ametiasutusega. Kaebuse esitaja nõusolekul võib ombudsman edastada kaebuse sellele ametiasutusele.

Ombudsman võib igal ajal pakkuda võimalust olla vahendajaks, et lahendada vaidlus kokkuleppe teel. Selline ettepanek saadetakse nii kaebuse esitajale kui ka organile või isikule, kelle peale kaebus on esitatud. Kui mõlemad pooled nõustuvad ettepanekuga, aitab ombudsman igati kaasa vaidluse lahendamisele, viies näiteks pooled omavahel kokku või olles neile läbirääkimistel toeks.

- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Sõltuvalt tulemustest, milleni uurimise käigus jõutakse, võib ombudsman lisaks kaebuse esitajale saadetavale vastusele anda pädevale asutusele soovitusi selle kohta, milliseid meetmeid saab ametiasutus võtta isiku õiguste rikkumiseni viinud põhjuste või tegevuse kõrvaldamiseks. Ombudsman koostab korrapäraselt arvamusi konkreetsete küsimuste kohta ja need avaldatakse veebilehel ning edastatakse pädevale asutusele ja meediale. Kui probleem tuleneb kehtivast õigusraamistikust, võib ombudsman esitada Rahvusassamblee ja ministrite nõukogule soovitusi asjakohaste seadusandlike muudatuste tegemiseks. Kui seadused leitakse olevat vastuolus põhiseadusega ja nendega rikutakse kodanikuõigusi ja -vabadusi, on ombudsmanil õigus edastada asi selle tuvastamiseks põhiseaduskohtule. Kui tuvastatakse vastuolud kohtupraktikas, on ombudsmanil õigus anda asi tõlgendava lahendi saamiseks Kõrgemale Kassatsioonikohtule või Kõrgemale Halduskohtule.

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Riiklik Võrdõiguslikkuse Asutus (Орган по въпросите на равенството)

1. Diskrimineerimisküsimuste komisjon (Комисия за защита от дискриминация)

Address

Bul. Dragan Tsankov No 35

Sofia 1125, Bulgaria

tel +359 2 807 30 30

faks +359 2 807 30 58

e-post [✉ kzd@kzd.bg](mailto:kzd@kzd.bg)

veebisait [✉ http://www.kzd-nondiscrimination.com/](http://www.kzd-nondiscrimination.com/)

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid avaldusi, kaebuseid või hagsid (kui on kohaldatav)**

Diskrimineerimisküsimuste komisjon (Комисия за защита от дискриминация)

- **Asutuse menetletavate avalduste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Juhtumid võib esitada diskrimineerimisküsimuste komisjonile

- ohvri(te) kirjaliku kaebuse alusel;
- diskrimineerimisküsimuste komisjoni omal algatusel;
- füüsilistelt või juriidilistelt isikutelt, riigi- või omavalitsusasutustelt saadud teabe alusel.

Kaebus või vihje tuleb esitada diskrimineerimisküsimuste komisjonile kolme aasta jooksul alates rikkumise toimepanekust. Kui on möödunud kolm aastat, siis kaebust läbi ei vaadata või kui uurimine juba käib, siis lõpetatakse asja menetlemine. Kui asi on juba kohtusse jõudnud, siis komisjon menetlust ei algata. Kui kaebus või vihje võetakse tagasi või kaebuse esitaja ei paranda selles esinevat viga komisjoni määratud tähtaja jooksul, lõpetatakse asja menetlemine.

Kaebus peab sisaldama järgmist teavet:

- kaebuse esitaja nimi;
- kaebuse esitaja kontakt- või registreeritud aadress;
- kaebuse aluseks olevate asjaolude kirjeldus: kui teo pani toime üksikisik, siis kes see oli, milline see tegu või tegevusetus oli, millal ja kus see toimus, või kui on tegemist kostja töötajatega, siis milline nende seadus- või lepingujärgsetest kohustustest tulenev ja nende tööga seotud tegu või tegevusetus muudab kostja toimepandud diskrimineerimise eest vastutavaks;
- taotletava õiguskaitsevahendiga seotud üksikasjad. See peab olema diskrimineerimisküsimuste komisjoni pädevuses, mis on sätestatud diskrimineerimise eest kaitsmise seaduses. Kaebuse esitajad peavad esitama tõendid, näiteks kirjalikud dokumendid või muud konkreetsed tõendid, mille diskrimineerimisküsimuste komisjon peaks nende arvates läbi vaatama (nimetades näiteks isikud, keda nad soovivad lasta tunnistajatena küsitleda, ning menetluses mitteosalevate kolmandate isikute käsutuses olevate kirjalike tõendite asukohta);
- kuupäev ja kaebuse esitaja või tema esindaja allkiri.
- **Avalduste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Diskrimineerimisküsimuste komisjoni esimees määrab toimiku hindamiskomisjonile, kes on spetsialiseerunud asjaomasele diskrimineerimisliigile. Hindamiskomisjon valib oma liikmete hulgast esimehe ja ettekande esitaja. Ettekande esitaja kogub kirjalikke tõendeid, mida on vaja asjaolude dokumenteerimiseks. Uurimine tuleb lõpule viia 30 päeva jooksul. Keeruliste juhtumite puhul võib diskrimineerimisküsimuste komisjoni esimees pikendada seda tähtaega 30 päeva võrra. Kui uurimine on lõpule viidud, esitab ettekande esitaja oma järeldused hindamiskomisjoni esimehele. Esimees määrab avaliku ärakuulamise kuupäeva ning saadab pooltele kutsed sellel osalemiseks.

Diskrimineerimisküsimuste komisjonil on õigus

- taotleda dokumente ja muud uurimisega seotud teavet;
- nõuda selgitusi uurimise all olevatelt isikutelt;
- küsitleda tunnistajaid.

Kõik üksikisikud ning riiklikud ja kohaliku omavalitsuse asutused peavad tegema diskrimineerimisküsimuste komisjoniga koostööd, edastades komisjonile teabe ja dokumendid ning andes kirjalikke selgitusi, kui neilt neid küsitakse. Keeldumise korral määratakse rahaträhv.

- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Esimesel kohtumisel kutsub hindamiskomisjoni esimees pooli üles leidma vaidlusele üksmeelne lahendus. Kui nad seda teevad, kinnitatakse sellest tulenev kokkulepe otsusega ja asja menetlemine lõpetatakse. Kui pooled saavutavad osalise lahenduse, siis jätkub menetlus osas, milles kokkulepet ei saavutatud. Kokkulepe on täitmisele pööratav ja sellest kinnipidamist jälgib komisjon.

Kui kokkulepet ei ole võimalik saavutada, teeb diskrimineerimisküsimuste komisjon 14 päeva jooksul pärast avalikku ärakuulamist otsuse juhtumi asjaolude alusel.

Oma otsuses võib diskrimineerimisküsimuste komisjon

- teha kindlaks, kas rikkumine on toime pandud või mitte;
- teha kindlaks, kes rikkumise toime pani ja kes on kannatanu;
- määrata karistuse ja/või siduvad haldusmeetmed, kui ta leiab, et rikkumine on toime pandud.

Diskrimineerimisküsimuste komisjon võib võtta järgmised siduvad haldusmeetmed:

- teha tööandjatele ja riigiametnikele ettekirjutusi diskrimineerimisvastaste õigusaktide rikkumiste kõrvaldamiseks;
- peatada tööandja välja antud selliste ebaseaduslike otsuste või eeskirjade kohaldamine, mis põhjustavad või võivad põhjustada diskrimineerimist.

Diskrimineerimisküsimuste komisjon tagab oma otsuste täitmise kooskõlas seadustega.

Diskrimineerimisküsimuste komisjoni otsuste peale võib 14 päeva jooksul esitada edasikaebuse Sofia linna halduskohtule.

2. Ministrite nõukogu juures tegutsev riiklik soolise võrdõiguslikkuse nõukogu (*Националния съвет по равнопоставеността на жените и мъжете към Министерския съвет*)

Address

Council of Ministers

Bul. Dondukov No 1

Sofia 1594, Bulgaria

veebisait <http://www.mlsp.government.bg/equal/index.asp>

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid avaldusi, kaebuseid või hagisid (kui on kohaldatav)**

Ministrite nõukogu juures tegutsev riiklik soolise võrdõiguslikkuse nõukogu (*Националния съвет по равнопоставеността на жените и мъжете към Министерския съвет*)

- **Asutuse menetletavate avalduste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Riiklik soolise võrdõiguslikkuse nõukogu tagab, et valitsusasutused ja vabaühendused teevad koostööd riikliku soolise võrdõiguslikkuse poliitika väljatöötamisel ja elluviimisel, hõlbustades konsultatsioone, koostööd ja koordineerimist.

- **Avalduste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Riiklik soolise võrdõiguslikkuse nõukogu:

- nõustab ministrite nõukogu;
- analüüsib soolise võrdõiguslikkusega seotud seadusandlike ja muude aktide eelnõusid ning esitab nende kohta arvamusi;
- uurib ministrite nõukogu koostatud otsuste eelnõusid ja esitab arvamuse, kas need on soolise võrdõiguslikkuse poliitikaga kooskõlas või mitte;
- koordineerib riigiasutuste ja vabaühenduste tegevust riikliku soolise võrdõiguslikkuse poliitika elluviimisel ja Bulgaaria sellekohaste rahvusvaheliste kohustuste täitmisel;
- teeb kas sõltumatult või koos diskrimineerimisküsimuste komisjoniga ettepanekuid riiklike soopoliitika meetmete kohta;
- hoiab suhteid välisriikide asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, kes täidavad samasuguseid ülesandeid ja tegutsevad samasugustes valdkondades;
- aitab sotsiaalpartneritel ja vabaühendustel viia ellu riiklike ja piirkondlike projekte soolise võrdõiguslikkuse vallas ning perekondlike/vanemlike kohustuste ja kutsetegevuse ühitamisel ning jälgib tulemusi;
- korraldab uuringuid tema tegevust mõjutavate küsimuste kohta.
- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Riikliku soolise võrdõiguslikkuse poliitika väljatöötamine ja elluviimine.

Andmekaitseasutus

1. Isikuandmete kaitse komisjon (*Комисията за защита на личните данни*)

Address

Bul. Prof. Tsvetan Lazarov No 2

Sofia 1592, Bulgaria

tel +359 2 91 53 518

faks +359 2 91 53 525

e-post kzld@cpdp.bg

veebisait <http://www.cdpd.bg/>

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid taotlusi, kaebuseid või hagisid (kui on kohaldatav)**

Isikuandmete kaitse komisjon (*Комисията за защита на личните данни*)

- **Asutuse menetletavate taotluste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Isikuandmete kaitse komisjon aitab valitsust isikuandmete kaitse poliitika elluviimisel.

Tal on õigus uurida kaebusi, milles taotletakse rikutud õiguste kaitsmist vastavalt isikuandmete kaitse seadusele.

- **Taotluste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Vastavalt isikuandmete kaitse seadusele on igaühel õigus teatada isikuandmete kaitse komisjonile oma õiguste rikkumisest ühe aasta jooksul alates nende avastamisest ja hiljemalt viis aastat pärast nende toimumist. Komisjonile esitatud kaebus edastatakse õigustoimingute ja järelevalve direktoraadile, kes esitab komisjonile oma arvamuse kaebuse liigi ja vastuvõetavuse kohta. Seejärel peab komisjon kinnise istungi, et otsustada, kas kaebus on vastuvõetav ja millist menetlust tuleks järgida. Komisjon võib algatada uurimise, koguda tõendeid või küsida arvamust kolmandatelt isikutelt. Kui kaebus tunnistatakse vastuvõetavaks, teavitatakse pooli sellest nõuetekohaselt ja määratakse avaliku ärakuulamise kuupäev. Pooled kutsutakse kohale koos kõikide sidusrühmadega. Komisjon teeb otsuse 30 päeva jooksul alates kaebuse saamisest. Otsuse koopia saadetakse pooltele ja sidusrühmadele. Komisjon võib teha õigust rikkunud poolele ettekirjutusi, määrata tähtaja, mille jooksul tuleb rikkumise põhjus kõrvaldada, või halduskaristuse. Otsuse peale võib 14 päeva jooksul pärast selle kättesaamist esitada edasikaebuse Kõrgemale Halduskohtule.

- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Ühiskonnaliikmed, juriidilised isikud või valitsusasutused võivad paluda komisjonilt arvamust isikuandmete kaitse seadusega seotud õigusakti eelnõu kohta.

Komisjon võib teha isikuandmete haldajatele ettekirjutusi

ja seada ajutisi keelde isikuandmete töötlemise suhtes, kui isikuandmete kaitse norme on rikutud.

Muud spetsiaalsed asutused

1. Ministrite nõukogu juures tegutsev riiklik etniliste vähemuste ja integratsiooni nõukogu (*Националния съвет по етническите и интеграционните въпроси към Министерски съвет*)

Address

Council of Ministers

Bul. Dondukov No 1

Sofia 1594, Bulgaria

tel +359 2 940 36 22

faks +359 2 940 21 18

e-post [✉ Rositsa.Ivanova@government.bg](mailto:Rositsa.Ivanova@government.bg) – nõukogu sekretär

veebisait [✉ http://www.nccedi.government.bg/](http://www.nccedi.government.bg/)

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid avaldusi, kaebuseid või hagsid (kui on kohaldatav)**

Ministrite nõukogu juures tegutsev riiklik etniliste vähemuste ja integratsiooni nõukogu (*Националния съвет по етническите и интеграционните въпроси към Министерски съвет*)

- **Asutuse menetletavate avalduste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

See organ ja selle sekretariaat tegeleb kõigi etniliste küsimustega.

Sekretariaadil ei ole kaebuste või taotluste menetlemiseks eraldi osakonda, kuid selle eksperdid käsitlevad neid vastavalt vajadusele.

- **Avalduste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Riiklik etniliste vähemuste ja integratsiooni nõukogu on konsultatiiv- ja koordineerimisorgan, kes abistab ministrite nõukogu etniliste vähemuste ja nende integratsiooni poliitika väljatöötamisel ja elluviimisel.

Nõukogu hõlbustab koostööd selliste valitsusasutuste ja vabaühenduste vahel, kes kaitsevad etniliste vähemuste huve ja edendavad rahvustevahelisi suhteid.

Peale selle koordineerib ja kontrollib nõukogu romade kaasamist käsitleva riikliku kümneaastase tegevuskava (2005–2015) elluviimist ja kõikide riigiasutuste võetud kohustuste täitmist vastavalt nende tegutsemise jurisdiktsioonile romade kaasamist käsitleva kümneaastase tegevuskava raames.

Igal piirkonnal on oma etniliste vähemuste ja integratsiooni nõukogu, kes teeb koostööd piirkonna kuberneriga. Need on konsultatiiv- ja koordineerimisorganid, kes toetavad etnilisi ja integratsiooniküsimusi käsitleva poliitika elluviimist ringkonnas.

Vallad võivad luua oma kohalikke etniliste vähemuste ja integratsiooni nõukogusid.

- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Lisaks oma ulatuslike halduskohustuste täitmisele vastutab riikliku etniliste vähemuste ja integratsiooni nõukogu sekretariaat toimivate suhete hoidmise eest ning meetodilise abi andmise eest piirkondade ja valdade omavalitsusasutustele, et nad saaksid teha koostööd etnilistes ja integratsiooniküsimustes.

2. Puudega isikute amet (*Агенция за хора с увреждания*)

Address

Ul. Sofroni Vrachanski No 104–106

Sofia 1233, Bulgaria

tel +359 2 940 80 95; 832 90 73

faks +359 2 832 41 62

e-post ahu@mlsp.government.bg

veebisait <http://ahu.mlsp.government.bg/>

- Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid avaldusi, kaebuseid või hagsid (kui on kohaldatav)

Puudega isikute amet (*Агенция за хора с увреждания*)

- **Asutuse menetletavate avalduste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Amet käsitleb peamiselt meditsiiniliste abivahendite ja meditsiiniseadmete tarnijate registrisse ning spetsialiseerunud ettevõtete registrisse kandmise taotlusi. Registreid peavad puudega isikud või need töötavad nende heaks ja tegelevad puudega inimeste õigustega. Amet haldab ka enda rahastatavate erinevate programmide raames korraldatavaid projekte.

- **Avalduste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Taotlused registreeritakse arvutipõhises infosüsteemis „Dokman“. Seejärel edastab tegevdirektor need ameti peasekretärile ja ameti direktoritele, kes määravad iga taotluse jaoks asjakohase menetleja.

- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Taotlus rahuldatakse või saadetakse vastus.

3. Riiklik lastekaitseamet (*Държавната агенция за закрила на детето*)

Address

Ul. Triaditsa No 2

Sofia 1051, Bulgaria

tel +359 2 933 90 10, +359 2 933 90 16

faks +359 2 980 24 15

e-post sacp@sacp.government.bg

veebisait <http://sacp.government.bg/>

- Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid avaldusi, kaebuseid või hagsid (kui on kohaldatav)

Riiklik lastekaitseamet (*Държавната агенция за закрила на детето*)

- **Asutuse menetletavate avalduste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Laste õigused, mis on sätestatud ÜRO lapse õiguste konventsioonis, tagab Bulgaarias 2000. aastal vastu võetud lastekaitseaduse kohaselt 2001. aastal loodud riiklik lastekaitseamet. Seega on Bulgaaria võtnud kohustuse anda vanematele ja eestkostjatele asjakohast abi ning luua lasteasutuste taristu ja teenused.

Lastekaitse tagamise eest vastutavad Bulgaarias

- riikliku lastekaitseameti (*Държавната агенция за закрила на детето*) esimees, keda amet aitab tema volituste teostamisel;
- sotsiaalteenuste ameti kohalikud bürood;
- töö- ja sotsiaalpoliitika minister, siseminister, haridus-, noorte- ja teadusminister, justiitsminister, välisminister, kultuuriminister, tervishoiuminister, samuti kohalike omavalitsuste juhid.

- **Avalduste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Lastekaitseadusega pakutakse ohus olevatele lastele erilist kaitset ja reguleeritakse iga lapse õigust olla kaitstud vägivalda eest, näiteks selle eest, et teda sunnitakse tegema midagi, mis kahjustab tema füüsilist, vaimset, moraalselt või hariduslikku arengut; selliste kasvatusmeetodite eest, mis kahjustavad tema eneseväärikust, või füüsilise ja vaimse vägivalda või muude vägivalda- ja sunnivormide eest, mis on vastuolus tema parimate huvidega; tema ärakasutamise eest kerjamise, prostitutsiooni, pornograafia levitamise, ebaseadusliku tulu saamise või seksuaalse väärkohtlemise eesmärgil.

Bulgaarias on kehtestatud järgmised lastekaitsemeetmed:

- perekonnas: nõu ja abi andmine, õigusabi andmine, psühholoogiline nõustamine ja sotsiaalteenused. Sotsiaalteenuste amet võtab neid meetmeid lapsevanema, eestkostja, hooldaja või lapse enda taotlusel või ameti omal algatusel. Teenuseid osutab sotsiaalteenuste amet või muu teenuseosutaja;
  - väljaspool perekonda: lapse paigutamine sugulase või hea sõbra perre või kasuperre, sotsiaalteenuste osutamine lapse elukohas või eriasutuses. Seda liiki meetmete võtmise määrab kohus. Sotsiaalteenuste amet otsib ajutise majutuskoha seniks, kuni kohus teeb määruse;
  - alles siis, kui on ebaõnnestunud kõik jõupingutused paigutada laps perekeskkonda, paigutatakse ta eriasutusse.
- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Riiklik lastekaitseamet jõustab laste õigusi järgmise tegevuse kaudu:

- riiklike ja erakoolide, lasteaedade ja lastehoiuasutuste või teenuseid osutavate asutuste, meditsiinasutuste, sotsiaalteenuste ameti büroode, lastele sotsiaalteenuste osutajate ja lastekaitse valdkonnas tegutsevate mittetulundusorganisatsioonide kontrollimine eesmärgiga tagada laste õiguste kaitse;
- lastele erihooldust pakkuvate keskuste järelevalve;
- sotsiaalteenuste miinimumnõuete jõustamine. Kõikides eelnimetatud valdkondades teeb amet ettekirjutusi rikkumiste kõrvaldamiseks. Ettekirjutuse täitmatajätmine on karistatav trahvi või rahalise karistusega, mille määramisele eelneb pikk menetlus. Kui uurimine näitab, et lapse õigusi on rikutud, teeb amet esmalt ettekirjutuse (individuaalne haldusakt), mille peale võib esitada kohtule edasikaebuse seadusliku 14päevase tähtaja jooksul. Kui seda ei tehta, siis ettekirjutus jõustub. Pärast ettekirjutuse lõppemist peab rikkumise toime pannud pool ametile teatama, et ta on nõuded täitnud.

4. Ministrite nõukogu juures tegutsev riiklik pagulaste amet (*Държавна агенция за бежанците при Министерския съвет*)

Address

Bul. Knyaginya Maria Luiza No 114 B

Serdika

1233 Sofia; Bulgaria

tel +359 2 80 80 901 – ameti juht

faks +359 2 295 59 905

e-post [✉ sar@saref.government.bg](mailto:sar@saref.government.bg)

veebisait [✉ http://www.aref.government.bg/](http://www.aref.government.bg/)

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid taotlusi, kaebuseid või hagnosisid (kui on kohaldatav)**

Ministrite nõukogu juures tegutsev riiklik pagulaste amet (*Държавна агенция за бежанците при Министерския съвет*)

- **Asutuse menetletavate taotluste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Varjupaigataotlused ja perekonna taasühinemise eesmärgil esitatud taotlused vaadatakse läbi kooskõlas varjupaiga- ja pagulaste seadusega (perekonna taasühinemist reguleeritakse artikliga 34). Selle seaduse kohaselt võib kõigi varjupaigaküsimusi ja perekonna taasühinemist käsitlevate otsuste peale esitada edasikaebuse. Kõiki muid taotlusi reguleeritakse ametisiseste menetluseeskirjadega kaitse andmise kohta.

- **Taotluste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Bulgaaria peamine õigusakt, millega reguleeritakse varjupaigataotlejate, pagulaste ja humanitaarkaitset taotlevate isikute õigusi (täiendav kaitse), on varjupaiga- ja pagulaste seadus. See seadus moodustab koos halduskohtumenetluse seadustiku ja välismaalaste seadusega Bulgaaria varjupaigasüsteemi õigusraamistiku.

Varjupaiga- ja pagulaste seaduse kohaselt pakutakse nelja liiki erikaitset:

- varjupaik – seda annab Bulgaaria president välisriigi kodanikele, keda kiusatakse taga nende veendumuste tõttu või tegevuse tõttu rahvusvaheliselt tunnustatud õiguste ja vabaduste kaitsmisel;
- pagulasseisund;
- humanitaarkaitse (mis on võrdväärne direktiivi 2004/83/EÜ artiklis 15 kirjeldatud täiendava kaitsega);
- ajutine kaitse – seda antakse teatavatel tingimustel pagulaste suure sissevoolu ajal.
- Riiklik pagulaste amet vastutab varjupaiga- või humanitaarkaitse taotluste läbivaatamise eest. Ameti juht on ainus ametnik, kes saab anda pagulasseisundit või humanitaarkaitset Bulgaarias.

Praegu menetletakse kõiki pagulasseisundi saamise taotlusi Sofias ja Nova Zagora lähedal Banya külas asuvates pagulaskeskustes.

Varjupaigataotlejad peavad ametisse isiklikult kohale ilmuma. Piiril või mõnele teisele riigiasutusele esitatud taotlused tuleb kohe ametile edastada.

Varjupaigataotlejad registreeritakse sellel kuupäeval, mil nad oma taotluse ametile esitasid.

Amet peab andma varjupaigataotlejatele teavet menetluse, nende õiguste ja kohustuste ning õigus- ja sotsiaalabi pakkuvate organisatsioonide kohta. See teave tuleb esitada neile arusaadavas keeles ja tõlk loeb selle neile enne nende taotluste registreerimist ette. Neile antakse selles keeles ärakiri. Taotlejad peavad täitma vormi, millele nad märgivad üksnes oma bioloogilised tunnused. Seejärel käsitletakse taotlust vastavalt Dublini konventsiooni kohasele menetlusele. Varjupaigataotlejalt võetakse sõrmejäljed, mis sisestatakse Euroopa sõrmejälgede võrdlemise süsteemi, ja neile esitatakse hulk standardküsimusi nende reisi kohta.

Kui töötlemise eest vastutab Bulgaaria, siis menetletakse taotlust kiirmenetluse korras, mille käigus vastutab otsuse tegemise eest see teenistus (ameti juhi esindaja), kes taotleja andmeid kontrollis. Asjaomane teenistus võib varjupaiga andmisest keelduda, kui juhtum ei vasta varjupaiga- ja pagulaste seaduses sätestatud tingimustele, juhtumi menetlemise lõpetada või selle edasi saata edasiseks käsitlemiseks tavamenetluse alusel.

Kui kolme päeva jooksul otsust ei tehta, käsitletakse taotlust automaatselt tavamenetluse alusel. Andmeid kontrolliva teenistuse otsuse peavad heaks kiitma pädevad ametnikud. Vajaduse korral võidakse toimik edasiseks uurimiseks tagasi saata. Kui otsus on heaks kiidetud, vormistatakse see ametlikult ja kirjalikult, misjärel kinnitab selle meetodika osakond. Otsuse allkirjastab teatav arv ametnikke ja pärast seda esitatakse see ameti juhile allkirjastamiseks.

- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Pagulasseisundi või humanitaarkaitse andmine või varjupaigataotluse rahuldamata jätmine.

5. Alaline inimõiguste ja politseieetika komisjon (*Постоянна комисия по правата на човека и полицейската етика*)

Address

Ministry of the Interior
 UI 6 Septemvri No 29
 Sofia 1000, Bulgaria
 tel +359 2 982 5000 – (telefonoperaator)
 veebisait <http://www.mvr.bg/>

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid avaldusi, kaebuseid või hagisid (kui on kohaldatav)**

Alaline inimõiguste ja politseieetika komisjon (*Постоянна комисия по правата на човека и полицейската етика*)

- **Asutuse menetletavate avalduste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Komisjon toimib ühenduslülina siseministeeriumi ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel ning tal on oluline roll. Komisjonil on esindused ministeeriumi piirkondlikes büroodes.

Komisjon vaatab läbi kõik ministeeriumi osakondadele saadetud materjalid, mis on seotud inimõiguste kaitsega.

- **Avalduste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Komisjoni eesmärk on teha tegusat koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonidega, soodustada politsei häid tavasid ning ühtlustada Bulgaaria kohustusi ELi liikmesriigina. Komisjon tegutseb igal aastal ajakohastatava töökava alusel. Komisjoni igaaastane töökava kätkeb järgmist tegevust:

- asjaomaste õigusaktide elluviimise jälgimine ja paranduste soovitamine;
- politsei igapäevatoös eetilise käitumise ja inimõiguste austamise soodustamine;
- politseiametnike koolitamine inimõiguste küsimustes.
- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**
- Politseis kinnipeetavate isikute õigused on tagatud;
- järgitakse eetikakoodeksit;
- tehakse kontrolle tagamaks, et järgitakse seadust ja ministeeriumi eeskirju, sealhulgas neid, mis käsitlevad politseieetikat ja inimõigusi.

6. Rahvusassamblee juures tegutsev inimõiguste, religiooni ja kaebuste komitee (Комисия по правата на човека, вероизповеданията, жалбите и петициите на гражданите към Народното събрание)

Address

Pl. Narodno Sabranie No 2 (istungisaal)
 Pl. Knyaz Aleksandar I No 1 (komisjonid ja parlamendiliikmete kabinetid)
 Sofia 1169, Bulgaria
 telefonioperaator +359 2 939 39
 faks +359 2 981 31 31
 e-post infocenter@parliament.bg
 e-post humanrights@parliament.bg
 veebisait: <http://www.parliament.bg/>

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid avaldusi, kaebuseid või hagisid (kui on kohaldatav)**

Rahvusassamblee juures tegutsev inimõiguste, religiooni ja kaebuste komitee (Комисия по правата на човека, вероизповеданията, жалбите и петициите на гражданите към Народното събрание)

- **Asutuse menetletavate avalduste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Komisjoni tegevus hõlmab inimõiguste ja religiooniga seotud **õigusakte ja muid teemasid**, sealhulgas küsimusi, mida kodanikud, vabaühendused, ühingud ja fondid on kaebuste, taotluste, vihjete, petitsioonide, ettepanekute jm vormis esitanud.

Teemade ring on väga lai ja puudutab kõiki ühiskonna aspekte, millega kohtud ei tegele. Enamik kaebusi käsitleb sotsiaalprobleeme. Neile järgnevad kohtusüsteemi, tarbijaõigusi, siseministeeriumi haldusala asutuste tegevust ja tegevusetust, üldisi ja üksikuid linnaplaneerimise otsuseid, ebaseaduslikku ehitustegevust, põllumajandus- ja metsamaa omandiõiguse tagastamist käsitlevad kaebused. Koostööd püütakse teha haridus- ja tervishoiuküsimustes, kohalike asutuste ja kohaliku omavalitsuse tegevuse ja tegevusetuse käsitlemisel, usulistest küsimustes, riigiasutuste tegevusega seotud kaebuste vallas, diskrimineerimise, etniliste vähemuste küsimustes jne.

- **Avalduste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Komitee on Bulgaaria parlamendi otsene kanal riigi kodanikega suhtlemiseks. Selle ülesanne on rangelt kindlaks määratud. Komitee töökorras on üksikasjalikult sätestatud, kuidas registreerida, edastada ja arhiveerida suurel arvul kaebusi, taotlusi, petitsioone ja ettepanekuid, mida saadetakse komiteele posti või e-posti teel ja/või edastatakse rahvusassamblee kantseleile, ning kuidas dokumenteerida selle protsessi iga etapp. Iga dokumendile antakse viitenumber, see kantakse spetsiaalsesse registrisse ning selle jaoks määratakse menetleja, kes vaatab juhtumi läbi ja saadab vastuse või edastab vajaduse korral toimiku õigel ajal õigele asutusele. Komitee pöörab erilist tähelepanu neile kohalikele omavalitsustele ja riigiasutustele, kes ei järgi seadusest tulenevat vastamistähtaega, mis on sätestatud haldusmenetluse seadustikus. Komitees juhtumitega tegelevad menetlejad annavad ka telefoni teel nõu menetlusõiguste kohta ja selgitavad, millistel juhtudel nad saavad abi anda.

Anonüümseid kaebuseid läbi ei vaadata.

- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Kodanikud saavad nõu ja abi Bulgaaria põhiseadusega tagatud kodanikuõiguste kaitsmisel.

7. Justiitsministeeriumi kriminaalkaristuste täitmisele pööramise peadirektoraat (Главна дирекция 'Изпълнение на наказанията')

Address

Bul. General N. Stoletov No 21

Sofia 1309, Bulgaria

tel +359 2 813 91 90

faks +359 2 931 15 74

e-post [✉ mailto:gdin_ias@abv.bg](mailto:gdin_ias@abv.bg); [✉ gdin@gdin.bg](mailto:gdin@gdin.bg)

veebisait [✉ http://www.gdin.bg/](http://www.gdin.bg/)

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid avaldusi, kaebuseid või hagsid (kui on kohaldatav)**

Justiitsministeeriumi kriminaalkaristuste täitmisele pööramise peadirektoraat (*Главна дирекция 'Изпълнение на наказанията'*)

- **Asutuse menetletavate avalduste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Kinnipeetavate kaebused käsitlevad peamiselt distsiplinaarmeetmeid, üleviimist teise kinnipidamisasutusse, kinnipidamistingimusi, elamistingimusi, arstiabi ja kinnipidamisasutuse töötajate käitumist.

- **Avalduste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Kriminaalkaristuste täitmisele pööramist ja kinnipidamist käsitleva seaduse artikli 101 kohaselt määratud distsiplinaarmeetme peale võib seitsme päeva jooksul alates meetme teatavakstegemisest esitada edasikaebuse kriminaalkaristuste täitmisele pööramise peadirektoraadi peadirektorile, kui asjaomase meetme on võtnud vangla või muu kinnipidamisasutuse direktor, või justiitsministrile, kui meetme on võtnud peadirektoraadi peadirektor. Üksikvangistuse määramise peale võib kolme päeva jooksul alates selle teatavakstegemisest esitada edasikaebuse sellele piirkondlikule kohtule, kelle jurisdiktsiooni asjaomane kinnipidamisasutus kuulub.

Üle kahe kuu kestvat üksikvangistust ilma õiguseta osaleda rühmategevuses (seaduse artikkel 120) saab määrata kriminaalkaristuste täitmisele pööramise peadirektoraadi peadirektor ja tema otsuse peale saab kolme päeva jooksul alates selle teatavakstegemisest esitada edasikaebuse asjaomasele ringkonnakohtule.

Üleviimise kohta teeb otsuse kriminaalkaristuste täitmisele pööramise peadirektoraadi peadirektor ja selle peale saab 14 päeva jooksul alates otsuse teatavakstegemisest esitada edasikaebuse justiitsministrile.

Kinnipidamistingimuste karmistamise kohta teeb otsuse kriminaalkaristuste täitmisele pööramise komisjon (seaduse artikli 74 lõige 1) ja selle peale saab 14 päeva jooksul pärast otsuse teatavakstegemist esitada edasikaebuse ringkonnakohtule.

Kodanikele tekkinud kahju eest riigil ja kohalikel omavalitsustel lasuvat vastutust käsitleva seaduse artikli 1 lõike 1 alusel arutavad elamistingimuste, arstiabi ja töötajate käitumisega seotud kaebusi halduskohtud kooskõlas halduskohtumenetluse seadustikuga. Iga otsuse peale saab esitada edasikaebuse ühe korra. Diskrimineerimise eest kaitsmise seaduse artikli 71 lõike 1 alusel esitatud hagsid arutavad piirkondlikud kohtud või diskrimineerimisküsimuste komisjon. Seda menetlust reguleeritakse tsiviilkohtumenetluse seadustikuga ja iga otsuse peale saab edasikaebuse esitada kaks korda. Komisjoni otsuste peale saab esitada edasikaebuse Kõrgemale Halduskohtule kooskõlas halduskohtumenetluse seadustikuga.

- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Pärast jõustumist on haldus- ja kohtuotsused siduvad ning neid pöörab täitmisele peadirektoraat koos oma piirkondlike teenistustega.

8. Ministrite nõukogu juures tegutsev riiklik inimkaubanduse vastu võitlemise komisjon (*Национална комисия за борба с трафика на хора към Министерския съвет*)

Address

Bul. G. M. Dimitrov No 52, 1797 Sofia, Bulgaria

tel +359 2 807 80 50

faks +359 2 807 80 59

e-post [✉ office@antitrafficking.government.bg](mailto:office@antitrafficking.government.bg)

veebisait [✉ http://antitrafficking.government.bg/](http://antitrafficking.government.bg/)

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid avaldusi, kaebuseid või hagsid (kui on kohaldatav)**

Ministrite nõukogu juures tegutsev riiklik inimkaubanduse vastu võitlemise komisjon (*Национална комисия за борба с трафика на хора към Министерския съвет*)

- **Asutuse menetletavate avalduste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Inimkaubanduse kohta käivaid vihjeid võivad komisjoni sekretariaadile esitada ohvrid ise või keegi teine nende nimel.

Komisjon menetleb ka ühiskonnaliikmete esitatud kaebusi komisjoni haldusalase toimimise kohta. Selliste kaebuste läbivaatamise tähtajad on sätestatud seaduses.

- **Avalduste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Komisjon edastab saadud vihjed asjaomasele valitsuse teenistusele, kes kontrollib, uurib ja/või selgitab juhtunut. Inimkaubanduse vastu võitlemise seaduse artikli 20 kohaselt tagatakse ohvrite anonüümsus ja nende isikuandmed on kaitstud. Kui ohver on alaealine, peab komisjon viivitamata teavitama riiklikku lastekaitseametit, kes võtab vajalikke meetmeid kooskõlas lastekaitseadusega.

Inimkaubanduse vastu võitlemise seaduse artikli 4 lõike 4 kohaselt võivad komisjoni koosolekust osa võtta nende mittetulundusühingute ja rahvusvaheliste organisatsioonide esindajad, kellel on Bulgaarias bürood ja kes tegutsevad inimkaubanduse vastase võitluse valdkonnas. Selleks peavad nad vastavalt komisjoni sise-eeskirjade artiklile 12 esitama kirjaliku taotluse ja esitama teatavad tõendusdokumendid.

- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Kui esitatud dokumendid ei ole täielikud või sisaldavad vigu, võib komisjon paluda avalduse esitajal neid dokumente täiendada või parandada teatava tähtaja jooksul. Avalduse ja tõendusdokumentide saamisele järgneva 30 päeva jooksul teeb komisjoni esimees või volitatud ametnik otsuse, mille peale võib esitada edasikaebuse Kõrgemale Halduskohtule.

9. Ministrite nõukogu juures tegutsev alaealiste õigusrikkujate keskkomisjon (*Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните към Министерския съвет*)

Address

Bul. Knyaz Dondukov No 9, 4th floor

Sofia 1000, Bulgaria

tel +359 2 981 11 33

faks +359 2 987 40 01

veebisait <http://www.ckbppmn.government.bg/obshti/funktzii.html>

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid avaldusi, kaebuseid või hagsid (kui on kohaldatav)**

Ministrite nõukogu juures tegutsev alaealiste õigusrikkujate keskkomisjon (*Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните към Министерския съвет*)

- **Asutuse menetletavate avalduste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Komisjoni ülesanded:

- koordineerida valitsusorganite ja mittetulundusühingute tööd noorte õigusrikkumiste ärahoidmisel ja selle vastu võitlemisel;
- juhtida alaealiste õigusrikkujate kohalike komisjonide tööd kogu riigis ja teha selle üle järelevalvet;
- analüüsida ja koondada statistilisi andmeid, uurida suundumusi ja koostada prognoose;
- osaleda alaealistele probleemiks olevaid küsimusi käsitlevate õigusaktide eelnõude koostamisel;
- suurendada üldsuse teadlikkust alaealiste probleemsest käitumisest;

teavitada üldsust olukordadest, mis võivad panna alaealisi õigusrikkumisi toime panema, hariduslikest meetmetest, mida on võimalik võtta, alaealiste toime pandud õigusrikkumistega seonduvast olukorrast riigis ja selle arengusuundadest.

- **Avalduste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Kohalikud alaealiste õigusrikkujate komisjonid vastutavad tegevuse korraldamise, juhtimise ja järelevalve eest kohalikul tasandil eesmärgiga ennetada ja vähendada alaealiste ühiskonnast käitumist.

Neil on ka volitused alaealiste toime pandud õigusrikkumiste uurimiseks. Karistusseadustiku peatükk „Alaealisi käsitlevad erisätted“ vastab ÜRO lapse õiguste konventsiooni artiklile 40 ja Pekingi eeskirjade 11. eeskirjale. Selle peatüki kohaselt eelistatakse hariduslikke meetmeid, mis on sätestatud alaealisi õigusrikkujaid käsitleva seaduse artiklis 13. Need meetmed võetakse kriminaalkohtusüsteemi väliselt ning neil on puhtalt hariduslik ja sotsiaalne eesmärk. Meetmete hulka kuulub nõustamine käitumisprobleemide lahendamiseks, vanemate suurema kaasatuse soodustamine ja haridustöötajate pakutav tugi.

- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Pärast probleemse käitumise põhjuste analüüsimist võetakse sobivad meetmed. Kui tuvastatakse hooletus, võidakse meetmeid võtta ka vanemate suhtes.

10. Riiklik õigusabi büroo (*Национално бюро за правна помощ*)

Address

Ul. Razvigor No 1

Sofia 1421, Bulgaria

tel +359 2 81 93 200

faks +359 2 865 48 12

e-post nbpp@nbpp.government.bg

veebisait <http://www.nbpp.government.bg/>

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid taotlusi, kaebuseid või hagnosisid (kui on kohaldatav)**

Riiklik õigusabi büroo (*Национално бюро за правна помощ*)

- **Asutuse menetletavate taotluste, kaebuste või hagnosisid lühikirjeldus**

Õigusabi saamise taotlused tuleb esitada büroo esimehele.

- **Taotluste, kaebuste või hagnosisid menetlemise lühikirjeldus**

Õigusabi võivad saada

- isikud, kes saavad või kellel on õigus saada igakuiseid sotsiaaltoetusi;
- isikud, kes on paigutatud spetsiaalsesse sotsiaalasutusse; või
- kasupered ja sugulased või lähedased sõbrad, kelle hoolde laps on kooskõlas lastekaitseadusega antud.

Taotleja peab esitama ühe järgmistest dokumentidest:

- sotsiaalteenuste ameti kohaliku büroo (nimetatakse ka sotsiaalteenuste direktoraadiks) direktori originaaltõend selle kohta, et taotleja sai taotluse esitamise ajal igakuist sotsiaaltoetust vastavalt sotsiaalabi seaduse rakendussätete artiklile 9;

või

- sotsiaalteenuste ameti kohaliku büroo direktori originaaltõend selle kohta, et taotleja vastab igakuise sotsiaaltoetuse saamise tingimustele;

ning

- samuti peab taotleja esitama avalduse, milles ta kirjeldab oma perekonna rahalist seisut.
- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Büroo esimees otsustab, kas anda õigusabi või keelduda sellest.

Esimehe otsuse peale saab edasikaebuse esitada Sofia linna halduskohtule kooskõlas halduskohtumenetluse seadustikuga.

11. Kuriteoohvrite toetamise ja neile hüvitise maksmise riiklik nõukogu (*Национален съвет за подпомагане и компенсация на пострадали от престъпления*)

Address

Ministry of Justice

Ul. Slavyanska No 1

Sofia 1040, Bulgaria

tel +359 2 9 237 359

faks +359 2 980 62 93

e-post compensation@justice.government.bg

veebisait <http://www.compensation.bg/>

- **Üksus või asutus, kes võtab vastu õiguste rikkumise kohta esitatavaid taotlusi, kaebuseid või hagnosisid (kui on kohaldatav)**

Kuriteoohvrite toetamise ja neile hüvitise maksmise riiklik nõukogu (*Национален съвет за подпомагане и компенсация на пострадали от престъпления*)

- **Asutuse menetletavate taotluste, kaebuste või hagide lühikirjeldus**

Nõukogu menetleb kuriteoohvrite toetamise ja neile hüvitise maksmise seaduses sätestatud rahalise hüvitise taotlusi. Hüvitise saamiseks peab ohver olema kannatanud rahalist kahju terrorismiakti, mõrva, raskeid kehalisi vigastusi põhjustanud ettekatsetatud kuriteo, vägistamise või ohvri tervisele suurt kahju põhjustanud seksuaalrännaku, inimkaubanduse, organiseeritud kuritegeliku rühmituse toime pandud kuritegude ja muude raskete ettekatsetatud kuritegude tagajärjel, millega põhjustati surm või tekitati raskeid kehalisi vigastusi (seaduse artikli 3 lõige 3). Tegu peab olema kuriteoga, mis on toime pandud pärast 30. juunit 2005. Seaduses on ette nähtud hüvitise maksmine vahetult kuriteost põhjustatud järgmiste kahjude eest:

1. ravikulud, mida ei hüvitata riiklikust tervisekindlustuse fondist;
2. saamata jäänud tulu;
3. õiguskulud;
4. saamata jäänud elatusvahendid;
5. matusekulud;
6. muu materiaalne kahju.

Esitada tuleb tõendusdokumendid.

- **Taotluste, kaebuste või hagide menetlemise lühikirjeldus**

Kuriteoohvrite toetamise ja neile hüvitise maksmise seaduse artikli 3 lõikes 3 sätestatud kuritegude ohvrid võivad esitada taotluse rahalise hüvitise saamiseks oma piirkonna kubernerile või nõukogule kahe kuu jooksul alates seaduse artiklis 12 konkreetselt viidatud kohtuasutuse õigusakti jõustumisest. Nõukogu peab taotluse läbi vaatama kolme kuu jooksul pärast selle saamist.

- **Võimalike menetlustulemuste lühikirjeldus**

Nõukogu koguneb vähemalt kord kolme kuu jooksul, et teha otsuseid hüvitise saamise taotluste kohta. Otsused tehakse kohalviibijate lihthälteenamusega ja neis tuleb esitada taotluse rahuldamise või sellest keeldumise põhjused. Otsuste peale ei saa edasikaebust esitada.

Muu

Vabaühenduste andmebaas: <http://www.ngobg.info/bg/search/advanced.html>.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 17/12/2018

Põhiõigused - Tšehhi

Riiklikud kohtud

Üldiselt on diskrimineerimisasjades esimese astme kohtuna pädev kostja (st selle isiku, keda süüdistatakse diskrimineerimises) elukohajärgne kohus. Kui kõik tavapärased kaebamisvõimalused on ammendatud, võib pöörduda eraldi kaebusega konstitutsioonikohtu poole (<http://www.usoud.cz/>).

Konstitutsioonikohus

Joštova 8, 660 83 Brno 2

Tel: (+420) 542162111

Faks: (+420) 542161309, (+420) 542161169

E-post: [✉ podani@usoud.cz](mailto:podani@usoud.cz)

Põhiseaduslikkust kaitsev kohtuasutus on konstitutsioonikohus, kelle staatus ja pädevused on sätestatud Tšehhi Vabariigi põhiseaduses. Konstitutsioonikohus ei kuulu üldkohtute süsteemi. Selle põhiülesanne on kaitsta põhiseaduslikkust ning põhiseaduses, põhiõiguste ja -vabaduste hartas ning Tšehhi Vabariigi muus riigiõiguses sätestatud põhiõigusi ja -vabadusi ning tagada, et riigivõimu teostatakse põhiseaduse kohaselt.

Põhiseaduse artikli 87 kohaselt otsustab konstitutsioonikohus muu hulgas põhiseaduslike kaebuste üle, mille juriidilised või füüsilised isikud on esitanud lõplike ja täitmisele kuuluvate otsuste ning muude avalik-õiguslike asutuste sekkumiste kohta, mis mõjutasid neile põhiõigusega tagatud põhiõigusi ja -vabadusi. Konstitutsioonikohtu otsused on lõplikud ega kuulu edasikaebamisele.

Oma veebisaidil tutvustab konstitutsioonikohus põhiseadusliku kaebuse esitamise menetluse juhendit, mis sisaldab menetlust puudutavat põhiteavet (vt <http://www.usoud.cz/pruvodce-rizenim-o-ustavni-stiznosti>).

Riiklikud inimõiguste kaitse asutused

Peamine inimõigusi kaitsev riiklik asutus, mis tegeleb inimese põhiõiguste rikkumistega, on riiklik õiguskaitsja (vt allpool).

Valitsuse tasandil kuulub inimõiguste küsimus inimõiguste, võrdsete võimaluste ja seadustiku ministri pädevusse; muud selle küsimusega tegelevad organid on valitsuse inimõiguste nõukogu, valitsuse soolise võrdõiguslikkuse nõukogu, valitsuse rahvusvähemuste nõukogu ning valitsuse puuetega inimeste nõukogu, mis on valitsuse nõuandvad organid.

Riiklik õiguskaitsja

Riiklik õiguskaitsja [✉ http://www.ochrance.cz/](http://www.ochrance.cz)

Údolní 39
Brno, 602 00

Telefon: +420 542 542 111

Faks: +420 542 542 112

E-post: [✉ podatelna@ochrance.cz](mailto:podatelna@ochrance.cz)

Riiklik õiguskaitsja on iseseisev, sõltumatu ja erapooletu riigiorgan väljaspool avalikku haldust ega ole seega avaliku sektori asutus. Ta kaitseb isikuid avaliku sektori asutuste ja muude riigihaldust teostavate asutuste teatava käitumise eest, kui see käitumine on

- ebaseaduslik;
- seaduslik, kuid muul viisil puudulik või ebakorrektno ning seetõttu vastuolus õigusriigi ja hea valitsemistava põhimõtetega;
- või kui need organid ei täida oma ülesandeid.

Kaitsjal on õigus käsitleda kaebusi järgmiste asutuste tegevuse kohta:

- ministeeriumid ja muud haldusasutused, kellel on pädevus tegutsemiseks kogu Tšehhi Vabariigis, ja neile alluvad haldusasutused;
- territoriaalsed omavalitsusasutused (st omavalitsused ja piirkonnavalitsused), aga üksnes riigihalduse teostamisel ja mitte enda (omavalitsuse) volituste kasutamisel;
- Tšehhi Riigipank, kui see tegutseb haldusasutusena;
- tele- ja raadioringhäälingunõukogu;
- Tšehhi Vabariigi politsei, välja arvatud kriminaalmenetlust puudutavate uurimiste puhul;
- Tšehhi Vabariigi kaitseväge ja kaardiväge;
- Tšehhi Vabariigi vanglateenistus;
- asutused, kus isikuid hoitakse vahi all, vangistuses, kus neile antakse kaitsvat või institutsioonilist haridust või kaitsvat ravi;
- tervisekindlustusseltsid;
- kohtuorganid ja riigiprokuratuur riigihalduse teostamisel (eelkõige seoses viivitustega menetlustes, kohtute tegevusetusega või kohtunike sobimatu käitumisega), kuid mitte kohtu või prokuröri tegeliku otsuse vastu.

Alates 2006. aastast on riiklik õiguskaitsja teostanud järelevalvet ka nende isikute õiguste kaitsmise üle, kelle vabadust on piiratud.

Riiklikul õiguskaitsjal ei ole õigust sekkuda eraõiguslikesse suhetesse või vaidlustesse (sealhulgas vaidlused töövõtjate ja tööandjate vahel, isegi kui tööandja on riigiasutus), ainus erand on kaebused diskrimineeriva käitumise kohta – selliste juhtumite korral võib kaitsja sekkuda ka eraõiguse valdkonnas.

Kaitsja võib teostada sõltumatuid uurimisi, kuid ei tohi tegutseda riigi haldusasutuste asemel ning ta ei tohi nende otsuseid tühistada ega muuta. Kui ta aga leiab seadusrikkumise, võib ta nõuda, et asutused või institutsioonid võtaksid parandusmeetmeid.

Kui riigi haldusasutus või nende isikute kinnipidamise asutus, kelle vabadust on piiratud, ei täida oma kohustust teha kaitsjaga koostööd või pärast seadusrikkumise avastamist ei võta piisavaid parandusmeetmeid, võib kaitsja teavitada asjast üldsust.

Avalikustamine on sanktsioon, mis on kaitsjale seaduse kohaselt kättesaadav. Sellisel juhul võib kaitsja teha üldsusele teatavaks ka eksinud ametiasutuse nimel tegutsevate konkreetsete isikute ees- ja perekonnanimed.

Kaebuse riiklikule õiguskaitsjale peab esitama isik, kes taotleb oma õiguste kaitsmist, või tema seaduslik esindaja. Kui kaebus esitatakse teise isiku nimel, tuleb seda tõendada volikirjaga või muu dokumendiga, milles määratakse kindlaks volituste ulatus.

Kaebus peab alati sisaldama järgmist:

- kaebuse esitaja eesnimi, perekonnanimi, aadress ja telefoninumber; juriidilise isiku puhul nimi, registrijärgne asukoht ning tema nimel tegutsema volitatud isik;
- probleemiga seotud asjaolude kirjeldus, sealhulgas viide, kas asjaga on juba pöördutud mõne muu organi poole ja millise tulemusega;
- viide ametiasutusele või -asutustele, mille vastu kaebus on suunatud;
- tõend, et kaebuse esitaja on tulemusteta palunud ametiasutusel, mida kaebus puudutab, võtta parandusmeetmeid;
- kui asjas on tehtud mis tahes otsus, peab kaebuse esitaja esitama selle otsuse koopia
- ning mis tahes selliste dokumentide koopiad, mis on selle asjaga seotud ja sisaldavad olulist teavet.

Uurimiste pikkus ja kaebuste lahendamise kestus on erinev ning oleneb alati juhtumi asjaoludest ja keerukusest. Seadusega ei ole kaitsjale kehtestatud tähtaegu; kaitsja püüab käsitleda kõiki kaebusi võimalikult suures ulatuses ja võimalikult lühikese ajaga.

Viisi puhul, kuidas kaitsja on kaebust käsitlenud, või selle tulemuse puhul puudub õiguskaitsemeede (neid ei saa edasi kaevata).

Kaebuse saab esitada:

kirjalikult – eelistatavalt prinditud **kaebusevormil**, mis tuleb saata aadressil Veřejný ochráníce právních zájmů, Údolní 39, 602 00 Brno. Samuti on võimalik saata isiklik kiri;

e-posti teel (ka elektroonilise allkirjaga), aadressil podatelna@ochrance.cz koos probleemi sisu kirjeldusega, või mis veel parem, täites **kaebusevormi** ja saates selle e-posti teel;

e-andmevahetussüsteemi kaudu – riikliku õiguskaitsja büroo ID on jz5adky. Andmesõnum võib sisaldada täidetud kaebusevormi või isiklikku kirja, mis pakub probleemi kohta olulist teavet;

faiiliteenuse **interaktiivse** **elektroonilise vormi** kaudu, millega tagatakse, et avaldus sisaldab kõiki vajalikke üksikasju;

avaldust riikliku õiguskaitsja büroo kaebuste esitamise osakonda **isiklikult kohale toimetades** (Údolní 39, Brno), igal tööpäeval kell 8.00–16.00. Sel viisil on võimalik toimetada kaitsjale kaebuse lisad mitte üksnes kirjalikult (paberil), vaid ka andmekandjatel;

esitades kaebuse isiklikult aruandena – tööpäevadel kell 8.00–16.00 on võimalik tulla isiklikult riikliku õiguskaitsja büroo hoonesse kaebuste vastuvõtu osakonda, kus kaebust arutatakse ja pannakse büroo juristiga kirja.

Spetsiaalsed inimõigusi kaitsvad asutused

Riiklik õiguskaitsja ja laste esitatud kaebused

Tšehhi Vabariigis ei ole lasteombudsmani; riiklik õiguskaitsja tegeleb praegu ka laste esitatud kaebustega, mis puudutavad nende õiguste ja huvide kaitsmist.

Riiklik õiguskaitsja <http://deti.ochrance.cz/>

Údolní 39
Brno, 602 00

Telefon: +420 542 542 888

Faks: +420 542 542 112

E-post: [✉ deti@ochrance.cz](mailto:deti@ochrance.cz)

Lapsed saavad riikliku õiguskaitse poole pöörduda mitmel viisil, näiteks **tavakirjaga**, mis saadetakse postiga või tuuakse isiklikult aadressile Veřejná ochránkyně práv, Údolní 39, 602 00 Brno, või **kasutades** [✉ interaktiivset vormi](#) ja täites selle vastavalt juhistele, **e-kirjaga**, saates selle aadressile deti@ochrance.cz, või **isiklikult** riikliku õiguskaitse aadressil, kus laps saab probleemi ombudsmani büroo juristiga arutada ja selle kirja panna.

Elkõige tuleks kaebuses selgelt osutada:

- kelle või mille kohta laps kaebuse esitab (sealhulgas vähemalt asutuse või muu institutsiooni või isiku nimi, kellega laps kokku puutus);
- lapse ees- ja perekonnanimi, sünnikuupäev ja elukoht;
- probleemi kirjeldus;
- kontaktandmed, st telefoninumber, e-posti ja postiaadress.

Kaitsja **võib aidata** last nt

- juhul, kui sotsiaaltöötaja kuritarvitab ametiseisundit;
- kui kohtumenetlus võtab kaua aega;
- kui kohtunik käitub sobimatult;
- kui last koolis kiusatakse;
- kui last ei võetud kooli;
- kui lastekodus on ebatavaliselt range kord, kiusamine jms;
- kui lapse vanemad ei ole saanud sotsiaaltoetusi;
- kui ametiasutused on lapse vanavanemate pensionid valesti arvutanud;
- kui ehitusamet ei tegele hoone halbade tingimustega (ehituslike ja tehnilistega) või kui naaber ehitab ilma loata;
- kui ametiasutused ei suuda takistada prügi ladustamist keelatud kohta;
- kui mittetoimiva toote kohta esitatud kaebust ei ole käsitletud.

Seevastu ei tohi riiklik õiguskaitse näiteks:

- muuta kohtuotsust;
- sekkuda Tšehhi Vabariigi politsei uurimisse (sellega seoses on teatavad volitused riigiprokurööril, kes valvab politsei tegevuse järele);
- sekkuda inimestevahelistesse vaidlustesse (nt naabritevahelised vaidlused maa üle, lapsevanemate või muude pereliikmete vahelised vaidlused) – nende küsimustega tuleb pöörduda kohtusse.

Asutused, mis annavad abi diskrimineerimisohvritele

Riiklik õiguskaitse

Údolní 39

Brno, 602 00

Telefon: +420 542 542 111

Faks: +420 542 542 112

E-post: [✉ podatelna@ochrance.cz](mailto:podatelna@ochrance.cz)

Riikliku õiguskaitse seaduse kohaselt annab kaitsja diskrimineerimise ohvritele **metoodilist abi**:

- kaitsja hindab, kas kõnealune käitumine võib diskrimineerimisvastase seaduse kohaselt tegelikult kujutada endast diskrimineerimist;

- annab diskrimineerimise ohvritele nõu, kuidas jätkata, kelle poole pöörduda ja kuidas esitada kaebus diskrimineerimismenetluse algatamiseks.

Kui isik esitab kaitsjale taotluse diskrimineerimist uurida, peab ta väidetavat diskrimineerivat käitumist võimalikult täpselt kirjeldama ning lisama taotlusele mis tahes ja kõik tõendid, mis võivad diskrimineerimise toimumist kinnitada.

Isikuandmete kaitse büroo

Isikuandmete kaitse büroo <https://www.uoou.cz/>

Pplk. Sochora 27
170 00 Praha 7

Telefon: +420 234 665 111
Faks: +420 234 665 444

E-post: posta@uoou.cz

Isikuandmete kaitse büroo (OPPD) on sõltumatu asutus, mis:

- valvab seadusjärgsete kohustuste järgimise üle isikuandmete töötlemisel;
- peab isikuandmete töötlemise loaga üksuste registrit;
- võtab vastu kodanike kaebusi seadusrikkumiste kohta;
- annab konsultatsioone isikuandmete kaitse kohta.

Büroo tegevus on määratud kindlaks muudetud seadusega nr 101/2000, milles käsitletakse isikuandmete kaitset ja muudetakse teatavaid seadusi.

Isikuandmete kaitset käsitleva seaduse eesmärk on kodaniku õigus kaitsele **lubamatu sekkumise eest era- ja isikliku ellu ning isik andmete lubamatu kogumise, avaldamise ja muu väärkasutamise eest**, nagu see on tagatud põhiõiguste ja -vabaduste hartaga.

Kui keegi avastab või tal on põhjust kahtlustada, et tema isikuandmeid töödeldakse, rikkudes tema õigust era- ja isikliku elu kaitsele ning rikkudes isikuandmete kaitse seadust – näiteks kui töödeldavad isikuandmed ei ole täpsed või kui neid kasutatakse muul kui sellel eesmärgil, milleks neid taotleti –, on tal õigus esitada büroole kaebus.

Kaebus, milles juhitakse tähelepanu isikuandmete kaitse seaduse kahtlustatavale rikkumisele, peaks sisaldama järgmist:

- selle isiku andmeid, keda kahtlustatakse isikuandmete kaitse seaduse rikkumises;
- selle tegevuse kirjeldus, mis hõlmab isikuandmete kaitse seadust rikkuvat isikuandmete töötlemist;
- viide isikuandmetele (või vähemalt nende kategooriatele), mida töödeldi isikuandmete kaitse seadust rikkudes;
- dokumendid või muud materjalid (või nende koopiad), millega dokumenteeritakse teataja (kaebuse esitaja) ja selle isiku seost, kes tema isikuandmeid ekslikult töötles;
- dokumendid või muud materjalid (või nende koopiad), millest saab järeldada, et isikuandmete kaitse seadust on rikutud;
- mis tahes viited kättesaadavatele vahenditele, mis võivad kirjeldatud asjaolusid kinnitada;
- teataja (kaebuse esitaja) kontaktandmed.

Kaebuse saab büroole esitada ka anonüümselt või saata e-posti teel.

Kaebuse esitaja ei osale võimalikus haldusmenetluses, kuid teda võidakse tunnistajana küsitleda.

Muud spetsialiseerunud asutused

Esimene asutus, kuhu füüsilised isikud võivad inimese põhiõiguste rikkumise korral pöörduda, on riiklik õiguskaitse. Teised selle valdkonna organid on näiteks

siseministeeriumi haldusalas olev pagulaste tarbeks kasutatavate ehitiste administratsioon

<http://www.suz.cz/>

Lhotecká 7
143 01 Praha 12

Telefon: +420 974 827 118

Faks: +420 974 827 280

E-post: [✉ podatelna@suz.cz](mailto:podatelna@suz.cz)

Pagulaste tarbeks kasutatavate ehitiste administratsioon (*Refugee Facility Administration, RFA*) on riiklik korraldusüksus, mis allub avaliku korra ja julgeoleku eest vastutavale aseministrile ning teeb koostööd valitsus- ja rahvusvaheliste asutustega, kohaliku omavalitsuse organitega ja valitsuväliste organisatsioonidega. Samuti haldab see välisriigi kodanikele mõeldud kinnipidamisasutusi; alates 2009. aastast on see piirkondade pealinnades hoidnud töös välisriigi kodanike lõimumist toetavate keskuste võrgustikku.

Tšehhi Vabariigi kasutab RFA-d majutuse ja muude teenuste pakkumiseks varjupaigataotlejatele, pagulastele ja seaduse nr 326/1999 (mis käsitleb välisriigi kodanike viibimist Tšehhi Vabariigis) ning seaduse 325/1999 (mis käsitleb varjupaika) alusel kinnipeetavatele välisriigi kodanikele. RFA eesmärk on pakkuda sellistele isikutele asjakohaseid ja vääriskaid tingimusi.

Tšehhi Vabariigi puuetega isikute riiklik nõukogu

Partyzánská 7

170 00 Praha 7 – Holešovice

Telefon: 266 753 421

E-post: [✉ nrzpcr@nrzp.cz](mailto:nrzpcr@nrzp.cz)

Alates 11. detsembrist 2014 on puuetega isikute riiklik nõukogu registreeritud riiklik ühendus, kes esindab puuetega inimeste huve riigi ja avaliku sektori asutustega suhtlemisel. Riikliku nõukogu roll on aidata kaasa puuetega inimeste lõimumisele ühiskonda ning järjepidevalt kaitsta nende inimõigusi. See on puuetega inimestega tegeleva valitsuskomisjoni peamine nõuandev organ.

Selle prioriteedid on lisaks ka järgmised:

- puuetega inimeste organisatsioonide koordineerimine ühist hui pakkuvates küsimustes;
- üldsuse teavitamine puude teemal;
- puuetega inimeste vastaste diskrimineerimisjuhtumite seire;
- puuetega inimeste elu parandavate projektide rakendamine;
- plaanide tegemine puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomiseks piirkondlikul tasandil;
- professionaalsete nõustamiskeskuste riikliku võrgustiku tööhoidmine;
- publikatsioonide, ajakirjade ja teabematerjalide avaldamine.

Muu

Tšehhi Vabariigis on mitu mittetulundusorganisatsiooni, mis tegelevad inimõiguste küsimustega ja aitavad inimesi, kelle inimõigusi rikutakse.

Välismaalaste lõimumise keskus

[✉ http://www.cicpraha.org/](http://www.cicpraha.org/)

Pernerova 32/10, 186 00, Praha 8

E-post: [✉ info@cicpraha.org](mailto:info@cicpraha.org)

Välismaalaste lõimumise keskus (*Centre for Integration of Foreigners, CIF*) on kodanikuühendus, mis asutati 2003. aastal, et aidata välismaalastel Tšehhi ühiskonda lõimuda.

See keskendub Tšehhi Vabariigis pikaajaliselt või alaliselt elavatele välismaalastele mõeldud ambulatoorsetele ja teavitusteenustele ning haridusprogrammidele. CIF-il on filiaalid kõigis Tšehhi piirkondades, põhirõhk on aga Prahal ja Böömimaa keskosal. Organisatsioon on registreeritud sotsiaalteenuste osutajana vastavalt sotsiaalteenuste seadusele ning sel on vabatahtliku teenistuse seaduse kohane akrediteering.

Organisatsiooni põhitegevus on muu hulgas järgmine:

- sisserändajate sotsiaalse nõustamise pakkumine alalistest ja pikaajalistest elanikest välisriigi kodanikele ja rahvusvahelise /täiendava kaitse saajatele;
- karjäärinõustamise ja arenguprogrammide ning tegevuse pakkumine sisserändajatele, eesmärgiga aidata neil tööturule siseneda;

- madala lävendiga (avatud) tšehhi keele kursuste ja muude spetsiaalsete tšehhi keele kursuste korraldamine välismaalastele, sealhulgas uute ja progressiivsete õpetamismeetodite väljatöötamine;
- muu haridustegevuse korraldamine (tšehhi ja võõrkeelte õpetajate haridus, võõrkeelte õpetamine, pedagoogiliste töötajate täiendkoolitus, juhendamine, arvutikursused jne);
- vabatahtlike programm – individuaalse koostööna toimuv mentorlus kliendi ja vabatahtliku vahel ning vaba aja ja ühiskondliku tegevuse, kohtumiste, arutelude, teemaõhtute jne korraldamine);
- teavitustegevus – seminarid, teabematerjalid.

Kõigi programmide eesmärk on võimaldada Tšehhi Vabariigis elavatel sisseändajatel elada sõltumatut ja väärikat elu, tagades samas, et nad järgivad kohalikke seadusi ja ka inimestevahelise suhtluse standardeid ning on nendest teadlikud, ja edendades vastuvõtva ühiskonna poolset mõistmist, abivalmidust ja austust iga sisseändaja suhtes.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 17/04/2018

Põhiõigused - Eesti

[Siseriiklikud kohtud](#)

[Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused](#)

[Ombudsman](#)

[Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused](#)

[Muu](#)

Siseriiklikud kohtud

Maakohtud, halduskohtud, ringkonnakohtud ja Riigikohus

Kohtute kontaktandmed ja täiendav info on saadaval kohtute [veebilehel](#)

Maakohtud arutavad esimese astme kohtuna kõiki tsiviil-, kriminaal- ja väärteoasju. Maakohtu lahendite peale saab edasi kaevata ringkonnakohtusse. Eestis on neli maakohut: Harju, Viru, Tartu ja Pärnu Maakohus.

Halduskohtud arutavad esimese astme kohtuna haldusasju. Halduskohtu pädevus, halduskohtusse pöördumise ja halduskohtumenetluse kord on sätestatud [halduskohtumenetluse seadustikus](#). Eestis on kaks halduskohtu: Tallinna Halduskohus ja Tartu Halduskohus.

Ringkonnakohtud vaatavad teise astme kohtuna apellatsiooni või määruskaebuse korras läbi maa- ning halduskohtute lahendeid nende peale esitatud apellatsioon- või määruskaebuste alusel. Ringkonnakohtus toimub asjade läbivaatamine kollegiaalselt – see tähendab, et apellatsioonikaebuse lahendamiseks tegeleb kohtukolleegium, kuhu kuulub kolm kohtunikku. Eestis on kaks ringkonnakohtu: Tallinna Ringkonnakohtus ja Tartu Ringkonnakohtus.

Riigikohus on Eesti kõrgeim kohus. Põhiseaduse järgi on Riigikohus kassatsioonikohus ja põhiseaduslikkuse järelevalve kohus. Riigikohtu pädevus on sätestatud [kohtute seaduses](#). Riigikohtu pädevuses on:

- põhiseaduslikkuse järelevalve teostamine;
- kohtulahendite kassatsiooni korras läbivaatamine;
- teistmisavalduste läbivaatamine;
- muude seadusest tulenevate ülesannete täitmine.

Riigikohtusse võib kassatsioonikaebuse esitada iga menetlusosaline, kes ei ole rahul madalama astme kohtu otsusega. Riigikohus võtab kassatsioonikaebuse menetlusse, kui kaebuses esitatud väited võimaldavad arvata, et madalama astme kohus on väärtalt kohaldanud materiaalõiguse normi või on oluliselt rikkunud protsessiõiguse normi, mis võis kaasa tuua ebaõige kohtulahendi.

Kui inimene leiab, et avalik-õiguslik isik (nt riik või omavalitsus) on mõne haldusakti või toiminguga rikkunud tema õigusi või piiranud tema vabadusi, võib ta oma õiguste kaitseks pöörduda halduskohtusse. Omandireformi ja maareformiga seotud vaidlused, avalik teenistus, maksuhaldus, kodakondsus- ja migratsiooniküsimused, samuti riigihanked, riigivara, ehitus ja planeerimine, riigivastutus – selline on näitlik loetelu valdkondadest, millest tulenevaid vaidlusi lahendab halduskohus.

Maakohtusse tasub pöörduda, kui on rikutud õigusi tsiviilõiguse valdkonnas, näiteks lepingutega seotud vaidlused, perekonnaasjad, pärimisõigust või asjaõigust puudutavad vaidlused, äri- ja mittetulundusühingute tegevuse ja juhtimise küsimused, samuti intellektuaalse omandi vaidlused ja pankrotiasjad ning tööõiguse vaidlused.

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Eestis ei ole hetkel ükski riigiasutus ega muu organisatsioon taotlenud riikliku inimõiguste kaitse organisatsiooni akrediteeringut.

Ombudsman

Ülesandeid täidab õiguskantsler

📍 [Õiguskantsleri Kantselei](#): Kohtu 8, 15193 Tallinn, Eesti

Ombudsmanina kontrollib õiguskantsler avalikke ülesandeid täitvate asutuste tegevust ja seda, kas riigiasutus järgib isiku põhiõigusi ja vabadusi ning hea halduse tava. Õiguskantsler kontrollib:

- riigiorgani või asutuse tegevust;
- kohaliku omavalitsuse organi või asutuse tegevust;
- avalik-õigusliku juriidilise isiku organi või asutuse või avalikke ülesandeid täitva eraõigusliku isiku tegevust.

Igaühel on õigus pöörduda õiguskantsleri poole avaldusega avalikke ülesandeid täitvate asutuste tegevuse kontrollimiseks.

Kui õiguskantsler leiab, et avalikke ülesandeid täitva asutuse tegevus ei ole õiguspärane, esitab ta asutusele seisukoha, kuidas on asutus isiku õigusi rikkunud, ning teeb vajadusel asutusele soovitusi õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks või ettepaneku rikkumise kõrvaldamiseks. Mõlemal juhul hindab ta enne seisukoha võtmist, kas asutus on järginud seadust ning kas isikuga suhtlemine on toimunud kooskõlas hea halduse tavaga. Oma seisukohas võib õiguskantsler kritiseerida, avaldada arvamust või anda konkreetseid soovitusi rikkumise kõrvaldamiseks.

Õiguskantsler

📍 [Õiguskantsleri Kantselei](#): Kohtu 8, 15193 Tallinn, Eesti

Igaühel on õigus pöörduda õiguskantsleri poole avaldusega seaduse või mõne muu õigustloova akti põhiseadusele ja seadustele vastavuse kontrollimiseks. Normikontrolli käigus valvab õiguskantsler selle järele, et seadusandliku, täidesaatva ja kohaliku omavalitsuse õigustloovad aktid oleksid põhiseaduse ja seadustega kooskõlas.

Õiguskantsler kontrollib:

- seaduste põhiseadusele vastavust;
- Vabariigi Valitsuse määruste põhiseadusele ja seadustele vastavust;
- ministrite määruste põhiseadusele ja seadustele vastavust;
- kohaliku omavalitsuse volikogude ning valla- ja linnavalitsuste määruste põhiseadusele ja seadustele vastavust;
- avalik-õigusliku juriidilise isiku õigustloova akti õiguspärasust.

Kui õiguskantsler leiab, et õigustloov akt on põhiseaduse ja seadusega vastuolus:

- võib ta teha akti andjale **ettepaneku** viia akt põhiseaduse ja seadusega kooskõlla. Õigustloova akti andjal on kohustus esitada oma seisukoht õiguskantslerile 20 päeva jooksul. Ettepanekuga arvestamata jätmise korral pöördub õiguskantsler Riigikohtu poole taotlusega tunnistada õigustloov akt põhiseadusvastaseks või kehtetuks.
- võib ta esitada õigustloova akti ettevalmistajale **märgukirja** akti põhiseaduse ja seadusega kooskõlla viimiseks, määrates samas tähtaja vastuolu kõrvaldamiseks.

Kui märgukirjas toodud soovitusetega ei arvestata, võib õiguskantsler pöörduda akti andja poole ettepanekuga. Ettepanku täitmata jätmise korral pöördub õiguskantsler Riigikohtu poole taotlusega tunnistada õigustloov akt põhiseadusvastaseks või kehtetuks.

- võib ta teha Riigikogule **ettekande**, et juhtida tähelepanu seaduses esinevatele probleemidele.

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Lasteombudsman (ülesandeid täidab õiguskantsler)

📍 [Õiguskantsleri Kantselei](#): Kohtu 8, 15193 Tallinn, Eesti

Eestis täidab lasteombudsmani ülesandeid õiguskantsler. Laste ja noorte õiguste osakonna nõunike tööülesanded on põhiosas järgmised:

- lapse õigusi puudutavate avalduste lahendamine põhiseaduslikkuse järelevalve ja ombudsmani menetlustes;
- kontrollkäikude ettevalmistamine ja läbiviimine lasteasutustes;
- taotluste ja arvamuste ettevalmistamine põhiseaduslikkuse järelevalve menetlustes;
- lastega seotud inimõiguste õpetamine ja ÜRO lapse õiguste konventsiooni tutvustamine, lapse õiguste alane teavitustöö ja koolituste läbiviimine;
- uuringute ja analüüside tegemine lapse õiguste edendamise ja kaitsega seotud küsimustes;
- koostöö korraldamine laste ja noorte organisatsioonide, kodanikeühenduste, MTÜ-de, ametialaste organisatsioonide, teadus- ja riigiasutustega.

Võrdõiguslikkusega tegelev asutus

📍 [Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik](#), Gonsiori 29, 15027 Tallinn, Eesti

📍 [Õiguskantsler](#), Kohtu 8, 15193 Tallinn, Eesti

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik on soolise võrdõiguslikkuse seaduse ja võrdse kohtlemise seaduse alusel tegutsev sõltumatu ametiisik. Voliniku ülesandeks on jälgida nimetatud kahe seaduse nõuete täitmist. Volinik nõustab ja abistab inimesi diskrimineerimisvaidlustes ning annab ekspertarvamusi diskrimineerimise toimumise kohta.

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik:

- võtab vastu isikute avaldusi ja annab arvamusi diskrimineerimise toimumise kohta;
- analüüsib seaduste mõju naiste ja meeste ning vähemusgruppidesse kuuluvate inimeste seisundile ühiskonnas;
- teeb ettepanekuid Vabariigi Valitsusele ja valitsusasutustele, samuti kohalikele omavalitsustele ning nende asutustele õigusaktide muutmise ja täiendamise kohta;
- nõustab ja teavitab Vabariigi Valitsust ja valitsusasutusi ning kohalike omavalitsusüksuste asutusi soolise võrdõiguslikkuse seaduse ja võrdse kohtlemise seaduse rakendamist puudutavates küsimustes;
- võtab tarvitusele meetmeid naiste ja meeste võrdõiguslikkuse ning võrdse kohtlemise edendamiseks.

Volinik annab arvamuse diskrimineerimise läbi kannatanud isikule ja isikule, kellel on õigustatud huvi jälgida võrdse kohtlemise nõuete täitmist. Nimetatud arvamuse eesmärk on anda hinnang, mis võimaldaks koostoimes soolise võrdõiguslikkuse seaduse, võrdse kohtlemise seaduse ja Eesti Vabariigi jaoks siduvate välislepingute ning muude õigusaktidega hinnata, kas konkreetses õigussuhtes on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet.

Arvamuse saamiseks peab arvamuse taotleja esitama volinikule avalduse, milles on kirjeldatud diskrimineerimisele viitavad asjaolud. Arvamuse andmiseks on volinikul õigus saada teavet kõikidelt isikutelt, kes võivad omada diskrimineerimisjuhtumi asjaolude selgitamiseks vajalikku informatsiooni ja nõuda kirjalikke seletusi oletatava diskrimineerimise asjaolude kohta, dokumentide või nende koopiade esitamist tema määratud tähtaja jooksul.

Õiguskantsler teostab võrdsuspõhiõiguse üle järelevalvet nii õigustloova akti põhiseadusele ja seadustele vastavuse kontrollimisel kui ka ombudsmani ülesannete täitmisel. Lisaks võib igaüks pöörduda õiguskantsleri poole lepitusmenetluse läbiviimiseks, kui ta leiab, et teda diskrimineerib füüsiline või eraõiguslik juriidiline isik (nt tööandja) soo, rassi, rahvuse, nahavärvuse, keele, päritolu, usutunnistuse või usulise veendumuse, poliitilise või muu veendumuse, varalise või sotsiaalse seisundi, vanuse, puude, seksuaalse suundumuse või seaduses nimetatud muu tunnuse tõttu.

Andmekaitseasutus

📍 [Andmekaitse Inspeksioon](#), Väike-Ameerika 19, 10129 Tallinn, Eesti

Andmekaitse Inspeksioon kaitseb järgmisi põhiseaduslikke õigusi:

- õigust saada teavet avaliku sektori asutuste tegevuse kohta;
- õigust era- ja pereelu puutumatusel isikuandmete kasutamisel;
- õigust pääseda enda kohta kogutud andmete juurde.

Pöörduge inspeksiooni poole, kui isikuandmeid töötlev või avalikku teavet valdav astus rikub Teie õigusi ega reageeri Teie taotlustele. Inspeksioon ei alusta tavaliselt menetlust, kui kaebaja ise ei ole eelnevalt kaevatava poole pöördunud või kui tegu on eraisikute vahelise vaidlusega.

Inspeksioonile tuleb teatada, kui Teie ettevõttes või asutuses toimus andmekaitsealane rikkumine, mis (tõenäoliselt) seab ohtu andmesubjektide õigused. Samuti tuleb inspeksioonile teatada ettevõtte/asutuse andmekaitseametniku määramisest.

Lihtsaim viis pöördumiseks on inspeksiooni vörgulehe 📄 <http://www.aki.ee/> kaudu.

Muud spetsialiseeritud asutused

Teised spetsiaalsed institutsioonid puuduvad.

Muu

Advokatuur

Eesti Advokatuur, Rävala pst 3, 10143 Tallinn, Eesti

Advokatuuri kuuluvad Eesti advokaadid, kelle põhitegevus on kodanikele õigusabiteenuse osutamine. Eesti Advokatuur on 1919. aastal 14. juunil asutatud advokaatide omavalitsuslikel põhimõtetel tegutsev kutseühendus õigusteenuse osutamise korraldamiseks era- ja avalikes huvides. Eesti Advokatuur organiseerib muuhulgas advokaatide erialast täiendamist, suhteid juristkonnaga, riigiasutustega ja mitmete kodu- ning välismaiste organisatsioonidega ning osaleb aktiivselt õigusloomes. Samuti korraldab advokatuur avalik-õigusliku funktsiooni täitmist – riigi poolt makstava tasu eest kaitseülesannete täitmist ning esindamist tsiviil- ja haldusajades.

Üldjuhul tuleb riigi õigusabi saamiseks esitada 📄 **taotlus**. Riigi õigusabi taotlus esitatakse üldjuhul kohtule. Riigi õigusabi taotlus esitatakse uurimisasutusele või prokuratuurile juhul, kui isik on kahtlustatav kriminaalasjas, milles kaitsja osavõtt ei ole kohustuslik.

Riigi õigusabi saamise taotlus esitatakse eesti keeles. Taotluse võib esitada ka inglise keeles, kui õigusabi taotleb füüsiline isik, kelle elukoht on mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis või kes on mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, või juriidiline isik, mille asukoht on mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis.

Riigi õigusabi osutava advokaadi määrab uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu taotlusel Eesti Advokatuur. Üldjuhul ei ole isikul õigust valida, milline advokaat talle riigi õigusabi osutab. Siiski on isikul õigus taotleda riigi õigusabi konkreetset advokaadi poolt, kui see advokaat on andnud nõusoleku riigi õigusabi osutamiseks. Sellisel juhul tuleb nõusoleku andnud advokaadi nimi märkida koheselt riigi õigusabi taotluses.

Menetlustes, milles kaitsja osalemine on seaduse järgi kohustuslik, ei pea isik riigi õigusabi saamiseks midagi tegema – juhul kui isik ei ole sellisel juhul ise advokaati palganud, on menetlust läbiviiv ametnik kohustatud korraldama isikule advokaadi määramise ning isik ei pea selleks taotlust esitama.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 11/06/2018

Põhiõigused - Iirimaa

[Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused](#)

Ombudsman

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Iirimaa inimõiguste ja võrdõiguslikkuse komisjon

Address:

Irish Human Rights Commission

4th Floor, Jervis House

Jervis Street

Dublin 1

Tel: + 353 (0) 1 8589601

Faks: + 353 (0) 1 8589609

E-post: info@ihrec.ie

Iirimaa inimõiguste komisjon ja võrdõiguslikkuse edendamise asutus ühinesid 2013. aastal ja moodustasid [Iirimaa inimõiguste ja võrdõiguslikkuse komisjoni \(IHREC\)](#). Iirimaa inimõiguste ja võrdõiguslikkuse komisjon loodi seaduse alusel moodustatud sõltumatu organina. Selle eesmärk on kaitsta ja edendada inimõigusi ja võrdõiguslikkust ning soodustada inimõiguste, võrdõiguslikkuse ja kultuuridevahelise mõistmise austamise kultuuri Iirimaaal.

Komisjoni ülesanded on järgmised:

- kaitsta ja edendada inimõigusi ja võrdõiguslikkust,
- soodustada inimõiguste, võrdõiguslikkuse ja kultuuridevahelise mõistmise austamise kultuuri riigis,
- edendada mõistmist ja teadlikkust inimõiguste ja võrdõiguslikkuse tähtsusest riigis,
- soodustada häid tavasid kultuuridevahelistes suhetes, edendada sallivust ja mitmekesisuse aktsepteerimist riigis ning iga inimese vabaduse ja väärikuse austamist; ja
- teha tööd inimõiguste rikkumiste, diskrimineerimise ja keelatud käitumise kaotamiseks.

Komisjon võib ka kontrollida inimõiguste ja võrdõiguslikkuse kaitsega seotud seaduste ja tavade nõuetekohasust ja tõhusust riigis. Komisjon võib teha seda omal tahtel või valitsuse ministri taotluse alusel, et uurida mis tahes seadusandlikku ettepanekut ja esitada oma seisukohad selle mõju kohta inimõigustele või võrdõiguslikkusele. Komisjon võib omal tahtel või valitsuse taotlusel esitada ka valitsusele soovitusi, mida peab asjakohaseks seoses meetmetega, mida komisjoni arvates tuleks võtta inimõiguste ja võrdõiguslikkuse tugevdamiseks, kaitsmiseks ja toetamiseks Iirimaaal.

Õigusasjades on komisjoni ülesanne teha tööd inimõiguste rikkumiste, diskrimineerimise ja keelatud käitumise kaotamiseks. Iirimaa inimõiguste komisjon võib ka taotleda õigust ilmuda ülemkohtusse või kõrgeimasse kohtusse olenevalt olukorrast menetlustes, mis hõlmavad või on seotud mis tahes isiku inimõiguste või võrdsete õigustega, ning tulla antud õiguse alusel kohale *amicus curiae*'na (seda õigust on nimetatud kohtud volitatud andma absoluutse kaalutusõiguse alusel.)

Iirimaa inimõiguste komisjon annab ka praktilist abi, sealhulgas õigusabi isikutele nende õiguste kaitsmisel, nagu ta peab asjakohaseks vastavalt paragrahvile 40. Iirimaa inimõiguste komisjon võib 2003. aasta seaduse paragrahvi 41 või paragrahvi 19 alusel algatada vajaduse korral menetlusi. Iirimaa inimõiguste komisjonil on õigus viia läbi uurimist vastavalt paragrahvile 35 ja sellega kooskõlas. Komisjon võib ka koostada ja avaldada endale sobival viisil aruandeid, sealhulgas aruandeid enda teostatud, toetatud, tellitud uuringu kohta või uuringu kohta, millele ta on kaasa aidanud.

Komisjoni eesmärk on võimaldada muutusi ja ta võib toetada, teostada, tellida või osutada rahalist või muud abi uuringuteks ja haridustegevuseks. Komisjon võib pakkuda haridust ja koolitust inimõiguste ja võrdõiguslikkuse küsimustes või osaleda sellises tegevuses. Komisjon võib omal tahtel või ministri taotlusel teostada, toetada või tellida tegevusprogramme ja projekte rändajate ja muude vähemuste lõimimise, võrdõiguslikkuse (sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse) ning mitmekesisuse ja kultuuriliste erinevuste austamise edendamiseks või osutada selleks rahalist või muud abi. Komisjon võib teha võrdõiguslikkuse hindamisi ja koostada tegevuskavasid või paluda seda vajaduse korral teha teistel.

Laste õiguste ombudsman

Address:

Ombudsman for Children's Office
Millennium House
52-56 Great Strand Street
Dublin 1
Ireland
<http://www.oco.ie/>
E-post: ococomplaint@oco.ie

Ülesanded: lasteombudsmani büroo on sõltumatu, seaduse alusel moodustatud organ. See loodi 2004. aastal eesmärgiga edendada ja kaitsta laste ja kuni 18aastaste noorte õigusi ja heaolu lirimaa. See on inimõigustega tegelev riiklik asutus selliseid asutusi käsitlevate ÜRO Pariisi põhimõtete tähenduses. Lasteombudsmani büroo juhindub oma töös lirimaa rahvusvahelistest inimõiguste alastest kohustustest, eelkõige nendest, mis on sätestatud ÜRO lapse õiguste konventsioonis.

Lasteombudsman on sõltumatu oma ülesannete täitmisel ning annab aru otse parlamendile (Oireachtas).

Lasteombudsmani büroo ülesanded on sätestatud 2002. aastal vastu võetud lasteombudsmani seaduses. Põhiülesanded on järgmised:

- tagada sõltumatu, erapooletu ja tasuta kaebuste käsitlemise mehhanism, mille abil uurida riigiasutuste, koolide või haiglatega seotud kaebusi, mille on esitanud lapsed ja noored või täiskasvanud nende nimel;
- anda valitsuse ministritele nõu lastega seotud õigusnormide ja poliitika kohta;
- kutsuda riigiasutusi üles parandama oma tegevust ja menetlusi laste huvidest lähtuvalt;
- juhtida tähelepanu küsimustele, mis lastele ja noortele muret valmistavad; ning
- edendada teadlikkust laste õiguste ja heaoluga seotud küsimuste kohta ning selle kohta, kuidas neid õigusi jõustada.

Seoses büroo kaebuste lahendamise pädevusega on 2002. aasta seaduses sätestatud standardsed haldusliku omavoliga seotud alused kaebuste läbivaatamiseks ja uurimiste teostamiseks. Esialgset läbivaatamist või uurimist võib alustada kas büroosse saadetud kaebuse alusel või lasteombudsmani omal algatusel.

Võttes arvesse asjaolu, et iga uurimise käigus, mille võtab ette lasteombudsman, tuleb analüüsida meetme mõju lapsele ning et lastel endil on õigus pöörduda kaebusega büroo poole, sisaldab seadus konkreetseid seadusandlikke sätteid, mille puhul võetakse arvesse laste eriti suurt haavatavust:

- kohustus võtta arvesse lapse parimaid huve;
- kohustus võtta nõuetekohaselt arvesse lapse soove.

Menetlus: kui lasteombudsmani büroo saab kaebuse, vaadatakse see läbi, et hinnata kaebuse vastuvõetavust ning seda, kas kaebuse laad tingib selle läbivaatamise kiirkorras.

Lasteombudsmani büroo püüab alati lahendada kaebused poolte vahel ja võimalikult varases etapis ning on kohustatud võimaldama riigiasutusel, kelle peale kaebus esitati, tegeleda kaebuse esitaja murega esmalt ise.

Kui kaebus tunnistatakse vastuvõetavaks, toimub kaebuse esialgne läbivaatamine. Kui esialgse läbivaatamise tulemusel jõuab lasteombudsmani büroo järeldusele, et uurimine on põhjendatud, võib ta alustada kaebuse põhjalikumat uurimist.

Lisateavet lasteombudsmani büroole esitatud kaebuste menetlemise kohta võib leida järgmiselt veebisaidilt: <http://www.oco.ie/complaints/faq.html>

Tulemus: pärast uurimise lõpuleviimist võib lasteombudsmani büroo anda uurimise tulemuste põhjal vastavale riigiasutusele, koolile või haiglale soovitusi. Need soovitusel võivad käsitleda olukorra leevendamist asjaomase lapse või asjaomaste laste jaoks ja/või üldisemate süsteemsete muudatuste tegemist laste huvidest lähtuvalt.

Soovitused ei ole õiguslikult siduvad. Kuid üks lasteombudsmani büroole seadusega antud õigus on esitada parlamendile (Oireachtas) eriaruanne juhul, kui riigiasutus ei järgi lasteombudsmani büroo soovitusi.

Ombudsman

Address:

Office of the Ombudsman
18 Lower Leeson Street,

Dublin 2

<https://www.ombudsman.gov.ie/> />

E-post: ombudsman@ombudsman.gov.ie

Tel: +353 (0) 1 639 5600

Menetletavad kaebused

Isik võib esitada ombudsmanile kaebuse järgmiste asutuste kohta:

- ministeeriumid;
- kohalikud omavalitsused;
- tervishoiuamet (Health Service Executive – HSE);
- asutused, näiteks heategevusorganisatsioonid ja vabaühendused, mis osutavad tervise- ja sotsiaalteenuseid HSE nimel;
- lirimaa postiamet; ning
- kõik avalik-õiguslikud asutused, mis on hõlmatud 2005. aasta puudega isikute seadusega nimetatud seaduse rakendamise eesmärgil.

Kaebuse esitamisele järgnev menetlus

Asjaomasel avalik-õiguslikul asutusel võidakse paluda esitada aruanne. Vajaduse korral võib tutvuda toimikute ja dokumentidega ning küsitleda ametnikke. Seejärel otsustab ombudsmani büroo, kas:

- teie kaebusel on alust ning
- kas te olete avalik-õigusliku asutuse tegevuse või otsuse tagajärjel kahju kannatanud.

Enamikul juhtudel menetletakse kaebuseid mitteametlikult. Ombudsmani büroo võib teie probleemi arutada vahetult asjaomase avalik-õigusliku asutusega või tutvuda asjakohaste dokumentidega. Keerukamate juhtumite korral võidakse pidada vajalikuks teostada üksikasjalik uurimine. Kaebuse esitajad, kes ei ole rahul oma kaebust käsitleva menetluse tulemusega, saavad kasutada ka sisemist edasikaebamist.

Menetluse võimalikud tulemused

Kui ombudsmani büroo leiab, et te olete kannatanud kahju avalik-õigusliku asutuse ebaõiglase või sobimatu tegevuse tagajärjel, ning kui asjaomane avalik-õiguslik asutus ei ole astunud samme olukorra heastamiseks, võib ombudsmani büroo soovitada tal seda teha. Kui ombudsmani büroo peab seda asjakohaseks, võib ta paluda, et asutus teeks järgmist:

- vaataks läbi oma tegevuse;
- muudaks oma otsust ja/või;
- pakuks kaebuse esitajale:
  - selgitust;
  - vabandust ja/või
  - rahalist hüvitist.

Kui ombudsmani büroo otsustab, et teie kaebusel ei ole alust, selgitatakse teile, kuidas sellisele järeldusele jõuti.

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Laste õiguste ombudsman

Vt **inimõigustega tegelevaid riiklikke asutusi** käsitlevat osa.

Võrdõiguslikkusega tegelevad asutused

Võrdõiguslikkuse edendamise asutus

Birchgrove House
Roscrea
Co. Tipperary
Ireland

Tel: +353 505 24126
Faks: +353 505 22388
E-post: [✉ info@equality.ie](mailto:info@equality.ie)

Võrdõiguslikkuse edendamise asutus on poolriiklik organ, mis on loodud selleks, et teha tööd eesmärgiga kaotada ebaseaduslik diskrimineerimine, edendada võrdseid võimalusi ning anda üldsusele teavet võrdõiguslikkust käsitlevate õigusaktide ja teatavate muude seaduste kohta.

1998. aasta võrdõiguslikkust töökohal käsitleva seadusega ja 2000. aasta võrdset seisundit käsitleva seadusega tunnistatakse ebaseaduslikuks diskrimineerimine töökohal, kutsehariduses, reklaamides, kollektiivlepingutes, kaupade müümisel ja teenuste osutamisel ning muudes olukordades, millega üldsus tavaliselt kokku puutub, ning neis seadustes sätestatakse ebaseadusliku diskrimineerimise üheksa konkreetset alust. Need on:

- sugu;
- perekonnaseis;
- perekondlik seisund;
- vanus;
- puue;
- rass;
- seksuaalne sättumus;
- usulised tõekspidamised; ning
- rändkogukonna liikmeks olek.

Võrdõiguslikkuse edendamise asutusel on oma õigustalitus, mis võib strateegilise tähtsusega juhtumite puhul anda oma äranägemisel tasuta õiguslast nõu neile, kes esitavad diskrimineerimise kohta kaebuse 1998. aasta võrdõiguslikkust töökohal käsitleva seaduse ja 2000. aasta võrdset seisundit käsitleva seaduse alusel. Õigustalitus annab sellist abi üksnes väheste juhtumite puhul, tuginedes võrdõiguslikkuse edendamise asutuse nõukogu kehtestatud kriteeriumidele.

Võrdõiguslikkuse vahekohus

3 Clonmel Street
Dublin 2
Ireland
Tel: +353 1 4774100
Faks: +353 1 4774141
E-post: [✉ info@equalitytribunal.ie](mailto:info@equalitytribunal.ie)
Veebisait: [✉ http://www.equalitytribunal.ie/](http://www.equalitytribunal.ie/)

Võrdõiguslikkuse vahekohus loodi 1998. aasta võrdõiguslikkust töökohal käsitleva seadusega. Nimetatud seadusega nähakse ette õigusraamistik, mille kohaselt võrdõiguslikkuse vahekohus lepib ebaseaduslikku diskrimineerimist käsitleva hagi pooli ja/või uurib selliseid juhtumeid kooskõlas nimetatud seaduse sätetega. Alates vahekohtu loomisest on tehtud mitmesuguseid seadusandlikke muudatusi ning praegu on vahekohtul eriline kohustus lepitada ebaseaduslikku diskrimineerimist käsitlevate kaebuste pooli ja uurida selliseid kaebuseid järgmiste õigusaktide alusel:

- võrdõiguslikkust töökohal käsitlevad seadused (1998–2008);
- võrdset seisundit käsitlevad seadused (2000–2008);
- pensioniseadused (1990–2008).

Uurimine on poolkohtulik menetlus, mida toimetab vahekohtu võrdõiguslikkuse ametnik, kes enne ühise istungi või ühiste istungite korraldamist kuulab ära mõlema poole avaldused. See võimaldab tal asjas otsust langetada. Uurimist toimetavad väljaõppe saanud vahekohtu võrdõiguslikkuse ametnikud, kellel on ulatuslikud volitused ruumidesse sisenemiseks ja teabe saamiseks, mis aitab neil uurimist läbi viia. Otsused on siduvad ja kuuluvad avaldamisele.

Lepitusmenetluse viivad läbi vahekohtu lepitusametnikud võrdõiguslikkuse küsimustes, kes aitavad vaidluse pooltel jõuda vastastikku sobivale kokkuleppele. Lepituskokkulepped on siduvad ja konfidentsiaalsed.

Võrdõiguslikkuse vahekohtu pädevus on suur – see hõlmab tööhõive, kutsealaste hüvede (nt pensionid) ja võrdse seisundiga (s.t juurdepääs kaupadele ja teenustele) seotud kaebusi. Kuid on kaks erandit:

- registreeritud klubisid ja alkoholimüügi õigusega asutusi käsitlevate hagidega tegeleb piirkonnakohus 2003. aasta alkoholiseaduse alusel;
- isikutel, kes esitavad kaebuse seoses soolise diskrimineerimisega töökohal, on võimalus pöörduda ebaseadusliku diskrimineerimise hüvitamiseks ringkonnakohtu poole.

Andmekaitseasutus

Andmekaitsevoliniku büroo

Canal House
Station Road
Portarlington
Co. Laois
Ireland

📧 <https://www.dataprotection.ie/>

Andmekaitsevoliniku büroo vastutab üksikisikute nende õiguste kaitsmise eest, mis on sätestatud 1988. ja 2003. aasta andmekaitseaduses, ning vastutavatele töötajatele pandud andmekaitsekohustuste täitmise tagamise eest.

Üksikisikud, kes leiavad, et nende õigusi on rikutud, võivad pöörduda kaebusega voliniku poole, kes uurib asja ja võtab mis tahes vajalikke meetmeid olukorra lahendamiseks. Üldsuse liikmed võivad anda andmekaitsevolinikule kirjalikult üksikasjalikku teavet kaebuse aluseks oleva vahejuhtumi kohta. Nad peaksid selgelt märkima, millise organisatsiooni või üksikisiku kohta kaebus esitatakse. Nad peaksid samuti näitama, mida on asjaomane organisatsioon teinud nende kaebuse käsitlemiseks ning millise vastuse nad organisatsioonilt said. Tuleks esitada ka organisatsiooniga peetud kirjavahetuse koopia ja tõendavad dokumendid. Andmekaitsevoliniku büroo võtab seejärel kaebusega seoses organisatsiooniga ühendust.

Sõltuvalt kaebuse laadist võib andmekaitsevolinik esmalt püüda leida lahenduse, mis on vastuvõetav kõigile pooltele. Kui juhtumit ei ole võimalik sõbralikult lahendada, uurib andmekaitsevolinik enne ametliku otsuse tegemist põhjalikult kõiki asjaolusid. Pärast uurimise lõpetamist teavitab volinik asjaomaseid pooli kirjalikult oma otsusest. Kui kaebus käsitleb elektroonilise side määruste (2003. aasta õigusakt nr 535, mida on muudetud 2008. aasta õigusaktiga nr 526) rikkumist, võib volinik otsustada, et asjaomane organisatsioon tuleb vastutusele võtta.

Muud spetsiaalsed asutused

i) Inimkaubanduse vastu võitlemise üksus

Department of Justice & Equality
51 St. Stephen's Green.
Dublin 2.
Tel: +353 1 6028202
E-post: 📧 AHТУ@justice.ie

- **Kui see on asjakohane, siis institutsiooni üksus/organ, kes taotlusi vastu võtab**
Inimkaubanduse vastu võitlemise üksusele saab asjakohaseid teabenõudeid saata e-posti aadressil 📧 AHТУ@justice.ie.
Teave on kättesaadav ka aadressil 📧 <http://www.blueblindfold.gov.ie/>
- **Menetluse võetavate kaebuseliikide lühikirjeldus**
Inimkaubanduse küsimusi lirmaal käsitlevad teabenõuded.

ii) Pagulaste apellatsioonikomisjon

Refugee Appeals Tribunal,
6-7 Hanover Street East,
Dublin 2.

Ülesanded: pagulaste apellatsioonikomisjon on sõltumatu organ, mis lahendab varjupaigaküsimustega seotud apellatsioone, mis on esitatud varjupaigataotluste läbivaatamise eest vastutava voliniku büroo soovitus peale mitte anda isikule pagulasseisundit. Pagulaste apellatsioonikomisjon lahendab ka apellatsioone, mis on esitatud otsuste peale, mille on teinud varjupaigataotluste läbivaatamise eest vastutava voliniku büroo Dublini II määruse alusel.

Menetlus: kui soovite esitada kohtuotsuse peale apellatsiooni, peaksite täitma apellatsiooniteatise vormi. See vorm on lisatud varjupaigataotluste läbivaatamise eest vastutava voliniku kirjale, millega teid teavitatakse sellest, et teie pagulasseisundi saamiseks esitatud taotlus on tagasi lükatud. Vorm on allalaadimiseks kättesaadav ka [☞ pagulaste apellatsioonikomisjoni veebisaidil ☞ http://www.refappeal.ie/](http://www.refappeal.ie/).

Alates varjupaigataotluste läbivaatamise eest vastutava voliniku negatiivse soovitusel väljastamise kuupäevast on teile ette nähtud teatav aeg apellatsiooni esitamiseks. See aeg on siiski erineva pikkusega sõltuvalt varjupaigataotluste läbivaatamise eest vastutava voliniku järeldustest teie juhtumi kohta. Seega võib teil apellatsiooni esitamiseks olla aega 15, 10 või 4 tööpäeva. Apellatsiooni esitamiseks ette nähtud päevade arv märgitakse varjupaigataotluste läbivaatamise eest vastutava voliniku kirjas, milles teavitatakse teid asjaolust, et volinik on teinud soovitusel teile pagulasseisundit mitte anda.

Kui olete täitnud apellatsiooniteatise vormi, peaksite selle saatma järgmisel aadressil:

The Chairperson
Refugee Appeals Tribunal
6/7 Hanover Street East
Dublin 2
Faks: 00353 1 4748410

Hoidke kindlasti alles kirjaga saadetud või faksitud vormi kättesaamise kinnitus.

Tulemus: kui teie suhtes antud varasem soovitus tühistatakse, siis tähendab see, et apellatsioonikohtu liige on soovitanud anda teile pagulasseisundi. Otsusest teatatakse teile kirjalikult. Seejärel edastatakse toimik justiits- ja võrdõiguslikkuse ministeeriumi otsuste üksusele.

Kui teie apellatsiooni ei rahuldata, siis tähendab see, et apellatsioonikohtu liige on soovitanud teile pagulasseisundit mitte anda. Otsusest teatatakse teile kirjalikult. Seejärel edastatakse toimik justiits- ja võrdõiguslikkuse ministeeriumi repatrierimisüksusele.

iii) Politseiombudsman (Garda ombudsman)

The Garda Síochána Ombudsman Commission
150 Abbey Street Upper,
Dublin 1,
Ireland.
[☞ https://www.gardaombudsman.ie/](https://www.gardaombudsman.ie/)

Menetlusse võetavate kaebuseliikide lühikirjeldus

Organisatsioon võib tegeleda kaebuste ja talle arutamiseks suunatud juhtumitega, mis on seotud Iirimaa politseiteenistusega (An Garda Síochána). Kõige levinumad süüdistused, millele kaebustes viidatakse, on seotud võimu kuritarvitamise, ebaviisakuse, vägivalla tarvitamise või ametikohustuste täitmata jätmisega.

Arutamiseks suunavad juhtumid, mis on seotud surma põhjustamise või tõsise kahju tekitamisega

Üldsuse liikmed (kes ei teeni Iirimaa politseiteenistuses) saavad organisatsioonile kaebuseid esitada ametiasutusse isiklikult kohale minnes, elektrooniliselt, telefoni või kirja teel, mis tahes politseijaoskonna kaudu või isiklikult komisjoni liikme poole pöördudes. Organisatsioonile saab juhtumeid arutamiseks suunata Iirimaa politseiteenistuse volinik seoses mis tahes küsimusega, mis annab politseivolinikule alust arvata, et politseiteenistuse liikme käitumise tulemusel võidi põhjustada isiku surm või tekitada talle tõsist kahju. Komisjon võib alustada uurimist ka kaebust saamata, kui leitakse, et uurimine on üldsuse huvides.

Kaebuse esitamisele järgneva menetluse lühikirjeldus

Pärast kaebuse saamist otsustatakse, kas see on õigusaktide alusel vastuvõetav või mitte. Kui kaebus tunnustatakse vastuvõetamatuks, siis uurimist ei järgne.

Kui kaebus tunnustatakse vastuvõetavaks, võidakse kaebuse esitaja ja kaebuse subjektiks oleva Iirimaa politseiteenistuse liikme nõusolekul teha vajaduse korral jõupingutusi, et saavutada menetlusväline lahendus. Vastasel korral võidakse asja uurida kui 2007. aasta politseiteenistuse määrustiku (distsipliin) või kriminaalõiguse võimalikku rikkumist. Huvitatud isikutel on õigus saada teavet uurimise käigu ja tulemuste kohta.

Menetluse võimalike tulemuste lühikirjeldus

Kaebus võidakse tunnustada vastuvõetamatuks.

Uurimine võidakse igal ajal lõpetada, kui pärast kaebuse vastuvõetavaks tunnistamist kogutud teabe alusel leiab komisjon, et kaebus on põhjendamatu või pahatahtlik, kaebus esitati teadmiseiga, et see on vale või eksitav, või kui pärast kõigi asjaolude kaalumist leiab komisjon, et edasine uurimine ei ole vajalik või mõistlikul määral võimalik.

Uurimise tulemusel võidakse politseinikule määrata karistus.

Uurimise tulemusel võidakse politseiniku suhtes alustada distsiplinaarmenetlust ja talle võidakse määrata karistus.

Toimik võidakse saata riigiprokuratuuri direktorile ning anda korraldus süüdistuse esitamiseks. Sellisel juhul võib järgneda kohtumenetlus.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 12/11/2018

Põhiõigused - Kreeka

[Siseriiklikud kohtud](#)

[Ombudsman](#)

[Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused](#)

Siseriiklikud kohtud

Kreekas ei ole eraldi pädevat kohut, kelle poole pöörduda olukorra heastamiseks väidetava põhiõiguste rikkumise korral. Rikkumise või teo laadist olenevalt võib olukorra heastamiseks pöörduda riiklike tsiviil-, kriminaal- või halduskohtute poole.

Põhiõiguse rikkumine tehakse kindlaks siseriikliku asjaõiguse alusel. Menetlus, mida pädev kohus (tsiviil-, kriminaal- või halduskohus) järgima peab, on sätestatud siseriiklikus menetlusõiguses (tsiviilkohtumenetluse, kriminaalmenetluse või halduskohtumenetluse seadustikus).

Asjaomase menetluse lõpus tehakse kohtuotsus, millega hagi jäetakse rahuldamata või mis kuulub vahetult täitmisele (kui tegemist on lõpliku otsusega).

[☞ Tsiviil- ja kriminaalkohtud](#)

[☞ Halduskohtud](#)

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Riiklik inimõiguste komitee

*Neofitou Vamva 6
10674 Ateena, Kreeka*

Riiklik inimõiguste komitee moodustati hiljuti Pariisi põhimõtete alusel kui organ, mis annab valitsusele nõu inimõiguste küsimustes. Komitee liikmed on nimetatud kolmekümne kahest eri asutusest (sõltumatud asutused, ülikoolide õigusteaduste õppetoolid ja teaduskeskused, ametiühingud, valitsusvälised organisatsioonid, parteid ja ministeeriumid).

Komitee eesmärk on anda pidevalt suuniseid kõigile valitsusasutustele seoses vajadusega toetada kõigi Kreeka territooriumil elavate isikute inimõigusi.

Riikliku inimõiguste komitee moodustamise seaduse (**seadus nr 2667/1998 muudetud ja praegu jõus oleval kujul**) kohaselt vastutab komitee järgmiste oluliste ülesannete täitmise eest:

- valitsuse, parlamendispiikrite konverentsi, komitee liikmete või valitsusväliste organisatsioonide tõstatatud, inimõigusi käsitlevate küsimuste uurimine;
- soovituste ja ettepanekute esitamine, uurimuste koostamine ning aruannete ja arvamuste esitamine inimõiguste edendamist käsitlevate seadusandlike, haldus- või muud liiki meetmete kohta;

- c) algatuste väljatöötamine eesmärgiga suurendada üldsuse ja meedia teadlikkust inimõiguste küsimuste kohta;
- d) algatuste tegemine eesmärgiga edendada inimõiguste austamist haridussüsteemis;
- e) pidevate kontaktide ja koostöö säilitamine rahvusvaheliste organisatsioonidega, teiste riikide samalaadsete organitega ning riiklike ja rahvusvaheliste valitsusväliste organisatsioonidega;
- f) arvamuste esitamine riiklike aruannete kohta, mis edastatakse inimõiguste küsimusi käsitlevatele rahvusvahelistele organisatsioonidele;
- g) komitee seisukohtade teatavaks tegemine igal võimalikul viisil;
- h) iga-aastase inimõiguste aruande koostamine;
- i) inimõiguste dokumendikeskuse töö korraldamine ning
- j) Kreeka ja rahvusvahelise inimõiguste alase õiguse kooskõla kontrollimine ning asjakohaste arvamuste esitamine pädevatele valitsusasutustele.

Valitsusvälised organisatsioonid

On olemas ka palju valitsusväliseid organisatsioone, kellega te võite põhiõiguste rikkumise korral abi saamiseks ühendust võtta. Valitsusväliste organisatsioonide küsimuses on pädev asutus välisministeerium.

<http://www.mfa.gr/>

Ombudsman

Ombudsman on põhiseadusega ette nähtud sõltumatu organ. Ombudsmani institutsioon loodi seaduse nr 2477/97 alusel ning on tegutsenud alates 1. oktoobrist 1998. Tema tegevust reguleeriv õigusraamistik on sätestatud seaduses nr 3094/03. Ombudsman osutab teenuseid tasuta.

Ombudsman uurib selliseid konkreetseid haldusakte või sellist riigiasutuste tegevusetust või tegevust, millega rikutakse füüsiliste või juriidiliste isikute õigusi või seaduspäraseid huve.

Iga isik, kes pöördub ombudsmani poole, peab olema kõigepealt ühendust võtnud asjaga seotud riigiasutusega. Isik võib ombudsmani poole pöörduda ainult juhul, kui asjaomase asutusega ei ole suudetud probleemi lahendada.

Ombudsmani ülesanne on olla vahendajaks kodanike ja riigiasutuste vahel eesmärgiga kaitsta kodanikuõigusi, võidelda haldusliku omavoliga ning järgida õigusriigi põhimõtet.

Vahendajana annab ombudsman riigi haldusasutustele nõu ja soovitusi. Ombudsman ei määra karistusi ega tühista ebaseaduslikke haldusakte.

*Hadziyanni Mexi 5
11528 Ateena, Kreeka*

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

- **Laste õiguste ombudsman**

Ombudsman (vt eespool) uurib ka riigi haldusasutuste ja eraõiguslike isikute sellist tegevust või tegevusetust, millega rikutakse laste õigusi.

Laste õiguste kaitsmiseks vastutab ombudsman eraisikute või füüsiliste või juriidiliste isikute sellise tegevuse eest, millega rikutakse laste õigusi.

- **Võrdõiguslikkuse põhimõtet edendavad asutused**

I. Seadusega nr 3304/2005, millega võetakse üle nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/43/EÜ ja nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ, on ametlik vastutus võrdõiguslikkuse põhimõtte edendamise eest antud ombudsmanile, võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevale asutusele ja tööinspektorite üksusele (SEPE) ning selles on määratud kindlaks nende ülesanded.

Eelkõige sätestatakse järgmist:

1. Ombudsman vastutab võrdõiguslikkuse põhimõtte järgimise tagamise eest, kui riigi haldusasutused on seda põhimõtet rikkunud. Mõiste „riigi haldusasutus“ tähendab siinkohal seaduse nr 3094/2003 „Ombudsman ja muud sätted“ (riigi ametlik väljaanne, seeria I, nr 10) artikli 3 lõikes 1 nimetatud ametiasutusi.
2. Võrdõiguslikkusega tegelev asutus vastutab võrdõiguslikkuse põhimõtte toetamise eest, kui seda põhimõtet on rikkunud füüsilised või juriidilised isikud, kes ei ole eespool nimetatud ametiasutused, välja arvatud tööhõive ja tööjõuga seotud juhtumite puhul.
3. Tööhõive ja tööjõuga seotud juhtumite puhul vastutab võrdõiguslikkuse põhimõtte toetamise eest tööinspektorite üksus (SEPE), kui seda põhimõtet on rikkunud füüsilised või juriidilised isikud, välja arvatud punktis 1 nimetatud isikud.

II. Seadusega nr 3896/2010 (riigi ametlik väljaanne, seeria I, nr 207, 8.12.2010), mis käsitleb meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamist tööhõive ja elukutse küsimustes ning millega ühtlustatakse kehtivad õigusnormid Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiviga 2006/54/EÜ ja muude asjaomaste sätetega, keelustatakse täielikult mis tahes liiki otsene või kaudne sooline diskrimineerimine.

Seaduse eesmärk on tagada meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamine järgmistes tööhõivet ja kutseala käsitlevates küsimustes: a) juurdepääs tööhõivele, sealhulgas edutamisele, ning kutsekoolitusele; b) töötingimused, sealhulgas töötasu, ning c) kutsealased sotsiaalkindlustusskeemid, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2006/54/EÜ.

Ombudsman vastutab meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise üle järelevalve tegemise ja edendamise eest eespool nimetatud seaduse reguleerimisala raames (seaduse nr 3896/2010 artikkel 25).

- **Andmekaitseasutus**

Andmekaitseasutus on seaduse nr 2472/1997 (millega võetakse üle direktiiv 95/46/EÜ) alusel loodud sõltumatu ametiasutus.

Andmekaitseasutus vastutab Kreekas selle eest, et õigus eraelu puutumatusel oleks tagatud ja jõustatud, nagu on sätestatud seadustes nr 2472/1997 ja nr 3471/2006.

Andmekaitseasutuse peamine eesmärk on kaitsta kodanikke isikuandmete ebaseadusliku töötlemise eest ning aidata neid, kui nende privaatsust on mis tahes viisil rikutud.

Samuti on andmekaitseasutuse eesmärk pakkuda tuge ja suuniseid volitatud töötajatele nende seadusest tulenevate kohustuste täitmisel, pidades silmas vajadust tänapäevaste teenuste järele Kreekas ning uute digitaalsete sidevahendite ja digitaalse side võrkude levikut.

Kifissias 1–3

11523 Ateena, Kreeka

Halduskontrollid

Andmekaitseasutus teeb nii avaliku kui ka erasektori säilitatavate andmete halduskontrolle – kas ametiülesannetest lähtuvalt või pärast kaebuse saamist. Neid kontrolle teevad riigikontrolli audiitorid, keda tõsisemate juhtumite puhul abistavad andmekaitseasutuse töötajad. Audiitoritel kui eriuurijatel on juurdepääs kõigile andmetele ning nende suhtes ei kehti ükski konfidentsiaalsuspiirang.

Kontrollide käigus uuritakse, kas kontrollitavad organid järgivad seadustes nr 2472/97 ja nr 3471/2006 sätestatud nõudeid (seoses teavitamise ja teabega, muude vajalike kohustuste ja tõenditega). Nagu on ette nähtud seaduse nr 2472/1997 artiklitega 6 ja 10, järgneb sellele IT-süsteemi kontrollimine, sealhulgas kontrollitakse süsteemi põhiomadusi, andmete laadi ja turvalisuse taset, mis on tagatud volitatud töötaja võetud tehniliste andmekaitsemeetmetega. Kontrolli tulemuste kohta koostatakse aruanne, mis esitatakse andmekaitseasutusele.

Andmekaitseasutus vaatab ka sõltumatult läbi Schengeni infosüsteemi riikliku osa vastavalt Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artikli 114 lõikele 1 (seadus nr 2514/1997, riigi ametlik väljaanne, seeria I, nr 140), toimib riikliku järelevalveasutusena vastavalt Europoli konventsiooni artiklile 23 (seadus nr 2605/1998, riigi ametlik väljaanne, seeria I, nr 88) ja riikliku järelevalveasutusena vastavalt infotehnoloogia tolliotstarbelist kasutamist käsitleva konventsiooni artiklile 17 (seadus nr 2706/1999, riigi ametlik väljaanne, seeria I, nr 77) ning vastutab mis tahes rahvusvahelisest kokkuleppes tulenevate ülesannete täitmise eest ning vastutab mis tahes rahvusvahelisest kokkuleppes tulenevate ülesannete täitmise eest.

Taotluste, kaebuste ja küsimuste läbivaatamine

Andmekaitseasutus vaatab läbi kaebused ja küsimused, mis on seotud kaebuse või küsimuse esitaja õiguste jõustamise ja kaitsmisega, kui neid õigusi on andmete töötlemisega rikutud, ning teeb asjakohased otsused. Lisaks määrab andmekaitseasutus volitatud töötlejatele või nende esindajatele (nende olemasolu korral) halduskaristusi, kui nad rikuvad oma kohustusi, mis tulenevad seadusest nr 2472/97 või mis tahes muust eeskirjast, mis käsitleb üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemise eest. Peale selle võib andmekaitseasutus anda andmekaitsealaste õigusaktide rikkumistest teada pädevatele haldus- ja õigusasutustele.

- **Muud spetsiaalsed asutused**

EPANODOS on mittetulunduslik avalikke teenuseid osutav organisatsioon, mille tegevus on reguleeritud eraõigusega ning mis kuulub justiits-, läbipaistvuse ja inimõiguste ministeeriumi haldusalasse.

Organisatsiooni EPANODOS esmane eesmärk on endiste õigusrikkujate sotsiaalne rehabilitatsioon eelkõige kutsekoolituse, töösuste edendamise, nõustamise ja psühholoogilise toe pakkumise ning piisavate tugisüsteemide loomise kaudu.

*Derigny 28-30 & Tritis Septemvriou
Victoria Square, 10434 Ateena, Kreeka*

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 25/06/2018

Põhiõigused - Hispaania

[Siseriiklikud kohtud](#)

[Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused](#)

[Ombudsman](#)

[Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused](#)

[Muu](#)

Siseriiklikud kohtud

Konstitutsioonikohus (*Tribunal Constitucional*)

Põhiõiguste ja -vabaduste tagamise eest vastutavad eelkõige kohtunikud ja kohtud, samas on lõppastmes nende õiguste kaitseks põhiseadusega ette nähtud konkreetne õiguskaitsevahend: **kui kodaniku põhiõigusi või -vabadusi ei järgita, võib ta nende kaitseks pöörduda [konstitutsioonikohtusse](#)**. Konstitutsioonikohus on põhiseaduse kõrgeim tõlgendaja. Tegemist on kõrgema kohtuga, kes kaitseb põhiseaduslikke tagatise, ja on põhiseaduses sätestatud põhiõiguste ja vabaduste peamine tagaja.

Küsimuste korral saab konstitutsioonikohtuga ühendust võtta neljal viisil:

- - postiga:
Tribunal Constitucional
Calle Domenico Scarlatti 6, 28003 Madrid, Spain
- - telefoniga: +34 915508000
- - faksiga: +34 915444088
- - e-postiga: buzon@tribunalconstitucional.es.

Lisateavet leiab veebisaitidel <http://www.tribunalconstitucional.es/> ja <http://www.poderjudicial.es/>

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Vt ombudsmani käsitlev peatükk.

Ombudsman (*Defensor del Pueblo*)

Ombudsmani büroo on institutsioon, kes tegeleb kodanike põhiõiguste ja -vabaduste säilitamise ja kaitsmisega. Selleks võib ta kontrollida Hispaanias avalikke teenuseid pakkuvate ametite ja asutuste ning Hispaania kodanikke välismaal abistavate Hispaania haldusbüroode tegevust.

Ombudsmani ametit peab praegu **Francisco Fernandez Marugan**.

Kui ombudsman saab kaebuse selle kohta, et õigust on mõistetud seadusega vastuolus, saadab ta selle prokuratuuri (*Ministerio Fiscal*), kus kaebust uuritakse ja kus võetakse seadusega kooskõlas vajalikud meetmed või kus otsustatakse kaebus edastada Hispaania kohtute üldnõukogule (*Consejo General del Poder Judicial*). Ta võib ka esitada valitsusele soovitusi, kui on vaja teha õigusaktides muudatusi.

Ombudsmanil on õigus esitada apellatsioonkaebusi põhiseadusvastasuse ja õiguste ja vabaduste rikkumise kohta ning algatada *habeas corpus*'e menetlus.

Ombudsman EI SAA sekkuda järgmistes olukordades:

- kaebus ei ole seotud riigiasutuste tegevusega;
- tegemist on üksikisikutevahelise konfliktiga;
- isik saab oma kaebusega seotud asjaoludest teada alles rohkem kui aasta möödudes;
- tegemist on anonüümse kaebusega, mis ei sisalda konkreetseid nõudeid, mis on esitatud pahauskselt või mille menetlemine võib kahjustada kolmanda isiku õigustatud huve;
- kaebus on sisulises vastuolus konkreetse kohtuotsusega.

Kodanikud võivad pöörduda ombudsmani poole otse, ilma advokaadi või õigusliku esindaja abita. **Kogu menetlus on tasuta.**

Menetlus algab kaebuse esitamisega. Allkirjastatud kaebus peab sisaldama selle esitaja ees- ja perekonnanime, kontaktaadressi, kaebuse asjaolusid ja asjaomas(t)e ametiasutus(t)e nime.

Kaebusele tuleb lisada selles kirjeldatud probleemiga seonduvate olulisemate dokumentide koopiad. Pärast kaebuse esialgset läbivaatamist saadetakse selle esitajale toimiku number, mille abil saab ta nõutada teavet juhtumi menetlemise seisu kohta.

Kaebuse saab esitada järgmiselt:

- **internetis:** ombudsmani veebisaidi rubriigis „[Presenta tu queja](#)“ („Kaebuse esitamine“) asuvas elektroonilises registris;
- **isiklikult:** ombudsmani büroos aadressil Calle Zurbano nr 42, Madrid. Büroo on avatud esmaspäevast reedeni kl 9.00–14.00 ja esmaspäevast neljapäevani kl 16.00–18.00. Augustikuus on büroo pärastlõunati suletud;
- **postiga:** kiri tuleb saata järgmisel aadressil:
Ombudsman (Defensor del Pueblo)
Calle Zurbano, 42 – 28010 Madrid – Spain
- **faksiga:** allkirjastatud kaebus tuleb faksida numbril +34 913081158.

Kui Te soovite saada teavet ombudsmani tegevuse või oma kaebuse menetlemise kohta, võite kasutada järgmisi võimalusi:

- minna ombudsmani büroosse aadressil Calle Zurbano nr 42, Madrid;
- e-postiga: registro@defensordelpueblo.es.
- helistada numbril:
  - 900101025 (ainult Hispaaniast): tasuta number, millel helistades saab teavet ombudsmani tegevuse ja kaebuse esitamise võimaluste kohta;
  - +34 914327900: teave kaebuse menetlemise seisu kohta.
  - Kõnealust telefoniteenust saab kasutada järgmistel aegadel:
    - esmaspäevast neljapäevani kl 9.00–14.00 ja kl 15.00–18.00;
    - reedeti kl 9.00–14.00 ja 16.00–18.00. Augustikuus teenust pärastlõunati ei pakuta.

Lisateavet leiab veebisaitidel <http://www.defensordelpueblo.es/>.

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

- **Lasteombudsman**

Ombudsman tagab kõikide kodanike õiguste kaitse hoolimata nende vanusest. Lisaks sellele on mitmes Hispaania autonoomses piirkonnas ka institutsioonid, kes tegelevad alaealiste kaitsega.

Hispaania õigus tunnustab alaealise õigust esitada ombudsmanile või samaväärsele autonoomse piirkonna institutsioonile kaebus.

- **Võrdse kohtlemisega tegelevad asutused**

Rassilisest või etnilisest päritolust sõltumatu võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise edendamise nõukogu (*Consejo para la promoción de la igualdad de trato y no discriminación de las personas por el origen racial y étnico*)

Nõukogusse kuuluvad erinevad riiklikud, sõltumatute piirkondade ja kohalikud ametiasutused, ettevõtlus- ja ametiühinguliidud ning mittetulundusasutused, kes tegelevad rassilisest või etnilisest päritolust sõltumatu võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise edendamisega.

Nõukogu eesmärk on edendada rassilisest või etnilisest päritolust sõltumatut võrdset kohtlemist ja mittediskrimineerimist hariduse ja tervishoiu valdkonnas, samuti juurdepääsu sotsiaalkindlustushüvitistele, sotsiaalteenustele, eluasemele, töökohtadele, koolitusele ning üldisemalt kõikidele kaupadele ja teenustele.

Nõukogu neli peamist ülesannet on:

1. anda sõltumatut nõu diskrimineerimise ohvritele nende kaebuste menetlemisel;
2. avaldada omal algatusel sõltumatuid uuringuid, uurimistulemusi ja aruandeid;
3. edendada võrdse kohtlemise meetmeid ja diskrimineerimiskeeldu, tehes asjaomaseid soovitusi ja ettepanekuid;
4. koostada ja kiita heaks nõukogu iga-aastane tegevusaruanne ning esitada see võrdõiguslikkuse ministriile (*Ministerio de Igualdad*).

Lisateavet leiab veebisaitidel <http://www.igualdadynodiscriminacion.org/> ja <http://www.igualdadynodiscriminacion.org/contactar/home.htm>.

- **Andmekaitseasutus**

Hispaania andmekaitseamet (*Agencia Española de Protección de Datos*)

Hispaania andmekaitseamet on sõltumatu järelevalveasutus, kes jälgib, et mis tahes tegevus toimuks kooskõlas andmekaitset käsitlevate õigusaktidega, ning kes kindlustab ja tagab isikuandmete kaitsega seotud põhiõiguste järgimise.

Hispaania andmekaitseamet tegeleb kodanike taotluste ja kaebustega ning annab teavet andmekaitse seaduses sätestatud õiguste kohta [Ley Orgánica de Protección de Datos](#) (andmekaitset käsitlev konstitutsiooniline seadus). Samuti annab ta nõu ja abi asutustele, kes kasutavad isikuandmeid sisaldavaid vorme (näiteks äriühingud, institutsioonid ja ametiasutused), et tagada nende tegevuse vastavus seaduse nõuetele.

Ülesanded seoses isikutega, kelle andmeid töödeldakse:

- taotluste ja kaebuste menetlemine;
- teabe andmine seadusega ettenähtud õiguste kohta;
- meediakampaaniate edendamine.

Ülesanded seoses isikutega, kes andmeid töötlevad:

- seadusega ettenähtud lubade väljaandmine;
- korrigeerivate meetmete määramine;
- seaduse rikkumise korral andmete kustutamise ja andmete töötlemise peatamise nõudmine;
- karistuste määramine;
- vajaduse korral abi ja teabe nõutamine;
- rahvusvahelise andmeedastuse lubade andmine.

Hispaania andmekaitseametiga saab küsimuste või kaebuste esitamiseks ning selgituste või soovitude saamiseks ühendust võtta kolmel eri viisil:

- postiga:

Agencia Española de Protección de Datos
Calle Jorge Juan 6, 28001 Madrid, Spain

- telefoniga: +34 912663517
- e-postiga: ✉ ciudadano@agpd.es.

Lisateavet leiab veebisaitidel ✉ <https://www.agpd.es/>.

- **Muud spetsialiseerunud asutused**

Hispaania puudega inimeste esindajate komitee (*Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad*)

Hispaania puudega inimeste esindajate komitee (CERMI) on puudega Hispaania kodanike nimel toimiv esindus-, kaitse- ja tegevusüksus. Üle kolme ja poole miljoni oma ebasoodsast olukorrast teadlikku inimest ja nende pereliikmed on otsustanud ühineda katusorganisatsioonidesse, et edendada puudega inimeste õiguste tunnustamist ja saavutada nende kohtlemine täieõiguslike kodanikena, kellel on samad õigused ja võimalused nagu muul elanikkonnal.

Küsimuste korral saab CERMIga ühendust neljal eri viisil:

- postiga:

Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad - Secretaría General
Calle Recoletos, 1 Bajo, 28001 Madrid, Spain

- telefoniga: +34 913601678
- faksiga: +34 914290317
- e-postiga: ✉ cermi@cermi.es

Lisateavet leiab veebisaitidel <http://www.cermi.es/>

või konsulteerida võib ka puudega inimeste olukorra riikliku vaatluskeskuse veebisaiti ✉ <http://www.observatoriodeladiscapacidad.es/>.

Varjupaiga- ja pagulaste amet (*Oficina de Asilo y Refugio*)

Varjupaiga- ja pagulaste amet (OAR) kuulub siseministeeriumi juurde ja tema ülesanne on teha kooskõlas varjupaigaõigust reguleerivate õigusaktidega ettepanekuid Hispaania elamislubade andmiseks.

Lisaks sellele hõlmab varjupaiga- ja pagulaste ameti tegevus järgmist:

- toimikute kontrollimine ja töötlemine, et teha kindlaks riigid, kes vastutavad varjupaigataotluste menetlemise eest kooskõlas kehtivate rahvusvaheliste konventsioonidega;
- Hispaania piirpunktides ja Hispaania välisesindustes esitatud varjupaigataotluste kontrollimine ja nende kohta otsuste tegemine.

Teavet saab varjupaiga- ja pagulaste ametilt nõutada:

- postiga:

Oficina de Asilo y Refugio
Calle Pradillo, 40 – 28002 Madrid, Spain

- telefoniga: +34 915372170.

Lisateabe saamiseks võtke ühendust siseministeeriumi asjaomase osakonnaga (*la sección correspondiente del Ministerio del Interior*).

Kinnipidamisasutuste peasekretariaat (*Secretaría General de Instituciones Penitenciarias*)

Karistussüsteem on riigi julgeoleku- ja sotsiaalpoliitika oluline osa. Kinnipidamisasutuste põhiseaduslik ülesanne ja peamine eesmärk on korraldada ja ellu viia tegevust, mis seisneb kriminaalkaristuste ja -meetmete jõustamisega seotud avalike teenuste pakkumises.

Teavet saab varjupaiga- ja pagulaste ametilt nõutada:

- postiga:

Secretaría General de Instituciones Penitenciarias
Calle Alcalá 38–40, 28014 Madrid, Spain

- telefoniga: +34 913354700
- faksiga: +34 913354052.

Lisateavet saab veebisaidil <http://www.institucionpenitenciaria.es/>.

Muu

Hispaania advokaatide üldnõukogu (*Consejo General de la Abogacía Española*)

Hispaania advokaatide üldnõukogu (CGAE) on Hispaania advokaatide kodade esindus-, koordinatsiooni- ja täitevorgan. Tegemist on avalik-õigusliku organiga, kellel on juriidilise isiku staatus ja kellel on oma ülesannete täitmiseks täieulatuslikud volitused.

Advokaatide üldnõukogu reguleerib advokaatide kutsetegevust ja kaitseb kõnealuse elukutse mainet. Hispaanias on 83 advokaatide koda, kuhu kuulub kokku 137 447 praktiseerivat advokaati (andmed on esitatud 2016. aasta detsembri seisuga), ning 10 autonoomset advokaatide kodade nõukogu (*Consejos Autonómicos de Colegios de Abogados*).

Õigus tasuta õigusabile on Hispaanias väga laiaulatuslik. Advokaatide kodad tagavad õiguse tõhusale õiguskaitsele kõikidele kodanikele, kasutades selleks riigi õigusabi süsteemi, samuti õigusabi- ja õigusnõustamisteenuseid konkreetsetele inimrühmadele, näiteks sisserändajatele, kinnipeetavatele, naistele, koduvägivalla ohvritele ja eakatele.

Küsimuste korral saab advokaatide üldnõukoguga ühendust kolmel eri viisil:

- postiga:

Consejo General de la Abogacía Española
Paseo Recoletos 13, 28004 Madrid, Spain

- telefoniga: +34 915232593
- e-postiga: informacion@cgae.es.

Lisateavet leiab veebisaitidel <http://www.cgae.es/> ja <http://www.justiciagratis.es/>.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 06/06/2018

Põhiõigused - Prantsusmaa

Kohtud

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Institutsionaalne ombudsman – inimõiguste kaitsja

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Muud spetsiaalsed asutused

Kohtud

Üksikisikute põhiõigusi ja -vabadusi tagavad esmajoones halduskohtud ja kohtud, kuhu neil on võimalik oma asjadega pöörduda.

Põhiseadusnõukogu (*Conseil constitutionnel*), mis teeb otsuseid seaduste põhiseaduslikkuse kohta, vastutab lisaks kahte liiki läbivaatamiste eest:

- kehtestamata seaduste läbivaatamine: institutsionaalsed seadused ja parlamentaarsete assambleede töökorrad tuleb esitada põhiseadusnõukogule enne esimeste kehtestamist ja viimaste kehtima hakkamist. Põhiseadusnõukogule võib

esitada ka rahvusvahelise lepingu enne selle ratifitseerimist või heakskiitmist. Tavaseadused võib esitada põhiseadusnõukogule enne nende kehtestamist;

- kehtestatud seaduste läbivaatamine: põhiseaduse 23. juuli 2008. aasta läbivaatamise käigus lisati põhiseadusesse artikkel 611, millega võeti kasutusele eelotsus esmatähtsas põhiseaduslikkuse küsimuses (*question prioritaire de constitutionnalité*). Läbivaadatud põhiseadus võimaldab kodanikel kohtumenetluse käigus vaidlustada kehtestatud seaduse põhiseadusele vastavuse, kui seadus põhiseadusega tagatud õigusi ja vabadusi väidetavalt rikub. Kohus edastab esmatähtsa põhiseaduslikkust käsitleva küsimuse kassatsioonikohtule (*Cour de cassation*) või riiginõukogule (*Conseil d'État*). Riiginõukogu või kassatsioonikohus võivad edastada küsimuse põhiseadusnõukogule, kes peab tegema selle kohta otsuse kolme kuu jooksul. Selle tulemusena vastutab põhiseadusnõukogu alates 1. märtsist 2010 riiginõukogu või kassatsioonikohtu taotluse alusel selle kontrollimise eest, kas juba kehtestatud õigusnorm rikub põhiseadusega tagatud õigusi ja vabadusi. Põhiseadusnõukogu võib vajaduse korral kõnealuse normi kehtetuks tunnistada.

Lisateave esmatähtsat põhiseaduslikkuse küsimust käsitleva eelotsuse kohta:

- <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F21088>
- <http://www.vie-publique.fr/actualite/faq-citoyens/qpc/>

Teave kohtute ülesehituse ja kohtualluvuse kohta on esitatud riiginõukogu, kassatsioonikohtu ja põhiseadusnõukogu veebisaitidel:

- <http://www.conseil-etat.fr/>
- <https://www.courdecassation.fr/>
- <http://www.conseil-constitutionnel.fr/>

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Inimõigustega tegelev riiklik nõuandekomisjon

Inimõigustega tegelev riiklik nõuandekomisjon (*Commission nationale consultative des droits de l'homme – CNCDH*) on Prantsusmaa inimõigustega tegelev riiklik asutus, mis loodi 1947. aastal. See on riiklik struktuur, mis tegutseb iseseisva haldusasutusena ja täidab oma ülesandeid täielikult sõltumatult (vastavalt 5. märtsi 2007. aasta seadusele nr 2007292). Inimõigustega tegelev riiklik nõuandekomisjon koosneb kodanikuühiskonna organisatsioonide 64 juhtivast isikust ja esindajast.

Ülesanded

Nõuandekomisjon ergutab dialoogi valitsuse, parlamendi, institutsioonide ja kodanikuühiskonna vahel inimõiguste, humanitaarõiguse ja -tegevuse ning rassismivastase võitluse valdkonnas.

- Nõuandekomisjon aitab seega koostada aruandeid, mida Prantsusmaa peab esitama rahvusvahelistele organisatsioonidele vastavalt oma lepingulistele kohustustele inimõiguste valdkonnas.
- Nõuandekomisjon aitab kaasa inimõiguste alase hariduse andmisele.
- Nõuandekomisjoni ülesanne on iga-aastase avaliku aruande koostamine rassismivastase võitluse kohta, millele on viidatud 13. juuli 1990. aasta seaduse artiklis 2.
- Nõuandekomisjon võib omal algatusel juhtida avaliku sektori asutuste tähelepanu meetmetele, mis tema arvates tõenäoliselt ergutavad inimõiguste kaitsmist ja edendamist. Nõuandekomisjon võib tõstatada erakorralise humanitaarolukorraga seotud küsimusi ja vahetada teavet võimaliku reageerimise kohta sellistele olukordadele.
- Nõuandekomisjon avaldab arvamusi ja aruandeid, mida ta vastu võtab.

Inimõigustega tegeleva riikliku nõuandekomisjoni töö on jagatud viie allkomisjoni vahel: sotsiaalküsimused, eetilised küsimused, rassism, antisemitism, ksenofoobia, diskrimineerimine ja haavatavad rühmad, institutsioonid, kohtud, politsei, rändeküsimused, Euroopa ja rahvusvahelised küsimused, rahvusvaheline humanitaarõigus ja humanitaartegevus.

Adress:

Commission nationale consultative des droits de l'homme
35 Rue Saint-Dominique, 75007
Paris

Lisateave: <http://www.cncdh.fr/>

Institutsionaalne ombudsman – inimõiguste kaitsja

Õiguste kaitsja (*Défenseur des droits*) on sõltumatu institutsioon, mis on alates 23. juulist 2008 põhiseadusega ette nähtud ja mis loodi institutsionaalse seadusega nr 201133 ja 29. märtsi 2011. aasta tavaseadusega nr 2011334.

Ülesanded

Õiguste kaitsja ülesanded on järgmised:

- üksikisiku õiguste ja vabaduste kaitsmine suhetes ametiasutustega;
- laste parimate huvide ja õiguste kaitsmine ja esindamine;
- seadusega keelatud diskrimineerimise vastu võitlemine ja võrdõiguslikkuse edendamine;
- julgeoleku valdkonnas tegutsevate isikute puhul eetikanõuete järgimise tagamine.

Õiguste kaitsja loodi nelja varasema institutsiooni ühinemise teel, kelleks olid riiklik ombudsman (*Médiateur de la République*), lastekaitsja (*Défenseur des enfants*), diskrimineerimise vastu võitlemise ja võrdõiguslikkuse edendamise ülemamet (*Haute Autorité de Lutte contre les Discriminations et pour l'Égalité – HALDE*) ja julgeolekueetika riiklik komisjon (*Commission Nationale de Déontologie de la Sécurité – CNDS*).

Volitused

Õiguste kaitsjal on volitus võtta vastu kaebusi füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt, sealhulgas alaealistelt, kes nõuavad oma õiguste kaitsmist. Tal on samuti õigus uurida omal algatusel ja mis tahes asjaoludel juhtumit, mis jääb tema volituste piiridesse.

Nende ülesannete täitmiseks on õiguste kaitsjal ühelt poolt õigus teha üksikisikute kaebuste puhul uurimisi ja küsitlusi, mis võimaldab tal saada asjakohaseid dokumente, küsitleda üksikisikuid ja isegi teha kohapealseid kontrole. Teiselt poolt võib õiguste kaitsja teha ka ettepanekuid seaduste või määruste muutmiseks ja esitada soovitusi nii avalik-õiguslikele kui ka eraõiguslikele asutustele.

Õiguste kaitsja võib esitada ka soovitusi küsimuste või rikkumiste lahendamiseks, millega seoses on tema poole pöördutud. Asjaomased isikud või asutused on kohustatud teavitama õiguste kaitsjat nende soovitude põhjal võetud meetmetest. Kui seda ei tehta või kui õiguste kaitsja arvates ei ole nende soovitude alusel tegutsetud, võib ta anda asjaomasele isikule või asutusele korralduse võtta vajalikud meetmed konkreetse tähtaja jooksul. Kui korralduste järgselt meetmeid ei võeta, võib õiguste kaitsja esitada asjaomasele isikule või asutusele eriaruande. Aruanne avalikustatakse.

Õiguste kaitsjal on ka võimalik abistada lepitamisel või teha kompromissettepanek, samuti aidata ohvreid avalduste koostamisel ja selgitada välja menetlused, mis on asjakohased nende konkreetse juhtumi puhul.

Õiguste kaitsja võib edastada asjad, millele on tema tähelepanu juhitud ja mis tõenäoliselt õigustaksid karistuse määramist, distsiplinaarmenetluse algatamise õigusega asutustele. Ta võib kaebuse esitaja toetuseks osa võtta ka kohtumenetlustest, esitades kirjalikke või suulisi tähelepanekuid.

Korraldus

Õiguste kaitsja Pariisi büroodes töötab peaaegu 250 inimest. Mandri-Prantsusmaal ja ülemeredepartemangudes töötavad kodanikega ligikaudu 400 vabatahtlikku esindajat, kes aitavad kodanikel kaitsta nende õigusi, võtavad vastu nende kaebusi ja vastavad nende taotlustele. Nad tegutsevad erinevates kohalikes lipipäasetavates struktuurides, nt prefektuurides, alamprefektuurides, õigusnõustamise keskustes, õigusabipunktides ja kohalike omavalitsuste ruumides. Nimetatud esindajad korraldavad ka nõustamisi kinnipidamisasutustes ja teevad departemangudes koostööd puudega inimeste keskustega.

Õiguste kaitsja juhatab kogusid, mis aitavad tal täita ülesandeid laste õiguste kaitsmise ja edendamise, diskrimineerimise vastu võitlemise ja võrdõiguslikkuse edendamise ning julgeolekueetika valdkonnas.

Õiguste kaitsja ettepanekul määrab peaminister kohale tema asetäitjad, sealhulgas

- lastekaitsja, kes on laste õiguste kaitsmise ja edendamise eest vastutava kogu aseesimees;
- asetäitja, kes on julgeolekueetika eest vastutava kogu aseesimees;
- asetäitja, kes on diskrimineerimise vastu võitlemise ja võrdõiguslikkuse edendamise eest vastutava kogu aseesimees.

Asjade esitamine õiguste kaitsjale

Iga füüsiline isik (üksikisik) või juriidiline isik (ettevõtte, ühendus jne) võib esitada asja otse ja vahetult õiguste kaitsjale, kui ta

- on seisukohal, et teda diskrimineeritakse;

- talle on teada, et riikliku õiguskaitseasutuse (politsei, eripolitsei, toll jne) või eraõigusliku õiguskaitseasutuse esindaja (turvatöötaja jne) ei ole täitnud käitumisreegleid;
- tal on raskusi suhetes avaliku teenistusega (peretoetuste fond (*Caisse d'Allocations Familiales*), tööhõivekeskus (*Pôle Emploi*), pensionid jne);
- on seisukohal, et lapse õigusi ei austata.

Asja võib õiguste kaitsjale esitada laps või alla 18aastane alaealine, lapse perekonnaliikmed või tema seaduslikud esindajad, meditsiini- või sotsiaalteenistused, laste õiguste kaitseks loodud ühendus, Prantsusmaa parlamendi liige ja Euroopa Parlamendi Prantsusmaalt valitud liige ning välisriigi asutus, millel on õiguste kaitsjaga samad ülesanded. Viimati nimetatut võib tegutseda Prantsuse laste ja Prantsusmaal elavate välismaalastest laste ning välisriikides elavate Prantsuse laste nimel, paljudes valdkondades seoses laste õiguste kaitse ja eelkõige lastekaitsega, tervise ja puuete, kriminaalõiguse, adopteerimise, hariduse kättesaadavusega kõigile ja ka välismaalastest alaealistele.

Kodanikud võivad esitada oma kaebused otse õiguste kaitsjale,

- kasutades [☞ elektroonilist avalduse vormi](#)
- tasuta posti teel.

Adress:

Défenseur des droits
Libre response 71120
75342 Paris Cedex 07

Lisateave: [☞ https://www.defenseurdesdroits.fr/en](https://www.defenseurdesdroits.fr/en)

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Õiguste ja vabaduste valdkonnas tegutsevad veel muud spetsiaalsed asutused.

Andmekaitse järelevalveasutus:

riiklik andmekaitseasutus (*Commission nationale de l'informatique et des libertés – CNIL*)

Riiklik andmekaitseasutus on Prantsusmaa järelevalveasutus isikuandmete kaitsmiseks. Ta täidab oma ülesandeid vastavalt 6. jaanuari 1978. aasta muudetud seadusele nr 7817.

Ülesanded

Riiklik andmekaitseasutus on sõltumatu haldusasutus. Ta täidab eelkõige järgmisi ülesandeid.

- Teavitab kõiki andmesubjekte ja kõiki andmetöötajaid nende õigustest ja kohustustest.
- Tagab isikuandmete töötlemise kooskõlas 6. jaanuari 1978. aasta muudetud seadusega. Sõltuvalt andmetest annab seejärel loa töötlemiseks, esitab oma arvamuse ja võtab vastu andmetöötlusdeklaratsioone.
- Võtab vastu isikuandmete töötlemisega seotud nõudeid, petitsioone ja kaebusi ning teavitab nende esitajaid sellega seoses võetud meetmetest.
- Vastab avalik-õiguslike asutuste ja vajaduse korral kohtute arvamustaotlustele ning nõustab üksikisikuid ja asutusi, kes tegelevad või kavatsevad hakata tegelema isikuandmete automaatse töötlemisega.
- Teavitab prokuröri viivitamata kooskõlas [☞ kriminaalmenetluse seadustiku \(*Code de procédure pénale*\)](#) artikliga 40 talle teatavaks saanud rikkumistest ja võib esitada kriminaalmenetluse käigus kommentaare.
- Riiklik andmekaitseasutus võib eriootsusega nõuda ühelt või mitmelt oma liikmelt või oma peasekretärlt töötlemisega seotud kontrollide tegemist või anda korralduse oma teenistuste ametnikele teha selline kontroll ja saada vajaduse korral koopiaid oma ülesannete jaoks olulistest dokumentidest või andmekandjatest.
- Riikliku andmekaitseasutusega tuleb konsulteerida seoses seaduse või määruse eelnõuga või seaduse või määruse eelnõu sättega, mis on seotud isikuandmete kaitsega või selliste andmete töötlemisega.

Riiklik andmekaitseasutus esitab igal aastal avaliku aruande oma ülesannete täitmise kohta vabariigi presidendile ja peaministrile.

Asjade esitamine riiklikule andmekaitseasutusele

Riikliku andmekaitseasutuse poole võib pöörduda igaüks, kellel on raskusi oma õiguste teostamisel. Andmetega seotud õiguste ja vabaduste tagamiseks peavad kodanikud esimese asjana pöörduma otse asutuste poole, kes nende andmeid hoiavad.

Probleemide korral, kui vastus ei rahulda või seda ei saada, võib kaebuse esitada riiklikule andmekaitseasutusele elektrooniliselt eri teemade kohta: internet, kaubandus, töö, telefon, pangandus ja laenud.

Seonduv link: <https://www.cnil.fr/fr/plaintes>

Adress:

Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés
3 Place de Fontenoy - TSA 80715
75334 PARIS CEDEX 07

Lisateave: <https://www.cnil.fr/>

Kinnipidamisasutuste peakontrolör

Pärast ÜRO Peaassamblee 18. detsembril 2002. aastal vastu võetud piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväarikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni [fakultatiivse protokoll](#)i ratifitseerimist lõi Prantsuse seadusandja [30. oktoobri 2007. aasta seadusega nr 20071545](#) kinnipidamisasutuste peakontrolöri (*Contrôleur général des lieux de privation de liberté*) ametikoha. See on sõltumatu haldusasutus.

Ülesanded

Peakontrolör tagab, et vabadusest ilmajäetud isikuid koheldakse humaanselt ja inimväarikust austades, ning et saavutatakse õiglane tasakaal vabadusest ilmajäetud isikute põhiõiguste austamise ning avaliku korra ja julgeoleku kaalutluste vahel. Peakontrolör vastutab nende põhiõiguste rikkumise ärahoidmise eest.

Peakontrolör uurib osana oma ülesannetest mitte üksnes vahistamise, kinnipidamise või haiglasse paigutamise tingimusi, vaid ka personali ja teiste kaasatud isikute töötingimusi, kuivõrd need mõjutavad vältimatult asutuse toimimist ning suhete olemust vabadusest ilmajäetud isikutega. Peakontrolöril on õigus külastatavaid asutusi vabalt valida ja külastused võivad olla kavandatud (sellisel juhul teavitatakse asutuse juhti külastusest paar päeva varem) või toimuda ette teatamata.

Volitused

Peakontrolör võib külastada igal ajal ja igal pool Prantsusmaa territooriumil mis tahes kohta, kus isikutelt on võetud vabadus: kinnipidamis- ja tervishoiuasutusi, tervishoiu- ja justiitsministeeriumi ühises haldusalas olevaid asutusi, politsei ja eripolitsei kinnipidamisasutusi, tolli hoidlaid, haldusasutuste kinnipidamiskeskusi, välisriikide kodanike jaoks ettenähtud keskusi, sadamate ja lennujaamade kinnipidamisalasid jne. Peakontrolör vastutab järelevalve teostamise eest välisriikide kodanike väljasaatmismenetluste praktilise rakendamise üle kuni nende üleandmiseni sihtriigi asutustele.

Asjaomased asutused võivad esitada külastuse suhtes vastuväite ainult tõsistel ja veenvatel põhjustel, mis on seotud riikikaitsel, avaliku julgeoleku, looduskatastroofide või tõsiste häiretega külastatavas kohas.

Peakontrolör saadab asjaomas(t)ele ministri(te)le külastuse kohta aruande ja soovitusel, mille võib avalikustada. Ta esitab vabariigi presidendile ja parlamendile ka iga-aastase tegevusaruande, mis avalikustatakse.

Asjade esitamine kinnipidamisasutuste peakontrolörile

Kodanikud võivad esitada kinnipidamisasutuste peakontrolörile läbivaatamiseks asju, et anda teada olukordadest, mis nende arvates rikuvad nende põhiõigusi või vabadusest ilmajäetud isiku (või kellelt on vabadus võetud hiljuti) põhiõigusi ja mis on seotud vahistamise, kinnipidamise või haiglasse paigutamise tingimuste või teenuse korraldamise või osutamisega. Asju võib esitada kinnipidamisasutuste peakontrolörile läbivaatamiseks ainult posti teel järgmist aadressi kasutades:

Madame la Contrôleure générale des lieux de privation de liberté
BP 10301
75921 Paris cedex 19

Isikud, kellelt on võetud vabadus, nende sugulased, asutuses töötavad isikud ja personal võivad taotleda asutuste külastamise ajal ka otsest kokkusaamist peakontrolöri või tema meeskonna inspektoriga.

Adress:

Le Contrôleur général des lieux de privation de liberté
16/18 quai de la Loire
BP 10301
75921 Paris Cedex 19

Lisateave: <http://www.cgjpl.fr/>

Muud spetsiaalsed asutused

- **Õiguskaitse kättesaadavus: õigusabipunktid, õigusnõustamise keskused ja õigussüsteemi kohapealsed üksused**

Selleks et lihtsustada üksikisikute juurdepääsu teabele nende õiguste, kohtumenetluste ja kohtusüsteemi kohta ja aidata neid õiguste teostamiseks vajalike sammude astumisel, on Prantsusmaa loonud õigusabipunktid (*points d'accès au droit*), õigusnõustamise keskused (*maisons de justice et du droit*) ja õigussüsteemi kohapealsed üksused (*antennes de justice*), mis on kohalikud, kättesaadavad õigusteenuste keskused ja saavad teavitada kodanikke nende õigustest ja pakkuda eelkõige vaidluste lahendamiseks teatavaid rahumeelseid meetodeid.

Õigusabipunktide, õigusnõustamise keskuste ja õigussüsteemi kohapealsete üksuste kataloog:

<http://www.annuaire.justice.gouv.fr/annuaire-12162>

Lisateave:

<http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/justice/fonctionnement/modes-alternatifs/que-sont-maisons-justice-du-droit.html>

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 09/03/2018

Põhiõigused - Horvaatia

Siseriiklikud kohtud

Ombudsman

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Isikuandmete kaitse

Tasuta õigusabi

Siseriiklikud kohtud

Kohtutel on inimõiguste kaitsmisel eriline roll. Kohtud on seadusjärgsed organid, mille sõltumatus on põhiseadusega tagatud. Põhiseaduslike õiguste ja vabaduste teostamise tagamiseks on olemas erimehhanism – konstitutsioonikohtule esitatav kaebus, mille saavad esitada kodanikud, kelle arvates on riigiasutused, kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ning avalik-õiguslikud üksused nende õiguste ja kohustuste üle otsustamisel või kuriteo toimepanemises kahtlustamisel või süüdistamisel rikkunud nende põhiseadusega tagatud inim- või põhiõigusi. Kaebuse saab esitada alles pärast seda, kui kõik muud võimalikud õiguskaitsevahendid on ammendatud.

Horvaatia Vabariigi Konstitutsioonikohus (*Ustavni sud Republike Hrvatske*)

Trg svetog Marka 4

10 000 Zagreb

Telefon +385 1 6400 251

Faks +385 1 4551 055

<https://www.usud.hr/>

Horvaatia Vabariigi Ülemkohus (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*)

Trg Nikole Šubića Zrinskog 3

10 000 Zagreb

Telefon +385 1 486 22 22, +385 1 481 00 36

Faks +385 1 481 00 35

E-post [✉ vsrh@vsrh.hr](mailto:vsrh@vsrh.hr)

[✉ http://www.vsrh.hr/](http://www.vsrh.hr/)

Maakonnakohtud (maakonnakohtute nimekiri)

Munitsipaalkohtud (munitsipaalkohtute nimekiri)

Horvaatia Vabariigi Kõrgem Kaubanduskohus (*Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*)

Berislavićeva 11, 10 000 Zagreb

Telefon +385 1 489 68 88

Faks +385 1 487 23 29

[✉ http://www.vtsrh.hr/ />](http://www.vtsrh.hr/)

Kaubanduskohtud (kaubanduskohtute nimekiri)

Horvaatia Vabariigi Kõrgem Halduskohus (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*)

Frankopanska 16, 10 000 Zagreb

Telefon +385 1 480 78 00

Faks +385 1 480 79 28

<http://www.upravnisudrh.hr/>

Halduskohtute nimekiri

Horvaatia Vabariigi Kõrgem Väärteomenetluste Kohus (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*)

Ulica Augusta Šenoje 30, 10 000 Zagreb

Telefon +385 1 480 75 10

Faks +385 1 461 12 91

E-post [✉ predsjednik@vpsrh.pravosudje.hr](mailto:predsjednik@vpsrh.pravosudje.hr)

[✉ http://sudovi.pravosudje.hr/VPSRH/](http://sudovi.pravosudje.hr/VPSRH/)

Väärteomenetluste kohtud (väärteomenetluste kohtute nimekiri)

Ombudsman

Trg hrvatskih velikana 6

10 000 Zagreb

Republika Hrvatska

Telefon +385 1 4851 855, +385 1 4851 853

E-post [✉ info@ombudsman.hr](mailto:info@ombudsman.hr)

Faks +385 1 6431 628

Horvaatia põhiseaduse artikli 93 kohaselt on ombudsman Horvaatia parlamendi esindaja põhiseaduses, muudes seadustes ning inimõigusi ja vabadusi käsitlevates ning Horvaatia Vabariigi allkirjastatud rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud inimõiguste ja vabaduste edendamisel ja kaitsmisel.

Ombudsmani ja tema asetäitjad valib Horvaatia parlament kaheksaks aastaks eesmärgiga kaitsta kodanikke inimõiguste rikkumiste eest, mida võib põhjustada riigiasutuste või avalikku võimu esindavate juriidiliste isikute tegevus. Ombudsman on keskne asutus diskrimineerimisega võitlemisel ning riigi ennetusasutuse ülesannete täitmisel võitluses piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise vastu ja selle eest karistamisel. Ombudsman on nende ülesannete täitmisel sõltumatu ja iseseisev.

Ombudsmani ülesanded

Inimõiguste kaitsmine

Kui kodanikud leiavad, et avaliku sektori asutused on nende õigusi rikkunud, on neil õigus esitada ombudsmanile kaebus. Vastusena kaebusele ja saadud dokumentide põhjal uurib ombudsman juhtumit. Kõik riigiasutused, avalikku võimu esindavad ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsusasutused, st kõik avalik-õiguslikud üksused on kohustatud edastama kogu nõutud teabe. Väljaselgitatud asjaolude põhjal võib ombudsman esitada asjaomastele ametiasutustele või kõrgematele asutustele arvamusi, soovitusi ja tähelepanekuid ning vajaduse korral teavitada Horvaatia parlamenti.

Lisaks kontrollib ombudsman õigusnormide vastavust Horvaatia põhiseadusele ja inimõiguste kaitset käsitlevatele rahvusvahelistele konventsioonidele ning ta võib nõuda Horvaatia valitsuselt inimõigustega seotud õigusnormide muutmist või

vastuvõtmist. Samuti saab ta nõuda, et Horvaatia parlament viiks need õigusnormid põhiseaduse ja õigusega kooskõlla. Tal on õigus algatada Horvaatia konstitutsioonikohtus menetlus, et kontrollida seaduste ja muude õigusnormide vastavust Horvaatia põhiseadusele.

Inimõiguste edendamine

Inimõiguste edendamine hõlmab teadustööd ja analüüsimist, andmebaaside ja dokumentide väljatöötamist ja pidamist, üldsuse ja sidusrühmade teavitamist õigel ajal ja korrapäraselt, kodanikuühiskonna, rahvusvaheliste organisatsioonide ja akadeemiliste teadusasutuste aktiivset kaasamist ja koostööd nendega ning algatusi õigusaktide viimiseks kooskõlla rahvusvaheliste ja Euroopa normidega ning nende õigusaktide kohaldamiseks.

Diskrimineerimisega võitlemise keskasutus

Ombudsman võtab vastu füüsiliste ja juriidiliste isikute kaebusi, annab vajalikku teavet õiguste ja kohustuste kohta ning kohtuliku ja muu kaitse võimaluste kohta, vaatab läbi üksiktaotlusi ja võtab oma pädevuse piires meetmeid diskrimineerimise kaotamiseks ja diskrimineeritud inimeste õiguste kaitsmiseks (välja arvatud poolleiolevate kohtuasjade puhul), korraldab vahendusmenetlusi võimalusega sõlmida mõlema poole nõusolekul kohtuväline kokkulepe ning esitab pädevale riigiprokurörile aruandeid diskrimineerimisega seotud kriminaalasjade kohta.

Riigi ennetusasutus

Ombudsman täidab riigi ennetusasutusena ülesannet võidelda piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise vastu või karistada selle eest igal pool, kus inimesed on vabadusest ilma jäetud või kus neid hoitakse vahi all, peetakse kinni või kus nad on paigutatud avaliku järelevalve all olevatesse ruumidesse, kust nad ei saa omal soovil lahkuda.

See tähendab, et ombudsmani büroo esindajad käivad neile antud volituste alusel vanglates, kinnipidamisasutustes, -üksustes ja mitmesugustes asutustes, kuhu on paigutatud vaimsete häiretega inimesed. Nad kasutavad seda ennetava meetmena, et kaitsta inimesi, kes on vabadusest ilma jäetud või kelle vabadust on piiratud.

Riiklik inimõiguste instituut

Alates 2009. aastast on ombudsman olnud ainus Horvaatia Vabariigis inimõigusi kaitsev ja edendav riiklik asutus, millel on A staatus vastavalt ÜRO Pariisi põhimõtetele, millega määratakse kindlaks inimõigustega tegelevate riiklike asutuste sõltumatus näitajad.

See on sõltumatus kõrgeim tase ja 2013. aasta juulis, kui ÜRO oli kontrollinud, kuidas büroo täidab tema antud soovitusi sõltumatu staatuse hoidmise ja edendamise kohta, anti see ombudsmani büroole taas.

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Laste õiguste ombudsman (*Pravobranitelj za djecu*)

Teslina 10
10 000 Zagreb
Hrvatska
E-post info@dijete.hr
Telefon 01/4929 669
Faks 01/4921 277
<http://www.dijete.hr/>

Töövaldkond

Laste õiguste ombudsmani büroo kontrollib lapse õiguste ja huvide kaitsmisega seotud Horvaatia seaduste ja muude õigusnormide vastavust Horvaatia põhiseadusele, lapse õiguste konventsioonile ja muudele laste õiguste ja huvide kaitsmisega seotud rahvusvahelistele dokumentidele. Ta teostab järelevalvet üksikute laste õiguste rikkumiste üle, uurib laste õiguste ja huvide rikkumise üldist esinemist ja nende liike. Ta aitab kaitsta ja edendada erivajadustega laste õigusi ja huve; teeb ettepanekuid, milliste meetmetega luua terviklik süsteem laste õiguste kaitsmiseks ja edendamiseks ning nende huve ohustavate kahjulike tegude ennetamiseks. Ombudsman annab lastele teavet ja nõu selle kohta, kuidas nende õigusi ja huve teostada ja kaitsta; teeb lastega koostööd; julgustab neid oma arvamust avaldama ja austab neid; algatab laste staatust parandavat avalikku tegevust ja osaleb selles ning teeb ettepanekuid meetmete kohta, kuidas suurendada laste mõju ühiskonnas. Tal on juurdepääs kõikidele laste õigusi ja kaitset puudutavatele andmetele, dokumentidele ja kogu sellekohasele teabele ning ülevaade nendest andmetest, dokumentidest ja teabest, olenemata nende konfidentsiaalsusastmest. Tal on õigus siseneda kõikide selliste asutuste, riigiasutuste

ning juriidiliste ja füüsiliste isikute ruumidesse, kellel on seadusjärgne volitus hoolitseda laste eest, ja usukogukondade ruumidesse, kus lapsed viibivad või kuhu nad on ajutiselt või alaliselt paigutatud.

Kui ombudsmani büroo leiab, et lapse suhtes on kasutatud kehalist või vaimset vägivalda, teda on seksuaalselt ahistatud, väärkoheldud või ära kasutatud, ta on jäetud hooletusse või teda on ebapiisavalt hooldatud, peab ta viivitamata saatma aruande riigi pädevale prokuratuurile, teavitama pädevat sotsiaalhoolekandekeskust ja tegema ettepaneku võtta meetmeid lapse õiguste ja huvide kaitsmiseks. Ta võib paluda professionaalset abi ekspertidelt ja kutsealastelt asutustelt, kes teevad uuringuid lastekaitse, nende eest hoolitsemise, nende arengu ja õiguste kohta, ning ta peab seda abi saama võimalikult kiiresti.

Soolise võrdõiguslikkuse ombudsman (*Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova*)

Preobraženska 4/1
10 000 Zagreb
Telefon +385 1 48 48 100
Faks +385 1 48 44 600
E-post [✉ ravnopravnost@prs.hr](mailto:ravnopravnost@prs.hr)
[✉ http://www.prs.hr/](http://www.prs.hr/)

Töövaldkond

Soolise võrdõiguslikkuse ombudsmani büroo käsitleb kaebusi, mis puudutavad diskrimineerimist soo, abielu- või perekonnaseisu ning seksuaalse sättumuse tõttu; uurib soolise võrdõiguslikkuse põhimõtte rikkumisi, juhtumeid, kui üksikisikuid või üksikisikute rühma diskrimineerivad riigiasutused, kohalike või piirkondlike omavalitsuste üksused ja muud avaliku sektori asutused, nende asutuste töötajad ning muud juriidilised ja füüsilised isikud.

Ombudsmani töö hulka kuulub õigus teavitada, teha ettepanekuid ja anda soovitusi.

Kui ombudsman leiab, et soolise võrdõiguslikkuse põhimõtet on rikutud, on tal õigus esitada taotlus seaduste põhiseaduslikkuse või muude õigusnormide põhiseaduslikkuse ja seaduslikkuse läbivaatamiseks.

Puuetega inimeste ombudsman (*Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom*)

Savska cesta 41/3
10 000 Zagreb
Telefon +385 1 6102 170
Faks +385 1 6177 901
E-post [✉ ured@posi.hr](mailto:ured@posi.hr)

Töövaldkond

Puuetega inimeste ombudsmani büroo on sõltumatu riiklik asutus, mille peamine ülesanne on kontrollida ja edendada puuetega inimeste õigusi Horvaatia Vabariigi põhiseaduse, rahvusvaheliste lepingute ja õigusaktide alusel. Kui puuetega inimeste õigusi on rikutud, on ombudsmanil õigus teha hoiatus, esitada ettepanekuid meetmete võtmiseks, anda soovitusi, teavitada ja nõuda aruandeid selle kohta, milliseid meetmeid on võetud.

Kui ombudsman leiab, et õiguslik lahendus on puuetega inimestele või arenguraskustega lastele kahjulik, jätab nad millestki ilma või asetab nad ebasoodsamasse olukorda kui puudeta inimesed, teeb ombudsman ettepaneku seda õiguslikku lahendust muuta.

Ombudsmani büroo võtab vastu puuetega inimeste ja nende huvides töötavate inimeste kaebusi, käsitleb kaebusi puuetega inimeste õiguste rikkumise kohta ning püüab nende probleemide lahendamise eest vastutavate asutustega suheldes leida parima lahenduse.

Puuetega inimeste ombudsman annab puuetega inimestele nõu, kuidas nad saavad oma õigusi ja huve teostada ja kaitsta.

Isikuandmete kaitse

Isikuandmete kaitse amet (*Agencija za zaštitu osobnih podataka*)

Martićeve 14
10 000 Zagreb

Telefon +385 460 90 00

Faks +385 4609-099

E-post [✉ azop@azop.hr](mailto:azop@azop.hr)

[✉ http://www.azop.hr/](http://www.azop.hr/)

Isikuandmete kaitse amet on avaliku sektori asutus, kes tegutseb oma ülesannete ja pädevuse piires sõltumatult ja iseseisvalt. Amet vastutab isikuandmete kaitsega seotud haldus- ja kutseülesannete täitmise eest. Amet teostab oma avaliku võimu piires järelevalvet isikuandmete kaitse üle, juhib tähelepanu isikuandmete kogumisel märgatud kuritarvitusele, koostab nimekirja riikidest ja rahvusvahelistest organisatsioonidest, kellel on nõuetekohaselt reguleeritud andmekaitse, käsitleb taotlusi uurida isikuandmete kaitse seadusega tagatud õiguste rikkumist ning peab isikuandmete toimikute keskregistrit.

Tasuta õigusabi

Tasuta õigusabi seaduse vastuvõtmisega hakkas justiitsministeerium täitma ulatuslikku ja keerulist ülesannet luua tasuta õigusabi süsteem.

Tasuta õigusabi süsteem võimaldab tagasihoidlike vahenditega kodanikel palgata advokaate ning saada teatavate õigustoimingute puhul õigusabi ning võrdväärne ligipääs kohtu- ja haldusmenetlustele.

Tasuta õigusabi institutsiooniline raamistik koosneb riiklikest haldusbüroodest, kes käsitlevad esimesel astmel kodanike taotlusi, samal ajal kui teisel astmel otsustab kaebuste üle justiitsministeeriumi tasuta õigusabi andmise osakond. Veel otsustatakse esimesel astmel, kas kanda liitude registrisse liidud, kes on volitatud andma esmast õigusabi, ning teostatakse esmase õigusabi osutajate haldus- ja kutsejärelevalvet.

Tasuta õigusabi seadus kehtib järgmiste õigusabi osutajate kohta:

- juristid;
- selleks volitatud liidud;
- ametiühingud;
- õiguskliinikud ja
- riiklikud haldusbürood maakondades.

Esmast õigusabi annavad bürood, selleks volitatud liidud ja õiguskliinikud.

Esmase õigusabi andmisel on büroodel õigus anda üldist õigusteavet ja -nõu ning koostada petitsioone.

Teisest õigusabi pakuvad advokaadid.

Tasuta õigusabi seaduse kohaselt peavad inimesed, kes soovivad kasutada oma õigust saada tasuta õigusabi, esitama oma elukohaks oleva maakonna riiklikule haldusbüroole õigusabitaotluse täidetud standardvormi. Taotlusele tuleb lisada kõigi taotlejate ja nende täiskasvanud leibkonnaliikmete sõnaselge kirjalik nõusolek anda ülevaade kõigist varaga seotud andmetest ning võtta mis tahes varaline ja õiguslik vastutus taotleja kinnituste õigsuse eest.

Taotlusvormi saab alla laadida justiitsministeeriumi veebisaidilt või hankida oma maakonna riiklikust haldusbüroost, maakonakohtust või sotsiaalhoolekandekeskustest nende tavapärasel tööajal.

Taotluste eest halduslõivu ei maksta ja need tuleb esitada isiklikult või tähtkirjaga.

Õigusabi andmisel kaetakse õigusabikulud osaliselt või täielikult olenevalt taotleja rahalisest seisundist. Ette on nähtud, et menetluskulud võidakse teatava protsendi ulatuses ära jagada olenevalt toetusesaaja rahalistest võimalustest.

Kui õigusabi antakse vähendatud mahus, hüvitab abisaaja tasu kogusumma ja advokaadikulude vahelise erinevuse vastavalt teenuse väärtusele, nagu on kindlaks määratud advokaaditasude ja kulude hüvitamise tariifidega.

Abisaajad

Õigusabi saajad on tasuta õigusabi seaduse tähenduses:

- Horvaatia kodanikud;
- lapsed, kes ei ole Horvaatia kodanikud ja kes leitakse Horvaatia Vabariigist ilma täiskasvanud seaduslike eeskostjateta;
- riigis ajutiselt elavad välismaalased vastastikkuspõhimõtte alusel ja alaliselt elavad välismaalased;

- ajutise kaitse all olevad välismaalased;
- riigis ebaseaduslikult elavad välismaalased ja lühikülastusel olevad välismaalased, kelle suhtes on käimas riigist väljasaatmise menetlus või kes peavad Horvaatia Vabariigist lahkuma;
- need varjupaigataotlejad, välismaalased, täiendava kaitse all olevad välismaalased ja nende seaduslikult Horvaatia Vabariigis elavad pereliikmed, kelle suhtes kohaldatakse menetlusi, mille puhul ei ole õigusabi eraldi seadustega ette nähtud.

Abisaajad saavad tasuta õigusabi kohta lisateavet [Horvaatia Vabariigi justiitsministeeriumi veebisaidilt](#) või e-posti aadressil be.splatna.pravna.pomoc@pravosudje.hr ning neile vastatakse nii kiiresti, kui see on mõistlikult võimalik.

Samuti saavad abisaajad saata küsimused oma maakonna riiklikele haldusbüroodele.

Piiriüleused vaidlused

Piiriülene vaidlus on vaidlus, mille puhul tasuta õigusabi taotleva poole alaline asu- või elukoht on mõnes teises liikmesriigis kui liikmesriik, kus asub asja läbivaatav kohus või kus otsus kuulub täitmisele.

Piiriüleste vaidluste puhul antakse õigusabi tsiviil- ja kaubandusasjades, lepitusmenetlustes, kohtuvälistes kokkulepetes, ametlike dokumentide täitmisele pööramisel ja nende menetlustega seotud õigusnõustamisel. Piiriüleste vaidluste sätted ei kehti maksustamis-, tolli- ja muude haldusmenetluste kohta.

Taotleja, kelle alaline või peamine elukoht on Horvaatia Vabariigis ja kes soovib õigusabi teise liikmesriigi kohtus toimivas piiriüleses vaidluses, peab esitama taotluse oma alalise või peamise elukoha järgsele büroole. Pädev büroo edastab taotluse justiitsministeeriumile kaheksa päeva jooksul pärast taotluse kättesaamist. Justiitsministeeriumis tõlgitakse taotlus ja tõendavad dokumendid liikmesriigi ja vastuvõtva pädeva asutuse ametlikku keelde või ametlikesse keeltesse ning edastatakse need 15 päeva jooksul pärast nende kättesaamist selle liikmesriigi pädevale asutusele (vastuvõttev asutus), kus kohus asub või kus otsus tuleb täitmisele pöörata. Kui õigusabi ei anta, tuleb tõlkimiskulud katta taotlejal.

Taotleja saab esitada taotluse ka otse selle liikmesriigi vastuvõtvale asutusele, kus kohus asub või kus otsus tuleb täitmisele pöörata. Taotlejal, kelle alaline või peamine elukoht on teises liikmesriigis ja kes soovib õigusabi Horvaatia Vabariigi kohtus toimivas piiriüleses vaidluses, on õigus saada õigusabi vastavalt tasuta õigusabi seadusele. Taotluse saada Horvaatias õigusabi edastab justiitsministeeriumile (vastuvõttev asutus) taotleja või selle liikmesriigi pädev asutus (edastav asutus), kus on taotleja alaline või peamine elukoht. Vormid ja tõendusdokumendid tuleb tõlkida horvaadi keelde, muidu lükatakse taotlus tagasi.

Taotlused esitatakse standardvormil, mis on esitatud komisjoni 9. novembri 2004. aasta otsuses nr 2004/844/EÜ, millega kehtestatakse õigusabitaotluse vorm, mis on sätestatud nõukogu direktiivis 2003/8/EÜ, millega parandatakse õigusabi kättesaadavust piiriüleste vaidluste korral, kehtestades sellistes vaidlustes antava tasuta õigusabi kohta ühised miinimumeeskirjad.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 15/03/2018

Põhiõigused - Küpros

Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.
Järgmised keeleversioonid: [el](#) on juba tõlgitud.

Siseriiklikud kohtud

Nicosia ringkonnakohus (*Eparchiakó Dikastírio Lefkosías*)

Charalampos Mouskou St.
1405 Nicosia
Küpros

Limassoli ringkonnakohus (*Eparchiakó Dikastírio Lemesouí*)

8 Lordou Vyrona Ave.
3726 Limassol

PO Box 54619
Küpros

Larnaca ringkonnakohus (*Eparchiakó Dikastírio Lárnakas*)

Artemidos Ave.
6301 Larnaca
PO Box 40107
Küpros

Paphose ringkonnakohus (*Eparchiakó Dikastírio Páfou*)

Corner of Neophytou St. & Nikolaidi St.
8100 Paphos
PO Box 60007
Küpros

Famagusta ringkonnakohus (*Eparchiakó Dikastírio Ammochóstou*)

2 Sotiras St.
5286 Paralimni
Küpros

Kyrenia ringkonnakohus (*Eparchiakó Dikastírio Kerýneias*)

Charalampos Mouskou St.
1405 Nikosia
Küpros

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Haldus- ja inimõiguste volinik (ombudsman)

Haldus- ja inimõiguste volinik (*Epítropos Dioikíseos kai Anthrópinon Dikaiomáton*, nimetatakse ka ombudsmaniks) on sõltumatu riigiametnik, kes on ametlikult tegutsenud alates 1991. aastast. See volinik on institutsioon, kelle peamine ülesanne on kontrollida kohtuväliselt inimõiguste haldamist ja kaitsmist.

Voliniku põhieesmärk on tagada seaduslikkus, edendada head valitsemistava, kaitsta üksikisikute õigusi, võidelda haldusomavoliga ning kaitsta üldiselt kodanike õigusi ja inimõigusi.

Volinik alustab tavajuhul uurimist pärast kaebuse saamist kodanikult, keda kaebuse aluseks olev tegu on otseselt ja isiklikult mõjutanud. Ent ta võib algatada uurimise ka ministrite nõukogu korraldusel või üldist huvi pakkuvates küsimustes omal algatusel.

Voliniku ettepanekud ja soovitused ei ole siduvad. Kui asjaomased pooled neid aga ei järgi, tekib põhimõtteline küsimus. Seda seisukohta on tugevdanud ka asjaomase seaduse hiljutine muudatus, mis võimaldab volinikul pidada nõu asjaomase ametiasutusega, et püüda leida võimalus, kuidas see ametiasutus saaks voliniku seisukohad omaks võtta ja neid praktikas järgida.

Haldusvoliniku õigused on väga ulatuslikud, sest lisaks eespool toodule on tal veel järgmised ülesanded.

Diskrimineerimisvastane asutus: nendes ülesannetes kontrollib volinik üksikisiku esitatud kaebuse alusel või omal algatusel, kas sotsiaalse kaitse, sotsiaalkindlustuse, sotsiaaltoetuste, tervishoiu, hariduse, ühingutes ja ametiühingutes osalemise või kaupade ja teenuste, sealhulgas eluaseme kättesaadavuse küsimustes on rikutud üksikisikute võrdse kohtlemise põhimõtet rassi, rahvuse või etnilise päritolu, kogukonda kuulumise, keele, nahavärvuse, vanuse, puude, seksuaalse sättumuse, usu, poliitiliste või muude vaadete tõttu. Volinik võib tegutseda nii avalikus kui ka erasektoris.

Võrdõiguslikkusasutus: nendes ülesannetes kontrollib volinik üksikisiku esitatud kaebuse alusel või omal algatusel, kas tööhõive, töö- ja kutsehariduse valdkonnas, sealhulgas töölepingutes või töösuhet reguleerivates dokumentides, töölevõtmisel, koondamisel, ajalehtedes avaldatavates töökuulutustes jm on rikutud üksikisikute võrdse kohtlemise põhimõtet soo, soolise identiteedi, rassi, rahvuse või etnilise päritolu, kogukonda kuulumise, keele, nahavärvuse, vanuse, puude, seksuaalse sättumuse, usu, poliitiliste või muude vaadete tõttu. Samuti kontrollib volinik esmajoones, kas kaupade ja teenuste (nt haridus, tervishoid, panga- või kindlustusteenused) kättesaadavusega seoses esineb üksikisikute soopõhist diskrimineerimist. Volinik võib tegutseda nii avalikus kui ka erasektoris.

Sõltumatu piinamist tõkestav asutus: nendes ülesannetes käib volinik omal äranägemisel kohtades, kus inimesed on osaliselt või täielikult vabadusest ilma jäetud (näiteks vanglad, politsei kinnipidamiskeskused, psühhiaatriaiglad või vanadekodud), et jälgida ja dokumenteerida sealseid elamistingimusi. Eesmärk on tagada sellises olukorras olevate inimeste väärikus ja õigused. Pärast neid kontrollkäike annab volinik soovitusi nii väljaselgitatud tingimuste kui ka asjaomaste õigusaktide ja institutsioonilise raamistiku

parandamiseks. Samuti võib volinik pädeva ametiasutuse kontrollimise käigus ja asutusega avatult suheldes anda soovitusi ja teha ettepanekuid, millega tõkestada piinamist ning ebainimlikku või alandavat kohtlemist. Volinik võib tegutseda nii avalikus kui ka erasektoris.

Inimõigustega tegelev riiklik asutus: nende ülesannete täitmisel esitab volinik arvamusi, soovitusi ja ettepanekuid, kui ta leiab, et avalik-õiguslik asutus on rikkunud või piiranud inimõigusi. Samuti võtab volinik inimõiguste austamise edendamiseks ulatuslikumaid meetmeid ning suhtleb sel eesmärgil inimõigustele keskendunud vabaühendustega ja muude organiseerunud rühmadega.

Puuetega inimeste õigusi edendav sõltumatu asutus: nendes ülesannetes vastutab volinik Küproses puuetega inimeste õiguste ÜRO konventsiooni edendamise, kaitsmise ja rakendamise järelevalve eest.

Volinik kontrollib omal algatusel või kaebuste põhjal, kas riigiasutused järgivad konventsiooni, ja annab teada, kuidas olukorda parandada. Samuti teeb volinik koostööd teiste selles valdkonnas tegutsevate asutustega ning pakub koolitusi puuetega inimeste õiguste teemal, suurendab teadlikkust nendest õigustest ja tugevdab nende teostamist praktikas.

Küprose politsei

Küprose politseis on loodud ja rakendatud tööle ametid, mis edendavad, kaitsevad ja tugevdavad inimese põhiõigusi. Allpool on kirjeldatud lühidalt nende ülesandeid ja kohustusi, et näidata, milliseid jõupingutusi tehakse politseis põhiõiguste kaitsmise tagamiseks.

- **Inimõiguste amet**

Inimõiguste amet annab aru Euroopa Liidule ja Küprose politsei peakorteri rahvusvaheliste suhete direktoraadile ning:

1. vastutab liidu erinevate inimõigusasutuste otsustega kindlaks määratud kohustuste kontrollimise ja täitmise eest valdkondades, mis kuuluvad politsei pädevusse;
2. keskendub sellele, et täita Euroopa Nõukogu soovitusi, mis puudutavad kinnipidamistingimusi politsei kinnipidamiskeskustes jm;
3. teeb süstemaatilisi kontrollkäike politsei kinnipidamiskeskustesse ning esitab sellega seoses aruandeid ja soovitusi, kuidas parandada kinnipeetavate kinnipidamis- ja elamistingimusi;
4. teeb kõigi kodanike inimõiguste kaitsmisel koostööd muude valitsusasutustega, vabaühendustega ja sõltumatute organitega ning annab soovitusi tagamaks, et politsei järgiks õigusakte ning Küprose Vabariigi allkirjastatud ja ratifitseeritud konventsioone;
5. teeb Küprose politseikooliga koostööd inimõigustealaste koolitusprogrammide kavandamisel ja elluviimisel;
6. koostab ja levitab inimõiguste kaitsmist ja edendamist käsitlevaid ringkirju ja käsiraamatuid.

- **Diskrimineerimisvastane amet**

Diskrimineerimisvastane amet annab aru Küprose politsei peakorteri kuritegude osakonnale ning selle eesmärk on ennetada diskrimineerimist, rassismi ja ksenofoobiat ning nende vastu võidelda.

Osana oma põhiülesannetest teeb amet järgmist:

1. tagab politseiametnike vahelise kooskõla, järelevalve ja koostöö, et uurida ja dokumenteerida rassismikuritegusid ja -juhtumeid või rassistliku motiiviga kuritegusid;
2. töötab koos teiste valitsusasutuste ja vabaühendustega, kes on seotud diskrimineerimis- ja rassismivastase võitlusega;
3. töötab koos Küprose politseikooliga ja teiste organisatsioonidega, et pakkuda politseiametnikele täienduskoolitust;
4. toimib kontaktasutusena Küprose politsei ja teiste asutuste vahel, kes vastutavad tulemuslikuma rassismivastase poliitika kujundamise eest;
5. tugevdab ja viib ellu rahvusvaheliste ning ELi suuniste ja kohustustega seotud riiklikku õigusraamistikku.

- **Koduvägivalla ja laste väärkohtlemise vastane amet**

Koduvägivalla ja laste väärkohtlemise vastane amet annab aru Küprose politsei peakorteri kuriteosakonnale ning tegeleb peamiselt kooskõlastamise, rakendamise ja toetamisega.

Ameti põhiülesanded on kohtuasjade või vahejuhtumite järelevalve, kriminaaltoimikute uurimine ning soovitude andmine selle kohta, kuidas neid edasi käsitleda. Arvestades koduvägivalla ja laste väärkohtlemise vastase ameti kohustust õigusakte jõustada, töötab amet koos nende juhtumite eest vastutavate uurijatega, perenõustajatega või sotsiaalhoolekandeametnikega ning teiste riigi- või valitsusväliste ametnikega, kellel on selles valdkonnas kohustusi, samuti ohvritega, kellega võetakse ühendust isiklikult või telefoni teel. Veel korraldab amet koostöös Küprose politseikooliga politseiametnikele koolitusseminare.

- **Inimkaubandusvastase võitluse amet**

Inimkaubandusvastase võitluse amet annab aru Küprose politsei peakorterit kuritegude osakonnale ning selle eesmärk on võidelda inimkaubandusega vastavalt inimkaubanduse ja inimeste ärakasutamise tõkestamise ja sellevastase võitluse ning ohvrite kaitse seadusele või muudele asjakohastele õigusaktidele ja politsei kohustustele nii Euroopa kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Osana oma põhiülesannetest ja -kohustustest teeb amet järgmist:

1. töötleb, analüüsib ja kasutab teavet, mis puudutab tema ülesannetega seotud süütegusid;
2. kooskõlastab kõigi direktoraatide/ametite/osakondade tegevust ja meetmeid tagamaks, et üleriigilised operatsioonid oleksid hästi kavandatud ja nõuetekohaselt korraldatud;
3. tuvastab inimkaubanduse või ärakasutamise ohvrid vastavalt asjakohastele tuvastamiskäsiraamatutele ning õigusaktidele;
4. annab politseiametnikele juhiseid inimkaubanduse kohta;
5. jälgib inimkaubandusega seotud juhtumite uurimist ja annab vajaduse korral ülekuulamisametnikele juhiseid, olenemata nende teenistuskohast;
6. uurib kuritegude osakonda juhtiva komissari juhendamisel keerulisi ja tõsiseid juhtumeid, millega on rikutud inimkaubanduse ja inimeste ärakasutamise tõkestamise, sellevastase võitluse ning ohvrite kaitse seadust, koostöös nõuetekohaselt koolitatud ametnikega, kes on teenistuses ringkondlikes kriminaaluurimisosakondades;
7. vastab teiste riikide õigusabitaotlejatele inimkaubanduse küsimustes;
8. peab statistikaandmebaasi ning koostab vajalikke aruandeid ja vajalikku statistikat;
9. täidab muid seaduses või riiklikus inimkaubandusvastases tegevuskavas ettenähtud või politseijuhi antud ülesandeid.

Tuvastatud inimkaubandusohvrite õiguste tagamiseks ja kaitsmiseks töötab amet lisaks sotsiaalhoolekandeteenistustega ka koos selliste vabaühendustega nagu Cyprus Stop Trafficking, KISA, Caritas, Well Spring jne.

Laste õiguste volinik

Laste õiguste voliniku (*Epítropos Prostatías ton Dikaiomáton tou Paidioú*) institutsioon loodi 2007. aasta laste õiguste kaitse voliniku seadusega (seadus 74(I)/2007), mis jõustus 22. juunil 2007. Seaduses on sätestatud voliniku ametissenimetamine, voliniku büroo loomine ja töö ning muud seonduvad küsimused. Lisandunud küsimuste käsitlemiseks muudeti seadust 2014. aastal [44(I)/2014].

Seaduses on ette nähtud olulised sätted, et võimaldada voliniku bürool töötada inimõigusi kaitsva riikliku sõltumatu organisatsioonina, kes vastutab laste õiguste kaitsmise ja edendamise eest. Seadusega nähakse volinikule ette ulatuslikud ülesanded ja kohustused, mida saab näitlikustamiseks kirjeldada nelja sambana:

- õigusaktide, menetluste ja tavade kontrollimine ning järelevalve avaliku ja erasektori asutuste puhul;
- laste võimestamine ja kaasamine;
- laste ja üldisemalt ühiskonna harimine ja nende teadlikkus laste õiguste teemal;
- laste ja nende huvide esindamine neid mõjutavates menetlustes.

Esimeseks laste õiguste volinikuks määrati Leda Koursoumba. Praegu töötab ta volinikuna teist ametiaega.

Kontaktandmed:

Corner of Apelli St. and Pavlou Nirvana St., 5th floor, 1496

Tel +357 22873200

Faks +357 22872365

E-post: childcom@ccr.gov.cy

Veebisait <http://www.childcom.org.cy/>

Isikuandmete kaitse volinik

Isikuandmete kaitse volinik (*Epítropos Prostatías Dedoménon Prosopikoú Charaktíra*) töötab sõltumatu järelevalveasutusena, mis loodi 2001. aasta isikuandmete töötlemise (üksikisiku kaitse) seadusega 112 (seadus 112(I)/2001), millega võeti riigi õigusse üle direktiiv 95/46/EÜ.

Volinik kontrollib eespool nimetatud seaduse täitmist. Voliniku ülesannete hulka kuuluvad kontrolli tegemine, seaduses ettenähtud lubade väljastamine ja halduskaristuse määramine seadusrikkumise eest. Volinik töötab koos teiste liikmesriikide asjaomaste asutustega ja Euroopa Nõukoguga küsimustes, mis kuuluvad voliniku vastutusalasse ja millega edendatakse austust Euroopa kodanike eraelu ja isikuandmete kaitsega seotud õiguste vastu.

Volinik tegutseb Europoli, Eurojusti, Eurodaci, teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi, viisainfosüsteemi, tollinfosüsteemi ning siseturu infosüsteemi riikliku järelevalveasutusena.

Voliniku büroo eesmärk on anda üldsusele paremat teavet seaduses sätestatud õiguste kohta ning juurutada eraelu austavat suhtumist nii avalikus kui ka erasektoris.

Puuetega inimeste sotsiaalse kaasamise osakond töö-, heaolu- ja sotsiaalkindlustusministeeriumi juures

Puuetega seotud õigusaktide ajaloos on teetähiseks ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon, millega nõutakse riikidelt kõigi asjakohaste seadusandlike, haldus- või muude meetmete võtmist, et kaitsta puuetega inimesi elu kõigis aspektides. Küprose Vabariik ratifitseeris konventsiooni 2011. aastal ning koostas ja võttis oma esimese riikliku puuetega inimestega seotud tegevuskava vastu 2013. aastal.

Puuetega inimeste sotsiaalse kaasamise osakond, kes tegutseb teabekeskusena, koordineeris ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni tulemuslikku rakendamist ning 2013.–2015. ja 2017.–2020. aasta puuetega inimestega seotud tegevuskava.

Lisaks on ÜRO puuetega inimeste sotsiaalse kaasamise osakonna eesmärk edendada puuetega inimeste sotsiaalkaitset, sotsiaalset kaasatust ja tööhoivet. Osakonna peamised tegevusvaldkonnad on järgmised:

- korraldada hindamist ja esitada tõendeid puude ja toimimisvõime kohta;
- anda puuetega inimestele sotsiaaltoetusi;
- osutada otseseid ja kaudseid professionaalseid rehabilitatsiooni- ja muid tugiteenuseid.

Osakonna eesmärk on parandada puuetega inimeste elukvaliteeti ning luua neile reformi kavandamise, kooskõlastamise ja elluviimise abil uued sotsiaalse kaasamise võimalused.

Naiste õiguste riiklik mehhanism

1. Naiste õiguste riiklik mehhanism (*Ethnikós Michanismós gia ta Dikaiómata tis Gynaikas*) loodi 16. veebruaril 1994 ministrite nõukogu otsusega nr 40.609.
2. Naiste õiguste riiklik mehhanism on peamine organisatsioon, kes kujundab ja edendab valitsuse poliitikat seaduspõhise naistevastase diskrimineerimise kaotamisel ning tagab meeste ja naiste võrdõiguslikkuse kõigis õigusvaldkondades. Samuti aitab ta rakendada võrdõiguslikkuse ja võrdsete võimaluste põhimõtet praktikas. Selleks tuleb muu hulgas muuta suhtumist, edendada eriprogramme, millega toetatakse ja julgustatakse naisi nende mitmepalgelistes rollides, ning lisada võrdõiguslikkus kõikidesse programmidesse ja poliitikavaldkondadesse.
3. Vastavalt ministrite nõukogu 23. aprilli 2014. aasta otsusele nr 76.789 juhatab nõukogu ja naiste õiguste riikliku mehhanismi riiklikku komiteed soolise võrdõiguslikkuse volinik ning mehhanismi peasekretariaadi moodustavad justiits- ja avaliku korra ministeeriumi soolise võrdõiguslikkuse üksuse ametnikud.
4. Naiste õiguste riiklik mehhanism koosneb kolmest kollektiivsest organist: a) nõukogu, b) riiklik komitee ja c) ministeeriumidevaheline komitee. See toimib ka peasekretariaadina.
5. Naiste õiguste riikliku mehhanismi *nõukogu* koosneb 19 liikmesorganisatsioonist. Nõukogu liikmed on naisteorganisatsioonid, ametiühingud ja muud vabaühendused, sealhulgas kaks Türgi-Küprose naisteorganisatsiooni (lisatud on nõukogu liikmesorganisatsioonide loend).
6. Naiste õiguste riikliku mehhanismi *riiklik komitee* koosneb 69 liikmesorganisatsioonist, sealhulgas erakondade juurde kuuluvatest organisatsioonidest, naistevastase vägivalda ja naiste ärakasutamise vastu võitlevatest organisatsioonidest,

koolitus- ja teadusorganisatsioonidest, rassismivastastest ja põllumajandusorganisatsioonidest, ametiühingutest, rahu, ümberasustatud ning peret ja lapsi toetavatest organisatsioonidest jne.

7. Naiste õiguste riikliku mehhanismi *ministeeriumidevaheline komitee* koosneb kõigi ministeeriumide ning Euroopa programmide, koordineerimise ja arengu peadirektoraadi ametnikest, kes vastutavad naiste õiguste eest.
8. *Peasekretariaat* valmistab ette naiste õiguste riikliku mehhanismi kõigi organite koosolekuid ja on abiks kõigi vastuvõetud otsuste täitmisel. Selleks pakub ta haldus- ja teaduslikku toetust ning juhiseid.

Inimõiguste ning meeste ja naiste võrdsete võimaluste parlamendikomisjon

Inimõiguste ning meeste ja naiste võrdsete võimaluste parlamendikomisjoni peamine ülesanne on uurida ja vaadelda parlamentaarse kontrolli käigus, kas Küprose Vabariigis järgitakse Küprose põhiseadust, rahvusvahelisi konventsioone ja asjaomaseid õigusakte.

Sellega seoses vaatleb komisjon juhtumeid, mis puudutavad kodanike ja teiste Küprose Vabariigis elavate inimeste suhtes toime pandud inimõiguste rikkumisi, ning annab nendest aru esindajatekojale.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 20/12/2017

Põhiõigused - Läti

Siseriiklikud kohtud

Lätis menetlevad tsiviil-, kriminaal- ja haldusasju kohtud kolmes astmes – piirkondlikud või linnakohtud (*rajonu (pilsētu) tiesas*), ringkonnakohtud (*apgabaltiesas*) ja ülemkohus (*Augstākā tiesa*). Kohtute nimekirja nägemiseks klõpsake [siin](#).

Konstitutsioonikohus (*Satversmes tiesa*) kontrollib konstitutsioonis ja [konstitutsioonikohtu seaduses](#) (*Satversmes tiesas likums*) sätestatu piires seaduste ja muude õigusaktide vastavust põhiseadusele ning tegeleb muude tema pädevusse antud küsimustega.

Vastavalt [kohtuvõimu seadusele](#) (*Likums „Par tiesu varu“*) on hagide läbivaatamise põhimõtted ja menetlused sätestatud [konstitutsioonikohtu seaduses](#), [tsiviilkohtumenetluse seaduses](#) (*Civilprocesa likums*), [kriminaalmenetluse seaduses](#) (*Kriminālprocesa likums*) ja [haldusmenetluse seaduses](#) (*Administratīvā procesa likums*), mis reguleerivad menetluskäiku, menetluse ajal ja lõpus tehtavaid otsuseid ning täitemenetlust.

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

[Ombudsmani büroo](#) (*Tiesībsarga birojs*) tegutseb [ombudsmani seaduse](#) (*Tiesībsarga likums*) alusel.

Isikul, kes arvab, et tema või teise isiku inimõigusi või hea halduse põhimõtteid on rikutud, on õigus esitada ombudsmani büroole kirjalik avaldus (kaebus). Kirjalike kaebuste vastuvõtmise ja läbivaatamise menetlust reguleerivad ombudsmani seadus ja kaebuste läbivaatamise eeskirjad (*sūdzību izskatīšanas reglaments*). Nende sätete kohaselt peab ombudsman kirjaliku kaebuse saamisel otsustama, kas algatada menetlus või lükata kaebus tagasi (kaebus lükatakse tagasi, kui see ei sisalda piisavaid üksikasju rikkumise kohta või ei kuulu ombudsmani pädevusse), ning peab sellest kaebuse esitajale teatama. Juhtum tuleb läbi vaadata kolme kuu jooksul. Juhtum lõpeb pooltevahelise kokkuleppega või ombudsmani soovitusel. Ombudsmani soovitus ei ole õiguslikult siduv.

Ombudsmani seaduse paragrahvi 13 lõikega 6 on ette nähtud, et ombudsman võib algatada kontrollimenetluse ka omal algatusel.

Läti Vabariigi ombudsmani kontaktandmed:

Baznīcas ielā 25

Rīga

LV-1010

tel: +371 67686768

faks: 67244074

e-post: [✉ tiesibsargs@tiesibsargs.lv](mailto:tiesibsargs@tiesibsargs.lv)

Kodanike vastuvõtt iga päev kl 9.00–16.00.

Konsultatsioonid toimuvad kokkuleppel ja on tasuta.

Laste õiguste ombudsman

✉ **Ombudsman** tegutseb ✉ [ombudsmani seaduse](#) alusel. Vastavalt ✉ [lapse õiguste kaitse seaduse](#) (*Bērnu tiesību aizsardzības likums*) paragrahvi 652 lõikele 2 tegeleb ombudsmani büroo ka laste õiguste rikkumist puudutavate kaebustega, pöörates erilist tähelepanu riiklike ja kohalike omavalitsuste asutuste või nende töötajate toimepandud rikkumistele.

Läti Vabariigi ombudsmani kontaktandmed:

Baznīcas ielā 25

Rīga

LV-1010

tel: +371 67686768

faks: 67244074

e-post: [✉ tiesibsargs@tiesibsargs.lv](mailto:tiesibsargs@tiesibsargs.lv)

Kodanike vastuvõtt iga päev kl 9.00–16.00.

Konsultatsioonid toimuvad kokkuleppel ja on tasuta.

✉ **Riiklik laste õiguste kaitse inspeksioon** (*Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija*) jälgib ja kontrollib seaduste ja muude õigusaktide täitmist laste õiguste kaitse valdkonnas kooskõlas ✉ [lapse õiguste kaitse seaduse](#) paragrahvi 65 lõikega 1.

Lapse õiguste kaitse inspektoritega on võimalik konsulteerida:

53 Ventspils iela

Rīga

LV-1002

tel: +371 67359128, +371 67359133

Kodanike vastuvõtt esmaspäeviti kl 13.00–18.00 ja neljapäeviti kl 8.30–14:00.

Üksikasjalikuma teabe saamiseks lapse õigusi puudutavate küsimustega seotud avalduste ja kaebuste kohta klõpsake ✉ [siin](#).

Võrdõiguslikkuse küsimustega tegelev asutus

✉ **Ombudsman** tegutseb ✉ [ombudsmani seaduse](#) alusel.

Läti Vabariigi ombudsmani kontaktandmed:

25 Baznīcas ielā

Rīga

LV-1010

tel: +371 67686768

faks: 67244074

e-post: [✉ tiesibsargs@tiesibsargs.lv](mailto:tiesibsargs@tiesibsargs.lv)

Kodanike vastuvõtt iga päev kl 9.00–16.00.

Konsultatsioonid toimuvad kokkuleppel ja on tasuta.

Andmekaitseasutus

✉ **Riiklik andmeinspeksioon** (*Datu valsts inspekcija, DVI*) jälgib isikuandmete kaitsmist. Inspeksioon kontrollib ja jälgib, kas isikuandmete töötlemine riigis vastab isikuandmete kaitse seaduse nõuetele (*Fizisko personu datu aizsardzības likums*).

Vastavalt ametlike avalduste seaduse (*Iesniegumu likums*, kehtib alates 1. jaanuarist 2008) paragrahvi 5 lõikele 3 ja haldusmenetluse seaduse (kehtib alates 1. veebruarist 2004) paragrahvile 64 peab inspeksioon talle esitatud avalduse või kaebuse läbi vaatama ja andma vastuse ühe kuu jooksul alates selle kättesaamisest. Tähtaega võib pikendada, kui avalduse või kaebuse läbivaatamiseks on vaja lisateavet.

Inspeksioonil on õigus määrata isikuandmete kaitsega seotud rikkumiste eest trahve. Inspeksiooni otsuseid on võimalik kohtutes vaidlustada.

Riikliku andmeinspeksiooni kontaktandmed:

Blaumaņa iela 11/13-15.

Rīga

LV-1011

tel: +371 67223131

e-post: info@dvi.gov.lv

Kodanike vastuvõtt kokkuleppel.

Telefonikonsultatsioonid igal tööpäeval kl 14.00–16.00.

Muud spetsiaalsed asutused

[Läti inimõiguste keskus](#) (*Latvijas cilvēktiesību centrs*, LCC) on sõltumatu valitsusväline organisatsioon, mis tegeleb inimõiguste alase hariduse, inimõigusuringute ja rahvussuhete küsimustega. Selle tegevusvaldkonnad hõlmavad sotsiaalset integratsiooni, sallivust ja diskrimineerimise vastast võitlust, kinnipidamisasutusi, õigusalast nõu, vaimsete probleemidega isikute huvide kaitsmist ja nendevastase diskrimineerimise takistamist, vihakuritegusid ja varjupaigataotlejaid.

Läti inimõiguste keskuse kontaktandmed:

13 Alberta iela

7.stāvs

Rīga

LV-1010

Latvia

tel: +371 67039290

faks: +371 67039291

e-post: office@humanrights.org.lv

Muu

[Õigusabi teenistus](#) (*Juridiskās palīdzības administrācija*, JPA) tegutseb vastavalt [riigi õigusabi seaduse](#) (*Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums*), [kuriteoohvritele riikliku hüvitise maksmise seaduse](#) (*Likums par valsts kompensāciju cietušajiem*) ja valitsuse 15. novembri 2005. aasta määrusele nr 869, mille alusel on kehtestatud [õigusabi teenistuse põhimäärus](#) (*Juridiskās palīdzības administrācijas nolikums*). Teenistus vaatab läbi riigi õigusabi saamise taotlused ja otsustab, kas abi anda või mitte; kaalub nõudeid riikliku hüvitise saamiseks ja otsustab, kas hüvitis välja maksta või keelduda selle maksmisest; vaatab läbi üksikisikute avaldused heakskiidu saamiseks riigi õigusabi osutajadena ja sõlmib õigusabi osutajatega lepingud ning täidab kooskõlas eespool nimetatud seaduste ja määrustega muid ülesandeid.

Vorm riigi õigusabi osutaja staatuse saamiseks on kättesaadav teenistuse veebisaidil <http://www.jpa.gov.lv/> jaotises *Juridiskās palīdzības sniedzējiem* [õigusabi osutajad].

Õigusabi teenistuse kontaktandmed:

Brīvības gatve 214

Rīga

LV-1039

tasuta tel: + 371 680001801, tel: +371 67514208

faks: +37167514209

e-post: jpa@jpa.gov.lv

Turvakodude ühendus

Turvakodude ühendus [✉ [NVO „Patvērums „Drošā māja”](mailto:NVO_Patverums_Drosā_māja)] asutati eesmärgiga arendada tugiteenuseid inimkaubanduse ohvrite ja seaduslike sissērändajate, sealhulgas varjupaigataotlejate, pagulaste ja alternatiivse staatuse saanud isikute jaoks, et tagada üksikisiku õigus saada asjakohast abi ja kaitset, edendada inimkaubanduse ohvriks langenud inimeste rehabilitatsiooni ja taasintegreerimist ning pakkuda tugiteenuseid seaduslikele sissērändajatele, arendades interaktiivseid koolitus- ja koostöövorme koos riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning sotsiaalsete ja kristlike organisatsioonidega Lätis ja mujal maailmas. 2010. aasta septembris tunnustati ühendust avalikes huvides tegutseva organisatsioonina. Alates 2007. aastast on tal õigus pakkuda inimkaubanduse ohvritele riigi rahastatud sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuseid.

Kontaktandmed:

Lāčplēša iela 75 – 9/10

Rīga

LV-1011

tel: +371 67898343, +371 28612120

e-post: ✉ drosa.maja@gmail.com

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 20/08/2018

Põhiõigused - Luksemburg

Siseriiklikud kohtud

Põhiõigused on sätestatud rahvusvahelistes tekstides, nt Euroopa inimõiguste konventsioonis ja ÜRO konventsioonides, samuti Luksemburgi konstitutsioonis ja Euroopa õigusega seotud küsimustes Euroopa Liidu põhiõiguste hartas.

Nendes õigustekstides sätestatud põhiõigustele on võimalik tugineda kõikides siseriiklikes kohtutes: kriminaal-, tsiviil-, kaubandus- või halduskohtus.

Tuleks märkida, et põhiõiguste rikkumiste eest võivad karistusi määrata kõik siseriiklikud kohtud, olgu siis tegemist kriminaal- või tsiviilkohtu või kui asjakohane, kaubandus- või halduskohtuga.

<http://www.justice.public.lu/fr/index.html>

<http://www.justice.public.lu/fr/annuaire/index.html>.

Ombudsman

Ombudsman

Ombudsman tegutseb parlamendi (*Chambre des députés*) juures ja ei saa oma töö käigus juhiseid üheltki teiselt asutuselt.

Ombudsmani ülesanne on tegeleda kaebustega, mille on esitanud füüsilised isikud või eraõiguslikud juriidilised isikud neid puudutavas küsimuses, mis on seotud riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuste või nende hallatavate asutuste tegevusega, välja arvatud nende tööstus-, finants- ja äritegevus. Ombudsmanile võib esitada kaebusi, mis puudutavad otse või kaudselt inimõigusi.

Füüsiline isik või eraõiguslik juriidiline isik, kes leiab, et eelmises lõigus loetletud asutus ei toiminud tema suhtes kooskõlas oma missiooniga või rikkus kehtivaid konventsioone, seadusi või muid õigusnorme, võib ombudsmani sekretariaadile esitada individuaalse kirjaliku kaebuse või suulise avalduse, paludes juhtida ombudsmani tähelepanu sellele küsimusele.

Kaebuse võib esitada alles pärast seda, kui asjaomased asutused on viinud küsimuse lahendamiseks lõpule asjakohased haldusmeetmed.

Kaebuse esitamine ombudsmanile ei katkesta muudeks menetlusteks ette nähtud tähtaegu, eelkõige pädevates kohtutes.

Ombudsmanil ei ole võimalik sekkuda kohtumenetlusse, samuti ei ole tal võimalik seada kahtluse alla kohtuotsuse põhjendatust. Kui aga tegemist on jõustunud kohtuotsuse täitmata jätmisega, on tal siiski võimalik anda kõnealusele asutusele korraldus täita otsus tema kehtestatud tähtaja jooksul.

Kaebus peab olema seotud kaebuse esitajat puudutava konkreetse küsimusega. Kaebus ei saa puudutada haldusasutuse toimimist üldiselt.

Kui kaebus on ombudsmani arvates põhjendatud, konsulteerib ta kaebuse esitaja ja haldusasutusega ning esitab kõik kõnealuse teenistuse ja kaebuse esitajaga seotud soovitusel, mille abil on tema meelest võimalik kaebus lahendada vastastikusel kokkuleppel. Soovitused võivad sisaldada ettepanekuid teenistuse toimimise parandamiseks.

Kui ombudsmani arvates toob talle esitatud kaebusega seotud vaidlustatud otsuse kohaldamine kaasa ebaõigluse, võib ta soovitada kooskõlas asjaomaste õigusnormidega sellele teenistusele lahendust, mis võimaldab kaebuse esitaja olukorra õiglaselt lahendada, ning anda nõu, mis muudatusi tema arvates tuleks otsuse aluseks olevates õigusnormides teha.

Ombudsmani otsust jätta kaebus rahuldamata ei saa kohtus vaidlustada.

Ombudsman

36, rue du Marché-aux-Herbes
L-1728 Luxembourg

Tel: (+352) 26 27 01 01
Faks: (+352) 26 27 01 02

Veebisait: <http://www.ombudsman.lu/>

E-post: info@ombudsman.lu

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Inimõiguste alane nõuandekomisjon (*Commission consultative des droits de l'Homme*)

Inimõiguste alane nõuandekomisjon (CCDH) on valitsuse nõuandekogu, mis vastutab inimõiguste edendamise ja kaitse eest Luksemburgi Suurhertsogiriigis. Sel eesmärgil esitab ta valitsusele kõikides üldiselt olulistest küsimustes, mis on seotud inimõigustega Luksemburgi Suurhertsogiriigis, arvamusi, uuringuid, seisukohti ja soovitusi, mille ta koostab täiesti sõltumatult. Oma arvamustes juhib ta valitsuse tähelepanu meetmetele, mis tema arvates aitavad inimõigusi kaitsta ja edendada. Peaminister esitab komisjoni arvamused, uuringud, seisukohad ja soovitusel parlamendile.

See on puhtalt nõuandev valitsusorgan, millel puudub otsustuspädevus.

CCDH-l ei ole õigust üksikuhtumeid menetleda.

Oma töö käigus teeb CCDH järgmist:

- uurib vabalt kõiki tema pädevusse kuuluvaid küsimusi, mille on esitanud valitsus või mille komisjon on ise menetlusse võtnud ühe oma liikme või mõne isiku või organisatsiooni ettepaneku alusel;
- kuulab ära üksikisikud ja võtab vastu asjakohast teavet või dokumente, mida on vaja tema pädevusvaldkonda kuuluvate olukordade hindamiseks;
- pöörduv otse või ajakirjanduse vahendusel üldsuse poole, eelkõige selleks, et teha oma arvamused ja soovitusel avalikuks;
- peab inimõiguste edendamise ja kaitsmise eesmärgil dialoogi teiste asutustega, nii kohtu- kui ka kohtuväliste asutustega.

Inimõiguste alane nõuandekomisjon

71-73, rue Adolphe Fischer
L-1520 Luxembourg

Tel: (+352) 26 20 28 52
Faks: (+352) 26 20 28 55

Veebisait: <https://ccdh.public.lu/>

E-post: info@ccdh.public.lu

Laste õigustega tegelev komisjon (*Comité luxembourgeois des droits de l'enfant*), tuntud kui *Ombudscomité fir d'Rechter vum Kand* (ORK)

ORKi liikmed tegutsevad oma ülesandeid täites erapooletult ja sõltumatult.

ORKil on võimalik oma töö käigus teha eelkõige järgmist:

- analüüsida laste õiguste kaitseks ja edendamiseks loodud mehhanisme, et esitada asjaomastele asutustele vajaduse korral soovitusi vajalike kohanduste tegemiseks;
- esitada arvamus laste õigustega seotud seaduste ja määruste ning seaduseelnõude kohta;
- esitada teavet laste olukorra kohta ja tagada lapse õiguste konventsiooni kohaldamine; esitada valitsusele ja parlamendile iga-aastane aruanne laste õiguste olukorra ja enda tegevuse kohta;
- edendada laste sõnavabadust ja nende aktiivset osalemist neid puudutavates küsimustes;
- uurida olukordi, kus laste õigusi ei austata ja esitada soovitusi nende olukordade parandamiseks;
- saada teavet ja kaebusi laste õiguste rikkumiste kohta ning kuulata sel eesmärgil lapse valitud tingimustel ära iga laps, kes palub ärakuulamist;
- esitada teabe või kaebuste alusel või konkreetsetel juhtudel, mida ta on uurinud, soovitusi või nõuandeid laste õiguste ja huvide parema kaitse tagamiseks.

Selle tööga seoses on üksikuid olukordi või juhtumeid puudutav teave konfidentsiaalne. Konfidentsiaalsus ei takista ORKil esitamast pädevatele õigusasutustele teavet, mis võib ära hoida lapse parimate huvide kahjustamise.

ORKi liikmed teevad oma tööd käimasolevatesse kohtumenetlustesse sekkumata.

ORKi liikmetel on võimalik oma töö raames ning seadustes ja määrustes kindlaks määratud piires vabalt juurde pääseda kõikidele hoonetele, mis kuuluvad avalik- või eraõiguslikele asutustele, kes pakuvad lastele mõeldud vastuvõtuteenust (majutusega või ilma), nõustamist, abi, suuniseid, haridust või meelelahutust.

ORKi liikmetel on õigus küsida teavet, tõendeid või dokumente, välja arvatud neid, mis on hõlmatud arsti ja patsiendi vahelise konfidentsiaalsuse või muude ametisaladuse hoidmise nõudega.

Ombuds-comité fir d'Rechter vum Kand (ORK)

2, rue Fort Wallis
L-2714 Luxembourg

Tel: (+352) 26 123 124
Faks: (+352) 26 123 125

Veebisait: <http://ork.lu/index.php/en/>

Võrdse kohtlemise keskus (Centre pour l'égalité de traitement)

Täielikult sõltumatult oma tööd tegeva võrdse kohtlemise keskuse eesmärk on edendada, analüüsida ja jälgida kõikide isikute võrdset kohtlemist ilma diskrimineerimiseta rassi, etnilise päritolu, soo, usutunnistuse või veendumuste, puude või vanuse alusel.

Keskusel on võimalik oma töö käigus teha eelkõige järgmist:

- avaldada aruandeid, esitada arvamus ja soovitusi, teha uuringuid kõikides küsimustes, mis on seotud eespool nimetatud diskrimineerimise liikidega;
- koostada ja esitada teavet või dokumente, mis on olulised tema ülesannete täitmise seisukohast;
- anda abi inimestele, kes leiavad, et nad on 28. novembri 2006. aasta võrdse kohtlemise seaduse alusel diskrimineerimise ohvrid, pakkudes neile nõu ja juhendamist seoses nende isiklike õiguste, õigusaktide, kohtupraktika ja õiguskaitsevahenditega.

Üksikolukordi või -juhtumeid puudutav teave, mis saab liikmetele teatavaks nende töö käigus, on konfidentsiaalne.

Konfidentsiaalsus ei takista keskusel esitamast pädevatele õigusasutustele teavet ohvri diskrimineerimise kohta vastavalt 28. novembri 2006. aasta võrdse kohtlemise seaduse artiklile 1.

Keskuse liikmetel ei ole võimalik sekkuda oma töö käigus käimasolevatesse kohtumenetlustesse.

Keskuse liikmetel on õigus küsida teavet, tõendeid või dokumente, mida neil on vaja oma töö tegemiseks, välja arvatud teave, mis on hõlmatud arsti ja patsiendi vahelise konfidentsiaalsuse või muude ametisaladuse nõuetega.

Võrdse kohtlemise keskus

B.P. 2026
L-1020 Luxembourg

Tel: (+352) 26 48 30 33
Faks: (+352) 26 48 38 73

Veebisait: <http://cet.lu/fr/>
E-post: info@cet.lu

Riiklik andmekaitsekomisjon (*Commission nationale pour la protection des données*)

Riiklik andmekaitsekomisjon on avalik-õigusliku institutsioon. Ta täidab oma ülesandeid sõltumatult.

Igal aastal esitab ta valitsuskabinetile oma töö kohta kirjaliku aruande.

Komisjoni roll on

- jälgida ja kontrollida töödeldud andmete kogumise ja kasutamise õiguspärasust ning teavitada nende töötlemise eest vastutavaid isikuid nende kohustustest;
- tagada inimeste põhiõiguste ja -vabaduste austamine, eelkõige nende eraelu puutumatus, ning teavitada üldsust asjaomaste isikute õigustest;
- võtta vastu ja vaadata läbi kaebusi ja taotlusi andmete töötlemise õiguspärasuse kontrollimiseks;
- anda valitsusele viimase taotlusel või komisjoni enda algatusel nõu andmetöötluse ja infotehnoloogia arengu tagajärgede kohta, mis puudutab põhiõiguste ja -vabaduste austamist; sel eesmärgil võib komisjon teha uuringuid, küsitlusi või anda eksperdihinnanguid.

Komisjon vastutab ka muudetud 30. mai 2005. aasta seaduse, mis käsitleb eraelu kaitset elektroonilise side sektoris, ja selle rakenduseeskirjade kohaldamise tagamise eest.

Iga isik, kes tegutseb enda nimel, advokaadi või nõuetekohaselt volitatud füüsilise või juriidilise isiku kaudu, võib esitada komisjonile taotluse, mis puudutab andmetöötlusega seotud põhiõiguste ja -vabaduste järgimist. Asjaomast isikut teavitatakse tema taotluse järeldustest.

Taotluse võib komisjonile esitada eelkõige isik, kes soovib isikuandmete töötlemise õiguspärasuse kontrollimist, kui talle keelduti andmast juurdepääsu või seda piirati.

Komisjon teavitab õiguskaitseasutusi kõikidest talle teadaolevatest rikkumistest.

Riiklik andmekaitsekomisjon

1, avenue du Rock'n'Roll
L-4361 Esch-sur-Alzette

Tel: (+352) 26 10 60 -1
Faks: (+352) 26 10 60 - 29

Veebisait: <https://cnpd.public.lu/fr/index.html>

Luksemburgi vastuvõtu- ja integratsiooniamet (*Office luxembourgeois de l'accueil et de l'intégration (OLAI)*)

Luksemburgi vastuvõtu- ja integratsiooniameti ülesanne on korraldada uute välismaalt saabuvate isikute vastuvõtmist ning lihtsustada välismaalaste integratsiooniprotsessi, rakendades ja koordineerides koos kohalike asutuste ja kodanikuühiskonna osalejatega vastuvõtu- ja integratsioonipoliitikat, mille oluline element on diskrimineerimise vastu võitlemine. Amet korraldab sotsiaalabi andmist välismaalastele, kellel puudub õigus olemasolevale abile või hüvitistele, ning rahvusvahelise kaitse taotlejatele.

Amet teeb oma töö käigus koostööd ELi ja rahvusvaheliste organitega ning välismaalaste päritoluriikide asutustega.

Amet vastutab ministeeriumidevahelise integratsioonikomisjoniga konsulteerides integratsiooni ja diskrimineerimise vastu võitlemist käsitleva mitmeaastase riikliku tegevuskava projekti koostamise eest, määrates kindlaks peamised strateegilised sekkumisvaldkonnad ning käimasolevad ja tulevased poliitikameetmed.

Minister esitab kava projekti valitsusele heakskiitmiseks.

Valitsus esitab üldstrateegia ja määrab kindlaks integratsiooni ja diskrimineerimise vastu võitlemise eesmärgistatud meetmed.

Luxembourg Reception and Integration Agency (OLAI)

7,-9, avenue Victor Hugo
L-1750 Luxembourg

Tel: (+352) 247-85700

Veebisait: <http://www.olai.public.lu/fr/index.html>

E-post: info@olai.public.lu

Juurdepääs õiguskaitsesele

Õiguslase teabe teenistus (*Service d'accueil et d'information juridique*)

See kohtute juurde loodud teenistus kuulub riigi peaprokuröri (*procureur général d'Etat*) alluvusse. Selle eesmärk on vastata eraisikute küsimustele ja anda neile üldist teavet nende õiguste ulatuse ning viiside ja vahendite kohta, mida on võimalik nende kaitseks kasutada.

Teenistuse ülesanne on

- vastata eraisikute küsimustele ja suunata neid vastavatesse osakondadesse, andes neile teavet ja tehnilisi vahendeid, mida nad vajavad;
- anda eraisikutele seoses tõstatatud probleemidega üldist teavet nende õiguste ulatuse kohta ning nende õiguste teostamise viiside ja vahendite kohta;
- kuulata nende muresid seoses probleemidega, millega nad on oma õiguste teostamisel kokku puutunud, ja soovitada viise nendest üle saamiseks.

Teenistus annab teavet ainult suuliselt, kirjalikke konsultatsioone ei toimu.

Õiguslase teabe teenistus – Luksemburg

Cité judiciaire
Bâtiment BC
L-2080 - Luxembourg

Tel: (+352) 22 18 46

Õiguslase teabe teenistus – Diekirch

Justice de paix
Place Joseph Bech
L-9211 - Diekirch

Tel: (+352) 80 23 15

Õiguslase teabe teenistus – Esch sur Alzette

Justice de paix
Place Norbert Metz
L-4239 - Esch-sur-Alzette

Tel: (+352) 54 15 52

Riigi õigusabi

Riigi õigusabi võib anda kohtu- ja kohtuväliste menetluste, hagimenetluste ja hagita menetluste, hageja või kostja jaoks. Õigusabi saamiseks peavad seda taotleva isiku vahendid olema ebapiisavad, st samaväärsed tagatud miinimumsissetulekuga (*revenu minimum garanti (RMG)*). Vahendite ebapiisavust hinnatakse abi taotleva isiku ning temaga ühises majapidamises elavate isikute sissetuleku ja vara alusel.

Riigi õigusabi andmisest keeldutakse, kui isiku tegevus on selgelt lubamatu, alusetu, sobimatu või kui tekkivad kulud ei ole eesmärgiga proportsionaalsed.

Riigi õigusabi andmisest keeldutakse ka juhul, kui taotluse esitajal on õigus saada õigusabiga kaetavate kulude eest mis tahes alusel hüvitist kolmandalt isikult.

Riigi õigusabi saaval isikul on õigus juhtumi, menetluse või selle täimise jaoks vajaliku advokaadi ja juriidilise kutseala esindaja abile.

Selle üle, kas riigi õigusabi anda või mitte, otsustab advokatuuri esimees (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*) või tema määratud taotluse esitaja elukohajärgse assotsiatsiooninõukogu (*Conseil de l'ordre*) liige. Kui isik ei ole resident, teeb otsuse esimees või tema sel eesmärgil määratud assotsiatsiooninõukogu liige.

Ebapiisavate vahenditega isikud võivad pöörduda esimehe poole tema vastuvõtuaegadel või teha seda kirjalikult.

Kui politsei poolt kinnipeetud isik väidab, et tal on õigus saada riigi õigusabi ja ta taotleb seda, edastab taotluse esimehele teda kinnipidamise ajal abistav advokaat.

Veebisait: <http://barreau.lu/votre-avocat/assistance-judiciaire/presentation>

Luksemburgi kohtupiirkond

Bâtonnier de l'Ordre des Avocats de Luxembourg

B.P. 361

L-2013 Luxembourg

45, Allée Scheffer, L-2520 Luxembourg

Diekirchi kohtupiirkond

Bâtonnier de l'Ordre des Avocats de Diekirch

B.P. 68

L-9201 Diekirch

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 05/07/2018

Põhiõigused - Ungari

I. Riiklikud kohtud

I.1. Kohtud

I.2. Konstitutsioonikohus

II. Inimõiguste kaitsega tegelevad riigiasutused, ombudsman

II.1. Põhiõiguste volinik

II.2. Spetsiaalsed inimõiguste kaitsega tegelevad asutused

II.2.1. Ungari riiklik andmekaitse- ja teabevabaduse amet

II.2.2. Võrdse kohtlemise amet

II.2.3. Politseiga seotud kaebuste läbivaatamise sõltumatu komisjon

III. Muu

III.1. Ungari riigiprokuratuur

III.2. Ohvriabi

III.3. Õigusabi

I. Riiklikud kohtud

I. 1. Kohtud

1. Ülesanded

Ungari põhiseaduse (Ungari konstitutsiooni) kohaselt on kohtute ülesanne mõista õigust. See tähendab otsuste langetamist kriminaalasjades ja eraõiguslikes vaidlustes, otsustamist haldusotsuste ja omavalitsuse määruste seaduslikkuse üle ning väljaselgitamist, kas kohalik omavalitsus on täitnud oma seadusest tulenevaid kohustusi. Samuti võidakse seadusega määrata kohtule otsustamiseks muid asju.

Kohtu sõltumatuse tagamise põhimõtted on sätestatud põhiseaduses: kohtunikud alluvad üksnes seadusele, neile ei tohi anda juhiseid nende õiguslike otsuste kohta ning nad võidakse ametist kõrvaldada üksnes seaduses ettenähtud põhjustel ja vastavate menetluste alusel. Nad ei tohi kuuluda erakonda ega osaleda poliitilises tegevuses.

2. Korraldus

Ungaris täidab õigusemõistmise ülesannet Ungari ülemkohus (*Kúria*), piirkondlikud apellatsioonikohtud, piirkonnakohtud, ringkonnakohtud ning haldus- ja töökohtud.

Eri kohtutasemete vahel ei ole hierarhilisi suhteid. Hierarhias kõrgemal asuvatel kohtutel ei ole volitusi anda juhiseid hierarhias allpool olevatele kohtutele. Kohtunikud teevad otsuseid vastavalt seadusele ja enda moraalsetele tõekspidamistele.

Ringkonnakohtud (*járásbírószágek*)

Enamikul juhtudel käsitleb asja esimese astme kohtuna ringkonnakohus. Praegu mõistab Ungaris õigust 111 ringkonnakohtu. Ungarikeelne mõiste Budapesti ringkonnakohtute kohta on „*kerületi bíróság*“. Budapesti 23 ringkonnas töötab kuus ühetaolist ringkonnakohtu (*egyesített kerületi bíróság*). Ringkonnakohtud on esimese astme kohtud ja neid juhatab eesistuja.

Haldus- ja töökohtud

Ungaris on 20 haldus- ja töökohtu, mis, nagu osutab ka nende nimi, tegelevad üksnes haldus- ja töövaidlustega. Nende peamine ülesanne on vaadata läbi haldusotsuseid ning mõista õigust töösuhetest ja töösuhete sarnastest suhetest tulenevates kohtuasjades.

Piirkonnakohtud (*törvényszékek*)

Piirkonnakohtud toimivad esimese või teise astme kohtutena. Piirkonnakohtusse saab pöörduda kahel viisil. Üks viis on see, kui huvitatud pool kaebab esimeses astmes (teisistõnu kas ringkonnakohtus või haldus- ja töökohtus) tehtud kohtuotsuse edasi. Mõne kohtuasja menetlemist alustatakse aga piirkonnakohtus, sellisel juhul toimivad need kohtud esimese astme kohtutena. Milliseid kohtuasju see puudutab, määratakse kindlaks menetlusõigusega (tsiviilkohtumenetluse seadustik ja kriminaalmenetluse seadus), näiteks kohtuasjaga hõlmatud summa suuruse põhjal või selle põhjal, kas tegemist on erijuhtumiga või eriti raske kuriteoga. Piirkonnakohtud koosnevad kolleegiumidest ja töörühmadest ning kriminaal-, tsiviil-, majandus- ja haldus- ning tööküsimuste osakondadest, kes töötavad eesistuja juhatusel.

Piirkondlikud apellatsioonikohtud (*ítélőtáblák*)

Viis piirkondlikku apellatsioonikohtu esindavad piirkonnakohtute ja ülemkohtu vahel asuvat taset ning need loodi varasema ülemkohtu koormuse vähendamiseks. Piirkondlikud apellatsioonikohtud tegelevad piirkonnakohtute otsuste peale esitatud kaebuste lahendamiseks. Kriminaalasjades, kus piirkonnakohtus oli teise astme kohus, on piirkondlikud apellatsioonikohtud kolmanda astme kohtud. Piirkondlikud apellatsioonikohtud koosnevad kolleegiumidest ning kriminaal- ja tsiviilosakondadest.

Ungari ülemkohus

Kohtuhierarhia tipus on ülemkohus ning seda juhivad eesistuja. Selle tähtsaim ülesanne on kehtestada ühetaoline ja järjekindel kohtupraktika. Ülemkohus täidab seda ülesannet, tehes ühtlustavate otsustena tuntud otsuseid. Need otsused pakuvad põhimõttelisi juhiseid ning on kohtutele siduvad.

Ülemkohus

- teeb otsuseid piirkonna- või piirkondlike apellatsioonikohtute otsuste peale esitatud kaebuste kohta seaduses ettenähtud juhtudel;
- hindab läbivaatamistaotlusi;
- teeb ühtlustavaid otsuseid, mis on kohtutele siduvad;

- analüüsib lõpetatud ja lõplikeks muutunud kohtuasjade alusel kohtulahendeid ning uurib ja kontrollib selles raamistikus kohtute praktikat;
- avaldab põhimõttelisi kohtuotsuseid;
- teeb otsuseid selle kohta, kas kohalike ametiasutuste määrused on kokkusobimatud muude õigusaktidega ja tuleb tühistada;
- teeb otsuseid, mis käsitlevad kohalike ametiasutuste suutmatust täita oma õigusaktidest tulenevaid kohustusi.

Ülemkohtu koosseisu kuuluvad kohtuotsuse tegemise ja ühtlustamise kolleegiumid, kohalike omavalitsuste ja põhimõtteliste kohtuotsuste kolleegiumid ning kriminaal-, tsiviil-, haldus- ja tööküsimuste osakonnad ja kohtupraktika analüüsi töörühmad.

Riiklik kohtute amet (Országos Bírósági Hivatal) ja riiklik kohtute nõukogu (Országos Bírói Tanács)

Riikliku kohtute ameti esimees täidab kohtute haldamisega seotud keskseid ülesandeid, tal on eelarveseaduse kohtuid käsitleva peatüki kohased juhtimisõigused ning ta valvab piirkondlike apellatsioonikohtute ja piirkonnakohtute eesistujate halduskohustuste täitmise üle. Riiklik kohtute nõukogu, kohtunike valitud sõltumatu organ, mis koosneb üksnes kohtunikest, on kohtute keskse haldamise järelevalvenõukogu. Lisaks oma järelevalveülesannetele osaleb riiklik kohtute nõukogu ka kohtute haldamises.

3. Kontaktandmed

Országos Bírósági Hivatal

Adress: 1055 Budapest, Szalay u. 16.

Postiaadress: 1363 Budapest Pf.: 24.

Telefon: +36 (1) 354 41 00

Faks: +36 (1) 312-4453

E-post: obh@obh.birosag.hu

[Kohtute veebisait](#)

I.2. Konstitutsioonikohus

1. Ülesanded

Konstitutsioonikohus (*Alkotmánybíróság*) on peamine põhiseadust kaitsev organ. Selle ülesanded hõlmavad demokraatliku õigusriigi, põhiseadusliku korra ning põhiseadusega tagatud õiguste kaitsmist, õigussüsteemi sisemise järjekindluse tagamist ning võimude lahususe põhimõtte jõustamist.

Konstitutsioonikohtu rajas Rahvuskogu 1989. aastal. Põhiseaduses sätestatakse konstitutsioonikohtu ülesandeid ja eesmärki käsitlevad põhieeskirjad, selle töökorraldus- ja menetluseeskirjade põhijooned on esitatud aga konstitutsioonikohtu seaduses. Konstitutsioonikohtu üksikasjalikud menetluseeskirjad on sätestatud kodukorras.

2. Korraldus

Konstitutsioonikohus on organ, mis koosneb viieteistkümnest liikmest. Selle liikmed valib Rahvuskogu kahekolmandikulise enamusega ning liikmete volitused kehtivad kaksteist aastat. Konstitutsioonikohtu kohtunikuks saamiseks peab isik olema väljapaistev õigusteadlane või isikul peab olema vähemalt kaksteist aastat kutsealast töökogemust õigusvaldkonnas.

Konstitutsioonikohtu esimehe valib rahvuskogu konstitutsioonikohtu kohtunike seast tema ametiajaks konstitutsioonikohtu kohtunikuna.

Konstitutsioonikohus töötab täiskoguna, viieliikmeliste kolleegiumidena või ühe kohtunikuna. Otsused seaduste põhiseaduslikkuse ja muude olulisemate asjade kohta võetakse vastu täiskogul.

Kohtute amet täidab korralduslikke, tegevus-, haldus- ja otsuste tegemise ülesandeid. Ametit juhib peasekretär, kelle valib täiskogu esimehe ettepanekul.

3. Volitused

Esialgne põhiseadusvastavuse kontrollimine

Seadusandja, valitsus või rahvuskogu esimees võib paluda rahvuskogul esitada vastuvõetud seadus konstitutsioonikohtule põhiseaduslikkuse läbivaatamiseks, et kontrollida selle vastavust põhiseadusele.

Lisaks on vabariigi president kohustatud juhul, kui parlamendis vastuvõetud seaduse mis tahes säte on tema arvamuse kohaselt vastuolus põhiseadusega, esitama selle allkirjastamise asemel konstitutsioonikohtule, et konstitutsioonikohus kontrolliks selle

vastavust põhiseadusele. Kui Konstitutsioonikohus selgitab välja, et kontrollitud seadus on põhiseadusega vastuolus, ei saa seda seadust kehtestada.

Põhiseadusvastavuse järelkontrollimine (järelkontrollimenetlus)

Selle 2012. aastal kasutusele võetud menetluse võib algatada valitsus, veerand parlamendi liikmetest, põhiõiguste volinik, ülemkohtu eesistuja või peaprokurör.

Konstitutsioonikohus tühistab mis tahes vaidlustatud sätte, mille ta selles menetluses leiab olevat põhiseadusega vastuolus.

Eraldi kontrollimenetlus, mille algatab kohtunik

Kui kohtunik arvab kohtuasja arutamisel, et kohaldatav seadus on põhiseadusega vastuolus, peab ta paluma Konstitutsioonikohtul seda kontrollida ning kohtumenetluse peatama. Kohtuniku algatatud juhul võib konstitutsioonikohus otsustada, et seadus või õigussäte on põhiseadusega vastuolus, ning kuulutada selle konkreetse kohtuasja puhul või koguni üldiselt kohaldamatuks.

Konstitutsioonikohtule esitatavad kaebused

Konstitutsioonikohtule esitatakse kaebusi üks olulisemaid põhiõiguste kaitsmise vahendeid. Peamiselt saab seda kasutada juhul, kui kohtuotsuse tegemise käigus on rikutud kaebuse esitaja põhiõigusi, mis on sätestatud põhiseaduses. Selline rikkumine võib ilmnedas kohtuasjaga seotud kohtumenetluste käigus, kui kohaldatakse põhiseadusega vastuolus olevat seadust, või kui selles kohtuasjas tehtud kohtuotsus või mis tahes muu otsus, millega kohtumenetlus lõpetatakse, on põhiseadusega vastuolus. Konstitutsioonikohtule esitatava kaebuse võib erandkorras esitada juhul, kui kaebuse esitaja põhiõigusi on kohtuasjas otseselt rikutud, sealjuures ilma kohtuotsust tegemata. Sel juhul tühistab konstitutsioonikohus seaduse või kohtuotsuse, mis on tema arvamuse kohaselt põhiõigusega vastuolus.

Kontrollimine, kas esineb vastuolusid rahvusvaheliste lepingutega

Vastavalt konstitutsioonikohtu seadusele võidakse kontrollida, kas Ungari seadus vastab rahvusvahelisele lepingule. Selle menetluse võib algatada veerand parlamendi liikmetest, valitsus, põhiõiguste volinik, ülemkohtu eesistuja, peaprokurör või kohtunik seoses kohtuasjas kohaldatava seadusega.

Konstitutsioonikohus võib täielikult või osaliselt tühistada mis tahes seaduse, mille ta leiab olevat vastuolus rahvusvahelise lepinguga, ning kutsuda seadusandjat üles võtma meetmeid, et lahendada vastuolu enne kehtestatud tähtaega.

Lisavolitused

Konstitutsioonikohus tõlgendab põhiseaduse sätteid, mis puudutavad rahvuskogu või selle alalise komitee, vabariigi presidendi või valitsuse ettepanekuga seotud konkreetset põhiseaduslikku küsimust, juhul kui selle tõlgenduse saab tuletada otse põhiseadusest.

Ettepaneku vaadata läbi rahvuskogu otsus korraldada referendum või loobuda kohustusliku referendum korraldamisest saab konstitutsioonikohtule esitada igaüks.

Kui kohaliku omavalitsuse esindajatekogu või vähemuste omavalitsus toimivad põhiseadusega vastuolus oleval viisil, võib rahvuskogu selle laiali saata. Enne seda esitab konstitutsioonikohus valitsuse algatusel juhtumi kohta oma arvamuse.

Rahvuskogu ettepanekul teostab konstitutsioonikohus menetluse vabariigi presidendi ametist tagandamiseks.

Konstitutsioonikohus võib teha otsuseid riigorganite ja riigi ning kohaliku omavalitsuse organite pädevuskollisiooni küsimustes.

Konstitutsioonikohus võib *ex officio* välja selgitada, et meede on põhiseadusega vastuolus seadusandliku tegevusetuse tõttu; sellisel juhul kutsub ta tegevusetuse eest vastutavat organit üles olukorda korrigeerima.

4. Kontaktandmed

Adress: 1015 Budapest, Donáti u. 35–45.

Postiaadress: 1535 Budapest, Pf. 773.

Telefon: +36 (1) 488 31 00

[☞ Konstitutsioonikohtu veebisait](#)

[☞ Facebooki leht](#)

II. Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused, ombudsman

II.1. Põhiõiguste volinik (*Az Alapvető Jogok Biztosa*) (ÜRO inimõigustega tegelev riiklik asutus)

1. Põhiõiguste volinik

Vastavalt Ungari põhiseadusele võttis Rahvuskogu vastu ka põhiõiguste voliniku seaduse, millega loodi uus ühtne ombudsmani süsteem.

Põhiõiguste volinik annab aru üksnes parlamendile. Ombudsman võtab menetluse käigus iseseisvalt meetmeid, tuginedes üksnes põhiseadusele ja muudele seadustele. Ombudsman valitakse vabariigi presidendi ettepanekul kahe kolmandiku rahvuskogu esindajate häältega kuueks aastaks ning ta annab rahvuskogule kord aastas oma tööst aru.

Põhiõiguste voliniku saab ühe korra tagasi valida. Põhiõiguste voliniku seaduse kohaselt töötab koos põhiõiguste volinikuga kaks asetäitjat: asevolinik, kes vastutab tulevaste põlvkondade huvide kaitsmise eest, ja asevolinik, kes vastutab Ungaris elavate etniliste vähemuste õiguste kaitsmise eest. Rahvuskogu valitud volinik teeb ettepaneku asetäitjate kohta ning asetäitjad valib samuti rahvuskogu.

2. Menetlus ja meetmed

Ombudsmani esmane ülesanne on uurida põhiõigustega seotud väärkohtlemisi ning algatada üldiseid või konkreetseid meetmeid nende heastamiseks.

Ombudsman valib tema volitusi reguleerivas seaduses kehtestatud piirides meetme, mida ta peab asjakohaseks ja mis võib olla järgmine:

- soovitus heastada põhiõigusega seotud väärkohtlemine; soovitus on suunatud järelevalveasutusele, kes valvab väärkohtlemise põhjustanud organi üle;
- väärkohtlemise heastamine, mille algatab asjaomase organi juht;
- ettepanek alustada konstitutsioonikohtu menetlust;
- ülemkohtu algatatud kontrollimine, kas omavalitsuse määrus sobib kokku muude õigusaktidega;
- prokuratuuri võetava meetme algatamine peaprokuröri kaudu;
- menetluse algatamine isiku vastutusele võtmiseks pädeva asutuse ees, kui ombudsmanile saab teatavaks põhjendatud kahtlus, et toime on pandud süütegu või distsiplinaarsüütegu; kui tegemist on kriminaalkuriteoga, tuleb menetlus algatada;
- ettepanek, et organ, kellel on volitused tühistada või avaldada õigusakt või riigiasutuse akt, muudaks, tühistaks või avaldaks õigusakti või riigiasutuse akti;
- viimase meetmena kohtuasja esitamine rahvuskogule aastaaruande osana.

Kui isik arvab, et ametiasutuse teod või tegevusetus on rikkunud tema põhiõigusi või otseselt ähvardavad seda teha, võib ta pöörduda põhiõiguste voliniku poole, eeldusel, et ta on ära kasutanud kõik halduslike õiguskaitsevahendite võimalused (välja arvatud haldusotsuste mis tahes kohtulik kontroll) või et õiguskaitsevahendid ei ole talle kättesaadavad.

Põhiõiguste volinik ja asevolinikud valvavad Ungaris elavate etniliste vähemuste õiguste ning tulevaste põlvkondade huvide tagamise järele.

Põhiõiguste volinik ei kontrolli rahvuskogu, Vabariigi Presidendi, konstitutsioonikohtu, Ungari Riigikontrolli ega prokuratuuri tegevust; erandiks on prokuratuuri uurimisasutus.

Volinik ei saa võtta meetmeid, kui

- lõpliku haldusotsuse avaldamisest kohtuasjas, mille kohta kaebus esitati, on möödunud üle aasta;
- menetlus algas enne 1989. aasta 23. oktoobrit;
- alustatud on kohtumenetlust haldusotsuse läbivaatamiseks või on juba langetatud lõplik kohtuotsus;
- kaebuse esitaja ei ole avalikustanud oma isikut ning uurimist ei saa ilma selle teabeta teostada.

Kedagi ei tohi diskrimineerida põhjusel, et ta pöördus põhiõiguste voliniku poole.

Kaebuse saab esitada järgmisel viisil:

- elektrooniliselt: veebisaidil www.ajbh.hu menüükäsu „*Ügyet szeretnék indítani*“ (Soovin avada juhtumi) kaudu või samuti veebisaidil oleva menüükäsu „*Intelligens úrlap*“ („nutikas vorm“) abil;
- e-posti teel: panasz@ajbh.hu

- isiklikult põhiõiguste voliniku büroo kaebuste üksuses (Budapest V. ker., Nádor u. 22.), leppides kokku kohtumise;
- posti teel: Alapvető Jogok Biztosának Hivatala (põhiõiguste voliniku büroo) 1387 Budapest Pf. 40.

Kaebuse esitamine ja voliniku teostatav menetlus on tasuta. Kaebusele tuleks lisada ka juhtumi kohta juba koostatud dokumentide koopiad ning juhtumi hindamiseks vajalikud dokumendid.

3. Üldsuse huvides toimuv avalikustamine

Vastavalt kaebuste ja üldsuse huvides toimuva avalikustamise seadusele võib alates 1. jaanuarist 2014 selline avalikustamine toimuda põhiõiguste voliniku kontrolli all oleva kaitstud elektroonilise süsteemi kaudu. Üldsuse huvides toimuva avalikustamisega juhitakse tähelepanu rikkumise heastamise või kõrvaldamise asjaoludele, mis teenib kogukonna või kogu ühiskonna huve. Üldsuse huvides toimuv avalikustamine võib hõlmata ka soovitusi.

Üldsuse huvides toimuva avalikustamise taotluse saab esitada järgmisel viisil:

- elektrooniliselt, kaitstud elektroonilise süsteemi kaudu (<https://www.ajbh.hu/kozerdeku-bejelentes-benyujtasa>) või
- isiklikult põhiõiguste voliniku büroo kaebuste üksuses (Budapest V. ker., Nádor u. 22.), leppides kokku kohtumise.

4. OPCATI riiklik ennetusasutus

Alates 1. jaanuarist 2015 on põhiõiguste volinik kas isiklikult või oma töötajate kaudu tegutsenud ÜRO piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokoll (OPCAT) kohase ennetusasutusena Ungari riigis. Riigi ennetusasutuse ülesanded hõlmavad järgmist:

- kontrollida kinnipidamisasutusi ennetuslikel eesmärkidel ja seoses aruannetega;
  - küsitleda kinnipeetavaid;
  - uurida dokumente;
- saata tagasisidet;
- konsulteerida ametiasutustega;
- sõnastada soovitusi;
- koostada aruandeid.

5. Kontaktandmed

Adress: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

Postiaadress: 1387 Budapest Pf. 40.

Telefon: (+36-1) 475-7100

Faks: (+36-1) 269-1615

E-post: [✉ panasz@ajbh.hu](mailto:panasz@ajbh.hu)

Veebisait: [✉ http://www.ajbh.hu/hu](http://www.ajbh.hu/hu)

II.2. Spetsiaalsed inimõiguste kaitsega tegelevad asutused

II.2.1. Ungari riiklik andmekaitse- ja teabevabaduse amet

1. Ülesanded ja korraldus

Õigus isikuandmete kaitsele ja üldist huvi pakkuva teabe avalikustamisele on põhiseadusega ettenähtud põhiõigused: Ungari põhiseaduse VI artiklis on sätestatud, et

- 1) igaühel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu ning kodu, sõnumite saladust ja tema mainet;
- 2) igaühel on õigus, et kaitstaks tema isikuandmeid, ning igaühel on õigus pääseda juurde üldsusele huvi pakkuvale teabele ja seda levitada;
- 3) selle üle, et oleks tagatud õigus isikuandmete kaitsele ja õigus pääseda juurde üldsusele huvi pakkuvale teabele, teostab järelevalvet alusseadusega loodud sõltumatu asutus.

Ungari riikliku andmekaitse- ja teabevabaduse amet (*Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság – NAIH*) vahetas välja andmekaitse ombudsmani, kes tegutses aastatel 1995–2011. Alates 1. jaanuarist 2012 on NAIH aidanud täiendavate reguleerimisvahendite abil (näiteks trahvide kehtestamine andmekaitse rikkumise eest) tagada teabeõigusi.

Nende õiguste sisu, vastutavate töötajate kohustused ning NAIH korraldus ja menetslused on kehtestatud teabeseaduses (2011. aasta seadus CXII informatsioonilise enesemääramise õiguse ning teabevabaduse kohta), üksikasjalikud nõuded konkreetsete andmetöötlusmenetluste kohta on esitatud aga muudes asjaomastes õigusaktides (näiteks politseiseadus ja avaliku haridussüsteemi seadus). Teabeseaduse I jao kohaselt on seaduse eesmärk kaitsta eraisikute eraelu ning tagada avalike asjade läbipaistvus.

NAIH on sõltumatu iseseisev valitsusasutus, selle esimehe määrab peaministri ettepanekul üheksaks aastaks ametisse Vabariigi President ning organisatsiooniliselt koosneb see osakondadest.

2. Volitused

NAIH peamine ülesanne on uurida andmekaitse- ja teabevabaduse küsimusi, tuginedes aruannetele ja kaebustele (mis on esitatud internetis, kirjalikult või isiklikult) ning teostada *ex officio* andmekaitset puudutavaid haldusmenetlusi (kui kahtlustatav rikkumine hõlmab paljusid inimesi või võib huve märkimisväärselt kahjustada või põhjustada märkimisväärselt kahju).

Lisaks võib amet teostada salastatud teabe töötlemise puhul *ex officio* haldusmenetlusi, esitada rikkumisjuhtumid, mis on seotud üldist huvi pakkuva teabega või sellise teabega, mis on avalik üldsuse huvi tõttu, kohtule ning sekkuda kohtutoimingutesse. Samuti peab ta andmekaitseregistrit.

Ameti volitused hõlmavad ka arvamuste esitamist asjaomaste õigusaktide kohta, Ungari esindamist ühistes ELi andmekaitseõukogudes ning vastutava töötaja taotlusel andmekaitseauditite tegemist (tasu eest).

3. Kontaktandmed

Adress: 1125 Budapest Szilágyi Erzsébet fasor 22/C.

Postiaadress: 1530 Budapest, Pf.: 5.

Telefon: (+36-1) 391-1400

E-post: [✉ ugyfelszolgalat@naih.hu](mailto:ugyfelszolgalat@naih.hu)

Veebisait [✉ http://www.naih.hu/](http://www.naih.hu/)

II.2.2. Võrdse kohtlemise amet

1. Ülesanded ja korraldus

Võrdse kohtlemise ja võrdsete võimaluste edendamise seaduse kohaselt valvab Ungaris võrdse kohtlemise tagamise järele võrdse kohtlemise amet (*Egyenlő Bánásmód Hatóság*), kelle pädevusse kuulub kogu riigi territoorium. Amet on iseseisev valitsusasutus, mis on sõltumatu ja allub üksnes seadusele. Talle ei saa anda juhiseid ning ta täidab oma ülesandeid muudest asutustest eraldi ja vabana lubamatutest mõjudest. Ülesandeid võib ametile delegeerida üksnes seaduse kohaselt. Ametit juhib esimees, kelle määrab peaministri ettepanekul üheksaks aastaks ametisse Vabariigi President.

Ameti peamine ülesanne ja põhiline tegevusala on uurida talle diskrimineerimisküsimustega seoses laekuvaid kaebusi ja aruandeid. Ametit abistab tema töös võrdse kohtlemise ametnike kogu riiki hõlmav võrgustik.

Selle seaduse kohaselt tähendab võrdse kohtlemise nõude rikkumine (diskrimineerimine) inimese diskrimineerimist tegeliku või arvatava kaitstava tunnuse alusel.

Kaitstavad tunnused on seaduse kohaselt järgmised:

1. sugu
2. rass
3. nahavärv
4. kodakondsus
5. rahvuslik kuuluvus
6. emakeel
7. puue

8. tervislik seisund
9. usuline või filosoofiline veendumus
10. poliitiline või muu arvamus
11. perekonnaseis
12. emadus (rasedus) või isadus
13. seksuaalne sättumus
14. sooline identiteet
15. vanus
16. sotsiaalne päritolu
17. vara
18. kas osalise tööajaga või tähtajaline töösuhe või töösuhete sarnane suhe
19. liikmelisus huvide esindamise ühenduses;
20. muu staatus, omadus või iseloomujoon

Kategoorias „muu staatus“ võidakse kaitstavate tunnustena võtta arvesse seaduses loetlemata, aga samalaadseid tunnuseid ja omadusi, vastavalt sellele, kuidas amet seadust tõlgendab.

Amet uurib neid isikuid ja rühmi mõjutavaid rikkumisi, kelle kaitstavad tunnused on seaduses väga laialt määratletud. Tavajuhul tegutseb ta selle isiku või nende isikute taotlusel, kes on kannatanud diskrimineerimise all, aga juhul, kui kaitstavate tunnustega rühma mõjutav rikkumine või ähvardav rikkumine on toimunud, on kodanikuühiskonna organisatsioonidel või esindusühingutel võimalik menetlus ametis algatada. Amet võib tegutseda *ex officio* Ungari riigi, kohalike omavalitsuste ja vähemuste omavalitsuste, nende asutuste, avaliku sektori asutustena tegutsevate organisatsioonide, Ungari kaitsejõudude ja õiguskaitsesutuste vastu. Ameti uurimiste kõige tavapärasemad valdkonnad on tööhõive, sotsiaalkindlustus, tervishoid, eluase, haridus ning kaupade pakkumine ja teenuste osutamine.

2. Volitused

Amet teostab oma uurimisi haldusmenetluste raames. Menetluste ajal kehtivad erilised tõendamisreeglid. Kahjustatud pool (taotleja) peab tõendama, et ta on seatud ebasoodsamasse olukorda ja et rikkumise ajal oli tal tegelikult – või rikkumise toimepanija arvates – seaduses määratletud kaitstav tunnus. Kui taotleja on täitnud nende tõendite esitamise kohustuse, peab teine pool (kelle suhtes menetlust alustati) tõendama, et kahjustatud poole esitatud tõenditega toetatud asjaolusid ei esinenud või et ta järgis võrdse kohtlemise nõuet või et kõnealuses õigussuhtes ei olnud tal kohustust seda järgida.

Amet püüab enne oma otsuse tegemist alati jõuda pooltevahelise kokkuleppe saavutamiseni ja selle õnnestumisel kinnitab kokkuleppe. Kui pooled ei jõua kokkuleppele, teeb amet enda teostatud uurimise põhjal juhtumi kohta otsuse. Kui amet selgitab välja, et võrdse kohtlemise nõuet on rikutud, võib ta karistusena nõuda ebaseaduslike asjaolude likvideerimist, keelata edaspidise seadusvastase käitumise, anda korralduse avalikustada oma otsus, milles kinnitatakse rikkumise toimumist, määrata trahvi vahemikus 50 000 – 6 miljonit Ungari forintit ning kohaldada eriõigusaktides kindlaks määratud täiendavaid õiguslikke tagajärgi. Ameti otsust ei saa halduskanalite kaudu edasi kaevata, aga selle saab halduskohtumenetluse käigus vaadata läbi haldus- ja töökohus.

Lisaks konkreetsete diskrimineerimisjuhtumite uurimisele on ametil ka mitu muud seadusega määratletud ülesannet. Näiteks hõlmavad need teabe andmist asjaomastele isikutele ja nende isikute abistamist meetmete võtmisel võrdse kohtlemise nõude rikkumise korral, arvamuste esitamist võrdset kohtlemist käsitlevate õigusaktide eelnõude kohta, üldsusele ja Rahvuskogule teabe andmist võrdse kohtlemise tagamise olukorra kohta, koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonidega ning rahvusvaheliste organisatsioonidega jne.

Amet on Euroopa Liidu riiklike võrdõiguslikkust edendavate asutuste võrgustiku (Equinet) liige; võrgustik ühendab 33 Euroopa riigi enam kui 40 liikmesorganisatsiooni, kes tegutsevad oma riigis võrdset kohtlemist edendavate asutustena. Ameti töötajad osalevad Equineti temaatiliste töörühmade töös ning koolitusüritustel ja seminaridel, mida korraldatakse mitu korda aastas, et pidada sammu võrdset kohtlemist käsitlevate õigusaktide uusimate rahvusvaheliste saavutustega ning vahetada kogemusi ameti ülesannetega sarnaseid ülesandeid täitvate Euroopa organisatsioonidega.

Oma rahvusvaheliste suhete ühe osana osaleb amet korrapäraselt Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) ning Euroopa Nõukogu rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni (ECRI) üritustel ja temaatilistes projektides.

Üksikasjalik teave ameti kohta on saadaval ameti veebisaidil.

3. Kontaktandmed

Asukoht: 1013 Budapest, Krisztina krt. 39/B

Telefoninumber: (+36-1) 795-2975

Faks: (+36-1) 795-0760

Veebisait: <http://www.egyenlobanasmod.hu/>

II.2.3. Politseiga seotud kaebuste läbivaatamise sõltumatu komisjon

1. Ülesanded ja korraldus

2008. aastal otsustas rahvuskogu asutada politseiga seotud kaebuste läbivaatamise sõltumatu komisjoni (*Független Rendészeti Panasztestület*), eesmärgiga luua politseimenetluste kohta esitatud kaebuste jaoks eriasutus. Selle asutuse moodustavad liikmed, kelle valib kuueks aastaks Rahvuskogu. Liikmetel peab olema õigusteaduse diplom, nad ei ole kohustatud järgima kellegi juhiseid ning nende kodukorra alus on sätestatud seaduses.

Komisjoni töö õiguslikku tausta reguleerib peamiselt politseiseadus. Komisjoni eesmärk on uurida politsei pädevusalas olevaid kaebuste esitamise menetlusi, kuid hierarhiilistest suhetest sõltumatult, põhiõiguste kaitse seisukohast. Seega vaatab komisjon politseitoiminguid läbi konkreetsete kaebuste alusel, mis on esitatud seoses üksikjuhtumitega, mitte üldiselt ja abstraktselt.

2. Volitused ja menetlus

Kes, millal ja kuidas saab kaebuse esitada?

Kaebuse saab kodakondsusest olenemata esitada iga inimene,

- kelle suhtes kasutati politseimeetmeid või keda on mõjutanud politseimeede
- või kelle puhul politsei ei võtnud nõutavat meedet
- või kelle suhtes politsei kasutas sunnimeetmeid ja kes tunneb, et selle tulemusena piirati tema põhiõigusi või rikuti tema inimõigusi.

Kaebuse võib esitada isiklikult, volitatud isiku või seadusliku esindaja kaudu (alaealise või teovõimetu isiku puhul tema seadusliku esindaja kaudu). Seda tuleb teha 20 päeva jooksul pärast politseimeetme võtmist, tegevusetust või sunnimeetme võtmist või kui kaebuse esitaja sai sellest alles hiljem teadlikuks, siis 20 päeva jooksul alates kuupäevast, mil ta sai sellest teadlikuks. Kaebuse võib esitada posti teel (sellisel juhul peab kaebuse esitaja kaebuse isiklikult allkirjastama), faksi teel või e-posti teel komisjoni veebisaidi kaudu või isiklikult, komisjoni tööaegadel (enne tuleb kohtumine telefonitsi kokku leppida).

Kui objektiivsed asjaolud takistasid kaebuse esitajal kaebust tähtjaks esitada, võib hilinemine olla kuue kuu jooksul vabandata, kui kaebuse esitaja saab kaebuse esitamisega hilinemist põhjendada (näiteks pikaajaline haiglaravi).

Isik, kes ei esitanud kaebust 20päevase tähtaja jooksul, aga kelle puhul ei ole juhtumi toimumisest (või sellest teadlikuks saamisest) veel möödunud 30 päeva, võib esitada avalduse selle politseiasutuse juhile (politsei peadirektor või politseiülem), kus politseiametnikud kaebuses käsitletavaid meetmeid kasutasid, ning jääda siiski veel tähtaja piiresse. Sellistel juhtudel menetleb kaebust politseijaoskonna juht.

Mida komisjon uurib?

- Nõuet täita politseikohustusi ja juhiseid, nende kohustuste ja juhiste rikkumist või suutmatust neid täita (eelkõige: nõue võtta meetmeid, proportsionaalsus, tuvastatavus, kohustus osutada abi jne),
- politseimeetmeid või nende mittevõtmist, nende seaduslikkust (eelkõige isikusamasuse kontroll, rõivaesemete, pagasi ja sõiduki uurimine, arreteerimine, ülekuulamisele viimine, välismaalaste politseikontroll, eravalduses eluruumides võetud meetmed, liiklusseaduse jõustamise meetmed jne),
- sunnivahendite kasutamist ja seaduslikkust (eelkõige füüsiline sund, käerauad, keemilised vahendid, elektripüstolid, nuiad, teetõkked, tulirelvade kasutamine, jõu grupiviisiline kasutamine, rahvahulkade laialiajamine jne).

Millal ei ole komisjonil lubatud algatada menetlust või uurida juhtumit sisuliselt?

Komisjonil ei ole seadusega lubatud ning seega ei ole tal volitusi ega õigust teha järgmist:

- hinnata üldisi märkusi, milles soovitatakse teha parandusi, või kriitilisi märkusi või üldsuse huvides toimuvat avalikustamist;

- uurida süütegusid või vähendada või tühistada mis tahes määratud haldustrahve;
- hinnata kriminaalmenetluse käigus toimunud tegevuse seaduslikkust;
- mõista välja kahjutasu;
- nõuda meetmeid võtnud politseiametnike kriminaal-, haldus- või distsiplinaarvastutusele võtmist;
- vaadata läbi haldus- või kriminaalmenetluses tehtud otsuste seaduslikkust.

Lisaks peab kaebuse esitaja juhul, kui kaebuse aluseks olev politsei tegevus toimus muude käimasolevate menetluste käigus, näiteks kriminaal- või haldusmenetluse käigus, kasutama saadaolevaid õiguskaitselahendusi ning kinnitama oma vastuväiteid kõnealustes käimasolevates menetlustes, välja arvatud juhul, kui kaebuse esitaja esitas vastuväiteid menetlustoimingu tegemise viisi kohta (näiteks hääletoon, mida kasutati tunnistaja küsitlemisel, maja läbiotsimise viis); sel juhul on komisjonil samuti õigus uurimist teostada.

Mida peate menetluse kohta teadma

Selleks et kaebuse esitaja juhtumit uuritaks, on tal võimalik esitada taotlus selle politseiasutuse juhile, kus kasutati meetet, mille kohta komisjonile kaebus esitati. Seega saab kaebuse esitaja valida, kas kaebust uurib politseiorganisatsiooni struktuuri kuuluv asutus (selle asutuse juht, kus meetet kasutati) või politseiameti väline sõltumatu organ (komisjon). Samal ajal on selle sätte eesmärk need kaks menetlust teineteisest eraldada ning see võimaldab korrigeerida neist vaid ühte – nimelt seda, mille kaebuse esitaja on valinud.

Lisaks on komisjonil õigus teha päringuid politseile esitatud mis tahes kaebuse kohta ning kui ta saab teada juhtumist, mille puhul kehtivad tema sekkumist lubavad tingimused, teavitab ta vastavalt nii kaebuse esitajat kui ka juhtumit uurivat politseiasutust. Kaebuse esitaja võib kaheksa päeva jooksul alates teatise saamisest nõuda politseiasutuselt, et see hindaks kaebust pärast komisjoni teostatud uurimist. Juhtumit uuriv politseiasutus peab oma menetluse komisjoni teatise saamise järel peatama. Selle esildise võib politseiga seotud kaebuse menetlemise käigus teha kaebuse esitaja ise – kuni haldusotsuse tegemiseni – ning kui esildise tegemise tingimused on täidetud, jätkatakse kaebusjuhtumit komisjoni menetluse kohaselt.

Kaebuse sisulisel uurimisel on komisjoni eesmärk selgitada välja, kas kaebuses kirjeldatud politseimeetmeid võeti eeskirjade kohaselt, kas need olid vajalikud, põhjendatud ja proportsionaalsed ning kas nendega rikuti kaebuse esitaja mis tahes põhiõigusi.

Kui uurimise käigus selgub, et kaebuse esitaja põhiõigusi rikuti, peab komisjon hindama ka seda, kui tõsine see rikkumine juhtumi kõiki asjaolusid arvestades oli. Kui komisjon jõuab järeldusele, et

- rikkumist ei toimunud (näiteks kuna kaebuse esitaja põhiõigusi oli seadusega piiratud) või
- põhiõiguste rikkumist ei saa kinnitada, kuna esitatud avaldustes esineb vasturääkivusi, mida ei saa saadaolevate dokumentide põhjal lahendada, või
- põhiõiguste rikkumine leidis küll aset, aga see oli väheoluline,

edastab komisjon oma hinnangu pädeva politseiasutuse juhile, kes teeb otsuse politseiameti tööd reguleerivatel ametlikel eeskirjadel põhineva kaebuste menetlemise alusel ning arvestades komisjoni hinnangus võetud õiguslikku seisukohta. Kaebuse esitaja võib selle otsuse edasi kaevata, mis hõlmab ka kohtuliku kontrolli võimalust vastavalt haldusmenetluste ja -teenuste üldeeskirju käsitlevale seadusele. Kaebuse esitaja võib kõigepealt pöörduda komisjoni poole, osutades kaebusemenetluses pädevale politseiasutusele, näiteks kui ta arvab, et seal suhtutakse erapoolikult, või kui ta kardab võimalikke tagajärgi. Sellisel juhul peab aga komisjon viima menetluse lõpule, sest ta ei saa seda kaebuse esitaja vastuseisu tõttu kellelegi edasi suunata.

Kui komisjon leiab, et põhiõiguste rikkumine oli tõsine, edastab ta oma hinnangu asjaomasest ametist olenevalt kas Ungari politsei peadirektorile, riigisisese kuritegude ärahoidmise ja avastamise ülesandeid täitva organi peadirektorile või terrorismivastase organi peadirektorile, kes teeb seejärel kaebuse kohta otsuse kohaldatavatel eeskirjadel põhineva kaebuste menetlemise alusel ning arvestades komisjoni hinnangus võetud õiguslikku seisukohta. Kui juhtumit käsitleva organi otsus erineb komisjoni hinnangust, tuleb seda põhjendada. Muidugi on võimalik ka sel viisil tehtud politsei otsus kohtusse edasi kaevata. Komisjoni hinnangut saab kasutada kohtumenetluses.

Komisjoni töö üksikasjalikumaid eeskirju saate vaadata tema veebisaidil olevast kodukorrast.

3. Kontaktandmed

Postiaadress: H-1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

Telefon: +36-1/441-6501

Faks: +36-1/441-6502

E-post: info@repate.hu

Veebisait: <https://www.repate.hu/index.php?lang=hu>

III. Muu

III.1. Ungari prokuratuur

1. Prokuratuuri korraldus

Ungari prokuratuur on sõltumatu põhiseaduslik organisatsioon, mis allub üksnes seadusele.

Prokuratuuri tööd juhib ja korraldab peaprokurör, kelle valib rahvuskogu riigiprokuröride seast üheksa-aastaseks ametiajaks ning kes seega annavad avaliku õiguse kohaselt aru parlamendile. Peaprokurör peab kord aastas esitama prokuratuuri tegevuse kohta aruande.

Prokuratuuriorganid on Ungaris järgmised:

1. peaprokuröri büroo
2. apellatsioonidega tegeleva ülemprokuröri bürood
3. ülemprokuröri bürood
4. ringkonnaprokuröri bürood

Põhjendatud juhtudel võidakse prokuratuuri uurimiste teostamiseks ja muude prokuratuuri ülesannete täitmiseks luua sõltumatu ülemprokuröribüroo või ringkonna tasandi prokuröribüroo.

Apellatsioonidega tegeleva ülemprokuröri büroosid on viis ning ülemprokuröri büroosid on kakskümmend üks (üks linnaringkonna, üheksateist maakonna ja üks uuriv keskbüroo) ning need töötavad peaprokuröri alluvuses. Ülemprokuröribüroode organisatsiooniline struktuur – erandiks uuriv ülemprokuröri keskbüroo – on jagatud kriminaalõiguse ja avaliku õiguse valdkonda kuuluvate toimingute vahel.

Ringkonna- ja ringkonnatasandi prokuröribürood, mis töötavad linnaringkonna ja maakonna ülemprokuröribüroode alluvuses, käsitlevad asju, mis ei ole seaduse või peaprokuröri juhistega määratud muule prokuröribüroole ning need täidavad prokuratuuri uurimistega seotud ülesandeid.

Prokuratuuri teadus- ja uurimisasutus, riiklik kriminoloogainstituut (*Országos Kriminológiai Intézet*), moodustab osa prokuratuuri organisatsioonist, kuid ei ole süüdistuse esitamise organ. Selle asutuse töö on kriminalistikauuringute, kriminoloogia ja kriminaalõigusteaduste teooriate ja praktikate väljatöötamine.

2. Prokuratuuri põhiülesanded

Peaprokurör ja prokuratuur on sõltumatud ning kuna prokurör sekkub õigusemõistmisse, on tegemist ainsate asutustega, mis jõustavad riigi karistusõigust. Prokuratuur esitab süüdistuse kriminaalkuritegude eest, võtab meetmeid muude seadusvastaste tegude suhtes ning edendab kuritegude ärahoidmist.

Peaprokurör ja prokuratuur

1. teostavad uurimistega seoses õigusi, nagu seaduses kindlaks määratud;
2. esindavad kohtumenetlustes riiklikku süüdistust;
3. valvavad vanglateenistuse seadusliku toimimise järele;
4. täidavad üldsuse huvide kaitsjatena muid seaduses kindlaks määratud volitusi ja kohustusi.

Prokuratuur

1. uurib kriminaalmenetluses täpsustatud asju (prokuratuuri uurimised);
2. valvab selle järele, et uurimisasutuse teostatavad sõltumatud uurimised toimuksid seaduslikult (uurimiste järelevalve);
3. teostab uurimistega seoses muid õigusi, nagu seaduses täpsustatud;
4. prokurörina kasutab avaliku sektori asutustele antud volitusi koostada süüdistusakt; esindab kohtumenetluses riiklikku süüdistust ning teostab kriminaalmenetluses seadusega antud edasikaebamisõigusi;
5. teostab õiguslikku järelevalvet karistuste, tingimisi karistuste, meetmete, vabaduskaotuslike või vabadust piiravate sunnimeetmete ja järeelmeetmete järgimise üle ning ka seaduse järgimise üle kriminaal-, haldus- ja tagaotsitavate toimikute

andmebaaside pidamisel ning otsuste üle, millega elektroonilised andmed muudetakse juurdepääsetamatuks; samuti osaleb ta kohtuotsust tegevate kohtunike teostatavates menetlustes;

6. aitab kaasa seaduse nõuetekohasele kohaldamisele kohtumenetlustes (prokuröri osalemine hagimenetlustes ning tsiviil-, töö-, haldus- ja majanduskohtutes toimuvates hagita asjade menetlustes);
7. edendab seaduse järgimist avaliku sektori asutuse ülesannetes töötavates või kohtuväliseid vaidlusi lahendavates organites;
8. pöörab eritähelpanu laste või laste vastu toime pandud kriminaalkuritegude eest süüdistuste esitamisele ning erieeskirjade järgimisele alaealiste vastu algatatud haldus- ja kriminaalmenetluste puhul; teeb koostööd laste õiguste jõustamisel seaduses määratletud juhtudel ning algatab menetlusi vajalike lastekaitsemeetmete võtmiseks;
9. täidab rahvusvahelistest lepingutest tulenevaid ning eelkõige õigusabi osutamise ja õigusabi taotlustega seotud ülesandeid;
10. täidab Ungari võetud ülesandeid, mis on seotud riigi osalemisega Eurojustis;
11. esindab end kohtuasjades, mis on esitatud hüvitise nõudmiseks tema tegevuse käigus toimunud rikkumiste ja põhjustatud kahjude eest.

Üldsuse huvide kaitsmiseks töötab prokuratuur eesmärgiga tagada, et kõik järgivad seadust. Kui seadusi rikutakse, võtab prokuratuur seaduses kindlaks määratud juhtudel ja viisil meetmeid seaduslikkuse huvides. Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, on prokuratuur kohustatud võtma meetmeid juhul, kui organ, kellelt nõutakse seadusrikkumise lõpetamist, ei võta vajalikke meetmeid, kuigi ta peab seda põhiseaduse, muu seaduse või muu õigusakti või riigiasutuse akti kohaselt tegema, või kui on vajalik prokuröri kohene sekkumine, et lõpetada seadusrikkumisest tulenev õiguste rikkumine.

Prokuratuuri kui õigusemõistmisele kaasa aitava asutuse kasutatavad volitused ja kohustused, mis on seotud üldsuse huviga, aga mitte kriminaalasjadega, on sätestatud eriõigusaktides. Prokurör kasutab neid volitusi peamiselt hagimenetluste ja hagita asjade menetluste algatamiseks ning ka haldusasutuste menetluste algatamiseks ja edasikaebuste esitamiseks.

3. Kontaktandmed

Peaprokurör: Dr. Péter Polt

Asukoht: 1055 Budapest, Markó u. 16.

Postiaadress: 1372 Budapest, Pf. 438.

Telefoninumber: +36-1354-5500

E-post: info@mku.hu

Veebisait: <http://mklu.hu/>

III.2. Ohvriabi

Ohvriabi teenistus (*Áldozatsegítő Szolgálat*) osutab abi peamiselt ohvritele, keda on kahjustatud eelkõige kehaliselt või vaimselt (psühholoogiline trauma, šokk) või kes on varavastase kuriteo või süüteo otsese tagajärjena kannatanud kahju. Riik hindab ohvrite vajadusi ning osutab neile vastavalt kohandatud teenuseid.

1. Menetlus

Ohvriabi teenuseid osutavad spetsiaalsed linnaringkonna (maakonna-) valitsusasutuse organisatsiooniüksused. Ohvrid saavad oma nõuete kinnitamiseks paluda abi mis tahes ohvriabi teenistusest ning nad võivad esitada taotluse kohese rahalise abi saamiseks, ohvristaatuse tõendi saamiseks ning hüvitise saamiseks mis tahes ohvriabi teenistusele ([PDF](#)).

Taotlus kohese rahalise abi, ohvristaatuse tõendi või hüvitise saamiseks tuleb esitada vastavatel vormidel ([Taotlusvorm](#), [Ohvri staatuse tõendi taotlus](#)). Vormide täitmisel abistab ohvriabi teenistus.

Ohvriabi menetlused on tasuta.

Kohese rahalise abi taotluse saab esitada viie päeva jooksul alates varavastase kuri- või süüteo toimumisest. Taotluse hüvitise saamiseks võib esitada kolme kuu jooksul pärast kuri- või süüteo toimepanemist – erandiks kuriteoohvrite abistamise seaduse kohased ja riigipoolsed hüvitised.

Kaebused ohvriabi teenistuste otsuste kohta tuleb esitada 15 päeva jooksul ohvriabi teenistusele, kuid adresseerituna kohtuasutusele.

2. Teenused

Seaduse kohaselt on osutatavad teenused järgmised:

- abi nõuete esitamisel: ohvriabi teenistused aitavad ohvreid nende põhiõiguste tagamisel ohvrite vajadustele vastaval viisil ja määral, mis tähendab, et neid nõustatakse, millised on nende õigused ja kohustused kriminaal- ja haldusmenetlustes, nõustatakse tervishoiule juurdepääsu tingimuste, tervisekindlustuse, sotsiaaltoetuste ja muude riigi toetuste kohta ning antakse teavet, õigusnõu, emotsionaalset tuge ning mis tahes muud sellega seonduvat praktilist abi;
- kohene rahaline abi, mis võidakse seaduses sätestatud summas anda käimasoleva kriminaalmenetluse käigus eluaseme, rõivaste, reisi- ja toidu ning arstiabi- ja matusekuludeks, kui ohver ei suuda neid kulusid varavastase kuri- või süüteo tõttu kanda;
- ohvristaatuse tõendamine: käimasoleva kriminaalmenetluse käigus tõendab ohvriabi teenistus kliendi ohvristaatust politseidokumentidel põhineva ametliku tõendiga; ohver saab tõendit kasutada haldus- ja muudes menetlustes, näiteks dokumentide väljastamisel või juurdepääsul õigusabile jne;
- tunnistajaabi: kohtuistungile kutsutud tunnistajad saavad vajaliku nõu saamiseks konsulteerida kohtu tunnistajaabi ametnikuga; kohtu tunnistajaabi ametnik on ametnik, kes asjaomastes õigusaktides sätestatud viisil juhendab tunnistajaid tunnistuse andmisel, et hõlbustada nende kohtusse ilmumist;
- varjupaikade pakkumine: riik pakub vastavalt vajadusele varjupaiku Ungari kodanikest isikutele või neile, kellel on õigus Ungaris vabalt liikuda ja elada, kelle puhul on tuvastatud, et nad on inimkaubanduse ohvrid, olenemata sellest, kas on alustatud kriminaalmenetlust;
- riigipoolne hüvitis: vägivaldse isikuvastase kuriteo käigus surnud või tõsiselt vigastatud isiku sugulased saavad taotleada riigilt hüvitist ühekordse maksena või igakuise toetusena, kui nad seda vastavalt seaduses täpsustatule vajavad.

3. Kontaktandmed

24/7 ohvriabiliin, Ungari võrkudest helistades tasuta:

+36 (1) 80 225 225

[☞ Ohvriabi teenused](#)

Lisateave ohvriabi kohta.

III.3. Õigusabi

Õigusabi seaduse kohaselt on õigusabi teenistuse (*Jogi Segítségnyújtó Szolgálat*) peamine eesmärk anda sotsiaalvajadustega isikutele nende õiguste jõustamiseks ja õigusvaidluste lahendamiseks professionaalset õigusabi – teatavates piirides ja kindlas vormis.

1. Menetlus

Õigusabi taotluse saab taotleja esitada isiklikult või saata posti teel asu- või elukohaks olevas pädevas maakonnas (linnaringkonnas) õigusabi eest vastutavale valitsusasutuse organisatsiooniüksusele (piirkondlikule üksusele) – või kui see puudub –, siis nende postiaadressil või töökohas ([☞ Õigusabi – kontaktandmed](#)), täites ja allkirjastades vormi (<http://igazsagugyihivatal.gov.hu/dokumentumok-jogi-segitsegnyujtas>) ning lisades vajalikud manused. Taotluse esitamine on tasuta.

Kui piirkondlik asutus on väljastanud loa andva (lõpliku) otsuse, on isikul võimalik pääseda juurde kohtuameti valveadvokaatide nimekirjas oleva mis tahes valveadvokaadi teenustele (advokaadid, advokaadibürood, kodanikuühiskonna organisatsioonid) (<http://www.kimisz.gov.hu/alaptev/nepugyvedje/nevjegyzek>).

Kaebused õigusabi teenistuste otsuste kohta tuleb esitada 15 päeva jooksul õigusabi teenistusele, kuid adresseerituna kohtuametile.

2. Õigusabi põhilised vormid

A) Toetus kohtuvälistes menetlustes

- kui vaidluse lahendamiseks ei ole veel alustatud kohtumenetlust,
- nõustamine ja/või dokumentide koostamine,
- see ei anna õigust olla esindatud; valveadvokaat ei tohi kliendi nimel ega asemel tegutseda.

B) Toetus kohtumenetlustes

- kui kohtuasja on juba alustatud,

- pakutakse esindamist,
- ei saa võimaldada inimesele, kes on toime pannud kuri- või süüteo,
- ohvriks võidakse pakkuda seaduslikku esindamist kriminaalmenetluse uurimis- ja süüdistuse esitamise etappidest alates.

C) Lihtsatel juhtudel annab teenistus lühidalt suulist nõu, kliendi vajadusi hindamata.

3. Õiguse saamise tingimused

A) Hagimenetluses ja hagita asjade menetluses:

- riik katab valveadvokaadi / seadusliku esindaja tasud või maksab riik õigusteenuste tasud üheks aastaks ette, kui kliendi sissetulek ja varaline seis vastab seaduses sätestatud kriteeriumidele,
- riik maksab õigusteenuste tasud ette mis tahes kliendi eest, kelle puhul ohvriabi teenistus on individuaalses menetluses välja selgitanud, et ta on langenud kuriteo ohvriks ning vastab sissetuleku ja varalise seisu poolest seaduses kindlaks määratud tingimustele.

B) Kriminaalmenetluses:

- riik maksab valveadvokaadi / seadusliku esindaja tasud üheks aastaks ette, kui kliendi sissetulek ja varaline seis vastab seaduses sätestatud kriteeriumidele,
- riik maksab õigusteenuste eest ette mis tahes kliendi puhul, kelle kohta ohvriabi teenistus on individuaalses menetluses välja selgitanud, et ta on langenud kuriteo ohvriks ning vastab seaduses kindlaks määratud sissetuleku- ja varalise seisu kriteeriumidele.

C) Ühiseeskirjad

Kliendid peavad õigusabi seaduses osutatud dokumentide abil esitama tõendid enda sissetulekute kohta ja nendega samas leibkonnas elavate mis tahes isikute sissetuleku kohta.

Seaduses on nähtud ette juhtumid, kui toetust ei tohi anda, näiteks lepingute koostamisel, välja arvatud juhul, kui toetust taotlevad lepingut sõlmivad pooled ühiselt ning toetuse tingimused on igas suhtes täidetud, või tolliga seotud juhtumite puhul jne.

4. Kontaktandmed

 [Piirkondlikud asutused:](#)

Lisateave [õigusabi](#) kohta.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 22/12/2017

Põhiõigused - Malta

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [en](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

[Siseriiklikud kohtud](#)

[Ombudsman](#)

[Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused](#)

[Muu](#)

[Siseriiklikud kohtud](#)

Adress:

First Hall Civil Court (Constitutional Jurisdiction)

Constitutional Court

Courts of Justice

Republic Street,

Valletta

Malta

Menetlusse võetavate kaebuseliikide lühikirjeldus

Igaüks, kes väidab, et tema suhtes on rikutud, rikutakse või võidakse rikkuda põhiseaduse artiklite 33–45 (põhilised inimõigused) mis tahes sätteid, või mis tahes muu isik, kelle Malta tsiviilkohtu esimene kolleegium võib nimetada sellise isiku asemel, võib pöörduda hagiga tsiviilkohtu esimese kolleegiumi poole, ilma et see piiraks samas küsimuses muude õiguslike meetmete võtmist.

Inimõiguste rikkumise kohta saab hagi esitada ainult see isik, keda küsimus õiguslikus mõttes otseselt mõjutab. See on aluspõhimõte.

Oluline on märkida, et isik peab enne tsiviilkohtu esimesele kolleegiumile (kes tegutseb talle põhiseadusega antud pädevuses) hagi esitamist kasutama esmalt ära kõik olemasolevad õiguskaitsevahendid, s.t muud asjakohased heastamisvahendid.

Seega kui üksikisik leiab, et tema põhilisi inimõigusi on rikutud, peab ta esmalt kasutama ära kõik tema käsutuses olevad õiguskaitsevahendid. Alles pärast seda, kui see esimene võimalus on ammendatud, võib esitada hagi tsiviilkohtu esimesele kolleegiumile (kes tegutseb talle põhiseadusega antud pädevuses). Tsiviilkohtu esimese kolleegiumi langetatud otsuse peale võib kumbki pool esitada apellatsiooni konstitutsioonikohtule. Seega on konstitutsioonikohus teise astme kohus. Üksikisik võib pöörduda oma kaebusega Strasbourgis asuvasse Euroopa Inimõiguste Kohtusse ainult juhul, kui konstitutsioonikohus teeb otsuse isiku kahjuks või kui isik ei ole nõus või rahul konstitutsioonikohtu otsusega.

Kaebuse esitamisele järgneva menetluse lühikirjeldus

Kui magistraadikohtus tõstatatakse põhiseaduslikkuse küsimus, hindab magistraadikohus, kas selle küsimuse tõstatamine on põhjendamatult või pahatahtlik. Kui kohus leiab, et tegemist on põhjendamatuse või pahatahtlikkusega, ei saa selle otsuse peale apellatsiooni esitada. Seevastu kui leitakse, et küsimus ei ole põhjendamatult ega pahatahtlik, edastab magistraat asja arutamiseks tsiviilkohtu esimesele kolleegiumile (kes tegutseb talle põhiseadusega antud pädevuses). Kui isik leiab, et tsiviilkohtu esimese kolleegiumi (kes tegutseb talle põhiseadusega antud pädevuses) otsusega on talle ülekohut tehtud, on tal õigus esitada apellatsioonkaebus konstitutsioonikohtule. Pärast seda, kui konstitutsioonikohus on teinud oma otsuse, saadetakse asi tagasi magistraadikohtusse.

Tsiviilkohtu esimesele kolleegiumile esitatud hagiavaldustes tuleb selgelt ja täpselt esitada kaebuse asjaolud ning viidata põhiseaduse sellele sättele või nendele sätetele, mida väidetavalt rikuti, rikutakse või tõenäoliselt võidakse rikkuda.

Hagiavalduses tuleb samuti märkida hageja taotletav hüvitis, eeldusel et kohtul on hagiavalduse vastuvõetavaks tunnistamise korral õigus oma pädevus piires määrata mis tahes muid hüvitisi, mida ta võib pidada sobivamaks.

Apellatsioonimenetlus

Tsiviilkohtu esimesele kolleegiumile edastatud kohtuasjade puhul toimetatakse hagiavaldus viivitamata kostjale või vastustajale ning kohus määrab asja kohtuliku arutamise kuupäeva kaheksa tööpäeva jooksul pärast hagiavalduse esitamist või ettenähtud tähtajaks vastustaja koostatud vastuse esitamist või sellise vastuse esitamata jätmise korral selleks ettenähtud tähtaja möödumisest.

Apellatsioonkaebus esitatakse kaheksa tööpäeva jooksul alates selle otsuse kuupäevast, mille peale apellatsioon esitatakse, ning vastustaja võib esitada kirjaliku vastuse kuue tööpäeva jooksul alates kaebuse kättesaamisest.

Otsuse teinud kohus, kelle otsuse peale võib esitada apellatsiooni konstitutsioonikohtule, võib kiireloomulistel juhtudel mis tahes menetlusosalise nõudmisel, sealhulgas suulisel nõudmisel kohe pärast sellise otsuse väljakuulutamist lühendada kas apellatsiooni või vastuse esitamise tähtaega. Kui ükski menetlusosaline ei esita sellist taotlust kohe pärast otsuse väljakuulutamist, võib mis tahes pool esitada sellise taotluse kirjalikus avalduses. Pärast sellise avalduse saamist teeb esialgse otsuse langetanud kohus vajaliku määruse, olles eelnevalt vajaduse korral lihtmenetluse korras ära kuulanud kõik pooled.

Kui on määratud kindlaks asja kohtulik arutamine, tagab kohus, et kooskõlas õigeaegse ja nõuetekohase õigusemõistmise põhimõttega toimub asja kohtulik arutamine ja lahendamine kiiresti ning et hagi aluste ärakuulamine toimub järjestikustel päevadel. Kui see ei ole võimalik, peab see toimuma lähestikku asuvatel kuupäevadel.

Kui tegemist on põhiseadusest ja Euroopa konventsiooni seadusest tulenevate alustega ning samuti nende alustega, mida tuleb arutada kiireloomuliselt, siis toimuvad istungid pärastlõunal, kui see on vajalik eesmärgiga mitte häirida kohtu eelnevalt paika pandud töökava, ning nende arutamine jätkub järjestikustel päevadel, kuni asja arutamine on lõpetatud ning kohus läheb otsust langetama.

Menetluse võimalike tulemuste lühikirjeldus

Alates 1987. aastast võib Maltal igaüks, kes pärast tsiviilkohtu esimese kolleegiumi ja Malta konstitutsioonikohtu menetlust ei ole siiski nõus või rahul konstitutsioonikohtu otsusega, pöörduda oma kaebusega Strasbourgis asuvasse Euroopa Inimõiguste Kohtusse.

Kui konstitutsioonikohtusse võib apellatsiooni esitada nii üksikisik kui ka valitsus, siis Euroopa Inimõiguste Kohtusse võivad kaebusega pöörduda vaid üksikisikud (üksikisiku kaebeõigus). Sellepärast ei saa valitsus asja Euroopa Inimõiguste Kohtusse saata.

Ombudsman

Address:

Office of the Ombudsman
11, St Paul's Street,
Valletta VLT 1210
Malta

Menetluse võetavate kaebuseliikide lühikirjeldus

Parlamentaarne ombudsmani institutsioon põhineb üksikisiku õiguste kaitse ideel ning vajadusel tagada õiguslik järelevalve nende üle, kellele on usaldatud avaliku võimu teostamine. See on osutunud oluliseks vahendiks, mille abil arendada eeskirju haldussektori toimimise kohta ning samuti õiguse ühetaolise ja nõuetekohase kohaldamise kohta. Ombudsman on parlamentaarne ametnik, kes täiendab parlamendi tööd, jälgides haldusasutuste tegevust. Sel moel toetab ombudsmani institutsioon ka parlamendi institutsiooni ja tugevdab demokraatlikku protsessi, mille raames parlament kontrollib haldussektorit.

Ombudsman uurib kaebusi kodanikelt, kes on arvamisel, et on rikutud nende majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi ning et selle põhjuseks on halduslik omavoli, mis tuleneb täitevvõimu tahtmatust või tahtlikust väärkasutamisest või asjaomaste riigiasutuste sobimatust, põhjendamatust või ebapädevast tegevusest.

Sellised kaebused hõlmavad järgmist:

- põhjendamatute ja välditavate viivitamine otsuste tegemisel, kirjadele vastamisel ning kodanikele nende õiguste ja õigusest tulenevate hüvede tagamisel;
- eeskirjade ja menetluste ebavõrdne kohaldamine ning sobivate menetluste mittejärgimine;
- halduslane tegevus ja haldustavad, mis ei ole kooskõlas riigiasutuste varasema tegevusega sarnastes olukordades;
- kodanikele otsest huvi pakkuva teabe avaldamata jätmine ning põhjendatud teabe andmisest keeldumine;
- samas olukorras olevate kodanike erinev kohtlemine;
- riigiametnike ebaviisakas käitumine kodanike suhtes;
- vigade tegemine kodanikega seotud küsimuste käsitlemisel;
- eeskirjade ja menetluste jäik ja paindumatu kohaldamine, mis põhjustab ebavõrdsust;
- inimeste teavitamata jätmine nende võimalikust apellatsiooniõigusest ning sellest, kuidas nad saavad apellatsiooni esitada selliste otsuste peale, mis kahjustavad nende huve;
- riigiasutuse poolt kodanikele põhjustatud mis tahes kahju hüvitamata jätmine ning reageerimata jätmine ettepanekutele pakkuda asjakohaseid heastavaid meetmeid, milleks on nt vabandused, selgitused ja vabatahtlikud hüvitised isegi asjakohaste õigusnormide puudumise korral;
- riigiasutuste suutmatus täita kohustust, millest tulenevalt peab riigiasutus põhjendama oma tegevust ja otsuseid neile, keda see tegevus otseselt mõjutab või keda asjaomased otsused otseselt mõjutavad;
- suutmatus toimida õiglasel ja sõltumatul moel ning hoiduda kallutatud, eelarvamustest ajendatud ja eeliskohtlemisest mis tahes alustel.

Kaebuse esitamisele järgneva menetluse lühikirjeldus

Kui ombudsman saab kaebuse, siis ta otsustab kõigepealt, kas kaebus on vastuvõetav. Kui kaebus tunnistatakse vastuvõetamatuks, teavitatakse kaebuse esitajat, et ombudsman seda ei menetle. Seevastu kui kaebus tunnistatakse vastuvõetavaks, alustatakse asja uurimist eesmärgiga teha kindlaks, kas ka tegelikult on aset leidnud halduslik omavoli.

Ombudsmani büroo kinnitab kaebuse kättesaamist 48 tunni jooksul ning kaebuse esitajatele teatatakse selle uurimisametniku nimi, kes abistab ombudsmani nende juhtumi käsitlemisel ning kes on valmis nendega konsulteerimise eesmärgil kohtuma. Kinnituses antakse ka teavet selle kohta, milliseid meetmeid tuleb kaebuse töötlemiseks võtta.

Kaebuse uurimine kestab keskmiselt 50–60 tööpäeva.

Vastuvõetavaks tunnistatud juhtumite puhul vaatab ombudsman esmalt läbi kaebuse aluseks olnud asjaolud, et teha kindlaks faktid.

Ombudsman teavitab asjaomase osakonna juhti või vastavalt olukorrale asjaomase organisatsiooni tegevjuhti või asjaomase kohaliku omavalitsuse juhti oma kavatsusest viia läbi uurimine.

Ombudsman võib küsitleda isikuid või saada teavet mis tahes isikutelt oma äranägemise järgi ning võib teha järelepärimisi, mida ta peab vajalikuks. Ombudsmanil on õigus kutsuda tunnistajaid ning küsitleda vande all mis tahes tunnistajaid või muid uurimisega seotud isikuid ning nõuda neilt ütluste andmist.

Kui ütlusi andma kutsutud isik keeldub ilma mõjuva põhjuseta andmast talle teadaolevaid vastuseid ombudsmani esitatud küsimustele või keeldub esitamast nõutavaid dokumente, on ta süüdi õigusrikkumises. Kuid ühtegi isikut, kes annab ütlusi ombudsmani ees, ei või kohustada vastama mis tahes küsimusele, kui selle alusel võidakse talle esitada kriminaalsüüdistus. Kõigil tunnistajatel on samad õigused nagu kohtus ütlusi andvatel tunnistajatel.

Kui uurimine on seotud osakonna, organisatsiooni või kohaliku omavalitsusega, võib ombudsman igal ajal uurimise ajal või pärast seda nõu pidada ministri, osakonnajuhataja, tegevjuhi või kohaliku omavalitsuse juhiga või mis tahes muu isikuga, kes seda soovib või kellele on antud uurimise teemaks olev soovitus.

Kui uurimise ajal või pärast seda jõuab ombudsman seisukohale, et olulised tõendid kinnitavad, et mis tahes osakonna, organisatsiooni või kohaliku omavalitsuse ametnik või töötaja on olulisel määral täitma jätnud oma ametikohustused või rikkunud käitumisnorme, saadab ta küsimuse asjakohale ametiasutusele ja vajaduse korral politseile.

Menetluse võimalike tulemuste lühikirjeldus

Uurimise tulemuste põhjal koostab ombudsman oma sõltumatu arvamuse selle kohta, kas uurimise all olnud tegevus või otsus:

- näib olevat seadusega vastuolus;
- oli põhjendamatu, ebaõiglane, rõhuv või sobimatult diskrimineeriv;
- oli kooskõlas seaduse või tavaga, mis on või võib olla põhjendamatu, ebaõiglane, rõhuv või sobimatult diskrimineeriv;
- põhines täielikult või osaliselt õigusnormides või asjaoludes esinevatel vigadel;
- oli väär.

Kui ombudsman on arvamusel, et:

- asi tuleks saata edasiseks arutamiseks asjakohasele ametiasutusele või
- tegevusetus tuleks korvata või
- otsus tuleks tühistada või seda tuleks muuta või
- mis tahes tava, millel otsus, soovitus, tegevus või tegevusetus põhineb, tuleks muuta või
- mis tahes õigusnorm, millel otsus, soovitus, tegevus või tegevusetus põhineb, tuleks läbi vaadata või
- otsust oleks tulnud põhjendada või
- tuleks võtta mis tahes muid meetmeid,

teeb ombudsman oma arvamuse ja selle põhistuse teatavaks vastavale osakonnale, organisatsioonile või kohalikule omavalitsusele ning esitab soovitusel, mida ta peab vajalikuks. Igal juhul võib ombudsman taotleda, et asjaomane osakond, organisatsioon või kohalik omavalitsus teataks talle kindlaksmääratud aja jooksul meetmetest, mida kavatakse võtta ombudsmani soovitude rakendamiseks. Kui ombudsman viib läbi uurimist, saadab ta oma aruande või soovitusel koopia ka asjaomasele ministrile ja kohaliku omavalitsuse puhul selle juhile.

Kui mõistliku aja jooksul pärast ombudsmani aruande koostamist meetmeid ei võeta, võib ombudsman oma äranägemisel ja pärast asjaomaselt osakonnalt, organisatsioonilt või kohalikult omavalitsuselt saadud võimalike märkuste kaalumist saata aruande ja soovitude koopia peaministrile ning võib seejärel esitada konkreetse küsimuse kohta aruande esindajatekojale, kui ta peab seda vajalikuks.

Ombudsmani menetlust või soovitusi ei saa üheski kohtus vaidlustada, välja arvatud juhul, kui vaidlustamise põhjuseks on pädevuse puudumine.

Ombudsmanil on tavaliselt õigus alustada uurimisi ja esitada arvamusi omal algatusel, s.t tal ei ole küsimuse või juhtumi läbivaatamiseks vaja kaebust. Ombudsmanil on samuti õigus esitada soovitusi haldus- ja seadusandlikes küsimustes. Ta võib ka otsustada esitada haldusasutustele soovitusi selle kohta, kuidas nad peaksid muutma oma menetlusi seoses konkreetsete juhtumite käsitlemisega, ning soovitada ka muudatuste tegemist õigusnormides. Ombudsmani otsus ei ole siiski siduv. Tema otsustel on suur moraalne ja poliitiline kaal, sest nende näol on tegemist sõltumatu ja austusväärse institutsiooni soovitustega lõpetada teatav tava või muuta teatavat õigusakti. Sellepärast ei saa ombudsmani otsuse jõustamiseks pöörduda kohtusse või taotleda kohtult selle kohta määrust.

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

- **Laste ombudsman**

Laste volinik

Address:

Commissioner for Children
Centru Hidma Socjali
469, St Joseph High Rd,
Santa Venera SVR 1012
Malta

Kui see on asjakohane, siis institutsiooni üksus või organ, kes kaebusi vastu võtab

Amet „Appoġġ”

Amet „Appoġġ” osutab kvaliteetset teenust selliste haavatavate alla 18-aastaste laste ja noorte kaitsmisel, kes on langenud väärkohtlemise ohvriks ja/või hooletusse jäetud või kes elavad väärkohtlemise ja/või hooletusse jätmise ohus.

Lastekaitseteenistused uurivad nii üldsuselt kui ka laste ja nende peredega töötavate spetsialistidelt saadud teateid, kui need sisaldavad väiteid, et laps kannatab suurt kahju füüsilise, seksuaalse ja emotsionaalse väärkohtlemise ning/või hooletuse tagajärjel või et teda ähvardab selline oht.

Menetlusse võetavate kaebuseliikide lühikirjeldus

Perevaldkonna kaebused hõlmavad lahutuste ja laste eestkoste küsimusi. Selliste menetluste raames võetakse laste arvamust harva kuulda. Kuna kohtu otsus avaldab lapse elule eriti suurt mõju, on väga tähtis, et lapse arvamust võetakse otsuse tegemisel nõuetekohaselt arvesse.

Haridusvaldkonda käsitlevad kaebused on seotud koolide läheduses asuvate ohtlike ehitusseadmetega ja mõningate koolitranspordiks kasutatavate väikebusside tehnilise seisukorraga.

Kohtuotsuste peale esitatud kaebused käsitlevad muu hulgas laste ülalpidamise ja eeskoste küsimusi, mille korral vanemad sageli vaidlustavad kohtuotsuse, väites et otsus on kallutatud või lapsele kahjulik.

Laste klubide liikmeks olekuga seotud kaebused käsitlevad olukordi, kus klubid kasutavad lapsi oma huvides ära, andmata neile võimalust spordiga tegeleda ja sellest kasu saada. Mänguväljakute üha halvenevat olukorda käsitlevad kaebused on suunatud neid rajatise kasutavate laste ohutuse küsimusele.

Väärkohtlemist käsitlevad kaebused.

Kaebuse esitamisele järgneva menetluse lühikirjeldus

Volinik võib toimetada uurimist mis tahes põhjusel, mis on seotud voliniku kohustuste täitmisega, tehes seda kas mis tahes isiku kirjaliku kaebuse alusel või omal algatusel. Volinik ei uuri aga konkreetseid üksikuid konflikte lapse ja tema vanemate või eestkostjate vahel, sealhulgas vanemlikku vastutust käsitlevaid küsimusi või mis tahes muid küsimusi, mis kuuluvad erinevate kohtute pädevusse. Sellisel juhul teatab volinik kaebuse esitajale asja menetlusse võtmisest keeldumise põhjused.

Kui volinik otsustab uurimise läbi viia, teavitab ta kaebuse esitajat oma sellekohasest otsusest ja teatab asjaomasele osakonnale, asutusele või üksusele oma kavatsusest asja uurida.

Volinik võib soovitada kaebuse esitajal kasutada ära kõik haldusalased ja kohtulikud õiguskaitsevahendid.

Uurimise läbiviimise eesmärgil võib volinik taotleda, et mis tahes isik, kelle käsutuses on uurimise seisukohalt asjakohaseid dokumente või asjakohast teavet, esitaks sellised dokumendid ja/või sellise teabe kirjalikult ja/või ilmuks kindlaksmääratud ajal kindlaksmääratud kohta ning esitaks selle teabe vande all.

Volinikul on õigus kutsuda tunnistajaid ning küsitleda vande all uurimisega seotud mis tahes isikuid ning nõuda neilt asjakohase teabe esitamist. Sellest olenemata ei saa kohustada ühtegi isikut andma sellist teavet või esitama selliseid dokumente, mille andmist või esitamist ei saaks isikult nõuda kohtus tsiviilkohtumenetluse või kriminaalmenetluse raames.

Menetluse võimalike tulemuste lühikirjeldus

Kui volinik leiab uurimise käigus, et üksikisiku tegevus on või võib olla vastuolus karistusseaduse mis tahes sättega, teavitab ta sellest asjaolust viivitamata peaprokuröri.

Volinik koostab ja avaldab mis tahes ametliku uurimise tulemuste kohta aruande ning lisab sellesse vajalikud või kasulikud soovitused.

Volinik võib esitada soovitusi vajalike või kasulike meetmete kohta, mida peavad võtma teised isikud või organid, ning avaldada sellised soovitused, kui see on voliniku arvates asjakohane, avaldamata seejuures selle isiku andmeid, keda aruanne käsitleb.

Juhul kui volinik otsustab esitada soovitusi, koostatakse soovituste põhjendusi selgitav aruanne. Selle aruande koopia saadetakse kõigile isikutele ja organitele, kellele soovitused on suunatud.

Kui selgub, et konkreetne isik või asutus ei täida Malta poolt ratifitseeritud ÜRO lapse õiguste konventsiooni sätteid, võib laste volinik esitada soovitusi vastavust käsitleva teatise vormis, milles volinik avaldab arvamust selle kohta, mil moel ei järgitud tema arvates konventsiooni sätteid ning milliseid meetmeid tuleb vastavuse tagamiseks võtta.

Kui seda peetakse vajalikuks, võib volinik viia läbi lastele avalduva mõju hindamise seoses mis tahes otsuse või ettepanekuga lapsi mõjutava poliitika kohta. Volinik võib ka avaldada lastele avalduva mõju hinnangu.

- **Võrdõiguslikkusega tegelev asutus**

Riiklik võrdõiguslikkuse edendamise komisjon

Adress:

Flat 4, Gattard House,
National Road,
Blata l-Bajda
Malta

Menetluse võetavate kaebuseliikide lühikirjeldus

Igaüks, kes arvab, et ta on langenud diskrimineerimise ohvriks soo, rassi või etnilise päritolu alusel, võib esitada kaebuse riiklikule võrdõiguslikkuse edendamise komisjonile.

Komisjon arutab ka kaebusi seoses soo alusel toimunud või perekondlike kohustuste täitmisest tuleneva diskrimineerimisega, mis hõlmab järgmisi olukordi:

- meeste ja naistele otseselt või kaudselt vähem soodsa kohtlemise võimaldamine tulenevalt nende soost või perekondlikest kohustustest;
- naiste vähem soodne kohtlemine raseduse või võimaliku raseduse või lapse sünni tõttu;
- meeste ja naiste vähem soodne kohtlemine tulenevalt vanemlike ja perekondlike kohustuste täitmisest või mõnest muust soolise kuuluvusega seotud põhjusest;
- igasugune kohtlemine, mis põhineb sellisel sätel, kriteeriumil või taval, mis seaks ühest soost isikud konkreetsesse ebasoodsasse olukorda võrreldes vastassoost isikutega, välja arvatud juhul, kui kõnealune säte, kriteerium või tava on asjakohane ja vajalik ning võib olla põhjendatud sooga mitteseotud objektiivsetel põhjustel.

Samuti tegeleb komisjon kaebustega, mis käsitlevad diskrimineerimist töökohal. See hõlmab kaebusi, mis on seotud otsese või kaudse diskrimineerimisega isikute töölevõtmise üle otsustamiseks tehtud korraldustes või töölevõtmise tingimustes või selles, mille alusel otsustatakse isikute töölt vabastamine.

Muud kaebused hõlmavad isikute diskrimineerimist pankadelt, finantseerimisasutustelt või kindlustusettevõtjatelt mis tahes vahendite saamisel.

Samuti käsitletakse FIEde abikaasade diskrimineerimist, kui need abikaasad ei ole töötajad või partnerid, kuid osalevad siiski FIE tegevuses ja täidavad oma abikaasaga samu ülesandeid või tugifunktsioone.

Lisaks käsitletakse isikute diskrimineerimist seoses juurepääsuga mis tahes kursusele, kutseõppele või juhendamisele, üliõpilastele või praktikantidele mõeldud haridustoetustele, seoses õppekava valiku ja täitmisega ning seoses üliõpilaste või praktikantide oskuste ja teadmiste hindamisega.

Arutatakse kaebusi, mis käsitlevad seksuaalset ahistamist, mille korral sunnitakse isikut füüsilist intiimsust eeldavale teole või nõutakse seksuaalseid teeneid teistelt isikutelt või sunnitakse teisi isikuid seksuaalse alatooniga tegudele või käitumisele, mis hõlmab sõnu või žeste või mis tahes teksti, piltide või muu materjali koostamist, esitamist või levitamist, kui sellised teod, sõnad või selline käitumine on vastumeelsed isikule, kellele need on suunatud, ja neid võib pidada solvavateks, alandavateks või ähvardavateks.

Käsitletakse ka diskrimineerimist mis tahes töökuulutuse avaldamisel või esitamisel või vabade töökohtade reklaamimisel, kui sellega diskrimineeritakse teatavaid töötajaid või küsitakse töötajatelt teavet nende eraelu või perekonnaga seotud plaanide kohta.

Kaebuse esitamisele järgneva menetluse lühikirjeldus

Volinik võib ise algatada uurimisi mis tahes küsimuses, mis hõlmab sellist tegevust või tegevusetust, mis on väidetavalt ebaseaduslik. Ta võib seda teha ka nende isikute kirjaliku kaebuse alusel, kes on väidetavalt diskrimineerimise ohvriks langenud.

Iga komisjonile uurimiseks esitatud juhtumit menetletakse konfidentsiaalselt.

Iga kaebuse kättesaamist kinnitatakse kirjalikult.

Riikliku võrdõiguslikkuse edendamise komisjoni kaebuste allkomitee koguneb saadud kaebuste arutamiseks ning kirjutab isikutele, kelle vastu kaebus esitati, teavitades neid esitatud süüdistustest ja paludes esitada oma versioon toimunust.

Uurimise hõlbustamiseks võib korraldada ka isiklike kohtumisi.

Samuti võib komisjon kutsuda välja mõlemad pooled ja olla vahendajaks, et leida kõigile asjaosalistele vastuvõetav lahendus, millega on nõus mõlemad pooled.

Riiklik võrdõiguslikkuse edendamise komisjon püüab tagada, et iga kaebust menetletakse võimalikult lühikese aja jooksul.

Menetluse võimalike tulemuste lühikirjeldus

Pärast uurimise lõpuleviimist võib komisjon kaebuse rahuldamata jätta.

Kui komisjon leiab, et kaebus on põhjendatud ja selles kirjeldatud tegu kujutab endast õigusrikkumist, saadab ta kaebuse politseiülemale, et see saaks võtta asjakohased meetmed.

Kui kaebuses kirjeldatud tegu ei kujuta endast õigusrikkumist, pöördub volinik selle isiku poole, kelle vastu kaebus on esitatud, ning palub tal olukorra heastada. Volinik toimib vahendajana nimetatud isiku ja kaebuse esitaja vahel eesmärgiga vaidlus lahendada.

Kui kaebus käsitleb ühe isiku väidetavat diskrimineerimist teise isiku poolt, võib komisjon ise edastada asja pädevale tsiviilkohtule või töövaidluskomisjonile olukorra heastamiseks.

- **Andmekaitseasutus**

Andmekaitsevolinik

Address:

Office of the Information and Data Protection Commissioner
Airways House, Second Floor
High Street,

Menetlusse võetavate kaebuseliikide lühikirjeldus

Andmekaitse on muutunud eriti oluliseks, sest haldusasutused koguvad oma töö käigus väga suurtes kogustes teavet, mis hõlmab inimeste isikuandmeid. On kokku lepitud, et riigiasutustel on teatavad kohustused seoses nende poolt kogutava teabega. Need kohustused on mõeldud selleks, et saavutada tasakaal ühelt poolt igäihe õiguse vahel saada, anda ja edastada teavet – mis moodustab ühe osa õigusest sõnavabadusele kui põhilisest inimõigusest – ja teiselt poolt õiguse vahel era- ja perekonnaelu austamisele.

Volinik uurib kaebusi, mis käsitlevad järgmist:

- isikuandmete töötlemine ei ole olnud õiglane ja seaduslik;
- isikuandmeid ei ole töödeldud kooskõlas hea tavaga;
- isikuandmeid on kogutud ebaseaduslikel eesmärkidel;
- isikuandmeid on töödeldud muudel eesmärkidel kui need, milleks asjaomaseid andmeid koguti;
- soovimatu ühenduse võtmine otseturunduse eesmärkidel ehk rämpsposti saatmine;
- isikuandmete edastamine kolmandale riigile vastuolus andmekaitseseadusega.

Kaebuse esitamisele järgneva menetluse lühikirjeldus

Uurimise läbiviimiseks on volinikul õigus saada juurdepääs töödeldud isikuandmetele ning isikuandmete töötlemist käsitlevale teabele ja asjakohastele dokumentidele.

Volinik konsulteerib huvitatud isikutega, keda uurimine võib otseselt mõjutada.

Volinik võib kutsuda mis tahes isikuid enda ette ütlusi andma ja dokumente esitama.

Volinikul on samad õigused mis tahes ruumidesse siseneda ja neid läbi otsida, nagu on antud politseile mis tahes kehtivate õigusnormide kohaselt. Sellepärast võib volinik vajaduse korral kaebusega seotud ruumid läbi otsida.

Menetluse võimalike tulemuste lühikirjeldus

Volinik võib algatada tsiviilkohtumenetluse seoses juhtumitega, mille puhul on rikutud või võidakse rikkuda andmekaitseseaduse sätteid.

Volinik edastab pädevale riigiasutusele teabe uurimiste käigus tuvastatud mis tahes kuriteo kohta.

Volinik võib anda korralduse andmete blokeerimiseks, kustutamiseks või hävitamiseks, seada ajutise või püsiva keelu andmete töötlemisele või teha vastutavale töötlejale hoiatuse või noomituse.

Kui volinik ei saa piisavalt teavet, mille alusel järeldada, et isikuandmete töötlemine on seaduslik, võib ta keelata isikuandmete vastutaval töötlejal selliste andmete mis tahes muu töötlemise peale nende säilitamise.

Kui volinik järeldab, et isikuandmeid töödeldi või võidakse töödelda ebaseaduslikult, võib volinik teha korralduse olukorra parandamiseks. Kui olukorda ei parandata või kui tegemist on kiireloomulise küsimusega, võib volinik keelata isikuandmete vastutaval töötlejal andmete mis tahes muu edasise töötlemise peale nende säilitamise.

Kui isikuandmete vastutav töötleja ei rakenda turvalisuse tagamise meetmeid, võib volinik määrata haldustrahvi. Kui vastutav töötleja nõudeid ei täida, alustab volinik vastutava töötleja suhtes rikkumismenetlust.

Haldustrahv tuleb tasuda volinikule tsiviilvõlana. Tegemist on samasuguse täitedokumentiga, nagu oleks trahvisumma maksmine määratud tsiviilkohtu otsusega.

Kui volinik otsustab, et isikuandmete töötlemine on olnud ebaseaduslik, teeb ta isikuandmete vastutavale töötlejale ettekirjutuse isikuandmete kustutamiseks.

Kuid kui vastutav töötleja leiab, et voliniku otsusega on talle ülekohut tehtud, võib ta 15 päeva jooksul alates ettekirjutuse kättesaamisest esitada apellatsioonikohtule avalduse voliniku määruse tühistamiseks.

Kõigil isikutel, kes leiavad, et andmekaitsevoliniku otsusega on neile ülekohut tehtud, on õigus esitada kirjalik apellatsioon andmekaitseküsimuste apellatsioonikohtule 30 päeva jooksul alates kõnealuse otsuse kättesaamisest.

- **Muud spetsialiseeritud asutused**

Riiklik puudega inimeste komisjon

Address:

National Commission Persons with Disability
Bugeja Institute,
Braille Street,
Santa Venera SVR 1619

Kui see on asjakohane, siis selle institutsiooni üksus/organ, kes taotlusi vastu võtab

Võrdsete võimaluste edendamise üksus

Riiklik puudega inimeste komisjon lõi oma sekretariaadi juurde võrdsete võimaluste edendamise üksuse, mille ülesanne on edendada võrdseid võimalusi ja rakendada (puudega inimeste) võrdsete võimaluste seaduse sätteid. Seega uurib üksus puude alusel diskrimineerimise juhtumeid.

- Üksus annab nõu ja jagab teavet kõnealust valdkonda käsitlevate küsimuste kohta.
- Üksus toetab puudega inimesi nende selliste õiguste kindlustamisel, mis tulenevad võrdsete võimaluste seadusest.
- Üksus teeb tööd poliitika ja tavade muutmiseks ning teadlikkuse suurendamiseks, et parandada suhtumist puudega inimestesse.
- Üksus registreerib väidetavaid puudest tingitud diskrimineerimisjuhtumeid, uurib selliseid juhtumeid ja peab läbirääkimisi õiglase lahenduse leidmiseks. Kohtu kaudu otsitakse lahendust ainult viimase võimalusena.

Menetluse võetavate kaebuseliikide lühikirjeldus

Puudega inimeste ja nende perekondade teadlikkus oma õigustest üha suureneb. Komisjon teeb kõik endast oleneva selleks, et teha kindlaks puudega inimesi mõjutavad kaebused ning uurida ja lahendada neid.

Komisjon käsitleb järgmist liiki küsimusi:

- taotlused töötada lühendatud ajaga;
- taotlused seoses õpiabi assistendi kasutamise võimaldamisega;
- kaebused seoses kättesaadava koolitranspordi puudumisega;
- kaebused seoses juurdepääsu puudumisega kirikutele, teatritele, bändiklubidele, tualettruumidele, pangakontoritele, hotellidele, kauplustele ja restoranidele ning kõnniteerampide puudumise või ligipääsmatute kõnniteedega;
- kaebused seoses puudega inimeste kiusamisega;
- kaebused seoses liftide puudumisega;
- kaebused seoses käsijuhtimisega autode rentimise võimaluse puudumisega;
- kaebused seoses sobivate eluasemete puudumisega;
- kaebused seoses diskrimineerivate reisikindlustustingimustega.

Kaebuse esitamisele järgneva menetluse lühikirjeldus

Komisjon võib ise algatada uurimise mis tahes küsimuses, mis hõlmab (puudega inimeste) võrdsete võimaluste seaduse mis tahes sätte kohaselt väidetavalt ebaseaduslikku tegu.

Komisjon võib samuti algatada uurimisi talle esitatud kirjaliku kaebuse alusel, milles väidetakse, et isik on pannud toime teo, millega on rikutud (puudega inimeste) võrdsete võimaluste seaduse mis tahes sätet.

Sellise kaebuse võib komisjonile esitada mis tahes isik, kes on sellise teo tõttu kannatanud, või vaimse puudega isiku vanem, seaduslik hooldaja või pereliige.

Kui kaebust esitada sooviv isik vajab abi kaebuse suulisel või kirjalikul sõnastamisel, annab komisjon asjaomasele isikule vajalikku abi.

Kirjaliku kaebuse saamise korral kinnitatakse selle kättesaamist. Üksus vaatab kaebuse läbi ning kui leitakse, et kaebus on põhjendamatu, antakse kaebuse esitajale sellest kirjalikult teada ning talle antakse teavet võimalike alternatiivsete õiguskaitsevahendite kohta.

Kui kaebus on õigustatud ja esmapilgul tundub, et on toimunud diskrimineerimine, uurib üksus esitatud kaebust.

Kostjale saadetakse teade kaebuse kohta ning tal palutakse esitada täiendavad märkused. See aitab üksusel koostada esialgse seisukoha.

Kostjal palutakse esitada ettepanek ja ajakava selle kohta, kuidas ja millal tehakse vajalikud muudatused diskrimineerimist põhjustanud olukorra likvideerimiseks.

Üksus kasutab lepitusmenetlust kiiresti õiglase lahenduse leidmiseks.

Lepitusmenetluse ebaõnnestumise korral on komisjon kohustatud saatma asja arutamiseks arbitraažikeskusele või kohtutele.

Menetluse võimalike tulemuste lühikirjeldus

Pärast uurimise läbiviimist võib komisjon võtta vajaduse korral õiguslikke meetmeid.

Kui kaebus käsitleb ühe isiku väidetavat diskrimineerimist teise isiku poolt, võib komisjon ise edastada asja tsiviilkohtu esimesele kolleegiumile. Asja sellise edastamise korral jääb põhjendatud huvi omavale üksikisikule siiski õigus anda asi diskrimineerimisväite alusel kohtusse, sealhulgas esitada kahju hüvitamise hagi.

Komisjon püüab asjad sõbralikult lahendada.

Pagulaste komisjon ja pagulaste apellatsiooninõukogu

Address:

Malta Emigrants' Commission

Dar l-Emigrant,
Castille Place,
Valletta
Malta

Rändajate komisjon on vabatahtlik valitsusväline mittetulundusühendus, mis loodi eesmärgiga aidata ja kaitsta hädas olevaid inimesi, pakkudes neile tasuta teenuseid, nõustamist ja kaitset.

Komisjon osutab teenuseid kõigile rändest mõjutatud isikutele, sealhulgas sisserändajatele, pagulastele ja turistidele.

Menetluse võetavate kaebuseliikide lühikirjeldus

Pagulaste voliniku büroo põhiülesanne on võtta vastu, töödelda ja lahendada varjupaigataotlusi kooskõlas pagulaste seadusega. Büroo peamine eesmärk on tagada täiesti sõltumatu, õiglane, tõhus ja kiire menetlus taotluste vastuvõetavuse kindlaksmääramiseks, kindlustades samas parima võimaliku kvaliteedi seoses taotlejate ärakuulamise ning taotluste analüüsi ja lahendamiseega.

Majutuskeskustes elavad varjupaigataotlejad võivad ennast registreerida varjupaigataotlejatena pagulaste voliniku juures, täites esialgse küsimustiku vormi. See vorm tehakse suletud keskustes viibivatele sisserändajatele kättesaadavaks koos asjakohase teabega, mida neile antakse nende õiguse kohta taotleda rahvusvahelist kaitset.

Esialgne küsimustik on kättesaadav mitmes keeles, et sisserändajatel oleks lihtsam seda täita.

Pagulaste voliniku büroo töötajad annavad kolmandate riikide kodanikele teavet varjupaigamenetluse kohta ning jagavad teavet selle kohta, millised on nende õigused ja kohustused kogu menetluse jooksul. Varjupaigataotlejaid abistavad esialgse küsimustiku nõuetekohasel täitmisel ka büroo pakutavad tõlgid.

Kaebuse esitamisele järgneva menetluse lühikirjeldus

Pärast ametliku taotluse saamist pagulasseisundi tunnustamiseks korraldab büroo taotluse esitajaga vestluse. Vestlused viib läbi pagulaste voliniku büroo personal, kasutades vajaduse korral tõlkide abi.

Varjupaigataotlejatele tuletatakse meelde taotluse esitajale õigusaktidest tulenevaid õiguseid ja kohustusi, sealhulgas õigust konsulteerida ÜRO pagulaste ülemvolinikuga.

Taotluse esitajale tagatakse vajalikud vahendid ja võimalus oma juhtumi täielikuks esitlemiseks, selle toetamiseks olemasolevate ütluste ja dokumentidega ning asjakohaste selgituste andmiseks tema avalduses esitatud kõigi põhjuste kohta.

Pagulaste volinik uurib kõigepealt, kas taotluse esitaja vastab õigusaktide kohaselt pagulasena tunnustamise kriteeriumidele. Kui leitakse, et isik ei vasta pagulaskaitse saamise tingimustele, uurib voliniku büroo edasi, kas taotleja vastab õigusaktides sätestatud täiendava kaitse saamise kriteeriumidele.

Menetluse võimalike tulemuste lühikirjeldus

Iga üksiku juhtumi kohta esitab pagulaste volinik soovitus, mis saadetakse siseministeriumile. Taotluse esitajale antakse soovitus koopia koos salastatud märgukirjaga, milles on esitatud soovitus põhistus. Negatiivse soovitus korral teavitatakse taotluse esitajat ka tema õigusest esitada soovitus peale apellatsioon pagulaste apellatsiooninõukogule ja sellisel juhul järgitavast asjakohasest menetlusest.

Pagulaste voliniku büroo võib soovitada kahte liiki kaitse määramist, milleks on pagulasseisund ja täiendava kaitse seisund.

Kui pagulaste volinik otsustab, et ei ole täidetud tingimused, mille alusel anda varjupaigataotlejale pagulasseisund, võib ta soovitada ministril anda asjaomasele taotluse esitajale täiendav kaitse. Seda võimalust kohaldatakse nende varjupaigataotlejate suhtes, keda nende päritoluriiki tagasisaatmise korral ähvardaks reaalne tõsine oht.

Volinik esitab selle soovitus uuesti ka juhul, kui reaalne tõsine oht tekib pärast seda, kui on tehtud otsus täiendava kaitse andmata jätmise kohta.

Pagulaste voliniku büroo võib samuti soovitada siseministeriumil ajutise humanitaarkaitse andmist. Selle näol on tegemist haldusmenetlusega, mida võimaldatakse kasutada erilistel ja erakorralistel juhtudel, kui taotluse esitajad ei vasta pagulasseisundi või täiendava kaitse saamise tingimustele, kuid neid käsitatakse sellest olenemata isikutena, kes vajavad kaitset humanitaaralutlustel.

Muu

Malta ohvriabi teenistus

Address:

Victim Support Malta
Dun Guzepp Gonzi Street,
Tarxien TXN 1633
Malta

Menetluse võetavate kaebuseliikide lühikirjeldus

Malta ohvriabi teenistus loodi 2004. aasta juunis ning asutati ametlikult 2006. aasta juulis. Organisatsioon tegeleb igat liiki kuriteoohvritega, kes kannatavad koduvägivalla ja seksuaalse ahistamise all või kes on kaotanud lähedase.

Malta ohvriabi keskuse eesmärgid on järgmised:

- koguda ja hallata menetluste teavet kriminaalõigus-, karistus- ja ravisüsteemide kohta;
- luua sidemed partnerorganisatsioonidega ning osutada seeläbi ohvritele ja kohtusse kutsutud tunnistajatele juhendamise- ja nõustamisteenust suhtlemisel eespool nimetatud süsteemidega;
- anda kuriteoohvritele ja kohtusse kutsutud tunnistajatele nõu ning jälgida nende vajadusi;
- innustada üksikisikuid ja organisatsioone viima läbi professionaalseid uuringuid kriminaalkohtusüsteemi ja kuritegevusega seonduvate probleemide kohta ning toetada nende sellealast tegevust.

Kaebuse esitamisele järgneva menetluse lühikirjeldus

Mis tahes kuriteo ohvrid, kes võtavad ühendust Malta ohvriabi teenistusega, suhtlevad kõigepealt koordinaatoriga. Kui koordinaator suhtleb kuriteoohvriga, koostab ta kiiresti esialgse hinnangu. See on vajalik, et koordinaator saaks hinnata juhtumi tõsidust. Edasise suhtlemise tarbeks märgitakse tavaliselt üles kuriteoohvri nimi ja kontakttelefoni number.

Pärast seda lühivestlust edastab koordinaator asja professionaalse väljaõppe saanud vabatahtlikule. Need vabatahtlikud on ühiskonna liikmed, kes on läbinud 4–6 nädala pikkuse sihipärase väljaõppe, pärast mida suudavad nad pakkuda kuriteoohvritele teavet ja tuge.

Juhtumiga tegelema määratud vabatahtlik võtab kuriteohvriga ühendust niipea kui võimalik ning lepib kokku esialgse kohtumise, mis toimub kõigile asjaosalistele sobival ajal. Kohtumisel kogub vabatahtlik ohvrilt piisavalt teavet, et koostada tegevuskava. Ohvril palutakse allkirjastada nõusoleku vorm, et saaks jätkata juhtumiga tegelemist.

Menetluse võimalike tulemuste lühikirjeldus

Vabatahtlik ja koordinaator analüüsivad seejärel esialgset tegevuskava ning otsustavad edasiste sammude üle. Sellest teavitatakse ka ohvrit. Sellest hetkest alates peab vabatahtlik ohvriga pidevalt ja korrapäraselt ühendust kogu kuriteo tagajärgedest taastumise protsessi jooksul.

Malta ohvriabi teenistuse tegevust kontrollib direktor, kes jälgib tehtud tööd ja selle tulemusi.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 16/10/2012

Põhiõigused - Holland

Põhiõigused on kirjas põhiseaduse 1. peatükis. Need õigused annavad kodanikele vabaduse elada ilma riigi sekkumiseta. Põhiseaduses on ka kirjas õigus osaleda ühiskondlikus elus ja poliitikas. Põhiõigused on näiteks väljendusvabadus, õigus isikuandmete kaitsele, hääleõigus ja õigus võrdsele kohtlemisele.

Põhiõigusi on kahte liiki.

- Klassikalised põhiõigused: kodanikuõigused ja poliitilised õigused. Nende hulka kuuluvad muu hulgas hääleõigus, väljendusvabadus, õigus eraelu puutumatusele, usuvabadus ja diskrimineerimiskeeld.
- Sotsiaalsed põhiõigused: majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused. Nende hulka kuuluvad muu hulgas õigus eluasemele, sotsiaalkindlustusele, tervishoiule ja haridusele.

Sotsiaalsed põhiõigused ei ole enamasti kohtulikult kaitstavad õigused, küll aga on kohtulikult kaitstavad klassikalised põhiõigused. Seega võib kodanik pöörduda kohtusse, kui kohalik omavalitsus tahab piisava põhjendusega keelata meelevaalduse korraldamise.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 14/05/2018

Põhiõigused - Poola

SISERIIKLIKUD KOHTUD

Poola konstitutsiooni (*Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*) kohaselt on igaühel õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul pädevas, sõltumatus ja erapooletus kohtus. See tähendab, et siseriikliku õigusega tagatud õiguste ja vabaduste teostamisega seotud vaidlustega on võimalik pöörduda riigi kohtutesse. Tsiviil-, perekonna- ja alaealisi käsitleva õiguse, töö- ja sotsiaalkindlustusõiguse, äri- ja pankrotiõigusega seotud asjades ning kriminaal- ja kinnipidamisasjades teevad otsuseid üldkohtud. Halduskohtud jälgivad ametiasutuste tegevuse õiguspärasust. Sõjaväekohtud mõistavad õigust Poola relvajõududes parlamendi seadustes kehtestatud ulatuses ja samuti parlamendi seadustes sätestatud juhtudel seoses isikutega, kes ei kuulu Poola relvajõududesse.

Üld-, haldus- ja sõjaväekohtud tegutsevad kooskõlas kaheastmelise menetluse põhimõttega, mille puhul võib pool, kes ei ole rahul viisiga, kuidas kohus on asja lahendanud, pöörduda seoses otsusega kõrgema astme kohtusse.

Lisaks annab Poola konstitutsioon igaühele, kelle konstitutsioonilisi õigusi või vabadusi on rikutud, õiguse esitada kaebus konstitutsioonikohtule (*Trybunał Konstytucyjny*). Kaebuse võib koostada ainult advokaat (*adwokat*) või õigusnõustaja (*radca prawny*) (erandiks on kohtunikud (*sędziowie*), prokurörid (*prokuratorzy*), advokaadid (*adwokaci*), õigusnõustajad (*radcowie prawni*), notarid (*notariusze*) või õigusteaduse professorid või doktorid, kes esindavad end ise) ja see on kohtulõivudest vabastatud. Kaebused võivad käsitleda regulatiivset akti, mille alusel on kohus või avalik-õiguslik asutus teinud lõpliku otsuse konstitutsioonis sätestatud õiguste, vabaduste või kohustuste kohta.

INIMÕIGUSTEGA TEGELEVAD RIIKLIKUD ASUTUSED

Ombudsman (*Rzecznik Praw Obywatelskich*)

Adress: Aleja Solidarności 77, 00-090 Varssavi

Ombudsmani roll on kaitsta konstitutsioonis ja muudes regulatiivsetes aktides kehtestatud isikute ja kodanike õigusi ja vabadusi.

Igaühel on õigus pöörduda ombudsmani poole abi saamiseks juhtudel, mis on seotud tema õiguste või vabaduste kaitsega, mida ametiasutused on rikkunud.

Ombudsmanile avalduse esitamise eest tasu ei võeta.

Ombudsman võib pärast avalduse läbivaatamist

- võtta juhtumi menetlusse;
- juhtida avalduse esitaja tähelepanu kättesaadavatele õiguskaitsevahenditele;
- edastada juhtumi pädevale asutusele;
- keelduda juhtumi menetlusse võtmisest.

Juhtumi menetlusse võtmisel võib ombudsman

- toimetada uurimist ise;
- nõuda pädevatelt asutustelt juhtumi või selle osa uurimist;
- nõuda seimilt (Poola parlamendi alamkoda) kõrgeimale kontrollikojale (*Najwyższa Izba Kontroli*) korralduse andmist auditi tegemiseks, et uurida kõnealust juhtumit või selle osa.

Ombudsmanil on menetluse teostamise ajal õigus

- uurida juhtumit kohapeal (ka ilma etteteatamiseta);
- nõuda selgitusi ja dokumente kõnealuste asutuste käsitletavate juhtumite korral;
- nõuda teavet kohtute, prokuratuuri ja muude õiguskaitseasutuste menetluses oleva juhtumi edenemise kohta ning dokumentide esitamist ombudsmani büroole läbivaatamiseks pärast menetluse lõpetamist ja kohtulahendi väljakuulutamist;
- tellida eksperdi- ja muid arvamusi.

Pärast juhtumi läbivaatamist võib ombudsman:

- selgitada avalduse esitajale, et õiguste ja vabaduste rikkumist ei ole toimunud;
- nõuda asutuselt, organisatsioonilt või institutsioonilt, kelle tegevuse kohta leitakse, et see on õigusi ja vabadusi rikkunud, kõnealuse rikkumise kõrvaldamist, ning jälgida seejärel soovitude rakendamist;
- nõuda kõnealuse organi üle järelevalvet teostavalt asutuselt seaduses sätestatud meetmete rakendamist;
- nõuda menetluse algatamist ja osaleda käimasolevas tsiviilkohtumenetluses;
- nõuda, et pädev prokurör algataks kohtueelse menetluse juhtumites, millega on seotud õigusrikkumised, mida uuritakse *ex officio*;
- nõuda haldusmenetluse algatamist, esitada halduskohtule kaebusi ja võtta nendest menetlustest osa;
- esitada taotluse karistuse määramiseks ja samuti taotluse tühistada lõppotsus väikeste rikkumistega seotud juhtumite korral;
- esitada lõppotsuse suhtes kassatsioonimenetluses hagi või kaebus.

Kui ombudsman peab vajalikuks õigusi ja vabadusi käsitleva regulatiivse akti muutmist või kehtestamist, võib ta esitada selleks taotluse pädevatele asutustele.

SPETSIAALSED INIMÕIGUSTEGA TEGELEVAD ASUTUSED

Lasteombudsman (*Rzecznik Praw Dziecka*)

Address: ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Varssavi

Lasteombudsmani töö eesmärk on kaitsta laste õigusi, sealhulgas:

- õigus elule ja tervishoiule;
- õigus kasvamisele perekonnas;
- õigus korralikele elutingimustele;
- õigus haridusele;
- puuetega laste õigused;
- laste kaitsmine igat liiki vägivalda, julmuse, ärakasutamise, demoraliseerimise, hooletusse jätmise ja muu halva kohtlemise eest.

Igaühel on õigus pöörduda lasteombudsmani poole abi saamiseks juhtumite korral, mis on seotud lapse õiguste või huvide kaitsmisega.

Lasteombudsmanile avalduse esitamise eest tasu ei võeta.

Lasteombudsman võib menetluse teostamise ajal:

- uurida juhtumit kohapeal (ka ilma etteteatamiseta);
- nõuda kõnealustelt asutustelt selgitusi või teavet või dokumentide esitamist;
- tellida eksperdi- ja muid arvamusi.

Pärast juhtumi läbivaatamist võib lasteombudsman:

- nõuda pädevatelt asutustelt lapse huvides meetmete võtmist;
- nõuda distsiplinaarmeetmete võtmist või distsiplinaarkaristuste määramist, kui leitakse, et kõnealune asutus on lapse õigusi või huve rikkunud;
- osaleda ombudsmani taotlusel algatatud konstitutsioonikohtu menetlustes või konstitutsioonilise kaebuse asjades, mis mõjutavad lapse õigusi;
- teha ettepanekuid ülemkohtule (*Sąd Najwyższy*) eriarvamuste lahendamiseks laste õigustega seotud õigusmääruste tõlgendamisel;
- esitada kassatsioonimenetluses hagi või kaebus;
- nõuda menetluse algatamist ja osaleda käimasolevas tsiviilkohtumenetluses;
- osaleda noortega seotud menetlustes;
- nõuda, et pädev prokurör algataks kohtueelse menetluse rikkumistega seotud juhtumites;
- nõuda haldusmenetluse algatamist, esitada halduskohtule kaebusi ja võtta nendest menetlustest osa;
- teha ettepaneku karistuse määramiseks väikeste õigusrikkumistega seotud juhtumites.

Kui lasteombudsman peab vajalikuks õigusi ja vabadusi käsitleva regulatiivse akti muutmist või kehtestamist, võib ta esitada selleks taotluse pädevatele asutustele.

Patsientide ombudsman (*Rzecznik Praw Pacjenta*)

Address: ul. Młynarska 46, 01-171 Varssavi

Patsientide ombudsman on patsientide õiguste kaitsmiseks pädev asutus.

Igaühel on õigus pöörduda patsientide ombudsmani poole abi saamiseks, kui patsiendi õigusi on rikutud.

Patsientide ombudsmanile avalduse esitamise eest tasu ei võeta.

Patsientide ombudsman võib pärast avalduse läbivaatamist:

- võtta juhtumi menetlusse;
- juhtida avalduse esitaja tähelepanu kättesaadavatele õiguskaitsevahenditele;
- edastada juhtumi pädevale asutusele;
- keelduda juhtumi menetlusse võtmisest.

Juhtumi menetlusse võtmisel võib patsientide ombudsman:

- toimetada uurimist ise;
- nõuda pädevatelt asutustelt juhtumi või selle osa uurimist.

Patsientide ombudsmanil on menetluse teostamise ajal õigus

- uurida juhtumit kohapeal (ka ilma etteteatamiseta);
- nõuda selgitusi ja dokumente asjaomaste asutuste mis tahes käsitletavate juhtumite kohta;
- nõuda teavet kohtute, prokuratuuri ja muude õiguskaitseasutuste menetluses oleva juhtumi edenemise kohta ning samuti dokumentide esitamist patsientide ombudsmani büroole läbivaatamiseks pärast menetluse lõpetamist ja kohtulahendi väljakuulutamist;
- tellida eksperdi- ja muid arvamusi.

Pärast juhtumi läbivaatamist võib ombudsman:

- selgitada avalduse esitajale, et õiguste ja vabaduste rikkumist ei ole toimunud;
- nõuda asutuselt, organisatsioonilt või institutsioonilt, kelle tegevuse kohta leitakse, et see on patsiendi õigusi rikkunud, kõnealuse rikkumise kõrvaldamist;
- nõuda eespool nimetatud asutuse üle järelevalvet teostavalt asutuselt seaduses sätestatud meetmete rakendamist;
- nõuda menetluse algatamist ja osaleda käimasolevas tsiviilkohtumenetluses.

Kui patsientide ombudsman peab vajalikuks patsientide õigusi käsitleva regulatiivse akti muutmist või kehtestamist, võib ta esitada selleks taotluse pädevatele asutustele.

Isikuandmete kaitse peainspektor (*Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych*)

Aadress: ul. Stawki 2, 00-193 Varssavi

Peainspektor on pädev asutus isikuandmete kaitsmiseks.

Kui andmekaitseseaduse (*ustawa o ochronie danych osobowych*) sätteid on rikutud, võib andmesubjekt esitada peainspektorile kaebuse.

Peainspektori teostatav haldusmenetlus tähendab avalduse esitaja isikuandmete töötlemise uurimist.

Menetluse teostamise käigus on peainspektoril, peainspektori asetäitjal ja volitatud töötajatel õigus:

- siseneda ruumidesse, kus asub andmekogumissüsteem, ja samuti ruumidesse, kus andmeid töödeldakse, ning teha vajalikke kontrollid;
- nõuda selgitusi ning kutsuda asjaolude kindlakstegemiseks kohale üksikisikuid ja neid küsitleda;
- vaadata läbi kontrolli objektiga otseselt seotud dokumente ja andmeid ning teha nendest koopiaid;
- uurida andmete töötlemiseks kasutatavaid seadmeid, kandjaid ja IT-süsteeme;
- tellida eksperdi- ja muid arvamusi.

Pärast menetluse teostamist – kui leiti, et õigusnorme on rikutud – teeb peainspektor otsuse, millega antakse korraldus nõuetele vastavuse taastamiseks, sealhulgas:

- rikkumiste lõpetamiseks;
- isikuandmete täiendamiseks, ajakohastamiseks või parandamiseks, muutes need kättesaadavaks või hoidudes sellest;
- lisameetmete võtmiseks isikuandmete kaitsmiseks;
- isikuandmete kolmandasse riiki edastamise lõpetamiseks;

- andmete turvamiseks või nende üleandmiseks muudele asutustele;
- isikuandmete kustutamiseks.

Eespool öeldust olenemata otsustab peainspektor juhtumi uurimise käigus kogutud teabe alusel omal algatusel, kas teostada järgmisi volitusi:

- saata kiri asutusele, mida kaebus puudutab;
- nõuda rikkujate suhtes seaduse alusel distsiplinaar- või muu meetme võtmist;
- teavitada kahtlustatavast rikkumisest õiguskaitseasutust.

Kui peainspektor peab vajalikuks isikuandmete kaitset käsitleva regulatiivse akti muutmist või kehtestamist, võib ta esitada selleks taotluse pädevatele asutustele.

Valitsuse täievoliline esindaja võrdse kohtlemise küsimustes (*Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania*)

Address: Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Varssavi

Täievoliline esindaja on asutus, mis vastutab valitsuse võrdse kohtlemise ja diskrimineerimisvastase poliitika rakendamise eest.

Igaühel on õigus esitada täievolilisele esindajale kaebus, avaldus või petitsioon.

Kaebuse, avalduse või petitsiooni esitamise eest tasu ei võeta.

Kui vastamine nõuab juhtumi asjaolude eelnevat uurimist ja selgitamist, kogub täievoliline esindaja vajalikke tõendeid. Sel eesmärgil võib ta nõuda muudelt asutustelt vajalike tõendite ja selgituste esitamist.

Kaebuse, avalduse või petitsiooniga tuleks tegeleda põhjendamatu viivitusega:

- ühe kuu jooksul, kui on tegemist kaebuse või avaldusega;
- kolme kuu jooksul, kui on tegemist petitsiooniga.

Täievoliline esindaja teavitab avalduse esitajat viisist, kuidas juhtumiga on tegeletud.

Kui leitakse, et võrdse kohtlemise põhimõtet on rikutud, võtab täievoliline esindaja meetmeid sellise rikkumise kõrvaldamiseks või leevendamiseks.

Kui täievoliline esindaja peab vajalikuks võrdset kohtlemist ja diskrimineerimise vastast võitlust käsitleva regulatiivse akti muutmist või kehtestamist, võib ta esitada selleks taotluse pädevatele asutustele.

Valitsuse täievoliline esindaja puuetega inimeste küsimustes (*Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych*)

Täievoliline esindaja teostab sisulist järelevalvet nende ülesannete täitmise üle, mis tulenevad *töölase ja sotsiaalse rehabilitatsiooni ja tööhõive (puuetega inimesed) seadusest (ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych)*.

Täievoliline esindaja teostab järelevalvet puudetõendite ja puude astme kindlaksmääramise üle.

Igaühel on õigus esitada täievolilisele esindajale kaebus, avaldus või petitsioon.

Kui eespool nimetatule vastamine nõuab juhtumi asjaolude eelnevat uurimist ja selgitamist, kogub täievoliline esindaja vajalikke tõendeid. Sel eesmärgil võib ta nõuda muudelt asutustelt vajalike tõendite ja selgituste esitamist.

Kaebuse, avalduse või petitsiooniga tuleks tegeleda põhjendamatu viivitusega:

- ühe kuu jooksul, kui on tegemist kaebuse või avaldusega;
- kolme kuu jooksul, kui on tegemist petitsiooniga.

Täievoliline esindaja teavitab avalduse esitajat viisist, kuidas juhtumiga on tegeletud.

Kui täievoliline esindaja leiab järelevalve raames, et on põhjendatud kahtlus selles osas, kas otsus kajastab juhtumi asjaolusid või et otsus võib olla tehtud ebaseaduslikult, võib ta nõuda pädevalt asutuselt

- otsuse tühistamist;
- menetluse jätkamist.

SPETSIAALSED MUUD ASUTUSED

Riiklik ringhäälingunõukogu (*Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji*)

Adress: Skwer kard. S. Wyszyńskiego 9, 01-015 Varssavi

Riiklik ringhäälingunõukogu tagab sõnavabaduse raadios ja televisioonis, kaitseb meediateenuste osutajate sõltumatust ja avalikku huvi ning tagab raadio ja televisiooni avatud ja pluralistliku olemuse.

Igaühel on õigus esitada nõukogule kaebus, avaldus või petitsioon.

Kaebuse, avalduse või petitsiooni esitamise eest tasu ei võeta.

Kui kaebus puudutab konkreetset saadet, peab kaebuse esitaja täpsustama saate kellaaja ja kuupäeva, kanali nime ja saate pealkirja (või esitama muud teavet, mis võimaldab kaebuse esemeks oleva saate kindlaks teha).

Nõukogu esimees võib nõuda meediateenuste osutajalt tõendite, dokumentide ja selgituste esitamist, mis on vajalikud, et teha kindlaks, kas teenuste osutaja tegutses kooskõlas seadusega.

Kaebuse, avalduse või petitsiooniga tuleks tegeleda põhjendamatu viivitusega: ühe kuu jooksul, kui tegemist on kaebuse või avaldusega, ja kolme kuu jooksul, kui tegemist on petitsiooniga.

Nõukogu teavitab avalduse esitajat viisist, kuidas juhtumiga on tegeletud.

Nõukogu esimees võib nõuda meediateenuste osutajalt meediateenuste osutamise lõpetamist, kui need rikuvad seadust.

Nõukogu esimees võib teatavatel juhtudel määrata meediateenuste osutajale rahalise karistuse.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 23/01/2018

Põhiõigused - Portugal

Riiklikud kohtud

Kui kodanike põhiõigusi on rikutud, on neil võimalik pöörduda kohtusse. Portugali kohtud (tsiviil- ja halduskohtud) vastutavad õigusemõistmise eest, kodanike seaduslike õiguste ja huvide kaitsmise, demokraatlike õigusnormide rikkumise keelamise ning avalik-õiguslike või eraõiguslike vaidluste lahendamise eest (Portugali Vabariigi põhiseaduse artikkel 202).

Konstitutsioonikohtu eriline kohustus on mõista õigust õigus- ja põhiseaduslikes küsimustes. Kui tavapärased kaebamisvõimalused on ammendatud (konstitutsioonikohtu alusseaduse artikli 70 lõige 2 ja artikkel 72), on poolel, kes menetluse käigus tugines kohaldatava seaduse põhiseadusvastasusele, õigus esitada kaebus konstitutsioonikohtule.

Lisateavet vaadake palun lehel [Liikmesriikide kohtusüsteemid – Portugal](#)

Inimõigustega tegelev riiklik asutus

- **Ombudsman (*O Provedor de Justiça*)**

Alates 1999. aastast on Portugali ombudsman lisaks allpool kirjeldatud ülesannetele täitnud inimõigustega tegeleva riikliku asutuse rolli, millele ÜRO on seoses täieliku vastavusega Pariisi põhimõtetele omistanud A-staatuse.

Seega hõlmab ombudsmani töö inimese põhiõiguste edendamist ja kaitsmist, pöörates eritähelepanu vanuse või psühhomotoorse puude tõttu kõige haavatavamate isikute (lapsed, eakad ja puuetega inimesed) õigustele.

Kaebused esitatakse ja nendega tegeldakse vastavalt ombudsmani käsitlevas jaos osutatud menetlusele.

Ombudsman (*O Provedor de Justiça*)

Ombudsman on seadusjärgne organ, kelle ülesanne on kaitsta ja edendada kodanike õigusi, vabadusi, tagatise ja seaduslikke huve (9. aprilli 1991. aasta seaduse artikli 1 lõige 1 ja selle seaduse muudatused), mida võidakse kodanike asjaajamisel riigiasutustega põhjendamatult piirata. Kui ei ole enam muud valikut, sest kõik muud kaebuse esitamise võimalused (haldus- ja/või kohtulikud) on ammendatud või kuna nende kaebuse esitamise tähtaeg on möödunud, saavad kodanikud võtta ühendust ombudsmaniga ja esitada oma kaebuse tasuta, koos oma seisukoha põhjendustega.

Nagu eespool märgitud, on ombudsman Portugalis ka inimõigustega tegelev riiklik asutus, kellel on riigi ennetusasutuse roll.

2013. aasta mais otsustas ministrite nõukogu ÜRO piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokolliga raames määrata ombudsmanile riigi ennetusasutuse roll. Seega vastutab ombudsman kontrollkülastuste tegemise eest kinnipidamisasutustes – vanglatesse, kliinikutesse, psühhiaatriaiglatesse, alaealiste hariduskeskustesse jne –, et uurida vabaduse kaotanud inimeste majutuse ja toidu kvaliteeti, kontrollida, kas järgitakse kinnipeetavate põhiõigusi (võimaluse korral ka õigust eraelule ja seaduses ettenähtud suhtlusele sugulaste ja seaduslike esindajatega), ning veenduda individuaalsete teraapiaprogrammide olemasolus (või muus).

Kaebuse käsitlemine

Kaebuse saab esitada ombudsmanile kirja, faksi või e-posti teel. Kodanikele on veebisaidil kättesaadav ka elektrooniline vorm. Samuti saab kaebuse esitada telefonitsi või isiklikult ombudsmani büroos või mis tahes prokuratuuris.

Kõik ombudsmanile laekuvad teated ei ole tegelikult kaebused – sageli on need anonüümsed selgitused, tavalised teabenõuded ja õigusnõuande taotlused või üldised seisukohavõttud teataval teemal. Neile ei saa kuidagi tagasisidet anda.

Kaebuste puhul alustatakse menetlust (mitte tingimata uut, kuna sarnaseid küsimusi puudutavaid kaebusi võidakse nii kiiruse kui ka menetluse kulutõhususe huvides käsitleda ühes ja samas menetluses), mille puhul toimub nõuetekohane uurimine. Teisisõnu tehakse asjaolude väljaselgitamiseks vajalikud päringud, nt käsitledes üksust, kelle vastu kaebus on esitatud, ja ka kaebuse esitajat ennast, kes võib samuti nõuda ärakuulamist ombudsmani juures.

Kaebuste alusel algatatud menetluse lõpus võidakse anda soovitusi, teha ettepanekuid, tähelepanekuid ja pakkuda muid alternatiivseid viise vastuoluliste huvide lepitamiseks ning samuti võidakse selle tulemusel nõuda seaduslikkuse või põhiseaduslikkuse kontrollimist.

Lisaks kodanikelt tulnud kaebustele vastamisele võib ombudsman alustada menetlusi omal algatusel, et uurida olukordi, mis on teataval viisil kõitnud tema tähelepanu ja mis kuuluvad tema pädevusse.

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

- **Laste õiguste kaitse organisatsioon**

Laste ja noorte õiguste edendamise ja kaitse riiklik komisjon (*Comissão Nacional de Promoção dos Direitos e Proteção das Crianças e Jovens – CNPDPCJ*)

CNPDPCJ kooskõlastab kõigi avalike ja erasektori üksuste, struktuuride ja sekkumisprogrammide tegevust laste ja noorte õiguste edendamisel ja kaitsmisel. Ta annab soovitusi ning teostab järelevalvet, toetab ja kontrollib laste ja noorte kaitsekomisjonide (*Comissões de Proteção de Crianças e Jovens – CPCJ*) tööd kogu riigis.

CPCJ-d on ametlikud kohtuvälised asutused, mis on oma ülesannetes iseseisvad ja mille eesmärk on edendada laste ja noorte õigusi ning ennetada olukordi või teha lõpp olukordadele, mis võivad kahjustada nende ohutust, tervist, koolitust, haridust või üldist arengut. Laste ja noorte kaitsekomisjonide töö üle teostab järelevalvet riigiprokuratuur (*Ministério Público – MP*), kes hindab ka nende otsuste seaduslikkust ja tulemusi ning vajaduse korral teeb kohtulikku kontrolli.

Komisjonid töötavad täiskogu vormis ja piiratud koosseisus. Täiskogu komisjon vastutab nende meetmete rakendamise eest, millega edendatakse laste ja noorte õigusi ning ennetatakse nende puhul ohtlikke olukordi.

Piiratud koosseisuga komisjon sekkub olukordades, kus laps või noor on ohus, eelkõige hoolitsedes kaitsekomisjonidesse pöörduvate inimeste eest ja nõustades neid; andes esialgse hinnangu olukordadele, millest kaitsekomisjon on teadlik, ja uurides juhtumeid; otsustades edendamise- ja kaitsemeetmete kohaldamise üle ning neid jälgides ja läbi vaadates (välja arvatud meetme puhul, mis seondub valitud isiku kinnitamisega lapsendamiseks või lapsendamisasutuse kinnitamisega).

Kaebuse käsitlemine

Teavet ohtliku olukorra kohta saab otse CPCJ-le edastada igaüks kas kirja, telefoni, faksi või e-posti teel või isiklikult komiteede büroodes. Kaitsekomisjonid vastutavad selle omaavalitsuspiirkonna eest, kus nad asuvad. Lapse elukohaks olevate piirkondade kaitsekomisjonide kontaktandmete nimekirja vaatamiseks klõpsake siia. <http://www.cnpcjr.pt/search.asp>

CPCJ sekkumiseks on vajalik vanemate nõusolek ja kokkulepe nendega ning selle tulemusel võidakse võtta järgmisi meetmeid:

- toetus vanematele;
- toetus mõnele muule pereliikmele;
- hooldusõiguse andmine sobivale isikule;
- iseseisva elu toetamine;
- hooldamine perekonnas;
- paigutamine hooldusasutusse.

Edendamis- ja kaitsemeetmeid rakendatakse tavalises elukeskkonnas või hooldusasutuses, olenevalt nende iseloomust.

- **Võrdõiguslikkust edendavad asutused**

Kodakondsuse ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon (*Comissão para a Cidadania e a Igualdade de Género – CIG*)

Kodakondsuse ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon on riiklik organ, mis vastutab meeste ja naiste võrdsuse põhimõtte edendamise ja alalhoidmise eest. Komisjon tegutseb järgmistes valdkondades: kodanikuharidus; meeste ja naiste võrdsus; emaduse ja isaduse kaitsmine; vahendite edendamine meeste ja naiste võrdsuse osalemise hõlbustamiseks eri eluvaldkondades; naiste ja meeste töö-, era- ja pereelu ühitamine; kodu- ja soopõhise vägivaldaga ning inimkaubandusega võitlemine ja ohvrite toetamine.

CIG on otsese riikliku haldamise all olev keskne talitus, mis on halduslikult iseseisev. See on osa ministrite nõukogu eesistujatööst ning kuulub kodakondsuse ja võrdõiguslikkuse riigisekretäri pädevusvaldkonda.

Eelkõige vastutab ta diskrimineerimist või soopõhist vägivalda puudutavate kaebuste vastuvõtmise eest ja vajaduse korral nende esitamise eest ning arvamuste avaldamise ja soovitude andmise eest pädevale asutusele või asjaomastele üksustele.

Kaebuse käsitlemine

Diskrimineerimis- või soopõhise vägivalda juhtumeid puudutavad kaebused saadetakse CIGile e-posti teel, komisjoni Facebooki lehe kaudu ja paberil.

Laekunud kaebusi analüüsivad ja liigitavad sisemised talitused, kes vastavad sama kanali kaudu otse kaebuse esitajale. Arvamused ja/või soovited võidakse saata asjaomasele üksusele ja/või võidakse suunata asi edasi pädevatele asutustele (nt prokuratuuri, ASAE-le (*Autoridade de Segurança Alimentar e Económica* – toiduohutuse ja majanduse amet), ERC-le (*Entidade Reguladora para a Comunicação Social* – meediat reguleeriv asutus) koos ära kirjutades asjasse puutuvatele üksustele.

Kõrgetasemeline rändekomisjon (*Alto Comissariado para as Migrações – ACM*)

[Rassilise diskrimineerimise vastase võitluse ja võrdõiguslikkuse komisjon (*Comissão para a Igualdade e Contra a Discriminação Racial – CICDR*)]

Kõrgetasemeline rändekomisjon on avalik-õiguslik asutus, mis rakendab riiklikku rändepoliitikat. Selle roll on võidelda kõigi värvil, rahvusel, etnilisel päritolul või usul põhinevate diskrimineerimisvormide vastu. Komisjon vastutab teabe vastuvõtmise eest diskrimineerivate toimimisviiside kohta ja kooskõlastab rassilise diskrimineerimise vastase võitluse ja võrdõiguslikkuse komisjoni (CICDR) tegevust.

CICDR on ACMi sõltumatu nõuandeorgan, mis on spetsialiseerunud võitlusele rassilise diskrimineerimisega. Selle eesmärk on ennetada ja keelustada rassilist diskrimineerimist selle kõigis vormides ning karistada tegude eest, millega avaliku sektori asutus, talitus või füüsiline isik rikub põhiõigusi või piirab või takistab majanduslike, sotsiaalsete või kultuuriliste õiguste kasutamist isiku teatava rassi, värvi, kodakondsuse või rahvuse tõttu.

Kaebuse käsitlemine

Kaebuse saab esitada ACMile või otse CICDRile kas kirja, faksi, e-posti või telefoni teel. CICDRi veebisaidil on olemas ka elektrooniline kaebuse vorm.

Kõrge volinik saadab kaebuse pädeva ministeeriumi peainspeksioonile, kes peab selgitama välja, kas väidetavad faktid vastavad tõele, ning esitama seejärel aruande. Aruanne esitatakse rassilise diskrimineerimise vastase võitluse ja võrdõiguslikkuse komisjoni alalisele komiteele, kes avaldab nõuandva arvamuse. Kõrge rändevolinik teeb selle põhjal otsuse. Otsusega võidakse määrata trahv, füüsiliste isikute puhul kuni viie miinimumpalga ulatuses ning avaliku sektori üksuste / ettevõtete puhul kuni kümne miinimumpalga ulatuses.

Komisjon peab diskrimineerivate toimeviiside ja vastavate määratud trahvide registrit. Ta teeb seadusrikkumised avalikuks, eesmärgiga heidutada selliseid tegusid toime panemast ning suurendada üldsuse teadlikkust võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise küsimustes.

- **Andmekaitseasutus**

Riiklik andmekaitsekomisjon (*Comissão Nacional de Proteção de Dados – CNPD*)

CNPD on sõltumatu haldusasutus, mis allub rahvusassambleele. Tema roll on valvata selle järele ja kontrollida, et isikuandmeid töödeldakse täielikus vastavuses inimõiguste ning põhiseaduses ja muudes seadustes sätestatud vabaduste ja tagatistega. Komisjon on riiklik isikuandmete töötlemise järelevalveasutus. Välismaal elavate inimeste õiguste kaitsmiseks ja alalhoidmiseks teeb CNPD koostööd muude riikide andmekaitse järelevalveasutustega.

Kaebuse käsitlemine

Isikuandmete töötlemisel toime pandud rikkumisi käsitlevad eraisikute kaebused ja taotlused tuleks esitada kirjalikult CNPD-le. Samuti saab kaebusi esitada elektrooniliselt, CNPD veebisaidil oleva vormi kaudu. Ära näidata tuleb kaebuse esitaja nimi, aadress ja allkiri.

Kui kaebus on registreeritud, uuritakse seda ning esitatakse CNPD liikmele esialgseks hindamiseks. Kui tõstatatud küsimus ei kuulu CNPD pädevusse või kui tal ei ole eraisiku avalduse iseloomu tõttu võimalik otsust teha, võib liige, kellele küsimus määrati, seda hinnata või selle nõuetekohaselt edasi suunata.

CNPD otsused võetakse vastu häälteenamusega, need on siduvad ja nende kohta saab esitada kaebuse ja edasikaebuse.

- **Muud spetsialiseeritud asutused**

Riiklik rehabiliteerimisinstituut (*Instituto Nacional para a Reabilitação, IP – INR, I.P.*)

Riiklik rehabiliteerimisinstituut, I.P., on integreeritud avaliku sektori asutus, mis praegu töötab töö-, solidaarsus- ja sotsiaalkindlustusministeeriumi all; asutus on halduslikult iseseisev ja sel on oma varad. Instituudi töö eesmärk on tagada võrdsed võimalused, võidelda diskrimineerimisega ning võimestada puuetega inimesi, edendades nende põhiõigusi.

INR, I.P.-le saab puude alusel diskrimineerimist puudutavaid kaebusi esitada diskrimineerimist käsitlevas seaduses sätestatud alustel. Diskrimineerimisena käsitatakse mis tahes tegu, millega rikutakse isiku põhiõigust või piiratakse õiguse kasutamist seoses isiku puudega.

Kaebuse käsitlemine

Kaebuse menetlemise alustamiseks tuleks instituudile saata diskrimineerivaks peetava olukorra täielik kirjeldus. Veebisaidil on olemas [kaebuse vorm](#) ja selle saab saata e-postiga.

Kaebusel tuleb osutada kaebuse esitaja isik (täielik nimi, isikukood või elamisloa number, maksukohustuslase number, täielik aadress, telefon või muud kontaktandmed) ja anda selge ülevaade kõigist asjaoludest. Kaebuse esitaja peab täpsustama, kes on tunnistajad, andma nende nimed, aadressid ja kontaktandmed, ning kaebust tuleks võimaluse korral toetada esemete, tõendite või dokumentidega, mis kinnitavad diskrimineeriva teo toimumist.

Pärast kaebuse esitamist saadetakse kaebus pädevale asutusele (peainspeksioonid, reguleerivad asutused või muud pädevad asutused), kellel on kontrolli- ja/või karistusõigus kohtueelses etapis, mil kogutakse tõendeid ja pärast mida juhtum kas lõpetatakse või määratakse trahv (koos mis tahes lisakaristusega). Otsuse koopia saadetakse riiklikule rehabilitatsiooniuustuudile, I.P.-le.

Diskrimineeriva teo toimepanemise puhul tuleb maksta trahvi, mis võib ulatuda 5–30 minimaalse tagatud kuupalga suuruseni, olenevalt sellest, kas rikkumise pani toime füüsiline või juriidiline isik.

Süüteo tõsidusest ja toimepanija süüisusest olenevalt võidakse määrata lisakaristusi, näiteks vara arestimine, kutse- või tegevusalaga tegelemise keelamine, avaliku sektori asutuste antavate subsiidiumide või toetuste saamise õiguse keelamine, asutuste sulgemine ja süüdimõistvate otsuste avaldamine.

Töölase ja tööhõivealase võrdõiguslikkuse komisjon (*Comissão para a Igualdade no Trabalho e no Emprego – CITE*)

CITE on kolmepoolne kollegiaalne organ, mille kõik pooled on võrdselt kaalukad ja millel on halduslik iseseisvus. See edendab meeste ja naiste võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist tööl, tööhõives ja kutsehariduses ning teeb koostööd selles valdkonnas sõlmitud lepingute kohaste õigusaktide ja kohustuste täitmisel, samuti vanemaks olemisega seotud kohustuste täitmisel ning töö-, pere- ja eraelu ühitamisel era-, avalikus ja ühistusektoris.

CITE üks põhiülesandeid on hinnata talle esitatud kaebusi või talle teadaolevaid olukordi, mis osutavad meeste ja naiste võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist käsitlevate sätete rikkumisele tööl, tööhõives ja kutsehariduses. Samuti töötab see vanemaks olemise kaitsmise tagamise ning tööelu pere- ja eraeluga ühitamise nimel ning annab sellega seoses teavet ja õigusabi.

Kaebuse käsitlemine

Igaüks saab esitada kaebuse töökuulutuste ja muude värbamise meetodite kohta, mille puhul ei ole tagatud meeste ja naiste õigus võrdsele juurdepääsule tööhõivele.

Iga töötaja saab esitada kaebuse, kui esineb meeste- ja naistevahelist diskrimineerimist juurdepääsul tööhõivele, tööl ja kutsehariduses.

Kaebuse saab esitada kirja, faksi või e-posti teel. Samuti saab selle esitada telefonitsi tasuta numbril 800 204 684 või CITE ruumides, leppides selles eelnevalt kokku – tel 21 780 37 09.

CITE peab vastavalt nõuetele avaldama tööinspektsiooni eest vastutavale talitusele (töötingimuste amet) arvamusi, milles kinnitatakse soo põhjal diskrimineerivate töötavate olemasolu või osutatakse neile, ning see talitus võib algatada väärteomenetluse, nagu allpool kirjeldatud.

Töötingimuste amet (*Autoridade para as Condições do Trabalho – ACT*)

Töötingimuste amet on riigi talitus, mille eesmärk on edendada töötingimuste parandamist kogu Portugali maismaaosas, jälgides vastavust töölastele õigusaktidele erasektori töösuhete puhul ning edendades tööohutust ja tervishoidu kogu erasektoris.

Samuti jälgib amet vastavust tööohutust ja tervishoidu käsitlevatele õigusaktidele kõigis sektorites ja avaliku halduse keskasutuste osakondades ja organites (otsestes, kaudsetes ja kohalikes), ka avalik-õiguslikes institutsioonides ja menetluste puhul, millega osutatakse isikustatud teenuseid või antakse riiklikke vahendeid.

Kaebusi saab esitada ruumide puuduste kohta või mittevastavuse kohta nõuetele, mis kuuluvad ACT pädevusse, sealhulgas ohutus ja tervishoiutingimused tööl; tähtajalised töölepingud; ebavõrdsus ja diskrimineerimine tööl; töötajate lähetamine; töötaja kestus ja korraldus; töötajate kollektiivne esindamine; deklareerimata või ebaseaduslik töö; ajutine töö; sisserändajate tehtav töö.

Kaebuse käsitlemine

Kaebuse saab esitada iga töötaja, töötaja esindaja või muu huvitatud isik; selleks tuleb tal täita ACT veebisaidil olev [elektroniline vorm](#).

Kui tööinspektor teeb oma tööülesannete täitmisel isiklikult ja otseselt (ka pärast sündmuse toimumist) kindlaks, et toimus eeskirjade rikkumine, mille eest on ette nähtud trahv, või tõendab selle toimumist, koostatakse ametlik aruanne. Selliste rikkumiste puhul, mille toimumist ei ole isiklikult kindlaks tehtud, koostab tööinspektor tõendite tugineva juhtumiaruande, millel on vähemalt kahe tunnistaja nimed.

Pärast aruande koostamist teavitatakse õigusrikkujat ja antakse talle 15 päeva aega kas trahv vabatahtlikult ära maksta, esitada kirjalik vastus koos mis tahes tõendavate dokumentidega ja tunnistajate nimekirjaga või tulla ärakuulamiseks isiklikult kohale.

Uurimise lõpuleviimise tähtaeg on 60 päeva, mida võidakse nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel pikendada sama pikkade ajavahemike võrra.

Väga tõsised haldusrikkumised või korduvad tõsised haldusrikkumised, mis on toime pandud tahtlikult või raske hooletuse tagajärjel, võidakse lisakaristusena avalikustada. Eespool nimetatud haldusrikkumiste kordumise korral võidakse kehtestada lisakaristus, nt teatava tegevuse ajutine keeld, enampakkumistel või avalikel hangetel osalemise õiguse äravõtmine või karistuse avalikustamine, võttes arvesse töövõtjale avaldunud kahjulikku mõju või tööandja tõttu kaotatud majanduslikku kasu.

Kui süütegu seisneb kohustuse täitmatajätmises, ei vabasta trahvi maksmine õigusrikkujat kohustuse täitmisest, kui seda on veel võimalik täita. Kui süütegu on seotud rahasummade maksmata jätmisega, võib ACT lisaks trahvi määramisele otsustada, et töötajatele võlgnetavad summad tuleb tasuda samaks tähtajaks kui trahv.

Portugali keskkonnaamet (*Agência Portuguesa do Ambiente – APA*)

Portugali keskkonnaameti ülesanne on teha ettepanekuid keskkonna- ja säästva arengu poliitika lõimitud ja kaasava haldamise kohta ning seda välja töötada ja jälgida, kooskõlas muu valdkondliku poliitikaga ja koostöös avalik-õiguslike ja eraõiguslike üksustega, kes töötavad sama eesmärgi nimel. Ameti töö on suunatud keskkonna kõrgetasemelisele kaitsmisele ja parandamisele ning kodanikele kvaliteetsete teenuste osutamisele. Samuti on tegemist riigiasutusega, kes vastutab keskkonnavastutuse süsteemi rakendamise eest.

Keskkonnakahjud hõlmavad järgmist: i) kaitsealustele liikidele ja looduslikele elupaikadele tekitatud kahju; ii) veele tekitatud kahju; iii) pinnasele tekitatud kahju.

Ametile saab esitada tähelepanekuid keskkonnakahju kohta või sellise kahju otsese ohu kohta ning ametilt on võimalik nõuda meetmete võtmist. Tähelepaneku esitanud isik peaks esitama ka tema käsutuses oleva mis tahes asjakohase teabe või andmed sekkumise kohta.

Kaebuse käsitlemine

Iga eraisik / huvitatud isik saab nõude saata posti või e-posti teel. Ameti veebisaidil on olemas ka [☞ elektrooniline kontaktivorm](#).

Pädev asutus vaatab meetmete võtmise nõude läbi ja teavitab huvitatud isikuid, kas see võeti vastu või lükati tagasi. Kui pädev asutus kinnitab keskkonnakahju olemasolu ning toetab nõude esitaja nõuet, teavitatakse ettevõtjat meetmete võtmise nõudest, eesmärgiga teha otsus võetavate meetmete kohta.

Põllumajanduse, mere-, keskkonna- ja ruumilise planeerimise peadirektoraat (*Inspeção-Geral da Agricultura, do Mar, do Ambiente e do Ordenamento do Território – IGAMAOT*)

IGAMAOT on otsese riikliku haldamise all olev keskne talitus, mis vastutab oma tegevusvaldkonda kuuluvate osakondade ja organite kontrollimise, auditeerimise ja järelevalve eest seoses nende juhtimise, haldamise ja põhiülesannetega. Toidualaste õigusaktide ja toiduga kindlustatuse valdkonnas teostab ta järelevalvet riiklikest ja ELi vahenditest saadud toetuste üle. Keskkonna, ruumilise planeerimise ja looduskaitse valdkonnas tagab ta seaduslikkuse pideva järelevalve ja hindamise.

Keskkonnavalvete õigusaktidega, ruumilise planeerimise või looduskaitsega seotud küsimustes hõlmab tema töö nii avalikku sektorit, eraettevõtjaid kui ka eraisikuid, põllumajanduse ning kalanduse puhul aga riiklike või Euroopa toetuste saajaid.

IGAMAOTile saab esitada kaebusi tema pädevusse kuuluvate juhtumite kohta. Olenevalt teavitatud olukorrast sekkub ta koos muude pädevate asutustega suurima võimaliku riskiga küsimustesse.

Kaebuse käsitlemine

IGAMAOTi veebisaidil on e-töölaud, mille kaudu saab kaebusi esitada; selleks on vaja täita [☞ elektrooniline vorm](#), kus tuleb täpselt kirjeldada üksikasjalikult kirjeldada ning ära näidata kaebuse esitaja nimi ja kontaktandmed. Kaebuse esitaja võib nõuda, et need andmed jääksid konfidentsiaalseks, märgistades vormil vastava ruudu.

Kaebuste, avalduste, juhtumiaruannete ja muude IGAMAOTile esitatud taotluste ning neis sisalduva materjali alusel, mida võidakse inspekteerimise käigus kontrollida, algatatakse spetsiaalne haldusmenetlus, mis toimub vastavalt haldusmenetluse seadustikule.

Anonüümseid taotlusi läbi ei vaadata, välja arvatud juhul, kui need on piisavalt põhjendatud või dokumenteeritud.

Haldusmenetluse käigus määrab IGAMAOT asjaomastele organitele tähtaja teabenõuetele vastamiseks või teabe saatmiseks.

Uurimise ulatuse piires võidakse siiski pöörduda ka asjaomaste üksuste poole, et koguda teavet ja tõendeid, mille põhjal oleks võimalik teha otsus inspekteerimise alustamise kohta.

Kui juhtumit on uuritud ja ilma et see mõjutaks kriminaalasjas kohustusliku aruande esitamist, koostatakse põhjendatud ettepanek esitamiseks peainspektorile, kes võib otsustada, kas juhtum lõpetada, seda jälgida, võtta erakorralisi meetmeid või suunata asi edasi IGAMAOTi eest vastutavale valitsuse liikmele, kes otsustab, kuidas seda edasi käsitleda.

Kohtute talituste peainspeksioon (*Inspeção-Geral dos Serviços de Justiça – IGSJ*)

IGSJ on riigi otsese haldamise all olev keskne talitus, mis on halduslikult iseseisev ja mille ülesanne on auditeerida, inspekteerida ja juhendada kõiki justiitsministeeriumi alluvusse või ministeeriumi järelevalve või reguleerimise alla kuuluvaid üksusi, osakondi ja organeid, ka vanglateenistusi, eesmärgiga korrigeerida ebaseaduslikku tegevust või õigusnormide rikkumisi ning optimeerida talituste toimimist.

Kaebusi saab esitada ebaseaduslikuks peetavate tegude ja tegematajätmistele kohta, eelkõige viivituste kohta avaliku teenuse osutamisel; halva teenuse, töötajate või esindajate sobimatu käitumise; ruumide halbade tingimuste kohta; ja üldiselt mis tahes õigusnormide rikkumise või teenuste puuduliku toimimise kohta.

Kaebuse käsitlemine

Kaebuse saab eriliste formaalsusteta esitada kas isiklikult või tavaposti, telefoni, faksi või e-posti teel. IGSJ veebisaidil on selleks olemas [☞ elektrooniline vorm](#).

IGSJ-le isiklikult esitatud kaebused, juhtumiaruanded ja avaldused võtab vastu selle ülesande täitmiseks määratud inspektor.

Esitatud kaebustele antakse alati juhtuminumbrer. Juhtuminumbrer tehakse kaebuse esitajale teatavaks ning ta peab IGSJ-ga suhtlemisel iga kord sellele osutama. Asjakohasel juhul saab kaebuse ühendada käimas- või poolelioleva inspekterimis- või auditeerimisprotsessiga.

Kaebuse esitajad saavad juhtuminumbrerile osutades küsida IGSJ-lt oma juhtumi staatuse kohta mis tahes kanali kaudu teavet. Kui kaebus esitati IGSJ veebisaidi kaudu, saab selle edenemist jälgida elektroonilisel esitamisel loodud juurdepääsu salasõna abil.

Anonüümseid kaebusi analüüsitakse üksnes juhul, kui tehtud avaldusi peetakse asjakohasteks ja üksikasjalikeks. Kaebuse esitajale ei anta teavet tehtud uurimise tulemuste kohta ning samuti ei ole tal võimalik pääseda IGSJ veebisaidi kaudu juurde teabele selle juhtumi staatuse kohta, kuna teabele pääseb juurde kasutaja registreeringu alusel.

Siseasjade peainspeksioon (*Inspeção-Geral da Administração Interna – IGAI*)

IGAI on sõltumatu talitus politseitegevuse üle väliskontrolli teostamiseks, mis töötab siseministeeriumi (*Ministério da Administração Interna – MAI*) alluvuses ning tema pädevusse kuuluvad kõik sellest ministeeriumist sõltuvad julgeolekuteenistused ja -jõud (GNR (*Guarda Nacional Republicana – vabariiklik rahvuskarta*), PSP (*Polícia de Segurança Pública – avaliku julgeoleku politsei*) ja SEF (*Serviço de Estrangeiros e Fronteiras – välismaalaste ja piirivalveteenistus*)). Ta teostab nende organite kõrgetasemelisi auditeid, inspekterimisi ja järelevalvet ning kaitseb kodanike õigusi, erilise rõhuga inimõiguste kaitsmisel ja avaliku korra säilitamisel.

Kaebusi ebaseaduslikuks peetavate tegude või tegematajätmistele kohta saavad esitada kõik isikud (portugallased või välismaalased), inimeste rühmad, ühendused, äriühingud või muud ettevõtted, eelkõige puudub see kaebusi kodanike põhiõiguste rikkumise kohta, millega on seotud MAI alluvusse kuuluvate organite töötajad. Sellised rikkumised on näiteks avaliku teenuse osutamisega viivitamine, halb teenus, avaliku teenistuse töötajate või teiste MAI pädevusse kuuluvate töötajate sobimatu käitumine, ruumide halvad tingimused ja üldiselt mis tahes ebaseaduslik tegevus või teenuste puudulik toimimine.

Kaebuse käsitlemine

Kaebuse saab eriliste formaalsusteta esitada kas tavaposti kaudu, isiklikult või e-posti teel.

Kaebuses tuleks esitada täheldatud olukorra üksikasjalik kirjeldus, osutada vastutavale isikule, näidata ära täpne kuupäev ja koht (tänav ja majanumber, linn, vald ja omavalitsus) ja võimaluse korral lisada sellele teavitatud olukorra asukohakaart.

Kui juhtumist teatamise ajal ei ole võimalik tõendeid esitada, tuleb seda teha hiljem võimalikult kiiresti.

IGAI tagab, et kõiki tema pädevusse kuuluvaid kaebusi kontrollitakse nõuetekohaselt ning kõik end registreerinud kaebuse esitajad saavad oma avaldustele vastuse. IGAI-lt saab juhtuminumbrerile osutades küsida teavet juhtumite staatuse kohta.

Anonüümseid kaebusi analüüsitakse üksnes juhul, kui tehtud avaldusi peetakse asjakohasteks ja üksikasjalikeks.

Hariduse ja teaduse peainspeksioon (*Inspeção-Geral da Educação e Ciência – IGEC*)

IGEC jälgib haridusministeeriumi või valitsuse vastava liikme alluvusse kuuluvate organite, osakondade ja ametite tegude seaduslikkust ja korrektsust. Inspeksioon jälgib ja auditeerib samuti koolieelse hariduse ja koolihariduse (alg-, põhi- ja keskharidus) süsteemi toimimist ning valvab selle järele. Selle pädevusse kuuluvad hariduse erivormid, kooliväliline haridus, teadus ja tehnoloogia ning ministeeriumi organid, osakonnad ja ametid.

IGECi ombudsman tagab, kaitseb ja edendab kodanike seaduslike õigusi ja huve ning õiglust ja õigust haridussüsteemis. Tema töö seisneb haridussüsteemi kasutajatelt ja esindajatelt saadud kaebuste analüüsimises ja käsitlemises ning see võib hõlmata uurimist või distsiplinaarmenetlust.

Kaebuse käsitlemine

Kaebuse saab esitada kirja, faksi või e-posti teel. Enne IGEC-le kaebuse esitamist peaksid haridussüsteemi kasutajad ja esindaja võimaluse korral selgitama olukorda kooliklastri / klastrivälise kooli, kõrgkooli või kõrgharidusasutuse/-talituse pädevatele organitele.

Ombudsmani tööd teevad IGECi piirkondlikud inspeksioonid, mis vastutavad haridussüsteemi kasutajate ja esindajate esitatud kaebuste hindamise eest ning nende käsitlemiseks kõige asjakohasema menetluse kindlaksmääramise eest. Samuti võivad nad teha esialgseid uurimisi, milles peamiselt püütakse kindlaks määrata kaebuse teema ning selgitada kiirelt ja tulemuslikult välja, kas kaebus on põhjendatud. Kui sellised kaebused on seotud kooliklastri / klastrivälise kooli juhi, kõrgkooli / kõrgema haridusasutuse rektori/juhataja/direktori või koolide peadirektorite pädevusse kuuluvate küsimustega (piirkondlike haridusesindajate kaudu), suunatakse kaebused otse neile. Haridus-/teadusasutusi/-talituse puudutavaid kaebusi analüüsib pärast asjaomaste poolte ärakuulamist IGEC ise.

IGECi peakorterile laekunud kaebused saadetakse piirkondlikele inspeksioonidele, et selgitada välja asjakohasem menetlus.

Kooliklastrite / klastrivälise koolide direktoritel ning kõrgkoolide / kõrgemate haridusasutuste rektoritel/juhatajatel/direktoritel on õpetajate/õppejõudude, mitteõpetavate töötajate ja (üli)õpilaste üle distsiplinaarvõim. Koolide peadirektoril omakorda on piirkondlike haridusesindajate kaudu distsiplinaarvõim kooliklastrite / klastrivälise koolide haldus- ja juhtimisorganite üle.

Kui aga inspeksiooni kaudu selgitatakse välja, et toimunud on distsiplinaarsüüteod, on peainspektoril õigus algatada vastav distsiplinaarmenetlus.

Peakontorile või piirkondlikule inspeksioonile laekunud kaebused muude haldussektorite toimimise ja/või eraõiguslike üksuste tegude kohta, mis ei kuulu haridus- ja teadusministeeriumi pädevusse, suunatakse edasi pädevatele keskvalitsuse, piirkondliku või kohaliku omavalitsuse talitustele ja huvitatud isikut teavitatakse sellest.

Tervishoiu peainspeksioon (*Inspecção-Geral das Atividades em Saúde – IGAS*)

Tervishoiu peainspeksioon on otsese riikliku haldamise all olev keskne talitus, mille ülesanne on tagada, et nii tervishoiuministeeriumi organid ja sellele alluvad organid kui ka avaliku, era- ja sotsiaalsektori organid täidaksid kõigis tervishoiuteenuste osutamise valdkondades seadusi; samuti peab inspeksioon tagama nende kõrge tehnilise taseme.

IGASile võib teatada mis tahes õigusrikkumistest või puudujääkidest teenuste toimimisel, näiteks ebaseaduslikuks peetavate tegude või tegematajätmistega, raha või riiklike vahendite väärkasutamise kohta, pettuse või korruptsiooni kohta, takistuste või ebavõrdsuse kohta juurdepääsul tervishoiuteenustele teatava teenuseosutaja juures või teatavas asutuses, tervishoiutöötajate või -spetsialistide väärkäitumise kohta jne.

Kui teatatud asjaolu ei kuulu IGASi pädevusse, edastatakse end nõuetekohaselt registreerinud organite avaldused või kaebused pädevale organile.

Kaebuse käsitlemine

Kaebuse saavad posti või e-posti teel esitada kõik inimesed (portugallased või välismaalased), inimeste rühmad, ühendused ja äriühingud või muud juriidilised isikud.

Kaebusi/avaldusi saab esitada igal ajal ning need peavad olema täielikud ja põhjendatud, sisaldama võimaluse korral üksikasjalikku teavet asjaomase isiku või organisatsiooni kohta ning juhtumite asjaolusid, kuupäevi ja kohti, isikuandmeid (nimi ja kontaktteave) ning teavet selle kohta, kas kaebus/avaldus on esitatud ka muule organile.

IGAS analüüsib kaebusi/avaldusi, milles asjaolude või tegude aeg, viis ja koht, nende toimepanijad ja võimalik vastutus on tema arvates sidusalt ja üksikasjalikult esitatud.

Kaebuste/avalduste põhjal võidakse vastavalt IGASi inspekteerimismäärusele alustada inspekteerimist või selgitamist. Inspekteerimismenetluste korral järgitakse alati võistleva menetluse põhimõtet. See võimaldab asjaomastel isikutel olla ära kuulatud, välja arvatud seaduses ettenähtud juhtudel, st juhtudel, kui see võib kriminaalmenetluse puhul objektiivselt takistada uurimist ja tõendite kogumist.

End nõuetekohaselt registreerinud pooli teavitatakse IGASi sekkumise tulemustest.

Tervishoidu reguleeriv asutus (*Entidade Reguladora da Saúde – ERS*)

Tervishoidu reguleeriv asutus on sõltumatu asutus, mille ülesanne on reguleerida tervishoiuasutuste, st kõigi Portugali maismaaosas üldsust teenivate avaliku, era- ja sotsiaalsektori tervishoiuasutuste, välja arvatud jaemügiapteekide tegevust.

Teenuseosutajate tegevuse reguleerimis- ja järelevalveülesanne hõlmab muu hulgas kasutajatelt, teenuseosutajatelt ja asutustelt laekunud kaebuste käsitlemist; tervishoiuteenuse osutajate ruumide ja sisseseade inspekteerimist ja auditeerimist; selliste olukordade uurimist, mis võivad kahjustada kasutajate õigusi; väärteomenetluste teostamist ja karistuste määramist; juhiste, soovitude ja arvamuste avaldamist; uuringute tegemist tervishoiusüsteemi korralduse kohta.

ERSi pädevusse kuuluvad järgmiseid teemasid puudutavad kaebused:

- juurdepääs tervishoiule
- diskrimineerimine
- tervishoiuabi kvaliteet
- haldusabi kvaliteet
- kasutajate õigused
- ooteajad vastuvõtule pääsemiseks
- ooteajad vastuvõtutaja saamiseks
- finantsküsimused
- õigusküsimused
- tervishoiuehitiste kvaliteet

Kaebuse käsitlemine

Tervishoiuteenuste kasutajad saavad esitada kaebuse kaebusteraamatu kaudu, mis peab avaliku teenuse osutamise asutustes olema saadaval, või pärast juhtumi toimumist otse ettevõttele või teenuseosutajale/tarnijale.

Samuti on võimalik teha avaldusi otse ERSile kas posti või telefoni teel või isiklikult või ERSi veebisaidil <https://www.ers.pt/pages/50> oleva elektroonilise kaebusteraamatu kaudu. ERS käsitleb elektroonilise kaebusteraamatu kaudu esitatud kaebusi täpselt samal viisil kui tervishoiuteenuse osutajate ruumides saadaolevate tavapäraste kaebusteraamatute kaudu esitatud kaebusi.

Kui kaebuse esitaja on kirjutanud oma avalduse teenuseosutaja ruumides olevasse kaebusteraamatusse, saab ta saata ERSile avalduse koopia, mis tuleks talle kaebuse esitamise ajal anda (sinine leht). Teenuseosutajal on 10 tööpäeva aega saata kaebus ERSile.

Kui kasutaja saadab oma avalduse otse teenuseosutajale, kas ametliku kirjaga (posti teel), faksiga või e-posti teel, võib ta saata algse dokumendi koopia ERSile.

Kaebuse kättesaamisel palub ERS esitada kaebuse esitajal mis tahes seisukohad, mida too peab asjakohaseks. Esitatud kaebuse ja avalduste sisust olenevalt võtab ERS meetmeid, mida ta peab talle seadusega antud volitustele vastavalt asjakohaseks. Kui kaebus ei ole nõuetekohaselt püstitatud või ei ole piisavalt seostatud, siis see suletakse. Kui kaebus ei kuulu ERSi pädevusse, annab ta kaebuse esitajale teada, kes on selle käsitlemise eest vastutav organ, ja edastab kaebuse sellele organile.

Töö-, solidaarsus- ja sotsiaalkindlustusministeeriumi peainspeksioon (*Inspecção-Geral do Ministério do Trabalho, Solidariedade e Segurança Social – IGMTSSS*)

IGMTSSS on otsese riikliku haldamise alla kuuluv talitus, mis on töö-, solidaarsus- ja sotsiaalkindlustusministeeriumi (*Ministério do Trabalho, Solidariedade e Segurança Social – MTSSS*) osa. Ta valvab MTSSSi või vastava ministri alluvusse kuuluvate talituste ja organite järele.

IGMTSSS hindab ministeeriumi või vastava ministri alluvusse kuuluvate osakondade ja organite tegevuse õiguslikku ja regulatiivset vastavust, inspekteerimiste ja auditite kaudu ka nende tulemuslikkust ja juhtimist. Ta hindab kodanikele osutatud teenuste kvaliteeti ning soovib tuvastatud puudujääkide ja õigusnormide rikkumiste parandamiseks muudatusi ja meetmeid.

Inspeksioonile saab saata kaebused või teatada ministeeriumi, sealhulgas ka *Santa Casa da Misericórdia* (Halastuse Püha Maja) alluvusse kuuluvate organite ning eraõiguslike sotsiaalse solidaarsuse asutuste toimepandud rikkumiste kohta.

Kaebuse käsitlemine

Kaebusi saab esitada posti teel, e-posti teel või veebisaidil oleva [elektroonilise vormi](#) kaudu. Lisaks kaebuse teema ja asjaolude kuupäeva äramärkimisele peaks kaebus sisaldama selleni viinud sündmuste lühikest ja selget kirjeldust.

Toiduohutuse ja majandusliku julgeoleku amet (*Autoridade de Segurança Alimentar e Económica – ASAE*)

ASAE on riiklik haldusasutus, mis on spetsialiseerunud toiduohutusele ja majanduse seirele. Ta vastutab riskide hindamise eest toiduahelas ning nendest teavitamise ja majandustegevuse reguleerimise eest toidusektoris ja toiduga mitteseotud sektorites, kontrollides vastavust asjaomastele reguleerivatele õigusaktidele.

Kõigil kaubatarnijatel või teenuseosutajatel, kes teostavad oma tegevust kindlas alalises füüsilises asukohas ja kellel on üldsusega otsene kokkupuude ning kes pakuvad tooteid või osutavad teenuseid Portugalis, peab olemas olema kaebusteraamat.

Kaebuse käsitlemine

Kui klient ei ole teenuse osutamisel või kauba ostmisel täiesti rahul, võib ta nõuda kaebusteraamatut ja kasutada seda oma rahulolematuse põhjuste selgitamiseks. Teenuseosutajad peavad kaebusevormi originaali saatma 10 päeva jooksul ASAEle.

Seadusvastastest tegudest saab teatada ka ASAE veebisaidil oleva [☞ elektroonilise vormi](#) kaudu ning need võivad seonduda selle ameti pädevusse kuuluvate haldusrikkumiste või kriminaal-asjadega.

Kui teatatud seadusvastane tegu ei kuulu ASAE pädevusse, suunatakse kaebus edasi pädevale asutusele.

Kaebus tuleb koostada täielikul ja põhjendatud viisil, andes võimaluse korral teavet asjaoludest ning organist, kelle kohta kaebus esitatakse, asjaolude esinemise kohast (aadress ja/või muud viited), kaebuse põhjustest ning muudest asjakohastest küsimustest. Anonüümse teatamise korral ei ole hiljem võimalik esitada täiendavat teavet.

Kui kaebuse asjaolud osutavad kohaldatavas konkreetses eeskirjas viidatud väärteole, algatab ASAE kaebuse ja mis tahes vastavate avalduste kättesaamisel asjakohase menetluse. Muul juhul teavitab ASAE kaubatarnijat või teenuseosutajat, et nad saaksid 10 tööpäeva jooksul esitada seisukohad, mida nad peavad asjakohaseks.

Kui ASAE on analüüsinud avalduste sisu ja kaebuse põhjust, võib ta saata kaebuse edasi teisele organile, kes on kaebuse küsimuses pädev, või kui meetmete võtmiseks puudub alus, teha ettepaneku kaebus sulgeda.

Kui esitatud asjaolude analüüsi tulemusel alustatakse kohtuasja ja pärast seda, kui olukorra lahendamiseks on tehtud kõik vajalikud sammud, teavitab ASAE kaebuse esitajat (kui ta on nõuetekohaselt registreeritud) kirjalikult menetlustest või meetmetest, mida kaebuse tulemusel on võetud või kavatsetakse võtta.

Muud asutused

Sotsiaalkindlustusinstituut I.P. (*Instituto da Seguranga Social I.P. – ISS*)

Sotsiaalkindlustusinstituut, I.P., on avalik-õiguslik asutus, millel on seaduse kohaselt eristaatus. See kuulub riigipoolse kaudse haldamise alla, on halduslikult ja rahaliselt sõltumatu ning sel on oma varad.

Asutus vastutab õiguskaitse kättesaadavuse tagamise eest. Õiguskaitse on selliste inimeste ja mittetulundusüksuste õigus, kes koondamise, lahutuse, väljatõstmise, konfiskeerimise jne puhul ei suuda maksta kohtumenetlusega seotud kulusid või vastastikusel kokkuleppel toimuva lahutuse korral kohtuvälise menetluse kulusid.

Õiguskaitse hõlmab järgmist:

õigusnõuanne – konsulteerimine advokaadiga selliste konkreetsete küsimuste või juhtumite korral kohaldatava õiguse tehniliseks selgitamiseks, millega rikutakse või mille puhul on oht, et rikutakse seaduslikke isiklike huve või õigusi (ei kehti mittetulundusüksuste kohta);

õigusabi – advokaadi määramine ja talle tasu maksmine või kohtu määratud nõustaja (nii nimetatakse kostja advokaate kriminaal- või haldusmenetluses) tasu maksmine, õiguskuludest vabastamine või võimalus maksta osamaksetena, täitevametniku määramine (täitevametniku ülesandeid täidab alati kohtutäitur).

Õiguskaitsele on õigus järgmistel isikutel:

- Portugali kodanikud ja Euroopa Liidu kodanikud;
- välismaalased ja kodakondsuseta isikud, kellel on kehtiv Euroopa Liidu liikmesriigi elamisluba;
- välismaalased, kellel ei ole kehtivat Euroopa Liidu liikmesriigi elamisluba, kui nende päritoluriikide seadustega antakse Portugali kodanikele sama õigus;
- isikud, kes elavad või viibivad muus Euroopa Liidu liikmesriigis kui riik, kus menetlus toimub (piiriüleised vaidlused);
- mittetulunduslikud juriidilised isikud – neil on õigus saada õigusabi üksnes vabastusena õigusabikuludest ja muudest menetluskuludest, advokaadi määramisena ja tema tasu maksmisena, kohtu määratud nõustaja tasu maksmisena ja täitevametniku määramisena.

Kõik eespool loetletud isikud peavad tõendama, et nad ei suuda kanda kohtuasjaga seotud kulusid, palgata advokaati jne.

Portugali õiguse kohaselt käsitatakse inimesi, kes sissetuleku, varade ja oma leibkonna jooksvate kulude tõttu ei suuda objektiivselt kanda menetluskulusid, rahalistes raskustes olevate inimestena.

Õigusabi saamise taotlusi saab tasuta igast sotsiaalkindlustustalituse klienditeenindusbüroost või sotsiaalkindlustuse veebisaidilt [elektroonilises vormingus](#).

Taotluse saab kohale toimetada isiklikult või saata postiga mis tahes sotsiaalkindlustustalituse klienditeenindusbüroosse (palun lisage kõik vajalikud dokumendid).

Seda, kas inimesel on õigus saada õigusabi, saab kontrollida õiguskaitsesimulaatori abil, mis on veebilehe parempoolses veerus: <http://www.seg-social.pt/calculo-do-valor-de-rendimento-para-efeitos-de-protecao-juridica>

Lisateavet saate vaadata lehelt [Kohtuasja algatamine – Õigusabi](#).

Kuriteoohvrite kaitse komisjon (*Comissão para a Proteção das Vítimas de Crimes*)

Kuriteoohvrite kaitse komisjon on justiitsministeeriumi organ, mis vastutab selliste riigile suunatud hüvitisnõuete vastuvõtmise, analüüsimise ja nende kohta otsuse tegemise eest, mille on esitanud vägivalgakuritegude ja koduvägivalla ohvrid.

Hüvitise maksmise kohustus on isikul, kes kuriteo toime pani, aga mõnel juhul, kui kuriteo toimepanija ei suuda maksta või kui hüvitist ei ole võimalik mõistliku aja jooksul saada ning kui ohvri elatustase ja elukvaliteet on talle põhjustatud kahju tõttu märkimisväärselt häiritud, saab riik hüvitise ette maksta.

Hüvitisnõude saab esitada ühe aasta jooksul alates kuriteo toimepanemise kuupäevast või kriminaalmenetluse puhul ühe aasta jooksul pärast menetluses lõpliku otsuse tegemist. Ohvrid, kes olid kuriteo toimumise ajal alaealised, saavad esitada nõude ühe aasta jooksul pärast täisealiseks või teovõimeliseks saamist.

Nõue tuleb esitada asjakohasel vormil, mis on saadaval komisjoni ruumides või APAVi ohvriabi büroodes. Komisjoni veebisaidil on olemas ka [elektrooniline vorm](#).

Ohver ei pea nõude puhul tasuma mingeid kulusid ning ka nõude puhul vajalikud dokumendid ja tunnistused saab hankida tasuta.

Kui kuritegu pandi toime Euroopa Liidu teise liikmesriigi territooriumil, saab juhul, kui nõude esitaja elab alaliselt Portugalis, kuriteoohvrite kaitse komisjonile esitada nõude, et hüvitise maksaks kõnealune riik.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 15/05/2018

Põhiõigused - Rumeenia

[Siseriiklikud kohtud](#)

[Ombudsman](#)

[Spetsiaalsed inimõiguste küsimustega tegelevad asutused](#)

[Muud spetsiaalsed asutused](#)

Siseriiklikud kohtud

Olenevalt sellest, milline õigusharu hõlmab üldiselt akti või tegu, mille tulemusel on isiku õigusi rikutud (s.t tsiviilõigus, kriminaalõigus, halduskohtumenetlus jne), võib mõjutatud isik anda asja kas otse kohtusse, esitades selleks tavaliselt tsiviilhagi, või edastada selle muudele avalik-õiguslikele institutsioonidele vastavalt seaduses sätestatud korrale.

Kriminaalõiguse valdkonnas võib isik, kelle õigusi on rikutud karistusseadustikuga hõlmatud teoga, edastada asja kas politseile või prokuratuurile ning kriminaalkohtumenetlus toimub vastatavalt kriminaalmenetluse seadustikule.

Halduskohtumenetluse puhul võib seaduse nr 554/2004 kohaselt iga isik, kes väidab, et riigiasutus on rikkunud tema õigusi või õigustatud huve haldusaktiga või sellega, et ei suutnud taotlust läbi vaadata seaduses sätestatud aja jooksul, pöörduda pädeva halduskohtu poole akti tühistamiseks, hagetud õiguse või õigustatud huvi tunnustamiseks või tekitatud kahju heastamiseks. Samuti võib halduskohtusse pöörduda isik, kes väidab, et teisele õigussubjektile suunatud individuaalset laadi haldusaktiga on rikutud tema õigust või õigustatud huvi. Üldjuhul peab asjaomane isik enne asja pädevale halduskohtule arutamiseks andmist läbima eelmenetluse (mida on üksikasjalikult kirjeldatud seaduse nr 554/2004 artiklis 7), mis hõlmab akti täieliku või osalise tühistamise taotlemist sellelt riigiasutuselt, kes õigusakti välja andis, või selliselt ametiasutuselt, kelle alluvusse akti koostanud ametiasutus kuulub (kui selline ametiasutus on olemas).

Kohtute ja muude eespool nimetatud institutsioonide pädevus on sätestatud kehtivate õigusaktidega (nt tsiviilkohtumenetluse seadustik, kriminaalmenetluse seadustik, seadus nr 554/2004).

Kohtumenetlused on üldjuhul tavaõiguse kohased menetlused, millel on teatavad erilised tunnused olenevalt sellest, millisesse õigusharusse asi kuulub (täiendava teabe saamiseks vt <http://portal.just.ro/SitePages/ghid.aspx> (kättesaadav ainult rumeenia keeles).

Kohtute kontaktandmed ja muu täiendav teave on kättesaadav kohtute veebiportaalis [Portalul instanțelor de judecată](#) (kättesaadav ainult rumeenia keeles).

Ombudsman

OMBUDSMAN

(AVOCATUL POPORULUI)

Peakontori aadress:

Strada Eugeniu Carada No 3
Sector 3
Bucharest

Kaart: <http://www.avp.ro/locatie.jpg>

Peakontori kontaktandmed:

infotelefon: (+40) (0)21 3127134;
kõnekeskus: (+40) (0)21 3129462
e-post: avp@avp.ro
veebisait: <http://www.avp.ro/>

Vastuvõtuajad:

nõunikest ja ekspertidest koosnev spetsiaalne meeskond võtab vastu E–N kl 9.00–16.00 ning R kl 9.00–12.00 (kodanikud võivad soovi korral tulla ka institutsiooni juhtkonna – ombudsmani ja tema asetäitjate – vastuvõtule).

Piirkondlike büroode aadressid:

[Rumeenia ombudsmani piirkondlikud bürood](#)

Institutsiooni ülevaade (õiguslik alus, tutvustus, ülesehitus, ülesanded, kaebused, menetlused)

http://www.avp.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=67&Itemid=161&lang=ro-ro

Kaebuse näidisvorm:

http://www.avp.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=166&Itemid=123&lang=ro

Peamised ombudsmani tegevust reguleerivad kehtivad eeskirjad sisaldavad järgmistes õigusnormides:

- Rumeenia põhiseaduse artiklid 58–60, artikli 65 lõige 2, artikli 146 punktid a ja d;
- seadus nr 35/1997 ombudsmani institutsiooni ülesehituse ja toimimise kohta, nagu see on uuesti avaldatud Rumeenia riigi ametlikus väljaandes (I osa, nr 844, 15. september 2004) ning nagu seda on hiljem muudetud ja täiendatud;
- ombudsmani institutsiooni ülesehitust ja toimimist käsitlev määrus, nagu see on uuesti avaldatud Rumeenia riigi ametlikus väljaandes (I osa, nr 922, 11. oktoober 2004) ning nagu seda on hiljem muudetud saadikutekojas ja senati alaliste esinduste otsusega nr 6/2007 (avaldatud Rumeenia riigi ametlikus väljaandes nr 445, 29. juuni 2007);

- seadus nr 554/2004 haldusajades esitatavate apellatsioonide kohta, nagu see on avaldatud Rumeenia riigi ametlikus väljaandes (I osa, nr 1154, 7. detsember 2004) ja nagu seda on hiljem muudetud;
- seadus nr 202/2010 juhtumite lahendamist kiirendavate teatavate meetmete kohta, nagu see on avaldatud Rumeenia riigi ametlikus väljaandes (I osa, nr 714, 26. oktoober 2010) ja nagu seda on hiljem muudetud ja täiendatud.

Ombudsmani institutsiooni loomise eesmärk ja tunnusjooned:

1. institutsiooni eesmärk on kaitsta üksikisikute õigusi ja vabadusi nende suhetes riigiasutustega;
2. ombudsman on iseseisev riigiasutus, mis on sõltumatu mis tahes muudest riigiasutustest;
3. ombudsmanil on oma eelarve, mis on riigieelarve lahutamatu osa;
4. ombudsman ei täida riigiasutuste ülesandeid nende eest;
5. ombudsmanile ei tohi anda ühtegi ranget juhendit ega esindusülesannet ning ühelgi isikul ei ole õigust sundida ombudsmani järgima tema antud juhiseid või korraldusi;
6. ombudsmani tegevus on avalik, kuid ombudsman võib kuulutada oma tegevuse konfidentsiaalseks, kui seda taotlevad isikud, kelle õigusi ja vabadusi on rikutud;
7. ombudsman täidab oma ülesandeid omal algatusel või üksikisikute, ettevõtjate, ühenduste või teiste juriidiliste isikute palvel. Kaebusi võib esitada olenemata kodakondsusest, vanusest, soost, poliitilistest vaadetest või usulistest tõekspidamistest.

Ombudsmani asetäitjad

Ombudsmani abistavad asetäitjad, kes on spetsialiseerunud järgmistele tegevusvaldkondadele:

1. inimõigused, meeste ja naiste võrdsed võimalused, usu- ja rahvusvähemused;
2. lapse, perekonna, noorte, pensionäride ja puudega inimeste õigused;
3. sõjavägi, kohtusüsteem, politsei, kinnipidamisasutused;
4. vara, töajõud, sotsiaalkaitse, maksud ja aktsiisid.

Kes võib esitada ombudsmanile kaebuse ja millistes küsimustes?

1. Aktid ja tegevus, mille peale võib esitada kaebuse

Kaebuse võib esitada riigiasutuste haldusaktide või -tegevuse peale, mille tulemusel rikutakse üksikisikute õigusi ja vabadusi.

Seaduse kohaselt käsitatakse ombudsmani pädevusse kuuluvate haldusaktidena ka iseseisvate avalik-õiguslike isikute akte.

Riigi haldusametuste tegevusetust ja dokumentide hilinemisega väljaandmist käsitletakse samuti haldustegevusena.

Ombudsmani pädevusvaldkonda ei kuulu järgmised aktid ja järgmine tegevus ning nende peale esitatud kaebused lükatakse põhjendusega tagasi:

- saadikutekoja, senati või parlamendi antud aktid;
- saadikutekoja liikmete ja senaatorite aktid ja tegevus;
- Rumeenia presidendi aktid ja tegevus;
- valitsuse aktid ja tegevus, v.a seadused ja korraldused;
- konstitutsioonikohtu aktid ja tegevus;
- seadusandliku nõukogu presidendi aktid ja tegevus;
- kohtuameti aktid ja tegevus.

2. Kes võib esitada ombudsmanile kaebuse?

Ombudsmanile võivad kaebuse esitada kõik üksikisikud olenemata nende kodakondsusest, vanusest, soost, poliitilistest vaadetest või usulistest tõekspidamistest.

3. Ombudsman täidab oma kohust kaitsta kodanike õigusi ja vabadusi nende suhetes riigiasutustega:

- kahju kannatanud isiku taotluse alusel;
- omal algatusel.

4. Kaebuse vastuvõtmise ja läbivaatamise tingimused

- Kaebus peab olema esitatud kirjalikult ning selle võib saata posti (sealhulgas e-posti) või faksi teel. Kaebuse võib esitada ka isiklikult institutsiooni peakontoris või ühes piirkondlikus büroos kas kokkulepitud kohtumise käigus või büroo kantseleis või seda võib teha ka volitatud isik (kes peab esitama oma isikuandmed).
- Kaebuse esitajal võidakse põhjendatud alustel lubada esitada oma kaebus suuliselt või infotelefoni kaudu, kui ta avaldab selleks soovi. Kaebuse paneb standardvormile kirja selleks ettenähtud töötaja.
- Kaebuse esitaja peab kaebuse allkirjastama.
- Kaebus peab sisaldama järgmist:
  - kõik andmed, mis on vajalikud selle isiku tuvastamiseks, kelle kodanikuõigusi ja -vabadusi on kahjustatud (perekonnanimi, eesnimi, elukoht);
  - põhjustatud kahju käsitlevad üksikasjad (riikutud õigused ja vabadused, võetud meetmed ja nende kirjeldus);
  - asjaomase haldusasutuse või riigiametniku andmed;
  - tõendid selle kohta, et riigi haldusasutus viivitas taotluse rahuldamisega või keeldus seda rahuldamast sätestatud tähtaja jooksul vastavalt seadusele;
  - kohustuslik märge selle kohta, kas kaebus on/oli poolelioleva kohtumenetluse ese;
  - nende riigiasutuste andmed, keda oli olukorrast varem teavitatud;
  - lisadena tuleb esitada mis tahes dokumendid, mis tõenäoliselt toetavad kaebust.
- Ombudsmanile esitatud kaebust ei maksustata tempelmaksuga.

5. Juhtumid, mille puhul kaebust ei saa läbi vaadata:

- kui kaebused ei kuulu ombudsmani pädevusvaldkonda;
- anonüümselt esitatud (registreerimata) kaebused või sellised kaebused, mis on esitatud teise isiku nimel tema nõusolekuta;
- kaebused, mis on esitatud hiljem kui aasta pärast seda kuupäeva, mil rikkumine toime pandi või mil asjaomast isikut sellest teavitati;
- kaebused, mis on ilmselgelt alusetud, võib tagasi lükata põhjendatud alustel.

6. Töömeetodid kaebuste lahendamisel

- Uurimised – ombudsmanil on õigus teostada oma uurimisi, küsida riigi haldusasutustelt uurimise jaoks mis tahes vajalikku teavet või vajalikke dokumente, küsitleda riigi haldusasutuste juhte ja mis tahes riigiteenistujaid, kellel on volitused kaebuse lahendamiseks vajaliku teabe andmiseks, ja võtta neilt ütlusi.
- Soovitused – ombudsman esitab oma ülesannete täitmise käigus soovitusi. Nende soovitude kaudu annab ombudsman riigi haldusasutustele teada haldusaktide või tegevuse ebaseaduslikust laadist.
- Eriaruanded – kui ombudsman tuvastab teostatava uurimise käigus, et õigusaktides esinevad puudujäägid või aset on leidnud tõsised korruptsioonijuhtumid või siseriiklike õigusakte ei järgita, esitab ta oma järeldusi käsitleva aruande parlamendi kahe koja presidentidele või peaministrile, kui see on asjakohane.
- Infotelefon – telefoniliin on avatud ombudsmani peakontoris ja tema 14 piirkondlikus büroos (tel: 021 312 7134, keskbüroo, <http://www.avp.ro/linkuri/birouriteritoriale.pdf>). Kodanikud võivad helistada **E–N kl 9.00–16.00 ja R kl 9.00–14.00**.
- Vastuvõtt – teil on võimalik leppida kokku kohtumine institutsiooni spetsialistidega. Samuti on kodanikel võimalik leppida kokku kohtumisi ombudsmani ja tema asetäitjatega vastavalt ombudsmani institutsiooni ülesehituse ja toimimise eeskirjadele või kohtumisi piirkondlike büroode esindajatega.

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Laste õiguste ombudsman

LASTEKAITSE JA ADOPTIIRIMISEGA TEGELEV RIIKLIK ASUTUS (AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA COPILULUI ȘI ADOPTȚIE)

Adress:

Bulevardul G-ral Gheorghe Magheru No 7

Sector 1
010322 București

Kontaktandmed:

tel: (+40) (0)21 3153633, (+40) (0)21 3153630, (+40) (0)21 3100789, (+40) (0)21 3100790
faks: (+40) (0)21 3127474
e-post: office@anpfdc.ro
veebisait: <http://www.copii.ro/>

Vastuvõtuajad:

E–N kl 8.30–16.30

R kl 8.30–14.00

Adopteerimise osakond: T ja N kl 9.00–12.00

Institutsiooni ülevaade (õiguslik alus, tutvustus, ülesehitus, ülesanded, osutatavate teenuste liigid):

<http://www.copii.ro/despre-noi/misiune/>,

<http://www.copii.ro/activitate/sistemul-de-protectie-a-copilului/prezentare-general/>.

Lastekaitse peadirektoraat on lapse õiguste kaitsega tegeleva riikliku asutuse haldusalas tegutsev spetsiaalne direktoraat.

Ülesanded:

- valmistada ette ja põhjendada programme perekonnakaitse valdkonnas ning koduvägivalla ennetamiseks ja sellega võitlemiseks ning lapse õiguste kaitseks ja edendamiseks;
- teostada järelevalvet lapse õiguste järgimise üle ning soovitada keskvalitsusasutustel või kohalikel omavalitsustel võtta vajalikke meetmeid;
- registreerida teavet lapse õiguste konventsiooniga (ratifitseeritud seadusega nr 18/1990, mis on uuesti avaldatud ja mida on hiljem muudetud) kehtestatud põhimõtete ja eeskirjade järgimise kohta ja koostada selle kohta kokkuvõtteid ning teha tööd ja võtta vajalikke meetmeid selleks, et rakendada lapse õiguste komitee soovitusi;
- koordineerida ja suunata meetodilisest vaatenurgast nende teenistuste tegevust, kelle ülesanne on ära hoida lapse lahutamine tema vanematest ja kes tegelevad laste erikaitsega, ning lastekaitsekomiteede tegevust;
- koostada sellised standardid, üksikasjalikud eeskirjad ja töökorrad seoses teenustega, mille eesmärk on ära hoida lapse lahutamine tema vanematest, tagada laste ja noorte erikaitse ning kaitsta perekonda ja koduvägivalla ohvrid, ning teenustega, mis on mõeldud koduvägivalla toimepanijate jaoks;
- töötada välja litsentsimismeetodid ja hindamiskriteeriumid seoses teenustega, mille eesmärk on ära hoida lapse lahutamine tema vanematest ning tagada laste ja noorte erikaitse ning mis on mõeldud koduvägivalla ohvrite jaoks, ning litsentsida need teenused;
- koordineerida ja suunata meetodilisest vaatenurgast tegevust, mida täidetakse selleks, et toetada perekonda ja koduvägivalla ohvrid, ning neile pakutavaid teenuseid.

Võrdõiguslikkust edendav asutus

DISKRIMINEERIMISEGA VÕITLEMISE RIIKLIK NÕUKOGU (CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII - CNCD)

Peakontori aadress:

Piata Valter Maracineanu Nos 1-3, Sector 1, 010155 Bucharest

Tel: (+40) (0)21 3126578; (+40) (0)21 3126579

Faks: (+40) (0)21 3126585

E-post: support@cncd.org.ro

Veebisait: <http://www.cncd.org.ro/>

Vastuvõtuajad:

E–N kl 8.00–16.30; R kl 8.00–14.00

Piirkondlike büroode ja teaduskeskuse aadressid:

<http://www.cncd.org.ro/contact/>

Institutsiooni ülevaade (õiguslik alus, tutvustus, ülesehitus, ülesanded, kaebused, menetlused):

<http://www.cncd.org.ro/> ,

<http://www.cncd.org.ro/profil/>,

<http://www.cncd.org.ro/organizare/>

Õiguslik alus

Diskrimineerimise vastu võitlemise riiklik nõukogu tegutseb [valitsuse korralduse nr 137/2000](#) (diskrimineerimise kõigi vormide ennetamise ja mis tahes liiki diskrimineerimise eest karistuse määramise kohta; uuesti avaldatud kujul) alusel.

Institutsiooni tutvustus

Diskrimineerimise vastu võitlemise riiklik nõukogu on iseseisev parlamendi kontrollitav riigiasutus, mis tegeleb diskrimineerimise vastu võitlemisega. Nõukogu tagab mittediskrimineerimise põhimõtte järgimise ja kohaldamise vastavalt kehtivatele siseriiklikele õigusnormidele ja rahvusvahelistele lepingutele, mille Rumeenia on sõlminud. Diskrimineerimise vastu võitlemise riiklik nõukogu tegutseb valitsuse korralduse nr 137/2000 (diskrimineerimise kõigi vormide ennetamise ja mis tahes liiki diskrimineerimise eest karistuse määramise kohta; uuesti avaldatud kujul) alusel.

1. Mida peab kaebus sisaldama?

Kaebus peab sisaldama järgmisi kohustuslikke andmeid:

- kaebuse esitaja perekonna- ja eesnimi;
- aadress, kuhu tuleks kaebuse esitaja soovil vastus saata, ning kontaktaadress, mida kasutades on nõukogul võimalik kaebuse esitajaga ühendust võtta juhtumi lahendamiseks vajaliku lisateabe saamiseks;
- telefoninumber, et kaebuse esitajaga oleks võimalik mis tahes lisateabe saamiseks ühendust võtta;
- kaebuse sisu, sealhulgas väidetavalt diskrimineerivate asjaolude üksikasjalik kirjeldus;
- diskrimineerimises süüdistatava isiku andmed (aadress, võimaluse korral telefoninumber jne), mis on vajalikud selleks, et võtta selle isikuga ühendust tema küsitamiseks diskrimineerimise vastu võitlemise riikliku nõukogu juhtkomitee ees või täiendavaks uurimiseks.

2. Mis juhtub pärast kaebuse esitamist?

Kaebus registreeritakse ja edastatakse juhtkomiteele lahendamiseks. Kaebuse võib esitada diskrimineerimise vastu võitlemise riiklikule nõukogule ühe aasta jooksul pärast kuupäeva, mil diskrimineerimine toime pandi või alates kuupäevast, mil asjaomane isik sai diskrimineerimisest teada. Väidetavalt diskrimineeritud isik võib pöörduda kohtusse, et tühistataks diskrimineerivate asjaolude tagajärjed või taastataks enne diskrimineerivate asjaolude tekkimist valitsenud olukord. Kaebus tuleb lahendada 90 päeva jooksul.

Juhtkomitee uurib diskrimineerivate asjaolude olemasolu, kutsudes pooled kohustuslikus korras ütlusi andma. Seda tehakse kutse kättesaamise kinnitamist võimaldaval viisil. Kui pooled ei ilmu isiklikult kohale, ei takista see siiski kaebuse lahendamist. Selleks et tagada korrektse otsuse tegemine, võidakse teostada lisauurimine, sealhulgas pooli küsitleda.

Kaebuse esitaja peab tõendama diskrimineerivate asjaolude olemasolu, samas kui diskrimineerimises süüdistatav peab tõendama, et väidetavad asjaolud ei ole diskrimineerivad.

Juhtkomitee otsus edastatakse kirjalikult 15 päeva jooksul pärast seda, kui juhtkomitee kohtumisel on otsus vastu võetud. Pooled võivad vaidlustada juhtkomitee otsuse kohtus 15 päeva jooksul alates otsuse kättesaamisest. Mõlemad pooled on vabastatud tempelmaksu tasumisest.

3. Millised karistused on ette nähtud diskrimineerimise eest?

Diskrimineerimise eest karistatakse järgmiselt:

- tehakse hoiatus;
- määratakse rahaträhv vahemikus 1 000–30 000 leud, kui diskrimineerimine on seotud üksikisikuga;
- määratakse rahaträhv vahemikus 2 000–100 000 leud, kui diskrimineerimine on seotud isikute rühma või kogukonnaga

(AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ROMI – ANR)

Kontaktandmed:

Str. Splaiul Independentei No 202, 8th floor, room 23, Sector 6, Bucharest

tel: (+40) (0)21 3113048

faks: (+40) (0)21 3113047

e-post: info@anr.gov.ro.

veebisait: <http://www.anr.gov.ro/>

Piirkondlike ja maakonnabüroode kontaktandmed:

<http://www.anr.gov.ro/index.php/contact>

Institutsiooni ülevaade (eesmärk, struktuur, töötulemused):

<http://www.anr.gov.ro/>

Õiguslik alus

Valitsuse korraldus nr 78/2004 romade küsimusi käsitleva riikliku ameti loomise kohta; **heaks kiidetud seadusega nr 7/2005 muudetud kujul.**

Otsuse nr 1703/2004 (romade küsimusi käsitleva riikliku ameti korralduse ja toimimise kohta), nagu seda on hiljem muudetud ja täiendatud, artiklis 3 sätestatud ülesannete täitmisel teeb institutsioon peamiselt järgmist:

- koostab valitsuse poliitika ja strateegia roma vähemuse õiguste kaitseks samaaegselt muude selles valdkonnas vastu võetud õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmisega;
- algatab ja viib läbi keskvalitsuse tasandil ja kohalikes omavalitsustes koolitusi, mis käsitlevad romade diskrimineerimise vastu võitlemist;
- kiidab heaks seaduste ja muude selliste õigusaktide eelnõud, mis on asjakohased roma vähemuse hulka kuuluvate isikute õiguste ja kohustuste seisukohast;
- teeb järelevalvet roma vähemuse kaitset käsitlevate riiklike ja rahvusvaheliste õigusnormide kohaldamise üle;
- võtab institutsioonidelt, organisatsioonidelt või üksikisikutelt vastu taotluseid ja teateid, vaatab neid läbi ning esitab ameti eksperdiarvamuse;
- töötab roma vähemuse jaoks välja teabe-, koolitus- ja eksperdiarvamuste andmise süsteemi;
- analüüsib ja hindab kehtivate eeskirjade ja õigusnormide võimalikku diskrimineerivat mõju ja teeb aktiivseid jõupingutusi õigusraamistiku parandamiseks.

Nende ülesannete täitmisel:

- teeb roma küsimustega tegelev riiklik amet koostööd ministeeriumide ja keskvalitsusasutustega, kohalike omavalitsustega, muude avalik-õiguslike institutsioonidega ning füüsiliste ja juriidiliste isikutega;
- teeb roma küsimustega tegelev riiklik amet koostööd valitsustevaheliste ja valitsusväliste organisatsioonidega nii Rumeenias kui ka välismaal;
- on roma küsimustega tegeleva riikliku ameti töötajatel võimalik saada eksperdiarvamusi ja abi nii Rumeenias kui ka välismaal ning osaleda koolitustel ja spetsiaalsetes koolitusprogrammides selleks eraldatud eelarvevahendite või muude Rumeeniast või välismaalt saadud vahendite piires kooskõlas õigusnormidega;
- algatab roma küsimustega tegelev riiklik amet meetmete võtmist, alustab projekte ja sektoripõhiseid programme koos spetsiaalsete valitsusväliste institutsioonide ja organisatsioonidega ning osaleb neis meetmetes, projektides ja programmides ning edendab neid, et parandada roma inimeste olukorda.

PUUDEGA INIMESTEGA TEGELEV RIIKLIK ASUTUS (AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI)

Peakontori aadress:

Calea Victoriei No 194

Bucharest

Kontaktandmed:

tel: (+40) (0)21 2125438; (+40) (0) 21 2125439; (+40) (0)21 3220976; (+40) (0)21 3226303; (+40) (0)213226304; (+40) (0)21 3207155

faks: (+40) (0)21 2125443

e-post: registratura@anph.ro

Vastuvõtuajad:

E–R kl 9.00–16.00 (telefoni teel ühenduse võtmiseks)

Ülevaade institutsioonist (ülesehitus, ülesanded, töökorraldust ja toimimist käsitlevad eeskirjad):

<http://www.mmuncii.ro/Minister>

Õiguslik alus

Puudega inimestega tegelev riiklik asutus on spetsiaalne asutus keskvalitsuse raames, mis tegutseb töö-, perekonna-, sotsiaalkaitse ja eakate ministeeriumi haldusalas.

Asutus koordineerib keskselt puudega inimeste erikaitse ja nende õiguste edendamise seotud tegevust, valmistab ette poliitikat, strateegiaid ja standardeid puudega inimeste õiguste edendamiseks ning tagab järelevalve puudega inimeste erikaitse seotud eeskirjade ja meetmete kohaldamise üle.

Õigusaktid, millega nähakse ette puudega inimeste õigused

Puudega inimesed on hõlmatud järgmiste õigusaktidega:

- valitsuse erakorraline määrus nr 86/2014, millega kehtestatakse teatavad ümberkorraldusmeetmed keskvalitsuse tasandil ning muudetakse ja täiendatakse teatavaid õigusakte;
- valitsuse otsus nr 50/2015, milles käsitletakse puudega inimestega tegeleva riikliku asutuse ülesehitust, toimimist ja ülesandeid.

Andmekaitseasutus

ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISE RIIKLIK JÄRELEVALVEAMET

(AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE SUPRAVEGHERE A PRELUCRĂRII DATELOR CU CARACTER PERSONAL – ANSPDCP)

Peakontori aadress:

B-dul G-ral. Gheorghe Magheru Nos 28-30, Sector 1, 010336 Bucharest

Kontaktandmed:

tel: (+40) (0)31 8059211; (+40) (0)31 8059212

faks: (+40) (0)31 8059602

e-post: anspdcp@dataprotection.ro

veebisait: <http://www.dataprotection.ro/>

Vastuvõtuajad

- Riikliku järelevalveameti kantselei on üldsusele avatud E–R kl 9.00–13.00.
- Vastuvõtule on võimalik minna E–R kl 11.00–13.00.

Institutsiooni ülevaade

Isikuandmete töötlemise riiklik järelevalveamet on oma tegevuses täiesti sõltumatu ja erapooletu. Amet jälgib ja kontrollib selliste isikuandmete töötlemise seaduslikkust, mis on hõlmatud seadusega nr 677/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta, nagu seda on hiljem muudetud ja täiendatud.

Eesmärk

Isikuandmete töötlemise riikliku järelevalveameti eesmärk on kaitsta isikute põhiõigusi ja -vabadusi – eelkõige õigust pere- ja eraelu puutumatusel – seoses isikuandmete töötlemise ja selliste andmete vaba liikumisega.

Õiguslik alus

Seadus nr 102/2005 isikuandmete töötlemise riikliku järelevalveameti loomise, ülesehituse ja toimimise kohta.

Mõned ülesanded:

- amet võtab vastu ja analüüsib isikuandmete töötlemist käsitlevaid teateid;
- amet annab loa andmete töötlemiseks seaduses osutatud olukordades;
- kui amet leiab, et seadusesätteid on rikutud, siis on ametil õigus andmete töötlemine ajutiselt peatada või keelata, töödeldud andmed osaliselt või täies mahus kustutada ning teavitada sellest kriminaalmenetlusorganeid või anda asi vajaduse korral kohtusse;
- amet teavitab füüsilisi ja/või juriidilisi isikuid vajadusest täita kohustused ja teostada seaduses nr 677/2001 osutatud menetlused;
- amet peab isikuandmete töötlemise registrit ja teeb selle üldsusele kättesaadavaks;
- amet võtab vastu ja lahendab üksikisikute esitatud kaebusi, teateid või taotlusi ning annab teada leitud lahendusest või võetud meetmetest, kui see on asjakohane;
- amet teeb lisakontrolle, kui vastutav töötleja töötleb isikuandmeid selliselt, et see võib tõenäoliselt ohustada inimeste isikuõigusi ja -vabadusi;
- amet teostab uurimisi omal algatusel või pärast kaebuse või teate saamist;
- mis tahes isiku, sealhulgas riigiasutuste ja riigi haldusasutuste taotluse korral esitab amet soovitusi ja annab kinnitusi mis tahes küsimustes, mis on seotud põhiõiguste ja -vabaduste kaitsega isikuandmete töötlemisel.

Kaebuste, teadete ja taotluste saamise ja lahendamise menetlus

Isikud, kelle isikuandmeid töödeldakse, võivad järelevalveametiga kirjalikult ühendust võtta, kui nad leiavad, et on rikutud nende seadusest nr 677/2001 tulenevaid õigusi. Nad võivad seda teha tingimusel, et sama küsimusega ei ole varem kohtusse pöördunud, kuid enne peavad nad olema ühendust võtnud vastutava töötlejaga, kelle peale kaebus esitatakse.

Asutuse veebisaidil on kättesaadavad standardvormid, mida isikutel, kes kavatsevad järelevalveametile kaebuse esitada, on võimalik kasutada.

Muud spetsiaalsed asutused

MÄÄRATUD KOHTUNIK

(JUDECĂTORUL DELEGAT)

Õiguslik alus

2. juuni 2013. aasta seadus nr 254 kriminaalmenetluse käigus õigusasutuste määratud karistuste ja vabaduskaotuslike meetmete täitmisele pööramise kohta ning kohtunike ülemkogu otsus nr 89/2014, millega kiidetakse heaks eeskirjad, mis käsitlevad nende kohtunike tegevust, keda on volitatud teostama järelevalvet vabaduskaotuslike meetmete rakendamise üle.

Tutvustus ja roll

Määratud kohtunikud on Rumeenia kohtusüsteemis magistraadikohtunikud. Apellatsioonikohtu president määrab nad igal aastal kõigi appellatsioonikohtu tööpiirkonnas asuvate kinnipidamisasutuste juurde. Vabaduskaotuslike karistuste üle järelevalvet tegema määratud kohtuniku ülesanne on kontrollida sellise karistuse täitmisele pööramise seaduslikkust ning teha selle tagamise üle järelevalvet. Kohtunik, kes määratakse kinnipidamisasutuse juurde, mille pädevusse kuulub ka eelvangistus ja kinnipidamine, või eelvangistusasutuse juurde, teostab järelevalvet ka ennetavate meetmete, sealhulgas aresti kohaldamise seaduslikkuse üle ning kontrollib selle tagamist. Samal ajal tagab kohtunik vabaduskaotuslikku karistust kandvatele isikutele seadusega antud õiguste järgimise.

Kaebused

1. Süüdimõistetu võib esitada kaebuse seoses karistuse tingimustega vabaduskaotuslike karistuste kohaldamist kontrollima määratud kohtunikule kolme päeva jooksul alates kuupäevast, mil seda isikut teavitati vabaduskaotusliku karistuse tingimustest (seaduse nr 254/2013 artikli 39 lõige 3).
2. Süüdimõistetu võib esitada kaebuse seoses otsusega vabaduskaotuslike karistuste kohaldamist kontrollima määratud kohtunikule kolme päeva jooksul alates kuupäevast, mil seda isikut teavitati komisjoni otsusest muuta vabaduskaotusliku karistuse tingimusi (seaduse nr 254/2013 artikli 40 lõige 11).

3. Süüdimõistetu võib esitada kaebuse seoses meetmetega vabaduskaotuslike karistuste kohaldamist kontrollima määratud kohtunikule kümne päeva jooksul alates kuupäevast, mil seda isikut teavitati kinnipidamisasutuse juhtkonna otsusest käesolevas seaduses sätestatud õiguste teostamise kohta (seaduse nr 254/2013 artikli 56 lõige 2).
4. Süüdimõistetu võib esitada kaebuse seoses otsusega vabaduskaotuslike karistuste kohaldamist kontrollima määratud kohtunikule kolme päeva jooksul alates kuupäevast, mil seda isikut teavitati distsiplinaarkomitee otsusest määrata talle distsiplinaarkaristus (seaduse nr 254/2013 artikli 104 lõige 1).

Süüdimõistetu võib esitada kaebuse seoses otsusega vabaduskaotuslike meetmete kohaldamist kontrollima määratud kohtunikule kolme päeva jooksul alates kuupäevast, mil seda isikut teavitati komisjoni otsusest muuta kinnipidamise tingimusi (seaduse nr 254/2013 artikli 153 lõige 8).

SISSERÄNDE PEAINSPEKTSIOON

(INSPECTORATUL GENERAL PENTRU IMIGRĂRI)

Peakontori aadress:

Strada Lt. col. Marinescu C-tin No 15A, Sector 5, Bucharest

Tel: (+40) (0)21 4109940

Faks: (+40) (0)21 4107501

E-post: igi@mai.gov.ro ja document.igi@mai.gov.ro – eranditult isikutunnistuse koopia edastamiseks ette nähtud aadress

Sisserände peainspektsiooni eri direktoraatide aadressid:

<http://igi.mai.gov.ro/contact/bucure%C8%99ti>

Sisserände peainspektsiooni piirkondlikud üksused:

<http://igi.mai.gov.ro/ro/node/contact>

Institutsiooni tutvustus

Sisserände peainspektsioon on üles ehitatud ja toimib keskvalitsuse spetsiaalse üksusena. See on iseseisva juriidilise isikuna toimiv avalik-õiguslik asutus, mis tegutseb haldus- ja siseministeeriumi (Ministerul Administrației și Internelor) haldusalas.

Eesmärk

Sisserände peainspektsioon loodi Rumeenia rändeameti (Oficiul Român pentru Imigrări) ümberkorraldamise käigus ja täidab kohustuslike ülesandeid Rumeenia rände-, varjupaiga- ja välismaalaste lõimimise poliitika rakendamisel ning sellega seotud õigusaktide kehtestamisel.

Sisserände peadirektoraadi tegevus on avalik teenus üksikisikute ja kogukonna huvides, mis toetab riigiasutusi seaduste alusel ja nendega kooskõlas.

Õiguslik alus

Sisserände peainspektsiooni korralduslik ülesehitus ja ülesanded on kindlaks määratud valitsuse 20. juuni 2007 otsusega nr 639, mida on hiljem parandatud ja täiendatud.

Inspektsiooni koosseisu kuuluvad keskdirektoraadid, teenistused ja muud tegevusüksused, varjupaigataotlejate majutamise ja nende taotluste lahendamise tegelevad piirkondlikud keskused, piirkondlikud majutuskeskused vahi alla võetud välismaalaste jaoks ja maakonna tasandi üksused.

Sisserände peainspektsioon teeb oma ülesannete täitmisel koostööd haldus- ja siseministeeriumi ning muude riigiasutustega, samuti valitsusväliste organisatsioonide ning rände ja humanitaarkaitsega tegelevate välisriikide kodanikega. Õigusaktide kohaselt sõlmib ta lepinguid välisriikide vastavate institutsioonide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Täpsem teave ELi ja kolmandate riikide kodanike kategooriate, varjupaiga ja sisserände, õigusaktide, sisserände peainspektsiooni programmide ja strateegiate kohta on kättesaadav [institutsiooni veebisaidil](#).

TÖÖINSPEKTSIOON

(INSPECȚIA MUNCII)

Institutsiooni aadress:

Str. Matei Voievod No 14, Sector 2, Bucharest

Tel: (+40) (0)21 4109940

Faks: (+40) (0)21 3027064; +40 21 2520097

E-post: comunicare@inspectiamuncii.ro

E-posti aadress isikutunnistuse koopia saatmiseks: copiedoc@inspectiamuncii.ro

Veebisait: <https://www.inspectiamuncii.ro/>

Tööinspeksiooni vastuvõtuajad:

E–N kl 8.00–16.30

R kl 8.00–14.00

Institutsiooni tutvustus

Puudega inimestega tegelev riiklik asutus on spetsiaalne asutus keskvalitsuse raames, mis tegutseb töö-, perekonna-, sotsiaalkaitse ja eakate ministeeriumi haldusalas. Selle peakontor asub Bukaresti linnavalitsuses.

Institutsioon on juriidiline isik ning täidab riigivõimu ülesandeid kontrolli teostamisel töösuhete, töötervishoiu ja tööohutuse ning turujärelevalve valdkonnas.

Institutsiooni eesmärk

Tööinspeksioon vastutab sotsiaalkaitse tagamise eest töökohal vastavalt uuesti avaldatud Rumeenia konstitutsiooni artiklile 41, ILO konventsioonile nr 81/1947 töötingimuste järelevalve kohta tööstuses ja kaubanduses, mis on ratifitseeritud riiginõukogu määrusega nr 284/1973, ning ILO konventsioonile nr 129/1969 töötingimuste järelevalve kohta põllumajanduses, mis on ratifitseeritud riiginõukogu määrusega nr 83/1975.

Õiguslik alus

Institutsiooni loomise ja ülesehituse alus oli

- uuesti avaldatud seadus nr 108/1999, mida on hiljem muudetud ja täiendatud;
- valitsuse otsus nr 1377/2009, mida on hiljem muudetud ja täiendatud.

Tööinspeksiooni haldusalas tegutsevad

- [piirkondlikud tööinspeksioonid](#) – kõikides maakondades ja Bukaresti linnavalitsuses.
- [keskus järelevalve teostamiseks asutuste üle, mille tegevus on seotud tööalaste riskidega \(Centrul de Monitorizare a Unităților cu Risc Profesional\) – Criscior.](#)
- [Tööinspeksiooni kutse- ja täiendõppe keskus \(Centrul de Pregătire și Perfecționare Profesională al Inspecției Muncii\) – Botoșani.](#)

Teave **kaebuste kohta**, mida on võimalik tööinspeksioonile esitada, on kättesaadav [institutsiooni veebisaidil](#).

Üldist huvi pakkuv teave on kättesaadav [institutsiooni veebisaidil](#).

RIIKLIK TÖÖHÕIVEAMET

(AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ – ANOFM)

Peakontori aadress:

Strada Avalanșei Nos 20-22, sector 4, 040305 Bucharest

Vastuvõtuajad:

E–N kl 8.00–16.30

R kl 8:00–14.00

Kohtumised

Kohtumised riikliku tööhõiveameti direktoriga on võimalik kokku leppida kuu esimeseks või kolmandaks teisipäevaks kl 11.00–12.00. Kohtumise kokkuleppimiseks helistage (+40) (0)21 3039831.

Veebisait: <http://www.anofm.ro/>

E-post: anofm@anofm.ro

Teave riikliku tööhõiveameti maakondlike harude veebisaitide kohta on kättesaadav [institutsiooni veebisaidil](#).

Institutsiooni tutvustus

Tööhõiveamet pakub laia teenuste valikut, sealhulgas tööalast nõustamist, kutseõppe kursusi, nõustamisteenuseid koondamisele eelneval ajal, tööle suunamist, nõuandeid ettevõtlusega alustamise kohta, toetusi ebasoodsas olukorras olevatesse rühmadesse kuuluvate isikute töölevõtmiseks ning sooduslaene töökohtade loomiseks.

Tööhõiveamet osutab teenuseid nii töötutele kui ka ettevõtetele.

Selle põhieesmärk on tööhõivemäära suurendamine ja selle kaudu töötuse vähendamine.

Õiguslik alus

– seadus nr 202 riikliku tööhõiveameti korralduse ja toimimise kohta;

– valitsuse otsus nr 1610 riikliku tööhõiveameti (ANOFM) põhimääruse kohta.

Riikliku tööhõiveameti **põhieesmärgid** on järgmised:

- sotsiaaldialogi institutsionaliseerimine tööhõive ja kutseõppe valdkonnas;
- strateegiate kohaldamine tööhõive ja kutseõppe valdkonnas;
- sotsiaalkaitsemeetmete kohaldamine töötutele.

Täiendav teave on kättesaadav [institutsiooni veebisaidil](#).

RIIKLIK KESKKONNAKAITSEAMET

(AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI - ANPM)

Peakontor:

Splaiul Independenței No 294, Block B, Sector 6, 060031 Bucharest

Tel: (+40) (0)21 2071101; (+40) (0)21 2071102

Faks: (+40) (0) 21 2071103

E-post: office@anpm.ro

Veebisait: <http://www.anpm.ro/>

Vastuvõtuajad:

E–N kl 8.00–16.30

R kl 8.00–14.00

Institutsiooni tutvustus

Riiklik keskkonnakaitseamet on spetsiaalne institutsioon keskvalitsuse raames, mis tegutseb keskkonnaministeeriumi haldusalas. Vastavalt [valitsuse 17. oktoobri 2012 otsusele nr 1000](#) riikliku keskkonnakaitseameti ja selle haldusalas tegutsevate avalik-õiguslike asutuste ümberkorraldamise ja toimimise kohta on keskkonnakaitseametile antud volitused seoses poliitika ja õigusaktide rakendamisega keskkonnakaitse valdkonnas.

Eesmärk

Riiklik keskkonnakaitseamet tegutseb Euroopa ja rahvusvahelises raamistikus keskkonnakaitse valdkonna põhimõtete kaitsmise ja õigusaktide rakendamise nimel.

Riikliku keskkonnakaitseameti **ülesanded** on järgmised:

- strateegilise keskkonnavalitsemise planeerimise tagamine;
- keskkonnategurite jälgimine;
- lubade andmine tegevusele, millel on keskkonnamõju;
- keskkonnavalitsemise õigusaktide ja poliitika rakendamine riiklikul ja kohalikul tasandil;
- aruannete esitamine Euroopa Keskkonnavalitsemisele järgmistes küsimustes: õhukvaliteet, kliimamuutused, kaitsepiirkonnad, pinnase- ja veereostus.

Kaebused registreeritakse vastavalt valitsuse määrusele nr 27/2002, mis reguleerib kaebuste lahendamist ja mis on kinnitatud seadusega nr 233/2002, ning need võib saata e-posti aadressile office@anpm.ro.

Anonüümseid kaebusi ja kaebusi, mis ei sisalda tuvastamist võimaldavaid andmeid, arvesse ei võeta ja neid ei käsitleta.

RIIKLIK TARBIJAKAITSEAMET

(AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA CONSUMATORILOR – ANPC)

Adress:

Bulevardul Aviatorilor No 72, Sector 1, 011865 Bucharest

E-post: cabinet@anpc.ro

Vastuvõtutajad:

E–N kl 8.00–16.30

R kl 8.00–14.00

Õiguslik alus

- Valitsuse otsus nr 700/2012 riikliku tarbijakaitseameti ülesehituse ja toimimise kohta.

Riikliku tarbijakaitseameti ülesanded hõlmavad järgmist:

1. osalemine – koos teiste keskvalitsuse ja kohalike omavalitsuste eriasutustega, kellel on asjaomases valdkonnas ülesandeid, ning valitsusväliste tarbijakaitseorganisatsioonidega – tarbijakaitsestrateegia koostamises, tagades selle lõimimise ELi strateegiaga;
2. riikliku õigusraamistiku kooskõlla viimine ELi tarbijakaitsealaste määrustega;
3. seadusandlike aktide eelnõude esitamine valitsusele heakskiitmiseks ja kinnitamiseks tarbijakaitse valdkonnas seoses toodete valmistamise, pakendamise, märgistamise, säilitamise, ladustamise, transpordi, impordi ja turustamisega; seoses teenuste, sealhulgas finantsteenuste osutamise; seoses asümmeetriliste leppetrahvide keelamisega klientide ning avalike teenuste osutajate vahel ja muude üldhuviteenustega, et mitte ohtu seada tarbijate elu, tervist ja ohutust ega kahjustada nende seaduslikke õigusi ja huve;
4. menetluste ettevalmistamine koos muude avaliku halduse eriasutustega seoses tarbijakaitsealase koostöö eesmärkide, tingimuste ja meetoditega.

Riikliku tarbijakaitseameti ülesannete täisnimekiri on kättesaadav [institutsiooni veebisaidil](#).

Teated ja kaebused

Tarbijatel on võimalik saata teated ja kaebused piirkondlike või maakondlike riiklike tarbijakaitseametite peakontoritele või Bukaresti linnavalitsuses asuvale tarbijakaitseametile, olenevalt sellest, millises piirkonnas tegutseb ettevõtja, kelle suhtes kaebus esitatakse.

Teate või kaebuse esitamiseks kasutage palun linki [INFO Complaints](#), kus saate teavet [kaebuste](#) esitamise menetluse kohta ning [piirkondlike ja maakondlike tarbijakaitseametite kontaktandmed](#).

Vastavalt asjaomastele kohustuslikele sätetele tuleb esitada kaebused ja teated kirjalikult või elektroonilises vormis ning neid võib esitada isiklikult.

Kaebusi on võimalik esitada elektroonilises vormis sellel [veebisaidil](#).

Kaebus või teade tuleb esitada kaebuse või teate esitaja nimel.

Kaebust või teadet käsitletakse seadusjärgse tähtaja jooksul (kooskõlas valitsuse määrusega nr 27/2002), tingimusel, et sellele on lisatud kõik vajalikud täiendavad dokumendid, st arve maksude tasumiseks, kassakviitung või muu kviitung, asjaomane leping või garantiikiri või vajaduse korral muud dokumendid.

Selleks et ametid kaebusi käsitleksid, peavad eespool osutatud tingimused olema täidetud. Vastasel juhul lõpetatakse nende käsitlemine teabe puudumise tõttu.

RIIKLIK RAVIKINDLUSTUSAMET

(CASA NAȚIONALĂ DE ASIGURĂRI DE SĂNĂTATE - CNAS)

Address:

Calea Călărășilor No 248, Bl. S19, Sector 3, 030634, Bucharest

Veebisait: <http://www.cnas.ro/>

E-post: relpubl1@casan.ro

Tel: (+40) (0) 37-2309236

Faks: (+40) (0) 37-2309165

Institutsiooni tutvustus

Riiklik ravikindlustusamet (CNAS) on riiklike huve esindav sõltumatu avalik-õiguslik asutus, millel on juriidilise isiku staatus. Selle tegevusvaldkond on sotsiaalse tervisekindlustussüsteemi järjepideva ja koordineeritud toimimise tagamine Rumeenias.

Õiguslik alus

- Valitsuse erakorraline määrus nr 150/20, november 2002;
- valitsuse erakorraline määrus nr 180/2000;
- seadus nr 145/1997.

Eesmärgid

Arendada ja säilitada sotsiaalset tervisekindlustussüsteemi, kus kindlustatud isikute õigusi austatakse ja nende vajadused täidetakse.

Üldeesmärgid

- Kaitsta kindlustatud isikuid tervishoiuteenuste kulude eest haiguse või õnnetusjuhtumi korral;
- tagada kindlustatud isikute universaalne, õiglane ja mittediskrimineeriv kindlustuskaitse üheaegselt Rumeenia ühtse sotsiaalse tervisekindlustussüsteemi fondi vahendite tõhusa kasutamisega.

Konkreetsed eesmärgid

- Tagada juurdepääs tervishoiuteenustele, ravimitele ja meditsiiniseadmetele;
- tagada õiglane ja mittediskrimineeriv kaitse üheaegselt ühtse sotsiaalse tervisekindlustussüsteemi fondi vahendite tõhusa kasutamisega;
- suurendada kindlustatud isikute rahulolu teenuste kvaliteediga;
- parandada teabe edastamist kindlustatud isikutele.

ALALINE VALIMISAMET

(AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ)

Peakontori aadress:

Str. Stavropoleos No 6, Sector 3, 030084 Bucharest

Tel: (+40) (0)21-3100824

Veebisait: <http://www.roaep.ro/prezentare/>

E-post: comunicare@roaep.ro

Institutsiooni tutvustus

Alaline valimisamet on juriidilise isiku staatuses sõltumatu haldusasutus, millele on antud valimisküsimustes üldvolitused. Ameti ülesanne on tagada valimiste ja referendumite korraldamine ja teostamine ning erakondade ja valimiskampaaniate rahastamine kooskõlas konstitutsiooni ja asjaomaste õigusaktide ning rahvusvaheliste ja Euroopa standarditega.

Õiguslik alus

- 22. juuni 2016. aasta otsus nr 4, millega kiidetakse heaks alalise valimisametuse ja valimiseksperitide keskuse ülesehituse ja toimimise eeskirjad;
- uuesti avaldatud seadus nr 334/2006 erakondade tegevuse ja valimiskampaaniate rahastamise kohta;
- seadus nr 208/2015 senati ja saadikutekoja valimise ning alalise valimisameti ülesehituse ja toimimise kohta, mida on hiljem muudetud ja täiendatud.

Eesmärgid

- Tagada korrapärased, vabad ja õiglased valimisprotsessid ning inim-, rahaliste ja majandusressursside tõhus ja läbipaistev kasutamine;
- tagada, et erakondi ja valimiskampaaniaid rahastatakse nõuetekohaselt ja läbipaistvalt;
- tagada terviklik lähenemine valimisprotsessi juhtimisele.

Ülesanded (loetelu ei ole ammendav):

- strateegiline ülesanne: tagada valdkondlike eesmärkide püstitamine oma tegevusvaldkonnas;
- regulatiivne ülesanne: tagada valimisküsimustes strateegiliste ülesannete täitmiseks vajaliku õigusraamistiku koostamine ja heakskiitmiseks esitamine ning standardite ja kohustuslike tehniliste eeskirjade koostamine ja heakskiitmine kõikide valimisülesannetega tegelevate üksuste ja asutuste jaoks;
- juhtimisülesanne: valimisprotsesside teostamiseks vajaliku tegevuse ja ressursside korraldamise ja koordineerimise tagamine;
- riigiasutuse ülesanne: tagada konkreetset valimissüsteemiga seotud määruste ning Rumeenia valimissüsteemi ajakohastamiseks kehtestatud eeskirjade järelevalve ja üleriigiline kohaldamine ning kindlustada nende vastastikune seotus ELi liikmesriikide valimissüsteemidega;
- kontrolliülesanne: tagada kontrollide teostamine õigusaktidele vastavuse ja vajaduse korral seadusjärgsete karistuste kohaldamise kohta;

Teave muude ülesannete kohta on kättesaadav [siin](#).

Ülesanded (loetelu ei ole ammendav):

- ettepanekute koostamine valimiste korraldamisega seotud logistika kohta, mille ta saadab valitsusele ja asjaomastele kohalikele asutustele, ning ettepanekute rakendamise järelevalve;
- hääletamisjaoskondade alade tähistamise meetodi ja hääletamisjaoskondade asukoha ja valimisbüroode asukohtade väljavalimise järelevalve;
- hääletamisjaoskondade seadmete ja vahendite – standardsed hääletuskastid ja hääletuskabiinid, templid ja templipadjad, konteinerid hääletussedelite vedamiseks jne – õigeaegse kohaletoimetamise järelevalve ning selliste seadmete ja vahendite hoidmise järelevalve valimiste vahelisel ajal;
- järelevalve meetodi üle, millega tagatakse vajalike vahendite õigeaegne kättesaadavaks tegemine valimisprotsessiga seotud logistika järkjärguliseks korraldamiseks;
- järelevalve hääletamisjaoskondade, hääletussedelite ja muude dokumentide ja valimisteks vajalike materjalide turvalisuse üle;
- alaliste valimisnimekirjade koostamise ja trükkimise järelevalve;
- valimisregistri ajakohastamise järelevalve ja kontrollimine.

Teave muude ülesannete kohta on kättesaadav [siin](#).

RUMEENIA INIMÕIGUSTE INSTITUUT

(INSTITUTUL ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI - IRDO)

Address:

B-dul Nicolae Bălcescu No 21, Sector 1, Bucharest

Tel: (+40) (0)21-3114921

Veebisait: <http://www.irdo.ro/>

E-post: office@irdo.ro

Institutsiooni tutvustus

Rumeenia inimõiguste instituut (IRDO) on sõltumatu riiklik institutsioon, millele on antud selle loomist käsitleva seaduse alusel ülesanded teadusuuringute, koolituse, teabe levitamise ja eksperdinõuannete andmise valdkonnas. Nimetatud seaduses on ka ette nähtud sõltumatuse ja erapooletuse tagatiseid kooskõlas ÜRO ja Euroopa Nõukogu kehtestatud kriteeriumidega, mis soovitavad luua sellised institutsioonid igas demokraatlikus riigis.

Rumeenia inimõiguste instituut arvestab kõikide oma konkreetsete ülesannete täitmisel teadusuuringute, koolituse, teabe levitamise ja eksperdinõuannete andmise valdkonnas pidevalt rahvusvahelistes lepingutes seoses inimõigustega sätestatud eeskirju ja standardeid ning rahvusvaheliste kohtute asjaomast praktikat.

Sellele lisaks on Rumeenia inimõiguste instituudil valitud esindajad mitmes rahvusvahelises organis, mis tegelevad inimõiguste edendamise ja kaitsmisega.

Instituudi teenused on kättesaadavad kõikidele, kes neid vajavad. Alusdokumentide tekste ja bibliograafilisi viiteid levitatakse tasuta või väljastatakse üksnes paljundamiskulude eest.

Teadusasutustel või -üksustel on võimalik sõlmida instituudiga lepinguid konkreetse teadustöö tegemiseks ja instituut on valmis koostama arvamusi Rumeenia ja välisriikide erifoorumite taotlusel. Tasud selliste teenuste eest kehtestab instituudi juhtkond.

Õiguslik alus

Seadus nr 9/1991, millega luuakse Rumeenia inimõiguste instituut

Eesmärk

Instituudi ülesanne on tagada, et avalik-õiguslikud asutused, valitsusvälised organisatsioonid ja Rumeenia kodanikud oleksid hästi teavitatud küsimustes, mis on seotud inimõigustega ja sellega, kuidas tagatakse inimõigusi teistes riikides, eelkõige Euroopa Julgeoleku- ja Koostöökonverentsil osalevates riikides.

Samal ajal on instituudi eesmärk suurendada rahvusvaheliste organite ja välisriikide avalikkuse teadlikkust praktilisest korraldusest, mis on kehtestatud inimõiguste järgimise ja kaitsmise tagamiseks Rumeenias.

Rumeenia inimõiguste instituudi tegevus:

1. rahvusvaheliste konventsioonide tekste, seadusi, dokumente, inimõigusi käsitlevaid uuringuid ja väljaandeid ning bibliograafilisi viiteid sisaldava dokumendikeskuse loomine, säilitamine ja pidamine kõikide kasutajate jaoks;
2. avalik-õiguslike asutuste, valitsusväliste organisatsioonide ja kodanike teavitamine, eelkõige suurendades nende teadlikkust rahvusvahelistest dokumentidest, praktikast ja tavadest inimõiguste valdkonnas, sealhulgas pakkudes vajaduse korral tõlkeid;
3. selliste koolitusprogrammide korraldamine, mis on konkreetsetelt kohandatud isikute vajadustega, kellel on inimõiguste kaitsmisel konkreetsed kohustused, või mille eesmärk on suurendada laiemal avalikkusel teadlikkust inimõiguste küsimustest;
4. korrapäraselt või taotluse alusel teabe esitamine jõupingutuste kohta, mida Rumeenia valitsus ja valitsusvälised organisatsioonid on teinud inimõiguste edendamiseks ja kaitsmiseks ning sarnaste jõupingutuste kohta teistes riikides, samuti Rumeenia võetud rahvusvaheliste kohustuste ja nende täitmise kohta;
5. parlamendikomisjonidele nende taotluse alusel selliste dokumentide esitamine, mis on seotud seaduseelnõudes käsitletavate inimõiguste aspektide ja parlamendi uuritavate muude küsimustega;
6. uuringute teostamine inimõiguste edendamise ja järgimise eri aspektide kohta Rumeenias ja välisriikides;
7. inimõiguste büllätääni avaldamine ja selle laialdase levitamise tagamine, sealhulgas teistes keeltes tõlgete pakkumise teel;

8. avaliku arvamuse küsitluste korraldamine erinevates inimõiguste kaitsega seotud küsimustes Rumeenias.

Lisateave Rumeenia inimõiguste instituudi kohta on kättesaadav [institutsiooni veebisaidil](#).

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 23/08/2018

Põhiõigused - Sloveenia

Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid: [sl](#) on juba tõlgitud.

Siseriiklikud kohtud

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Inimõiguste ombudsman (*Varuh človekovih pravic*)

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Siseriiklikud kohtud

http://www.sodisce.si/sodisca/sodni_sistem/seznam_sodisc/

Sloveenia Vabariigi konstitutsioonikohus (Ustavno sodišče Republike Slovenije)

Beethovnova ulica 10

1001 Ljubljana

p. p. 1713

Tel: + 386 (01) 477 64 00; + 386 (01) 477 64 15

E-post: info@us-rs.si,

Sloveenia Vabariigi halduskohus (Upravno sodišče Republike Slovenije)

Fajfarjeva 33

1000 Ljubljana

Tel: + 386 (01) 47 00 100

Faks: + 386 (01) 47 00 150

E-post: urad.uprlj@sodisce.si

Maribori kohtu välisosakond

Tel: + 386 (02) 230 20 30

Faks: + 386 (02) 230 20 48

E-post: oddelek.uprmb@sodisce.si

Nova Gorica kohtu välisosakond

Tel: + 386 (05) 33 55 200

Faks: + 386 (05) 33 55 221

E-post: oddelek.uprng@sodisce.si

Celje kohtu välisosakond

Tel: + 386 (03) 42 75 380

Faks: + 386 (03) 42 75 388

E-post: oddelek.uprce@sodisce.si

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Vt inimõiguste ombudsmani käsitlev osa.

Inimõiguste ombudsman (*Varuh človekovih pravic*)

Inimõigustega tegeleva ombudsmani amet loodi Sloveenia Vabariigis selleks, et tagada inimõiguste ja põhivabaduste üldkaitse. Inimõiguste ombudsman, tema neli asetäitjat ja assistendid võtavad vastu kaebusi nendelt inimestelt, kelle arvates on **riigiasutus, kohaliku omavalitsuse asutus või avalik-õiguslik juriidiline isik rikkunud inimõigusi või piiranud põhivabadusi**. Inimõiguste ombudsman tegutseb kooskõlas 1994. aasta inimõiguste ombudsmani seadusega (*Zakon o Varuhu človekovih pravic*).

Inimõiguste ombudsman võib

- **anda** rikkumise toimepanijale korralduse rikkumine heastada või lõpetada;
- **nõuda** toimepanijalt isegi kahjutasu maksmist;
- **esitada kaebaja nimel ja nõusolekul konstitutsioonikohtule taotluse hinnata teatavate sätete või õigusakti põhiseaduslikkust ja legaalsust;** või
- **esitada** konstitutsioonikohtule kaebuse õiguse rikkumise kohta;
- **teha valitsusele või parlamendile ettepaneku seaduse või muu akti muutmiseks;**
- soovitada kõikidel tema vastutusallas olevatel asutustel parandada toimimist ja suhteid asjaosalistega;
- **esitada arvamuse** õiguste rikkumise ja vabaduste piiramisega seonduva juhtumi kohta sõltumata selle menetluse etapist või liigist, mida asjaomane asutus teostab.

Inimõiguste ombudsman ei või tegutseda **asjaomase riigiasutuse, kohaliku omavalitsuse asutuse ega avalik-õigusliku juriidilise isiku asemel ega rikkumisi heastada**.

Rikkumise toime pannud asutus on kohustatud selle ise heastama. Ombudsman **võib vaid erandkorras menetleda kohtus pooleli olevaid asju**.

Seaduse kohaselt **puuduvad ombudsmanil volitused tegutseda erasektoris**, seega ei või ta sekkuda näiteks erafirma toimepandud rikkumistesse. Sellistes olukordades võib ta avaldada survet riigi-, kohaliku omavalitsuse asutusele või avalik-õiguslikule juriidilisele isikule, kes teostab järelevalvet asjaomase eraettevõtja või isiku üle.

Ombudsman teostab järelevalvet ka kinnipidamisasutuste ja kinnipeetud isikute või vabadusepiiranguga isikute üle koostöös vabaühenduste ja inimõiguste organisatsioonidega.

Ombudsmanil on volitused teostada järelevalvet, anda hoiatusi ja soovitusi, kuid ametlike otsuste vastuvõtmine on keelatud.

Kontaktandmed:

Sloveenia Vabariigi inimõiguste ombudsman

Dunajska cesta 56 (4th floor)
1109 Ljubljana
Tel: 01 475 00 50
Tasuta abitelefoni: 080 15 30
Faks: 01 475 00 40
E-post: [✉ info@varuh-rs.si](mailto:info@varuh-rs.si)

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Laste ombudsman (*Varuh otrokovih pravic*)

Laste ombudsman kuulub ombudsmani institutsiooni ja töötab ombudsmani asetäitjana, täites eriülesandeid.

Võrdõiguslikkusega tegelev asutus (*Zagovornik načela enakosti*)

Võrdõiguslikkusega tegeleva asutuse eesmärk on diskrimineerimise ennetamine ja kaotamine Sloveenias.

✉ ALGATUSED (KAEBUSED): võrdõiguslikkusega tegelev asutus menetleb teie algatusi või kaebusi väidetavate diskrimineerimisjuhtude kohta. Asutus esitab õiguslikult mittesiduva arvamuse selle kohta, kas teid on teatavas olukorras diskrimineeritud, st kas teid on koheldud ebavõrdselt isiklike asjaolude alusel. Samal ajal esitab ta soovitusi diskrimineerimise põhjustajale olukorra parandamiseks ning selgitusi rikkumise asjaolude ja tagajärgede kohta. Nii üritab asutus oma tegevuse kaudu rikkumisi mitteametlikult heastada ja aitab rikkujal edaspidi rikkumisi vältida. Kui probleemile sel viisil lahendust ei leita, võib asutus paluda, et vastav riigiamet rikkumist menetleks. Võrdõiguslikkusega tegeleva asutuse poole pöördumine on tasuta ja konfidentsiaalne.

ABISTAMISTEENUS: asutus pakub õiguslikku kaitset diskrimineerimise vastu muudes menetlustes, nt andes nõu, millised õiguskaitsevahendid teie käsutuses on ja kuidas neid muude riigiasutuste ees kasutada.

☑ **NÕUSTAMINE:** Te võite küsida asutuselt arvamust selle kohta, kas teie käitumist peetakse või võib pidada diskrimineerimiseks ning nõu selle kohta, kuidas vältida diskrimineerimist ja järgida paremini võrdse kohtlemise nõuet.

TEAVE: asutus pakub üldteavet diskrimineerimise teema ja olukorra kohta Sloveenias.

Kontaktandmed:

Võrdõiguslikkusega tegelev asutus
Töö, perekonna, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste ministeerium
Kotnikova 28
1000 Ljubljana
Tel: 01/369 7 03
Faks: 01/369 78 29
E-post: zagovornik.uem@gov.si
Tasuta abitelefoni: 080 12 13 (vaid riigisisised kõned)
☑ <http://www.zagovornik.gov.si/>

Kõnealusel veebisaidil on põhiteave esitatud täies mahus inglise, prantsuse, saksa, itaalia, ungari, serbia, bosnia, albaania ja roma keeles.

☑ <http://www.zagovornik.gov.si/si/o-zagovorniku/kdo-je-zagovornik/index.html>

☑ <http://www.zagovornik.gov.si/si/o-zagovorniku/osebna-izkaznica/index.html>

Teabevolinik (*Informacijski pooblaščenec*)

Teabevolinik teeb otsuseid **isikuandmete kaitse** nõude rikkumise kohta kooskõlas 2004. aasta isikuandmete kaitse seadusega (*Zakon o varstvu osebnih podatkov*) ja valdkondlike isikuandmete küsimusi käsitlevate seadustega (nt isikutunnistuse seadus (*Zakon o osebni izkaznici*)). Ta tegutseb ka omal algatusel (*ex officio*), kui leiab, et isikuandmete kaitse nõudest ei ole kinni peetud, ning teostab järelevalvet konkreetsetes valdkondades, ilma et talle oleks esitatud kaebus. Kontrollide teostavad teabevoliniku värvatud riiklikud isikuandmete kaitse eest vastutavad inspektorid. Teabevolinik võib nõuda isikuandmete parandamist, selgitada välja isikuandmete ebaseaduslikkus omandamises või töötlemises seisnevat rikkumist ja määrata karistusi (trahve) isikuandmete vastutavatele töötajatele. Teabevoliniku otsuste kohta võib esitada halduskaebuse Sloveenia Vabariigi halduskohtusse.

Kontaktandmed:

Teabevolinik
Zaloška 59
1000 Ljubljana
Tel: 01 230 97 30
Faks: 01 230 97 78
E-post: ☑ gp.ip@ip-rs.si

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 23/03/2018

Põhiõigused - Slovakkia

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

[Siseriiklikud kohtud](#)

[Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused](#)

Siseriiklikud kohtud

Kohtute loetelu

Inimõiguste ja põhivabaduste kaitset käsitlev õigusraamistik on Slovakkias kehtestatud Slovaki Vabariigi põhiseadusega (seadus nr 460/1992 muudetud kujul). Slovakkia põhiseadus on Slovakkia alusakt ja see on ülimuslik kõikide muude õigusaktide suhtes. Slovakkia põhiseaduse teise peatükiga (artiklid 11–54) nähakse ette **põhiõiguste ja -vabaduste üldine kaitse**. Need põhiõigused ja -vabadused hõlmavad inimõigusi ja põhivabadusi (rahvusvahelistes dokumentides tuntud kui kodanikuõigused), poliitilisi õigusi, riigis elavate rahvusvähemuste ja etniliste rühmade õigusi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi, õigust keskkonnakaitsele ja kultuuripärandi kaitsele ning õigust kohtulikule kaitsele ja muud liiki kaitsele. Slovakkias on põhiõigused ja -vabadused tagatud kõigile olenemata soost, rassilisest kuuluvusest, nahavärvist, keelest, tõekspidamistest või usutunnistusest, poliitilistest või muudest veendumustest, rahvuslikust või sotsiaalsest päritolust, rahvus- või etnilisse rühma kuulumisest, omandist, perekonnast või muust staatusest. Kedagi ei tohi nimetatud põhjustel kahjustada, soosida ega halvemasse olukorda panna. Ühegi isiku õigusi ei tohi rikkuda sellepärast, et ta on otsustanud kasutada oma põhiõigusi ja -vabadusi (Slovakkia põhiseaduse artikli 12 lõiked 2 ja 4). Kui põhiõigused ja -vabadused ei ole just sõnaselgelt tagatud ainult Slovaki Vabariigi kodanikele, siis on ka Slovakkias asuvatel välismaalastel õigus kasutada põhiseadusega tagatud põhiõigusi ja -vabadusi, sealhulgas varjupaigaõigust (Slovakkia põhiseaduse artikli 52 lõige 2 ja artikkel 53). Põhiõiguste ja -vabaduste kasutamise tingimused ja piirangud ning kohustuste ulatus sõja või sõjategevuse ajal, erandlike asjaolude korral või hädaolukorras on sätestatud põhiseaduslikus aktis, milles käsitletakse riigi julgeolekut sõja või sõjategevuse ajal, erandlike asjaolude korral või hädaolukorras (seadus nr 227/2002).

Kooskõlas Slovakkia põhiseaduse artikliga 46 **võivad kõik isikud pöörduda seadusega sätestatud korras oma õiguste kaitseks** sõltumatu ja erapooletu **kohtu** poole ning seaduses kindlaks määratud juhtudel mõne muu Slovaki Vabariigi ametiasutuse poole. Praktikas kohtab väga erinevaid inimõigusi, s.t inimõigusi ja põhivabadusi, mida saab seaduses määratleda, ning selliseid inimõigusi ja põhivabadusi, mida seaduses määratleda ei saa. Selliste õiguste ja vabaduste sisu võib hõlmata kodaniku-, poliitilisi, majanduslikke, sotsiaalseid, kultuurilisi ja muid õigusi, mis on tagatud Slovakkia põhiseaduse, muude põhiseaduslike aktide, seaduste ja muude õigusaktidega ning inimõigusi ja põhivabadusi käsitlevate rahvusvaheliste lepingutega (inimõigusi käsitlev rahvusvaheline õigus), mille osaline Slovakkia on. Põhiõigusi ja -vabadusi käsitlevate otsuste kontrollimise õigust ei saa jätta kohtute pädevusest välja.

Igaüks, kes väidab, et **ametiasutuse tehtud otsusega on rikutud tema õigusi**, võib paluda kohtul otsus läbi vaadata, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Slovakkia põhiseaduse ja muude asjakohaste seadustega tagatakse **kõigi inimeste õigus saada hüvitist kohtu või mis tahes muu riigorgani või ametiasutuse tehtud ebaseadusliku otsuse või nõuetevastase ametliku menetluse tõttu tekitatud kahju eest**. Hüvitise saamist käsitlevad üksikasjad on sätestatud seaduses nr 514/2003, mis käsitleb ametiasutuse vastutust avaliku võimu teostamisel tekitatud kahju eest ning millega muudetakse teatavaid muid õigusakte. Selle seadusega reguleeritakse riigi vastutust ametiasutuste tekitatud kahju eest avaliku võimu teostamisel, omavalitsuste ja kõrgemate territoriaalüksuste vastutust kohaliku omavalitsuse ametiasutuste poolt oma ülesannete täitmisel tekitatud kahju eest, kahjunõuete arutamise eelistungeid ja õigust regressiivsele hüvitisele.

Kooskõlas eespool viidatud Slovakkia põhiseaduse artikliga 46 tagatakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvi 3 **õigus pöörduda kohtu poole oma sellise õiguse kaitseks, mis on ohtu seatud või mida on rikutud**. Tsiviilkohtumenetluse seadustikuga sätestatakse kord, mida peavad järgima nii kohus kui ka tsiviilkohtumenetluse pooled, et tagada poolte **õiguste ja õigustatud huvide õiglane kaitse** ning õigskuulekas käitumine, kohustuste aus täitmine ja teiste isikute õiguste austamine.

Tsiviilkohtumenetluse raames arutavad kohtud vaidlusi ja muidu õigusküsimusi ning teevad nendega seoses otsuseid, pööravad täitmisele sellised otsused, mida ei ole kohaldatud vabatahtlikult, ning tagavad, et füüsiliste ja juriidiliste isikute **õigusi või seadusega kaitstud huve ei rikuta** ning et neid õigusi ei kuritarvitata nende isikute kahjuks.

Kooskõlas tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvi 7 lõigetega 1 ja 2 arutavad kohtud tsiviilkohtumenetluse raames **vaidlusi ja muid õigusküsimusi, mis on seotud tsiviilõiguse, tööõiguse, perekonnaõiguse, äriõiguse ja majandusõigusega**, ning langetavad nende kohta otsuseid, kui seadusest ei tulene, et neid juhtumeid arutavad ja nendega seoses teevad otsuseid muud ametiasutused. Tsiviilkohtumenetluse raames vaatavad kohtud üle ka ametiasutuste otsuste seaduslikkuse ning ametiasutuste otsuste, meetmete ja muude sekkumismeetmete seaduslikkuse ning teevad otsuseid selle kohta, kas kohalike omavalitsuste poolt nende pädevusse kuuluvates küsimustes võetud õigusmeetmed on kooskõlas seadusega, ning selle kohta, kas riigiasutused täidavad oma ülesandeid kooskõlas valitsuse määruste, ministrite korralduste ja muude keskvalitsuse ametiasutuste korraldustega, kui seaduses ei ole sätestatud, et selliseid juhtumeid arutab ja nendega seoses teeb otsuseid mõni muu

ametiasutus. Muid juhtumeid arutavad ja lahendavad kohtud tsiviilkohtumenetluse raames üksnes siis, kui see on nii sätestatud seaduses.

Slovakkia üldkohtud

Slovakkias mõistavad õigust sõltumatud ja erapooletud kohtud. Kohtumenetlused on kõigil tasanditel riigiasutuste menettlustest lahus.

Kohtumenetlused on kahetasandilised ning sellepärast on võimalik esitada apellatsioon esimese astme kohtu (ringkonnakohtus) tehtud otsuste peale. Nõuetekohaseid apellatsioone arutatakse kõrgema, s.t teise astme kohtus (piirkonnakohtus).

Üldkohtute süsteem koosneb Slovaki Vabariigi ülemkohtust, kriminaalkohtust, kaheksast piirkonnakohtust ja 45 ringkonnakohtust, kes teevad otsuseid kõikide juhtumite puhul, mis ei kuulu Slovaki Vabariigi konstitutsioonikohtu ainupädevusse, s.t nad teevad otsuseid tsiviil- ja kriminaalasjades ning samuti kontrollivad riigiasutuste menettluste ja nende asutuste tehtud otsuste seaduslikkust (halduskohtumenetlus), kui seaduses on nii sätestatud. Slovakkial puuduvad praegu seadusega loodud sõjakohtud.

Halduskohtumenetlus

Riigiasutuste tehtud otsuste ja läbiviidud menettluste seaduslikkuse kontrollimist käsitlevad tsiviilkohtumenetluse seadustiku (seadus nr 99/1963 muudetud kujul) viienda osa sätted.

Halduskohtumenetluse raames kontrollivad kohtud kaebuste või apellatsioonide esitamise korral riigiasutuste tehtud otsuste ja läbiviidud menettluste seaduslikkust. Halduskohtumenetluse raames kontrollivad kohtud ametiasutuste, kohalike omavalitsuste, huvitatud kohalike asutuste ning teiste juriidiliste ja ka füüsiliste isikute tehtud otsuste ja läbiviidud menettluste seaduslikkust, kui neile on seaduse alusel antud õigus teha otsuseid füüsiliste ja juriidiliste isikute õiguste ja kohustuste kohta avaliku halduse valdkonnas (edaspidi „haldusasutuste otsused ja menettlused“). Haldusasutuste otsused on sellised otsused, mille nad on teinud haldusmenetluse raames, ja muud otsused, millega kehtestatakse või muudetakse füüsiliste või juriidiliste isikute õigusi ja kohustusi või millega need õigused ja kohustused tunnistatakse kehtetuks või mis võivad otseselt mõjutada füüsiliste või juriidiliste isikute õigusi, seadusega kaitstud huve või kohustusi. Haldusasutuse menetlus hõlmab ka tegevusetust. Haldusasju lahendavad kohtud teevad otsuseid selliste ettepanekute kohta, millega soovitakse kehtestada ametiasutustele kohustused käsitleda füüsiliste ja juriidiliste isikute õigusi ja kohustusi avaliku halduse valdkonnas, ning kehtestada meetmed, et pöörata otsused täitmisele paragrahvides 250b ja 250u sätestatud menettluse kaudu. Nad kaitsevad riigiasutuste ebaseadusliku sekkumise eest ja pööravad täitmisele välisriigi haldusasutuste otsused. Kohtud tegutsevad ja teevad otsuseid valimistega ning erakondade ja poliitiliste liikumiste registreerimisega seotud küsimustes kooskõlas käesolevas osas kirjeldatuga ja erieeskirjades kindlaks määratud ulatuses. Kohtud tegutsevad ja teevad otsuseid vajaduse korral ja kooskõlas käesolevas osas kirjeldatuga juhul, kui see on ette nähtud erisätetes, või kui riigiasutuste otsuste läbivaatamine on vajalik selliste rahvusvaheliste lepingute alusel, mille osaline Slovakkia on.

Need erijuhud võivad hõlmata järgmist:

- **meetmed või otsused, mis on seotud haldusasutuste otsuste või menettluste peale esitatud kaebustega;**
- **meetmed või otsused, mis on seotud haldusasutuste selliste otsuste peale esitatud apellatsioonidega, mis ei ole veel lõplikud;**
- **meetmed ametiasutuste tegevusetuse vastu;**
- **meetmed, mis on võetud ametiasutuste ebaseadusliku sekkumise vastu;**
- **merimeetmed (näiteks meetmed valimisküsimustes).**

Üksikasjad on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvides 244–250zg.

Kohtutel puudub pädevus muuta täidesaatva riigivõimu poolt vastu võetud õigusakte (teisese õiguse aktid). Slovakkia põhiseaduse artikli 144 lõikes 2 sätestatakse siiski, et kui kohus leiab, et mõni muu **õigusakt** või selle osa või selle konkreetne säte, mis on seotud arutatava kohtuasjaga, **on vastuolus põhiseaduse, põhiseadusliku akti, ülimusliku rahvusvahelise lepingu** (põhiseaduse artikli 7 lõige 5) **või õigusaktiga, peatab ta asja menettlemise ja võtab meetmed menettluse alustamiseks konstitutsioonikohtus** (artikli 125 lõige 1). Konstitutsioonikohtu otsuses sisalduv õiguslik arvamus on kohtule siduv. Kuid konstitutsioonikohtus menettluse alustamine ei vabasta kohut tema kohustusest teha kohtuasjas otsus seaduses sätestatud viisil.

Slovaki Vabariigi konstitutsioonikohtus

Slovaki Vabariigi konstitutsioonikohtus (Ústavný súd Slovenskej republiky)

Hlavná 110

042 65 Košice 1

SLOVAKIA

Telefon: +421 55 720 7211

Faks: +421 55 622 7639 (eesistuja)

E-post: info@concourt.sk

Veebisait: <http://www.concourt.sk/>

Slovaki Vabariigi konstitutsioonikohus (edaspidi „konstitutsioonikohus”) loodi Slovaki Vabariigi põhiseaduse (seadus nr 460/1992) alusel sõltumatu kohtuorganina eesmärgiga kaitsta põhiseaduslikkust. Kohtu volitused ja pädevus on sätestatud Slovaki Vabariigi põhiseaduse (muudetud kujul) artiklites 124–140. Konstitutsioonikohtu korralduse üksikasjad, kohtus järgitav menetlus ja kohtunike staatus on sätestatud seaduses nr 38/1993 (muudetud kujul).

Konstitutsioonikohtu täiskogu istungil kiideti seaduse nr 38/1993 paragrahvi 79 alusel heaks konstitutsioonikohtu kodukord (seadus nr 114/1993 muudetud kujul), milles käsitletakse üksikasjalikumalt järgmisi valdkondi: konstitutsioonikohtu töökord menetlusteks ja otsuste tegemiseks ettevalmistumisel; küsimused, mis on seotud täiskogu istungi, senatite, raportööride-kohtunike, hindajate ja teiste konstitutsioonikohtu töös osalevate isikute staatusega; ning kohtunike distsiplinaarmenetlus.

Konstitutsioonikohus alustab menetlust, kui taotluse esitab:

- a) vähemalt üks viiendik Slovaki Vabariigi riiginõukogu liikmetest;
- b) Slovaki Vabariigi president;
- c) Slovaki Vabariigi valitsus;
- d) kohus seoses oma otsustusprotsessiga;
- e) Slovaki Vabariigi peaprokurör;
- f) õiguste riiklik kaitsja (ombudsman) küsimustes, mis on seotud õigusaktide vastavusega artikli 125 lõikes 1 osutatud õigusnormidele, kui nende jõustamise jätkumine võib ohustada põhiõigusi ja -vabadusi või inimõigusi ja põhivabadusi, mis tulenevad rahvusvahelisest konventsioonist, mille Slovaki Vabariik on ratifitseerinud ning mis on välja kuulutatud seaduses sätestatud viisil;
- g) mis tahes isik, kelle õigused on kohtuotsusega kinnitatud vastavalt põhiseaduse artiklites 127 ja 127a sätestatule.

Menetlust alustatakse konstitutsioonikohtule taotluse kättetoimetamise päeval.

Slovaki Vabariigi põhiseaduse artiklis 127a käsitletakse põhiseaduslikku kaebust; kaebuse võib esitada kas üksikisik või juriidiline isik (edaspidi „kaebuse esitaja”), kes kinnitab, et tema põhiõigusi või -vabadusi on lõpliku otsuse, meetme või muu sekkumismeetmega rikutud, välja arvatud juhul, kui mõni teine kohus teeb otsuseid nende põhiõiguste ja -vabaduste kaitse küsimustes.

Lisaks üldistele andmetele tuleb kaebuses ära märkida järgmised andmed:

- a) andmed selle kohta, milliseid põhiõigusi või -vabadusi on kaebuse esitaja arvates rikutud;
- b) lõplik otsus, meede või muu sekkumismeede, millega on rikutud põhiõigusi või -vabadusi;
- c) isik, kelle peale kaebus on esitatud.

Kaebusele lisatakse lõpliku otsuse koopia, meedet kirjeldav dokument või tõendid mis tahes muu sekkumismeetme kohta. Kui kaebuse esitaja taotleb proportsionaalset rahalist hüvitust, peab ta nimetama nõutava summa ja põhjendama seda nõudmist. Menetlusosalised on kaebuse esitaja ja isik, kelle peale kaebus on esitatud. Kaebuse esitamisel ei ole peatavat toimet.

Kaebuse esitaja ettepanekul võib konstitutsioonikohus teha otsuse ajutise meetme võtmise kohta ja lükata edasi vaidlustatud lõpliku otsuse, meetme või muu sekkumismeetme jõustamine, kui see ei ole vastuolus oluliste avalike huvidega ning kui vaidlustatud otsuse, meetme või muu sekkumismeetme jõustamine ei tooks kaebuse esitajale suuremat kahju kui see, mis tuleneks jõustamise edasilükkamise korral teistele isikutele. Eelkõige määrab konstitutsioonikohus, et asutus, kes kaebuse esitaja sõnul on rikkunud tema põhiõigusi või -vabadusi, peab ajutiselt peatama lõpliku otsuse, meetme või muu sekkumismeetme rakendamise, ning et kolmandad isikud peavad ajutiselt hoiduma neile lõpliku otsuse, meetme või muu sekkumise alusel antud volituste kasutamisest. Ajutine meede kaotab kehtivuse hiljemalt põhiasjas tehtava otsuse jõustumisel, välja arvatud juhul, kui konstitutsioonikohus otsustab selle kehtivuse varem lõpetada. Ajutise meetme võib kehtetuks tunnistada ka kohtu enda algatusel, kui meetme võtmise põhjused on ära langenud.

Kaebus on vastuvõetav vaid juhul, kui kaebuse esitaja on kasutanud ära kõik õiguskaitsvahendid või muud õigusvahendid, mis on talle tema põhiõiguste või -vabaduste kaitseks seaduses ette nähtud ning mille kasutamiseks on kaebuse esitajal eriõigusaktide kohaselt õigus. Konstitutsioonikohus võtab siiski kaebuse vastu ka siis, kui see tingimus ei ole täidetud, kuid seda vaid juhul, kui kaebuse esitaja tõendab, et põhjused, miks ta ei ole seda tingimust täitnud, väärivad erilist tähelepanu. Kaebuse võib esitada kahe kuu jooksul alates otsuse jõustumise kuupäevast või meetmest või muust sekkumismeetmest teatamise kuupäevast. Meetme või muu sekkumismeetme korral arvestatakse seda ajavahemikku alates päevast, mil kaebuse esitajal oli võimalik saada teada meetmest või muust sekkumismeetmest.

Kui kaebuse esitaja võtab oma kaebuse tagasi, lõpetab konstitutsioonikohus selle menetlemise, välja arvatud juhul, kui kohus otsustab, et tagasivõtmine on vastuvõetamatu, ning eelkõige siis, kui kaebus on esitatud sellise lõpliku otsuse, meetme või muu sekkumismeetme peale, mille näol on tegemist kaebuse esitaja põhiõiguste või -vabaduste erakordselt tõsise rikkumisega.

Konstitutsioonikohus lähtub faktidest, mis on tuvastatud varasema menetluse käigus, välja arvatud juhul, kui ta otsustab teisiti.

Kui konstitutsioonikohus võtab kaebuse vastu, esitab ta oma järeldustes teabe rikutud põhiõiguse või -vabaduse ning põhiseaduse või konstitutsioonilise seaduse või rahvusvahelise konventsiooni sätete kohta ning nimetab ära lõpliku otsuse, meetme või muu sekkumismeetme, millega on rikutud põhiõigust või -vabadust. Kui põhiõigust või -vabadust on rikutud otsuse või meetmega, tühistab konstitutsioonikohus sellise otsuse või meetme. Konstitutsioonikohus tühistab ka mis tahes muu sekkumismeetme, millega on rikutud põhiõigust või -vabadust, kui sellise sekkumismeetme olemus seda võimaldab.

Kui konstitutsioonikohus võtab kaebuse vastu, võib ta:

- a) määrata, et isik, kes oma tegevusetusega rikkus põhiõigust või -vabadust, peab toimima selles küsimuses kooskõlas eriõigusaktidega;
- b) otsustada asja täiendavalt menetleda;
- c) keelata põhiõiguse või -vabaduse rikkumise jätkamise, või
- d) määrata, et põhiõigust või -vabadust rikkunud isik taastaks enne seda rikkumist valitsenud olukorra.

Konstitutsioonikohus võib määrata mõistliku rahalise hüvitise isikule, kelle põhiõigust või -vabadust on rikutud. Kui konstitutsioonikohus otsustab määrata mõistliku rahalise hüvitise, peab põhiõigust või -vabadust rikkunud asutus maksma kaebuse esitajale hüvitise kahe kuu jooksul alates konstitutsioonikohtu otsuse jõustumise kuupäevast. Kui konstitutsioonikohus tühistab lõpliku otsuse, meetme või muu sekkumismeetme ning saadab kohtuasja täiendavaks menetlemiseks tagasi, peab isik, kes on selles küsimuses teinud otsuse või võtnud meetme või muul viisil sekkunud, arutama seda küsimust uuesti ja tegema selle kohta otsuse. Nendes menetlustes või selle protsessi käigus on konstitutsioonikohtu õiguslik arvamus sellele isikule siduv. Isiku jaoks, kes on kõnealuses küsimuses otsuse teinud või võtnud meetme või muul viisil sekkunud, on otsus siduv ning see otsus pööratakse pärast sellest teatamist täitmisele.

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Slovakkia riiklik inimõiguste keskus (Slovenské národné stredisko pre ľudské práva)

Kýčerského 5
811 05 Bratislava
SLOVAKIA
Telefon: + 421 2 2085 0111
+ 421 2 2085 0114
Faks: + 421 2 2085 0135
E-post: info@snslp.sk
Veebisait: <http://www.snslp.sk/>

Slovakkia riiklik inimõiguste keskus, mis asutati Slovaki Vabariigi riiginõukogu seadusega nr 308/1993 Slovakkia riikliku inimõiguste keskuse asutamise kohta (muudetud kujul), on tegutsenud Slovakkias alates 1. jaanuarist 1994. Slovaki Vabariigi valitsus esitas seaduseelnõu, tuginedes Slovaki valitsuse 15. juuni 1993. aasta resolutsioonile nr 430, mille kohaselt oli valitsus nõus rakendama ÜRO algatusest lähtuvalt projekti, mille raames loodi Bratislavas asuv Slovakkia riiklik inimõiguste keskus. Keskuse ülesandeid laiendati, kui võeti vastu seadus nr 136/2003, millega muudetakse ja täiendatakse Slovaki Vabariigi riiginõukogu seadust nr 308/1993 Slovakkia riikliku inimõiguste keskuse asutamise kohta, ning seadus nr 365/2004, mis käsitleb võrdset kohtlemist teatavates valdkondades ja kaitset diskrimineerimise eest ning millega muudeti ja täiendati teatavaid õigusakte (diskrimineerimisvastase võitluse seadus). Tegemist on sõltumatu juriidilise isikuga, mis tegeleb inimõiguste ja põhivabaduste, sealhulgas laste õiguste küsimustega.

Keskus täidab sõltumatu juriidiline isikuna inimõiguste ja põhivabaduste, sealhulgas laste õiguste ja võrdse kohtlemise põhimõtte järgimise tagamise valdkonnas asendamatu rolli. Keskus on ainuke Slovakkia institutsioon, kes tegeleb võrdsete õiguste küsimustega (riiklik võrdõiguslikkuse küsimustega tegelev asutus), s.t hindab võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist kooskõlas diskrimineerimisvastase võitluse seadusega.

Pädevus

Keskuse õiguslik seisund ja pädevus on sätestatud Slovaki Vabariigi riiginõukogu seaduses nr 308/1993 Slovakkia riikliku inimõiguste keskuse (edaspidi „keskus”) asutamise kohta (muudetud kujul). Eelkõige teeb keskus seaduse paragrahvi 1 lõike 2 kohaselt järgmist:

- kontrollib ja hindab inimõiguste ning võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist kooskõlas eriõigusaktidega;
- kogub ja annab taotluse korral teavet rassismi, ksenofoobia ja antisemitismi kohta Slovaki Vabariigis;
- korraldab uurimisi ja uuringuid teabevahetuse kohta inimõiguste valdkonnas ning kogub ja levitab teavet selle valdkonna kohta;
- korraldab koolitusi ja osaleb teabekampaaniates, et suurendada ühiskonnas sallivust;
- pakub õiguslast nõustamist diskrimineerimise ja sallimatuse ohvritele;
- koostab füüsiliste või juriidiliste isikute taotluse korral või omal algatusel eksperdiarvamusi võrdse kohtlemise põhimõtte järgimisega seotud küsimustes kooskõlas eriõigusaktidega;
- korraldab diskrimineerimist käsitlevaid sõltumatuid uuringuid;
- koostab ja avaldab aruandeid ja soovitusi diskrimineerimisega seotud küsimustes;
- pakub raamatukoguteenuseid;
- osutab teenuseid inimõiguste valdkonnas.

Keskus annab kõigile Slovaki Vabariigi elanikele õiguslast nõu diskrimineerimise ja sallimatuse ning võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumise küsimustes. Samuti on keskusel seadusest tulenevad volitused, et esindada pooli taotluse korral võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisega seotud menetlustes. Igal aastal avaldab keskus aruande inimõiguste järgimise kohta Slovaki Vabariigis.

Volitused:

- keskus annab õiguslast nõu diskrimineerimise ja sallimatuse ohvritele;
- keskus esindab volikirja alusel pooli võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisega seotud menetlustes;
- keskus võib nõuda, et kohtud, prokuratuur või muud riigiasutused, kohalikud omavalitsused, eriasutused ja muud institutsioonid esitaksid keskusele kindlaksmääratud tähtaja jooksul teavet inimõiguste järgimise kohta.

Osutatav abi

Keskuse poole võivad pöörduda kõik füüsilised või juriidilised isikud, kes tunnevad, et mis tahes eespool nimetatud institutsioon on neid oma tegevuse või tegevusetusega diskrimineerinud. Kaebuse esitamisel peaks kaebuse esitaja lisama kogu vajaliku teabe ning esitama kõik asjakohased dokumendid.

Koostöö

Samuti võib keskus nõuda inimõiguste ja põhivabaduste valdkonnas tegutsevatelt valitsusvälistelt organisatsioonidelt teavet inimõiguste, sealhulgas laste õiguste järgimise kohta, ning jõuda nendega kokkuleppele sellise teabe edastamise viisi ja ulatuse osas.

Kaebuse esitamise menetlus

Kodanikud võivad esitada kaebusi:

- kirjalikult (täites dokumendivormi ja saates dokumendi posti, faksi või e-posti teel);
- isiklikult.

Ombudsman

Ombudsman

Nevádzova 5
821 01 Bratislava
SLOVAKIA
Telefon: +421 2 4828 7401
+421 2 4363 4906
Faks: +421 2 4828 7203
E-post: [✉ sekretariat@vop.gov.sk](mailto:sekretariat@vop.gov.sk)
Veebisait: [✉ http://www.vop.gov.sk/](http://www.vop.gov.sk/)

Slovaki Vabariigi põhiseaduse artikli 151a lõike 1 kohaselt on ombudsman ehk õiguste riiklik kaitsja **Slovaki Vabariigi sõltumatu institutsioon**, kes **kaitseb** seadusega sätestatud ulatuses ja korras füüsiliste ja juriidiliste isikute **põhiõigusi ja -vabadusi** riiklike haldusasutuste ja muude riigiasutuste menetlustes, kui nende tegevus, otsustusprotsess või tegevusetus on seadusega vastuolus. Seadusega sätestatud juhtudel võib õiguste riiklik kaitsja võtta vastutusele riigi haldusasutuses töötava mis tahes isiku, kui see isik on rikkunud füüsilise või juriidilise isiku põhilisi inimõigusi või põhivabadusi. Kõik riigiasutused peavad andma õiguste riiklikule kaitsjale vajalikku abi.

Õiguste riikliku kaitsja **poole võib pöörduda igalüks**, kes leiab, et riigiasutuse tegevuse, otsustusprotsessi või tegevusetuse tulemusel on rikutud tema põhiõigusi ja -vabadusi viisil, mis on vastuolus seadusega või demokraatliku õigusriigi põhimõtetega. Põhiõigused ja -vabadused, mille kaitsmisega õiguste riiklik kaitsja tegeleb, on sätestatud Slovaki Vabariigi põhiseaduse 2. jaotises (s.t põhilised inimõigused ja põhivabadused artiklites 14–25, poliitilised õigused artiklites 26–32, rahvusvähemuste ja etniliste rühmade õigused artiklites 33–34, majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused artiklites 35–43, õigus keskkonnakaitsesele ja kultuuripärandi kaitsesele artiklites 44–45, õigus kohtulikule kaitsesele ja muud liiki õiguskaitsele artiklites 46–50, välisriigi kodanike varjupaigaõigus poliitiliste õiguste ja vabaduste kasutamise tõttu tagakiusamise korral) ning samuti inimõigusi ja põhivabadusi käsitlevates rahvusvahelistes konventsioonides.

Õiguste riiklik kaitsja **tegutseb** füüsilise või juriidilise isiku **kaebuse alusel** või omal algatusel. Õiguste riiklik kaitsja ei saa sekkuda kohtute otsustusprotsessi, ei ole menetlusosaline ega saa esitada kohtule menetluse algatamise avaldust; talle ei tehta kohtuotsuseid teatavaks ning tal ei ole õigust kasutada õiguskaitsevahendeid. Õiguste riiklikul kaitsjal puudub pädevus üksikisikute vaheliste vaidluste lahendamiseks.

Igal isikul on õigus pöörduda õiguste riikliku kaitsja poole:

- kirjalikult (posti, faksi või e-posti teel või elektroonilist vormi kasutades),

pöördudes õiguste riikliku kaitsja büroo poole;

- isiklikult või suulist kaebust käsitleva kirjaliku protokolliga
- õiguste riikliku kaitsja keskbüroo poole tööpäevadel kell 8.00–16.00 ilma kohtumist eelnevalt kokku leppimata;
- tööpäevadel Slovakkia eri piirkondades asuvate büroode poole. Piirkondlike büroode puhul tuleb leppida enne kokku kohtumine, helistades selleks kontaktnumbril.

Kaebuses tuleb selgelt kirjeldada asjaomast probleemi, esitada riigiasutuse nimi, kelle peale kaebus esitatakse, ning märkida ära, mida kaebuse esitaja nõuab.

Selleks et kiirendada kaebuse uurimist, on soovitatav, et kaebuse esitaja lisaks tõendusmaterjalina kõikide talle kättesaadavate dokumentide koopiad. Kui kaebus ei ole seotud kaebuse esitanud isikuga, tuleb lisada ka asjaomase isiku kirjalik nõusolek kaebuse esitamiseks või asjakohane kirjalik volikiri.

Kui kaebuse esitaja ei nimeta õiguste riiklikule kaitsjale adresseeritud kaebuses oma ees- ja perekonnanime ning aadressi (kui tegemist on juriidilise isikuga, siis nime ja juriidilist aadressi), on tegemist anonüümse kaebusega, millega õiguste riiklik kaitsja ei ole kohustatud tegelema. Kaebuse esitaja võib nõuda, et õiguste riiklik kaitsja ei avaldaks tema isikut. Sellisel juhul kasutab õiguste riiklik kaitsja menetluse käigus ainult kaebuse koopiat, millel ei ole märgitud mis tahes isikuandmeid. Kui kaebuse esitaja on taotlenud, et tema isikut ei avaldataks, kuid kaebuse laadi tõttu ei ole võimalik seda ilma teatavate isikuandmeteta menetleda, peab asjaomast isikut sellest viivitamata teavitama.

Asjaomast isikut tuleb ühtlasi hoiatada, et kaebuse menetlemist jätkatakse ainult siis, kui ta annab kindlaksmääratud tähtaja jooksul kirjaliku nõusoleku teatavate vajalike isikuandmete lisamiseks.

Õiguste riiklik kaitsja vaatab kaebuse läbi.

Kui õiguste riiklik kaitsja leiab, et kaebus on selle sisu arvestades haldus- või kohtumenetlust reguleerivate õigusaktide kohane õiguskaitsevahend, halduskohtu pädevusse kuuluv kaebus või õiguskaitsevahend või konstitutsiooniline kaebus, teatab ta sellest viivitamata kaebuse esitajale ning annab juhiseid nõuetekohase menetluse kohta.

Kui õiguste riiklik kaitsja saab teada asjaoludest, mis annavad alust arvata, et isikut peetakse ebaseaduslikult kinni või ta on ebaseaduslikult vangistatud või talle on ebaseaduslikult määratud sõduritele ette nähtud distsiplinaarkaristus, või talle on määratud ennetav ravi, ennetav koolitus, ravi või koolitus kinnises asutuses, või et teda peetakse ebaseaduslikult kinni politseijaoskonnas, peab ta sellest viivitamata teatama asjaomasele prokurörile, esitades kaebuse, milles nõuab meetmete võtmist erioigusaktide alusel, ning ta peab sellest teavitama nii kõnealust asutust kui ka asjaomast isikut.

Kui kaebus käsitleb riigiasutuse lõplikku otsust või kui õiguste riiklik kaitsja jõuab järeldusele, et riigiasutuse otsus on vastuolus seaduse või mõne muu üldiselt siduva õigusaktiga, võib ta saata juhtumi edasi asjaomasele prokurörile menetlemiseks või võtta mõne muu meetme, teavitades sellest nõuetekohaselt kaebuse esitajat. Niimoodi võib ta toimida ka sellise kaebuse puhul, mis sisaldab ettepanekuid prokuratuuri pädevusse kuuluvate meetmete kohta. Prokurör peab seadusega sätestatud tähtaja jooksul teavitama õiguste riiklikku kaitsjat ebaseaduslikkuse kõrvaldamiseks võetud meetmetest.

Õiguste riiklik kaitsja ei menetle kaebust järgmistel juhtudel:

- a) kaebusega hõlmatud juhtum ei kuulu tema pädevusse;
- b) kaebusega hõlmatud juhtumit arutatakse kohtus ja menetlust ei saa katkestada või on kohus selles küsimuses juba otsuse teinud;
- c) prokuratuur juba uurib kaebusega hõlmatud juhtumit või on selle juhtumi juba läbi vaadanud;
- d) pädev riigiasutus võtab juba kaebusega hõlmatud juhtumi osas selliseid meetmeid või teeb sellise otsuse, mis ei kuulu õiguste riikliku kaitsja pädevusse; või siis on riigiasutus kaebusega hõlmatud juhtumi kohta oma otsuse on juba teinud ja see ei kuulu õiguste riikliku kaitsja pädevusse;
- e) kaebuse esitaja võtab kaebuse tagasi või teatab, et ta ei soovi juhtumi edasist uurimist, või ei ole ettenähtud tähtaja jooksul esitatud või täpsustatud paragrahvi 13 lõikes 4 osutatud üksikasju.

Õiguste riiklik kaitsja võib juhtumit mitte käsitleda, kui ta leiab, et:

- a) kaebus ei ole seotud selle esitajaga, välja arvatud juhul, kui see isik on esitanud asjaomase isiku kirjaliku nõusoleku kaebuse esitamiseks või asjakohase kirjaliku volikirja;
- b) kaebuse esitamise kuupäeval on möödunud kaebuses osutatud meetme võtmisest või sündmusest rohkem kui kolm aastat;
- c) nõue on ilmselgelt põhjendamatu;
- d) kaebus on anonüümne;
- e) kaebus on seotud juhtumiga, mida õiguste riiklik kaitsja on juba käsitlenud, ning uuesti esitatud kaebus ei sisalda uusi asjaolusid.

Õiguste riiklik kaitsja annab kaebuse esitajale teada, et kaebust ei menetleta ning esitab põhjendused. Anonüümsete kaebuste puhul seda ei tehta.

Kui kaebuse uurimisel ei leita tõendeid põhiõiguste ja -vabaduste rikkumise kohta, teavitab õiguste riiklik kaitsja sellest kirjalikult kaebuse esitajat ja riigiasutust, kelle tegevuse, otsustusprotsessi või tegevusetuse peale kaebus esitati.

Kui kaebuse uurimisel leitakse tõendeid põhiõiguste ja -vabaduste rikkumise kohta, edastab õiguste riiklik kaitsja uurimistulemused ja soovitusel kavandatava meetme kohta riigiasutusele, kelle tegevuse, otsustusprotsessi või tegevusetuse peale kaebus esitati.

Riigiasutus peab 20 päeva jooksul alates teate kättesaamisest teatama õiguste riiklikule kaitsjale oma arvamuse uurimistulemuste kohta ja teabe võetud meetmete kohta.

Kui õiguste riiklik kaitsja ei nõustu riigiasutuse arvamusega või kui ta leiab, et võetud meede ei ole piisav, teatab ta sellest asutusele, kellele kaebuses nimetatud riigiasutus allub, või kui selline asutus puudub, siis Slovaki Vabariigi valitsusele.

Asutus, kellele kaebuses nimetatud ametiasutus allub, – või sellise asutuse puudumise korral Slovaki Vabariigi valitsus – peab paragrahvi 3 kohaselt teavitama õiguste riiklikku kaitsjat kõnealuse juhtumiga seoses võetud meetmetest 20 päeva jooksul alates teate kättesaamisest.

Kui õiguste riiklik kaitsja leiab, et võetud meetmed ei ole piisavad, teatab ta sellest Slovaki Vabariigi riiginõukogule või riiginõukogu volitatud asutusele.

Õiguste riiklik kaitsja saadab kaebuse esitajale ja isikule, kelle põhiõigusi ja -vabadusi on riigiasutuse tegevuse, otsustusprotsessi või tegevusetuse tõttu rikutud, kirjaliku teatise uurimistulemuste ja võetud meetmete kohta.

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

- **Võrdõigusliikkusega tegelev asutus**

Slovakkia riiklik inimõiguste keskus (Slovenské národné stredisko pre ľudské práva)

Kýčerského 5

811 05 Bratislava

SLOVAKIA

Telefon: + 421 2 2085 0111

+ 421 22085 0114

Faks: + 421 2 2085 0135

E-post: info@snslp.sk

Veebisait: <http://www.snslp.sk/>

- **Andmekaitseasutus**

Slovaki Vabariigi isikuandmete kaitse amet (edaspidi „amet“) on riigiorgan, mis kaitseb isikute põhiõigusi ja -vabadusi isikuandmete töötlemisel. Amet täidab oma ülesandeid ja kohustusi sõltumatult ja kooskõlas seadusega. Tema ülesanded on peamiselt järgmised:

- amet jälgib pidevalt isikuandmete kaitse olukorda, infosüsteemide registreerimist ja infosüsteemide kohta andmete hoidmist;
- amet soovitab vastutavatele töötlejatele meetmeid infosüsteemides hoitavate isikuandmete kaitsmiseks ning annab selleks vastutavatele töötlejatele oma volituste piires soovitusi;
- amet väljastab siduvaid arvamusi, kui tekib kahtlusi, kas isikuandmete töötlemise ja kasutamise ulatus, eesmärk ja meetodid on proportsionaalsed selle eesmärgiga, mille tarvis neid töödeldakse, vastavad sellele eesmärgile või on selle eesmärgi täitmisel ajaliselt või materiaalselt olulised;
- amet väljastab siduvaid arvamusi isikuandmete välisriiki edastamise kahtluse korral;
- amet väljastab siduvaid arvamusi infosüsteemi registreerimisega seotud kahtluste korral;
- amet uurib paragrahvi 45 alusel esitatud teateid või tegutseb taotluse korral või omal algatusel paragrahvi 44a alusel ning määrab puuduste kõrvaldamiseks parandusmeetmed;
- kui on kahtlus, et asjaomase seadusega kehtestatud kohustusi on rikutud, võib amet kutsuda kohale vastutava töötleja või volitatud töötleja ning nõuda selgitusi;
- amet kontrollib isikuandmete töötlemist infosüsteemides;
- amet määrab karistusi, kui asjaomasel seaduses nimetatud kohustusi on rikutud;
- amet teavitab kuriteo toimepanemise kahtluse korral kriminaalõigusasutusi;
- amet registreerib infosüsteeme ja avalikustab registreerimise staatuse;
- amet osaleb isikuandmete kaitset käsitlevate õigusaktide koostamises;
- amet koostab õigusakte oma volituste piires;
- amet kujundab seisukohti seaduseelnõude ja muude õigusaktide eelnõude kohta, mis käsitlevad isikuandmete töötlemist;
- amet esitab vähemalt kord kahe aasta jooksul Slovaki Vabariigi riiginõukogule isikuandmete kaitse olukorda käsitleva aruande.

Muu

Õigusabikeskus (Centrum právnej pomoci)

Námestie slobody 12
P.O. BOX 18
810 05 Bratislava 15
Telefon: +421 2 4968 3521
+421 2 4968 3522
Faks: +421 2 4968 3520
E-post: info@legalaid.sk
Veebisait: www.legalaid.sk

Õigusabikeskus on tegutsenud Slovaki Vabariigis alates 1. jaanuarist 2006. See loodi riigieelarvest rahastatava asutusena kooskõlas seadusega nr 327/2005 materiaalselt vähekindlustatud isikutele õigusabi andmise kohta ning keskuse peakontor asub Bratislavas. Keskusel on kontorid või esindused peaaegu kõigis Slovaki Vabariigi piirkondlikes linnades (s.t Bratislavas, Banská Bystricas, Žilinas, Košices ja Prešovis), välja arvatud Nitras ja Trnavas, ja muudes Slovakkia omavalitsusüksustes (Liptovský Mikuláš, Tvrdošín, Humenné, Hlohovec, Rimavská Sobota, Nové Zámky ja Svidník).

Keskus tagab õigusabi andmise isikutele, kelle materiaalsed vahendid ei võimalda kasutada õigusteenuseid oma õiguste nõuetekohaseks jõustamiseks ja kaitsmiseks. Keskus tagab õigusabi andmise tsiviil-, töö- ja perekonnaõiguse küsimustes kõikidele isikutele, kes vastavad õigusaktides sätestatud tingimustele (kohtuvaidlused Slovakkia piires). Piiriüleste vaidluste korral annab keskus õigusabi tsiviil-, töö- ja perekonnaõiguse ning äriõigusega seotud küsimustes kooskõlas nimetatud seadusega kõigile isikutele, kes vastavad õigusaktides sätestatud tingimustele ja kelle elukoht või alaline elukoht on ELi liikmesriigis.

Kui õigusabi taotletakse seoses diskrimineerimist käsitlevate juhtumitega, on õigusabikeskusel (edaspidi „keskus”) kattuv roll Slovakkia riikliku inimõiguste keskusega, kellega ta vahetab teavet selliste taotlejatega seotud küsimustes. Keskuse juristid tegelevad diskrimineerimisküsimustega peamiselt selliste juhtumite raames, mis käsitlevad tööalast diskrimineerimist etnilistel põhjustel.

Isikul on **õigus saada õigusabi**, kui ta on materiaalselt vähekindlustatud ja kui vaidlus ei ole ilmselgelt alusetu ning kui nõude väärtus on miinimumpalgast suurem. Õigusabi ei anta selliste vaidluste puhul, kus nõude väärtust ei ole võimalik rahas arvutada. Isik peab õigusabi andmise ajal vastama eespool nimetatud õigusabi osutamise tingimustele. Kui taotleja sissetulek ületab seadusega kehtestatud materiaalselt vähekindlustatud isikute sissetuleku piirmäära, võib keskus anda õigusabi, kui see on asjakohane taotletud õigusabi asjaolude tõttu.

Õigusabi taotlemise menetlus (edaspidi „menetlus”) algab kirjaliku taotluse esitamisega paber kandjal. Sellele tuleb lisada taotluses märgitud asjaolusid tõendavad dokumendid. Dokumendid, mis tõendavad, et taotleja on materiaalselt vähekindlustatud, ei tohi olla väljastatud rohkem kui kolm kuud tagasi. Taotlus peab sisaldama taotleja ees- ja perekonnanime, tema alalist või ajutist elukohta ning isikukoodi. Keskuse nõudmisel peab taotleja esitama keskuse määratud mõistliku tähtaja jooksul lisateavet ja täiendavaid dokumente, mis käsitlevad nõude hindamiseks olulisi fakte. Selleks tuleb aega anda vähemalt kümme päeva. Taotluse esitaja on menetlusosaline. Taotlus esitatakse taotleja alalise või ajutise elukoha järgse asjakohase keskuse büroole. Taotleja on kohustatud esitama taotluses ja eelkonsultatsiooni ajal täielikud ja õiged andmed. Keskus teeb taotluse kohta otsuse 30 päeva jooksul alates seadusega nõutud andmeid sisaldava taotluse saamisest. Seda tähtaega ei ole võimalik pikendada. Otsuse peale ei saa esitada apellatsiooni. Õigusabi taotlust rahuldavas otsuses määrab keskus advokaadi, kes hakkab õigusabi saavat isikut kohtus esindama, kui see on vajalik selle isiku huvide kaitsmiseks. Õigusabi taotluse tagasilükkamise otsus peab lisaks eriõigusaktides nõutavatele andmetele sisaldama ka selgitust, et kui taotluse rahuldamist takistavad asjaolud kaovad, võib taotleja esitada taotluse sama juhtumiga seoses uuesti. Kui keskus otsustas õigustatud isiku koostöö puudumise tõttu keelduda talle õigusabi andmisest või kui õigustatud isik peatas menetluse põhjendamatult, võib keskus neil põhjustel keelata oma otsusega õigusabi taotlust uuesti esitada.

Seaduse nr 327/2005 paragrahvides 17–21 käsitletakse **õigusabi andmist piiriüleste vaidluste korral, mille puhul on pädev kohus Slovaki Vabariigi kohus**, ning seaduse nr 327/2005 paragrahvides 22–24 käsitletakse **õigusabi andmist piiriüleste vaidluste korral, mille puhul on pädev kohus mõne teise ELi liikmesriigi kohus**.

Laste ja noorte rahvusvahelise õiguskaitses keskus (Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže)

Špitálska 8
P.O. Box 57
814 99 Bratislava
Telefon: + 421 2 2046 3208
+421 2 2046 3248
Faks: + 421 2 2046 3258
E-post: cipc@cipc.gov.sk

Veebisait: <http://www.cipc.sk/>

Laste ja noorte rahvusvahelise õiguskaitsese keskus (edaspidi „keskus”) on avalik-õiguslik asutus, mille pädevus piirdub Slovaki Vabariigi territooriumiga. Keskuse asutas Slovaki Vabariigi töö-, sotsiaal- ja pereasjade ministeerium 1. veebruaril 1993 ning tegemist on ministeeriumi haldusalas asuva ja riigieelarvest rahastatava asutusega, mille ülesanne on tagada õigusabi andmine lastele ja noortele välisriikidega seotud asjades.

Keskuse pädevus on määratletud seaduses nr 305/2005 laste sotsiaalkaitse ja eestkoste kohta, millega muudetakse ja täiendatakse teatavaid õigusakte. Keskuse ülesanne on rakendada rahvusvahelisi lepinguid ja Euroopa Liidu õigusakte. Keskus:

- toimib kooskõlas rahvusvaheliste konventsioonidega elatishoolduse avaldusi vastuvõtva ja rahuldava asutusena;
- toimib rahvusvaheliste lapserehvi küsimustega tegeleva keskasutusena kooskõlas rahvusvaheliste konventsioonide ja Euroopa Liidu õigusaktidega;
- täidab rahvusvaheliste lapsendamise valdkonnas keskasutuse rolli kooskõlas rahvusvahelise konventsiooniga;
- väljastab sertifikaate kooskõlas rahvusvahelise konventsiooniga;
- täidab kooskõlas eriõigusaktidega muid laste sotsiaalkaitsega seotud ülesandeid, kui kaasatud on välisriik;
- pakub tasuta õigusnõustamist perekonnaõiguse valdkonnas, kui kaasatud on mõni välisriik, eelkõige seoses alaealiste elatist ja hooldust käsitlevate küsimustega, ning lapsendamise valdkonnas;
- teeb koostööd teistes lepingus osalevates riikides asuvate elatishoolduse avaldusi vastuvõtjate ja rahuldavate asutustega, lepingus osalevates riikides asuvate keskasutustega ja esindustega, riiklike keskasutustega, pankade, välispankade filiaalide, kohalike omavalitsuste, territoriaalsete omavalitsusüksuste ja akrediteeritud asutustega.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 18/03/2019

Põhiõigused - Soome

Siseriiklikud kohtud

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Ombudsman

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Muu

Siseriiklikud kohtud

Piirkonnakohtud menetlevad kriminaal- ja tsiviilasju ning kaebuseid. Esimese astme kohtu otsuse võib tavaliselt esitada ülevaatamiseks kõrgema astme kohtule. Piirkonnakohtu otsuse peale võib apellatsiooni esitada apellatsioonikohtule. Apellatsioonikohtu otsuse võib omakorda edasi kaevata ülemkohtusse, kui ülemkohus annab selleks loa.

Halduskohtud menetlevad ametiasutuste otsuste peale esitatud kaebuseid. Halduskohtu otsuse peale võib apellatsiooni esitada kõrgemale halduskohtule.

Erikohtud on turukohus, töökohus, kindlustuskohus ja umbusalduse avaldamise küsimusi käsitlev kõrgema astme kohus.

Kohtute kontaktandmed on kättesaadavad järgmistel veebisaitidel:

<https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index.html>

<https://oikeus.fi/en/index/yhteystiedot.html>

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

2012. aasta alguses loodi parlamentaarse ombudsmani büroo egiidi all autonoomselt ja sõltumatult tegutsev inimõiguste keskus. Inimõiguste keskuse ülesanne on levitada teavet ning edendada hariduse andmist, koolitamist, teadusuuringuid ja koostööd põhi- ja inimõiguste valdkonnas. Keskus koostab aruandeid põhi- ja inimõiguste rakendamise kohta ning samuti teeb algatusi ja avaldab seisukohti nende õiguste edendamiseks. Samuti osaleb inimõiguste keskus põhi- ja inimõiguste edendamiseks võetavates rahvusvahelistes meetmetes. Inimõiguste keskus ei tegele kaebuste ega muude üksikjuhtumitega, mis kuuluvad kõrgeima õigusjärelvalveasutuse pädevusse.

Ombudsman

Parlamentaarne ombudsman

Parlamentaarne ombudsmaniga võib ühendust võtta, kui on alust arvata, et ametiasutused või ametnikud ei ole järginud õigusnorme või täitnud oma kohustusi. Näiteks on ebaseaduslik rikkuda põhiõiguseid. Ombudsmanile võivad kaebuse esitada kõik isikud. Kaebuse esitaja võib kaebuses käsitleda tema endaga seotud juhtumit, kuid kaebust on võimalik esitada ka teise isiku nimel või koos teiste isikutega. Ombudsman uurib kaebust, kui on alust arvata, et ametiasutus on toiminud ebaseaduslikult. Kaebuseid menetletakse tasuta. Uurimise käigus kuulab ombudsman ära selle isiku või ametiasutuse, kelle peale kaebus esitati. Lisaks küsib ta erinevatelt ametiasutustelt aruandeid ja avaldusi ning võib vajaduse korral näha ette, et tema büroo inspektorid viiksid läbi uurimise. Kaebuseid menetletakse tasuta.

Ombudsmani käsutuses on erinevaid meetmeid, millest kõige karmim on kriminaalsüüdistuse esitamine ametiseisundi kuritarvitamise eest. Teise võimalusena võib ombudsman teha asjaomasele ametnikule ametliku hoiatuse. Enamikul juhtudel avaldab ta oma arvamust selle kohta, miks oli kasutatud menetlus ebaseaduslik või mil viisil kaasnes sellega hoolimatus, ning väljastab nõuetekohast menetlust käsitleva meeldetuletuse. Samuti võib ombudsman teha ettepaneku vea heastamiseks ning juhtida riiginõukogu tähelepanu neile vajakajäämistele, mille ta õigusnormis või eeskirjas avastas.

Parlamentaarne ombudsmani büroo

Asukoht: Arkadiankatu 3, Helsinki Postiaadress:
Postiaadress: 00102 Eduskunta

Veebisait: <https://www.oikeusasiamies.fi/fi/> />

Telefon: (09)*4321

Faks: (09) 432 2268

E-post: eoakirjaamo@eduskunta.fi

Õiguskantsler

Õiguskantsleriga võib ühendust võtta sellise juhtumi puhul, mis on otseselt seotud kaebuse esitajaga, või mis tahes juhtumi puhul, kui kaebuse esitaja leiab, et ametiasutused, ametnikud või muud isikud või organid on oma ametikohustuste täitmisel toiminud vääralt või jätnud oma kohustused täitmata või et advokatuuri liige on jätnud oma kohustused täitmata. Peale selle võib õiguskantsleriga ühendust võtta igaüks, kes leiab, et ei ole järgitud põhiseadusega tagatud põhi- või inimõiguseid.

Õigusvaldkonnas vastava hariduse saanud töötajad vaatavad kaebused läbi ning küsivad mis tahes vajalikke täiendavaid dokumente. Tavaliselt antakse kaebuse esitajale võimalus anda kostjale vastus. Sel juhul edastatakse kirjalik otsus kaebuse esitajale posti teel. Õiguskantsleri büroo teenused on kaebuse esitajale tasuta.

Kui leitakse, et menetlus oli ebaseaduslik või nõuetevastane, võib õiguskantsler teha ametnikule hoiatuse või väljastada tuleviku tarvis nõuetekohast menetlust käsitlevad juhised. Raskemate juhtumite korral võib õiguskantsler ette näha, et ametniku vastu esitataks süüdistus. Kui õiguskantsler peab seda vajalikuks, on tal õigus teha ettepanek õigusnormide või juhiste muutmiseks, kohtuotsuse tühistamiseks või mõne muu erakorralise apellatsiooni esitamiseks. Õiguskantsleri läbi viidud uurimise tulemusel võib ametiasutus või ametnik oma vea parandada.

Õiguskantsleri büroo

Asukoht: Snellmaninkatu 1, HELSINKI
Postiaadress: PL 20, 00023 VALTIONEUVOSTO

Veebisait: <https://www.okv.fi/fi/>

Telefon: (09) 16001

Faks: (09) 160 23975

Kantselei: (09) 160 23950

E-post: kirjaamo@okv.fi

Infotelefon: (09) 160 23955

E-post: tiedotus@okv.fi

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Lasteombudsman

Seaduse kohaselt on lasteombudsmanil järgmised ülesanded:

- teha järelevalvet laste ja noorte heaolu üle ning nende õiguste rakendamise üle;
- mõjutada otsuste tegijaid laste vaatenurgast;
- hoida ühendust laste ja noortega ning edastada neilt saadud teavet otsuste tegijatele;
- edastada lapsi käsitlevat teavet lastega tegelevatele spetsialistidele, ametiasutustele ja üldsusele;
- arendada koostööd lapsi käsitleva poliitika kujundajate vahel;
- edendada ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid.

Lasteombudsmani büroo

Vaasankatu 2
40100 Jyväskylä

E-post: lapsiasiavaltuutettu@stm.fi

Faks: (014) 337 4248

Veebisait: <http://www.lapsiasia.fi/>

Võrdõiguslikkusega tegelev asutus

Võrdõiguslikkuse ombudsman

Võrdõiguslikkuse ombudsman vastutab järgmiste valdkondade eest: naiste ja meeste võrdõiguslikkust käsitleva seaduse järgimise üle järelevalve tegemine ning eelkõige diskrimineerimise ja diskrimineerivate töökuulutuste keelustamine; seaduse eesmärgi edendamine algatuste, nõuannete ja suuniste abil; teabe andmine võrdõiguslikkuse seaduse ja selle kohaldamise kohta; ning naiste ja meeste võrdõiguslikkuse rakendamise üle järelevalve tegemine erinevates ühiskonnasektorites. Peale selle teeb võrdõiguslikkuse ombudsman järelevalvet selle üle, kuidas kaitstakse soovähemusi diskrimineerimise eest.

Võrdõiguslikkuse ombudsmani büroo

Postiaadress: PL 33, 00023 Valtioneuvosto
Asukoht: Meritullinkatu 1, 00170 Helsinki

Nõustamisliin: telefon: (09) 1607 3248 (E–N kell 9–11 ja 13–15, R kell 9–12)

Kantselei: telefon: (09) 1607 4427

E-post: tasa-arvo@stm.fi

Faks: (09) 1607 4582

Veebisait: <https://www.tasa-arvo.fi>

Vähemuste ombudsman

Vähemuste ombudsmani peamine ülesanne on parandada etniliste vähemuste ja välismaalaste olukorda, võrdõiguslikkust ja õiguskaitset ning edendada häid etnilisi suhteid Soomes. Ombudsman tegutseb ka riikliku raportöörina inimkaubanduse küsimustes. Te võite vähemuste ombudsmaniga ühendust võtta näiteks siis, kui olete kogunud etnilist diskrimineerimist või olnud selle tunnistajaks.

Diskrimineerimisjuhtumitega seoses võib vähemuste ombudsman teha järgmist:

- anda suuniseid ja nõu, teha soovitusi või käivitada algatusi eesmärgiga tagada, et diskrimineerimine ei jätkuks või korduks;
- võtta meetmeid asjaomaste poolte lepitamiseks;
- paluda diskrimineerimises kahtlustatavalt ametiasutuselt või ettevõtjalt selgitust;
- määrata karistusmaks, kui diskrimineerimises kahtlustatav ametiasutus või isik ei esita nõutud selgitust;
- edastada juhtum Soome riiklikule diskrimineerimisküsimuste tribunalile või aidata kliendil seda teha.

Vähemuste ombudsmani büroo

Asukoht: Mikonkatu 25, Helsinki
Postiaadress: PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO

Klienditeeninduse telefoninumber: 071 878 8666, tööpäeviti kell 10–12

Keskus: (071) 878 0171

E-post: ofm@ofm.fi

Veebisait: <https://www.syrjinta.fi/>

Andmekaitseasutus

Andmekaitseombudsman

Andmekaitseombudsman vastutab isikuandmete ja krediiditeabe kasutamist käsitlevate juhtumite läbivaatamise ja lahendamise eest vastavalt isikuandmete seaduse ja krediiditeabe seaduse sätetele ning nimetatud õigusaktidest tulenevate muude ülesannete täitmise eest. Andmekaitseombudsman peab tegema ka järelevalvet üldiste arengute üle isikuandmete ja krediiditeabe kasutamise valdkonnas ning vajaduse korral sekkuma. Peale selle teavitab andmekaitseombudsman üldsust isikuandmeid ja krediiditeavet käsitlevatest küsimustest ning osaleb isikuandmete kasutamise alases rahvusvahelises koostöös (andmekaitseameti ja andmekaitseombudsmani seadus, 27.5.1994 nr 389).

Andmekaitseombudsmani avaldused, mis sisaldavad suuniseid ja nõuandeid seoses isikuandmete töötlemisega, ei ole siduvad otsused. Otsuseid tegev asutus on andmekaitseamet, kellele ombudsman võib asja edastada, kui vastutav töötleja ei järgi ombudsmani suuniseid. Samuti võib ombudsman ette näha, et juhtumi raames tuleb esitada süüdistus.

Peale selle teeb andmekaitseombudsman otsuseid seoses andmesubjektide õiguste kasutamisega. Isikuandmete seaduse järgimine tagatakse suurel määral sellega, et üksikisikutel lubatakse kontrollida, milliseid andmeid on nende kohta kogutud ja milliseid andmeid nende kohta säilitatakse, ning vajaduse korral võivad nad paluda, et ombudsman uuriks mis tahes väidetavat rikkumist. Sel viisil on ka andmesubjektidel võimalik veenduda, et registreeritud andmed on täpsed. Isikuandmete kontrollimise ja parandamise õiguse kasutamise valdkonnas on ombudsmani otsused siduvad ning nende peale võib esitada apellatsiooni.

Andmekaitseombudsmani büroo

Postiaadress: PL 315, 00181 Helsinki

Asukoht: Albertinkatu 25A, 3. krs

Veebisait: <http://www.tietosuoja.fi/fi/>

Telefon: (010) 36 66700

Faks: (010) 36 66735

E-post: tietosuoja@om.fi

Muu

Tasuta õigusabi

Tasuta õigusabi eesmärk on anda üksikisikutele võimalus saada professionaalset õigusnõustamist täielikult või osaliselt riigi kulul. Õigusabi hõlmab kõiki õigusküsimusi. Samas ei anta õigusabi tavaliselt siis, kui abi taotleja on sõlminud õiguskulude kindlustuse, mis katab asjaomase juhtumiga kaasnevad kulud. Kriminaalmenetluses on süüdistataval teatavatel tingimustel õigus kasutada riikliku kaitsja abi riigi kulul olenemata süüdistatava rahalisest olukorrast. Raske vägivaldse kuriteo või seksuaalkuriteo ohvritel on õigus kasutada riigi kulul kohtuadvokaadi abi olenemata kuriteoohvri sissetulekust. Ettevõtjatel või ühingutel ei ole võimalik saada õigusabi. Välismaal arutatavate juhtumite puhul katab õigusabi õiguslase nõustamisega seotud kulud.

Kohtumenetluste puhul annavad õigusabi riiklikud kaitsjad, advokaadid ja teised juristid. Muude juhtumite korral pakuvad õigusabi riiklikud õigusnõustajad, kes töötavad riigi õigusabibüroodes. Nimetatud bürood asuvad tavaliselt piirkonnakohtutega samades omavalitsusüksustes. Riigi õigusabibüroode kontaktandmed leiate järgmiselt veebisaidilt: <https://oikeus.fi/fi/index/yhteystiedot.html>.

Pagulaste nõuandekeskus

Pagulaste nõuandekeskus on valitsusväline organisatsioon, mis annab Soomes õigusabi ja õigusalast nõu varjupaigataotlejatele, pagulastele ja teistele välismaalastele. Keskus teeb samuti tööd selle nimel, et edendada varjupaigataotlejate, pagulaste ja teiste sisserändajate seisundit Soomes ning jälgib Euroopa Liidu varjupaiga- ja pagulaspoliitika arenguid.

Veebisait: <http://www.pakolaisneuvonta.fi/>

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 16/05/2018

Põhiõigused - Rootsi

Põhiseadused ja valitsemisseadus

Rootsis kaitstakse kodanike õigusi ja vabadusi eelkõige kolme seadusega: valitsemisseadus (*regeringsformen*), ajakirjandusvabaduse seadus (*tryckfrihetsförordningen*) ja sõnavabaduse seadus (*yttrandefrihetsgrundlagen*). Valitsemisseaduses on sätestatud, et avalikku võimu tuleb teostada kõikide inimeste võrdsust ning iga üksikisiku vabadust ja väärikust austades.

Kohtusüsteemi sõltumatus ja õigus pöörduda kohtusse

Kohtusüsteemi sõltumatus on tagatud valitsemisseadusega. Rootsis on kohtutel üksikisiku õiguste kaitsel keskne roll. Rootsi kohtusüsteemis on õiguskaitsevahenditega tagatud põhiõiguste kaitse. Kohtumenetlus toimub tavaliselt üldkohtus või üldises halduskohtus, teatavaid juhtumeid lahendavad haldusasutused. Milline kohus on pädev menetlema põhiõiguste rikkumisega seotud kohtuasja, sõltub konkreetsetest asjaoludest, nagu see, millist õigust rikuti ja millises olukorras. Ka see, kas õigust rikkus eraõiguslik või avalik-õiguslik asutus, võib mõjutada seda, milline kohus on pädev asja menetlema.

Rohkem teavet Rootsi kohtusüsteemi kohta leiate [siit](#).

Abi või teave ametiasutustelt

Rootsis on palju ametiasutusi, kelle ülesandeks on erineval viisil aidata kaasa põhiõiguste austamisele. Nendel asutustel on erinevad tööülesanded. Osa asutusi annab näiteks ainult teavet õiguste kohta oma tegevusvaldkonnas, kuid teised võivad pakkuda konkreetsel juhul juriidilist abi.

Ametiasutuse otsimiseks võite kasutada interaktiivset vahendit [Fundamental Rights Interactive Tool](#).

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 18/05/2018

Põhiõigused - Inglismaa ja Wales

[Siseriiklikud kohtud](#)

[Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused](#)

[Ombudsman](#)

[Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused](#)

[Muu](#)

Siseriiklikud kohtud

Kuninglik kohtuamet

Kuninglik kohtuamet vastutab kriminaal-, tsiviil- ja perekonnaasjade kohtute haldamise eest Inglismaal ja Walesis ning tsentraliseeritud kohtute haldamise eest Šotimaal ja Põhja-Iirimaal. Amet tagab õiglase, tõhusa ja tulemusliku kohtusüsteemi, kus töötavad sõltumatud kohtunikud.

Kuningliku kohtuameti eesmärk on tagada, et kõigil kodanikel on nende erinevatele vajadustele vastav ja õigeaegne juurdepääs õigusemõistmisele olenemata sellest, kas nad on kuriteoohvrid või kuriteo tunnistajad, kuriteo toimepanemises süüdistatavad,

võlgadesse sattunud tarbijad, ohus olevad lapsed, äriavaldustes osalevad ettevõtjad või üksikisikud, kes jõustavad oma õigusi seoses tööhõivega või vaidlustavad riigiasutuste otsuseid.

Teavet kohtutega ühenduse võtmise kohta leiata järgmiselt aadressilt: [☞ Kohtute kontaktandmed](#)

Teavet tribunalidega ühenduse võtmise kohta leiata järgmiselt aadressilt: [☞ Tribunalide kontaktandmed](#)

Lisateave

Tsiviilkohtumenetlus

1. Inglismaal ja Walesis algatab tsiviilkohtumenetluse kannatanud pool, keda nimetatakse hagejaks. Kaebuse tõlevastavuse kontrollimiseks ei korraldata eelnevat uurimist. Tavaliselt alustatakse tsiviilkohtumenetlust nii kõrgema astme kohtus kui ka maakohtus sellega, et koostatakse hagiavaldus. Tsiviilkohtumenetluse varastes etappides esitavad asjaomased pooled peamiselt ametlikke avaldusi asja kohta.
2. Tsiviilkohtumenetlusest saab kokkuleppele jõudmise korral üldjuhul igal ajal loobuda või selle saab lõpetada. Kohtus arutab hagi tavaliselt üks kohtunik ilma vandekohtuta. Kohtu nõusolekul võib asja siiski arutada vandekohtu osavõtul selliste hagide puhul, mis on seotud pettuse, teotamise, laimu, kuritahtliku süüdistamise ja alusetu vangistamisega. Vandekohus teeb otsuseid asja asjaolude ja kannatanud poolele makstava kahjuhüvitise kohta. Kohtuotsused peaksid tavaliselt olema ühehäälsed, kuid kui vandekohus kokkuleppele ei jõua, võidakse aktsepteerida enamussotsuseid.
3. Kui pool keeldub kohtuotsust või kohtu määrust täitmast, on võimalik kasutada erinevaid jõustamismenetlusi. Kui kohtuotsusega nähakse ette teatava rahasumma maksmine, on kõige tavalisem jõustamismeetod kas võlgniku kauba konfiskeerimine või töötasu arestimine. Kui kohtuotsus tehakse kohtumääruse vormis, võib selle eiramine tuua kaasa vangistuse kohtu solvamise eest. Tavaliselt näeb kohus ette, et menetluskulud tasub kaotanud pool, kuid väikeste nõuete menetlemise puhul eeldatakse üldiselt, et kumbki pool tasub oma kulud, kuigi tavaliselt on võitnud poolel võimalik kohtukulud kaotanud poolelt sisse nõuda. See kajastab asjaolu, et väikeste nõuete menetlustes saavad pooled osaleda advokaati kasutamata.

Õigusabi

1. Ühendkuningriigi kõigis kolmes jurisdiktsioonis kehtib laiaulatuslik süsteem, mille alusel võib õiguslast nõu või kohtus esindamist vajav isik saada rahalist abi riiklikest vahenditest. Need on õigusabi andmise skeemid ja väga olulised iga üksikisiku seaduslike õiguste kasutamise eesmärgil. Õigusabi on suunatud neile inimestele, kelle sissetulek on väike või tagasihoidlik. Abi võib anda täies ulatuses või võib abi andmise tingimuseks seada isiku omapoolse rahalise panuse. Kui antakse õigusabi, menetletakse juhtumit tavalisel viisil selle erandiga, et isiku ja tema õigusnõustaja vahel ei toimu raha liikumist: kõik maksed tehakse õigusabi fondi kaudu. Ministrite tasandil vastutab õigusabi küsimuste eest Inglismaal ja Walesis lordkantsler.
2. Inglismaal ja Walesis haldab nii kriminaal- kui ka tsiviilasjades tasuta õigusabi andmist õigusabi amet (*Legal Aid Agency, LAA*).
3. Lepingu alusel tegutsevate organisatsioonide võrgustik osutab õigusteenuid tsiviilasjades. Tsiviilasjades õigusteenuid osutamist käsitlevad eeskirjad on peamiselt sätestatud 2012. aasta õigusabi, õigusrikkujatele karistuste määramise ja nende täideviimise seaduses ning selle seaduse alusel väljaantud teisestest õigusaktides ja juhendites. Üksikisikule antakse rahalist abi üksnes juhul, kui tema juhtum kuulub skeemi kohaldamisalasse ning isik läbib olemasolevate vahendite testi ja vastab abi andmise tingimustele. Lisaks kohapeal pakutavale õigusnõustamisele haldab õigusabi amet abiliini, mille vahendusel antakse tasuta konfidentsiaalset ja sõltumatut õiguslast nõu. Alates 2013. aasta aprillist peavad kliendid, kes vajavad abi võlgade, hariduslike erivajaduste ja diskrimineerimisega seotud probleemide lahendamisel, väheste eranditega esitama õigusabi taotluse keskse nõustamistelefoni teel. Õigusabi antakse telefoni teel, välja arvatud juhul, kui hindamine näitab, et nõustamine telefoni teel ei sobi kliendile.
4. Õigusabi kriminaalasjades pakutakse isikutele, kes on uurimise all või kellele on esitatud kriminaalsüüdistus. Selle, kas isikul on õigus saada kriminaalasjas õigusabi, määrab kindlaks õigusabi amet. Rahukohtus vastab süüdistatav kriminaalasjas õigusabi saamise tingimustele üksnes juhul, kui ta läbib olemasolevate rahaliste vahendite testi ja abi andmine on õigusemõistmise huvides. Kroonikohtus vastavad kohtumenetlust ootavad süüdistatavad automaatselt nn õigusemõistmise huvide kriteeriumile. Kuigi kõigil süüdistatavatel on õigus saada õigusabi, tehakse nende suhtes olemasolevate vahendite testi ning neil võidakse paluda tasuda osa juhtumi menetluskuludest oma sissetulekust ja/või varadest. Süüdistatavad, kes on tasunud osa kuludest ja seejärel õigeks mõistetud, saavad tasunud summa tagasi koos intressidega.
5. Kui isik leiab, et on rikutud tema õigusi, mis tulenevad Euroopa inimõiguste kaitse konventsioonist, ning ta kavatseb anda oma asja Euroopa Inimõiguste Kohtusse, on tema käsutuses mitu skeemi, mille alusel saada õiguslast nõu ja abi. Õigusabi skeemi alusel võib isikule abi anda kogenud õigusnõustaja hagi esitamisele eelnevates etappides. Kui Strasbourgis asuv

Euroopa Inimõiguste Kohus tunnistas hagiavalduse vastuvõetavaks, võib hageja saada rahalist abi otse Strasbourgist. Abikõlblikkuse kindlaksmääramisel võetakse aluseks, kas hageja oleks kõlblik siseriikliku õigusabi saamiseks.

6. Mitmes linnapiirkonnas annavad õigusosalast nõu ja osutavad esindamise teenust õiguskeskused. Selline abi võib olla tasuta, sõltuvalt olemasolevatest vahenditest. Õiguskeskustes, mida rahastatakse erinevatest allikatest, sageli ka kohalike omavalitsusasutuste vahenditest, töötavad tavaliselt täiskohaga palgalised advokaadid, kuid paljudes keskustes on töö ka vabatahtlikud. Suur osa ajast on pühendatud eluaseme-, tööhõive-, sotsiaalkindlustus- ja immigratsiooniprobleemidele. Tasuta nõuandeid jagavad ka järgmised organid: kodanike nõuandebürood (*Citizens Advice Bureaux*), tarbijakaitse- ja eluasemeküsimustega tegelevad keskused ning spetsiaalsed nõuandekeskused, mida haldavad erinevad vabatahtlikud organisatsioonid. Pagulaste õiguskeskus (*Refugee Legal Centre*) ja sisserändajate nõuandeteenistus (*Immigration Advisory Service*), mis mõlemad saavad toetust riigieelarvest, annavad tasuta nõu ja abi varjupaigataotlejatele ning sisserändajate nõuandeteenistus pakub samuti tasuta nõu ja abi sisserändajatele, kellel on apellatsioonioigus.

Kuriteohvrid

1. Uues kuriteohvrite tegevusjuhendis (juhend) on kirjeldatud, millist teavet ja tuge ning milliseid teenuseid peaksid kuriteohvrid Inglismaal ja Walesis kriminaalõigusasutustelt menetluse igas staadiumis saama. Juhend on koostatud selges inglise keeles ja selle sihtrühm on kuriteohvrid. Juhendis on selgitatud ka seda, kuidas saab kuriteohver kaebuse esitada, kui talle juhendiga ettenähtud teavet, tuge või teenuseid ei pakuta. Tunnistaja õiguste harta kehtestamisega tagati tunnustajatele samasugune, kuid mitte seaduses sätestatud teenusestandardite pakett. Põhja-lirimaal on avaldatud kuriteohvreid käsitlev eraldi tegevusjuhend, milles esitatakse nende teenuste standardid, mida ohvrid peaksid saama, kui nad pöörduvad Põhja-lirimaa kriminaalkohtusüsteemi poole, ja antakse teavet selle kohta, kuidas esitada kaebust. See asendatakse uue, seaduses sätestatud kuriteohvrite hartaga. Kõigil teatatud kuriteo ohvritel on võimalus saada kuriteohvrite õiguseid käsitlev teabeleht, milles antakse praktilist nõu selle kohta, mida teha pärast kuriteo toimumist. Selles selgitatakse lihtsas keeles politsei- ja kohtumenetlust, hüvitise taotlemise menetlust ja seda, millist edasist abi nad võivad saada.
2. Inglismaal ja Walesis on ohvritel õigus saada tuge, mis aitaks neil võimaluste piires kuriteo tagajärgedega toimet tulla ja nendest toibuda. Ohvrid võivad vastavate teenistuste poole pöörduda politsei juhendamisel või omal algatusel. Suurema osa ohvriabiteenuseid tellivad kohapeal politsei või kuritegevuse volinikud ja neid rahastab valitsus.
3. Kui Riigiprokuratuur (*Crown Prosecution Service*) otsustab süüdistuse esitamata jätta, võivad ohvrid Inglismaal ja Walesis algatada erasüüdistusmenetluse, kuid praktikas tehakse seda harva. Ohvrid võivad ka esitada tsiviilkohtule hagi hüvitise saamiseks. Kohtumenetlust on lihtsustatud, nii et ka õiguslaste teadmisteta isikud saaksid algatada väiksemaid kohtuvaidlusi kahjuhüvitise saamiseks.
4. Kohtud võivad õigusrikkuja süüdimõistmise korral määrata, et õigusrikkuja peab ohvrile maksma hüvitist õigusrikkumisega põhjustatud vigastuste või tekitatud kahju eest. Inglismaal ja Walesis peavad kohtud kaaluma hüvitise määramist igal asjakohasel juhul ja põhjendama hüvitise määramata jätmist. Kui kohus leiab, et on asjakohane määrata trahv ja kahju hüvitamine, kuid õigusrikkujal puuduvad vahendid mõlema tasumiseks, tuleks eelistada kahju hüvitamist. Kui õigusrikkujal napib vahendeid, eelistatakse kahju hüvitamist ka ohvrite ja tunnustajate üldfondi makstavale lisatasule.
5. Ohvrid, kes on saanud Inglismaal, Walesis või Šotimaal kannatada vägivaldse kuriteo tagajärjel ja kes vastavad elukoha, kodakondsuse või muule kriteeriumile, võivad taotleda hüvitist riiklikest vahenditest kuriteokahjude hüvitamise kava alusel. Hüvitis määratakse tariifide alusel ning maksed algavad 1000 naelsterlingist ja ulatuvad kõige raskemaid vigastusi saanud ohvrite puhul kuni 500 000 naelsterlingini.
6. Põhja-lirimaal kehtib eraldi kord, mille kohaselt saab teatavatel asjaoludel maksta kuriteokahjude, vara kuritahtliku kahjustamise, sealhulgas selle tagajärjel saamata jäänud tulu eest hüvitist riiklikest vahenditest.

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Võrdõiguslikkuse ja inimõiguste komisjon

Sellel organisatsioonil, mille kontorid asuvad Londonis, Manchesteris, Glasgow's ja Cardiffis, on seaduslik pädevus edendada inimõigusi ja teha järelevalvet nende tagamise üle ning kaitsta, jõustada ja edendada võrdõiguslikkust diskrimineerimise aluseks olla võiva üheksa teguri puhul, milleks on vanus, puue, sugu, rassiline kuuluvus ja usutunnistus, tõekspidamised, rasedus ja emadus, abielu ja vabaabielu, seksuaalne sättumus ja soovahetus.

Tavaliselt ei tegele see organisatsioon üksikisikute juhtumitega (välja arvatud strateegilise tähtsusega juhtumid, mille puhul näiteks täpsustatakse õigusakte), kuigi võib olla suuteline andma juhiseid selle kohta, kust saada konkreetsete asjaolude puhul kõige asjakohasemat abi.

Võrdõiguslikkuse ja inimõiguste komisjon loodi 1. oktoobril 2007. Selle pädevusse kuulub kõigi inimeste võrdõiguslikkuse ja inimõiguste edendamine, tegutsemine diskrimineerimise kaotamise, ebavõrdsuse vähendamise ja inimõiguste kaitsmise nimel ning heade suhete loomine kogukondade vahel, tagades, et kõigil on võrdsed võimalused ühiskonnas osalemiseks. Komisjonil on inimõigustealane pädevus nii Inglismaal ja Walesis kui ka Šotimaal. Samas on Šotimaal oma inimõiguste komisjon – Šotimaa inimõiguste komisjon. Võrdõiguslikkuse ja inimõiguste komisjon ühendab endas Suurbritannia kolme varasema võrdõiguslikkuse valdkonna komisjoni (rassiline ja sooline võrdõiguslikkus ning puudega isikute õigused) töö ning on võtnud ülesandeks tegeleda ka diskrimineerimist käsitleva õiguse uute aspektidega (vanus, seksuaalne sättumus ning usutunnistus või tõekspidamised), samuti inimõigustega. Komisjonil on õigus jõustada võrdõiguslikkuse alaseid õigusakte ning ülesanne soodustada inimõigusi käsitleva seaduse täitmist.

 [Võrdõiguslikkus ja inimõigused](#)

 [Kuidas saada nõu ja abi](#)

 [Võrdõiguslikkuse nõustamis- ja tugiteenistus \(*Equality Advisory and Support Service, EASS*\)](#)

Tasuta liin +44 808 800 0082

Tekstitelefon +44 808 800 0084

Tasuta postitamise aadress: FREEPOST EASS HELPLINE FPN6521

Ombudsman

Parlamentaarne ja tervishoiuteenuste ombudsman

Selle ombudsmani ülesanne on osutada üldsusele teenust, uurides sõltumatul viisil kaebusi selle kohta, et ministriumid, muud Ühendkuningriigi erinevad riigiasutused ja Inglismaa riiklik tervishoiuteenistus ei ole toimunud nõuetekohasel või õiglasel moel või on osutanud ebakvaliteetset teenust.

 [Parlamentaarne ja tervishoiuteenuste ombudsman](#)

Kliendi abiliin + 44 345 015 4033 avatud esmaspäevast reedeni 8.30 (Greenwichi aeg) kuni 17.30 (Greenwichi aeg).

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Laste ombudsman

1. Inglismaa lastevolnik

Inglismaa lastevolnik on Anne Longfield OBE. Volinik ja tema meeskond tagavad, et laste ja noorte eest vastutavad täiskasvanud võtaksid lapsi ja noori kuulda.

Lastevolniku ametikoht loodi [2004. aasta lastekaitseadusega](#) ning voliniku ülesanne on toetada kuni 18-aastaste laste ja noorte (hooldusaluste ning õpiraskustega laste ja noorte puhul kuni 21-aastaste isikute) seisukohti.

 [Inglismaa lastevolnik](#)

Kontaktandmed:

Inglismaa lastevolnik
Sanctuary Buildings
20 Great Smith Street
London
SW1P 3BT

Telefon: +44 808 800 8330

2. Walesi lastevolnik

Walesi lastevolnik on Sally Holland. Tema ülesanne on seista laste ja noorte eest ning võtta nende nimel sõna. Ta teeb tööd selle nimel, et lapsed ja noored elaksid turvalist elu, oleksid teadlikud oma õigustest ja et neil oleks võimalik oma õiguseid kasutada. Oma töös peab ta alati lähtuma laste õigustest ja ÜRO lapse õiguste konventsioonist.

 [Walesi lastevolnik](#)

Kontaktandmed:

Walesi lastevolnik
Oystermouth House
Phoenix Way
Llansamlet
Swansea
SA7 9FS
Telefon: +44 1792 765600
Faks: +44 1792 765601

Üldised eesmärgid:

- edendada paremat arusaamist laste õigustest;
- vaadata läbi lapsi ja noori käsitlevate õigusnormide, tavade ja teenuste asjakohasus ja tõhusus;
- anda valitsusele ja asjaomastele asutustele nõu laste ja noorte õiguste ja parimate huvide kohta;
- teavitada lapsi, nende vanemaid või hooldajaid ja teisi sidusrühmi voliniku ülesannetest;
- teha kindlaks, millised on laste ja noorte seisukohad nende elu mõjutavates küsimustes;
- säilitada ja arendada tõhusaid valitsemiskordasid kooskõlas parima tavaga, et tagada meie ressursside tõhus, tulemuslik ja ökonoomne kasutamine võimalikult suurel määral.

Andmekaitseasutus

1. Teabevolinik

Teabevoliniku büroo on Ühendkuningriigi sõltumatu asutus, mis on loodud eesmärgiga toetada õigust saada teavet avalikes huvides, edendades avalik-õiguslike asutuste avatust ja andmete puutumatust üksikisikute jaoks.

Kontaktandmed:

Teabevoliniku büroo
Wycliffe House
Water Lane
Wilmslow
Cheshire SK9 5AF

Telefon: 0303 123 1113 (või 01625 545745, kui Te eelistate mitte helistada 03-ga algaval numbril, või +44 1625 545745, kui Te helistate välismaalt)

 Teabevoliniku büroo

2. Teabevolinik – piirkondlik büroo

Wales

Teabevoliniku büroo – Wales
Cambrian Buildings
Mount Stuart Square
Cardiff CF10 5FL
Tel: 029 2044 8044
Faks: 029 2044 8045
E-post: wales@ico.gsi.gov.uk

Muu

1. Veebisait - GOV.UK

Ühendkuningriigi valitsuse ametlik veebisait, mis on mõeldud Ühendkuningriigi kodanikele.

Veebisait: GOV.UK

2. Kodanike nõustamise teenistus

Kodanike nõustamise teenistus aitab inimestel lahendada nende õiguslikke, rahalisi ja muid probleeme, andes tasuta sõltumatut ja konfidentsiaalset nõu ning mõjutades poliitikakujundajaid.

[☞ Kodanike nõustamise teenistus](#)

[☞ Kodanike nõustamise teenistuse kontaktandmed](#)

3. Tsiviilõiguslane nõustamine

Tsiviilõiguslane nõustamine (*Civil Legal Advice, CLA*) on tasuta konfidentsiaalne nõustamisteenus, mida osutatakse Inglismaal ja Walesis inimestele, kes vastavad tasuta õigusabi saamise tingimustele. Õigusabi võib saada järgmistes valdkondades:

- sotsiaaltoetuste maksmise otsuste peale kaebamine;
- võlaküsimused, kui on oht, et kaotate oma kodu;
- hariduslikud erivajadused;
- eluasemega seotud küsimused;
- diskrimineerimine;
- nõu ja abi, kui olete koduvägivalla ohver;
- lapse hooldusõigusest ilmajäämine ja sellega seotud küsimused.

Teilt küsitakse üldisi küsimusi Teie juriidilise probleemi ja rahalise olukorra kohta, et kontrollida, kas Te vastate õigusabi saamise tingimustele. Alates 2013. aasta aprillist peavad kliendid, kes vajavad abi võlgade, hariduslike erivajaduste ja diskrimineerimisega seotud probleemide lahendamisel, väheste eranditega esitama õigusabi taotluse keskse nõustamistelefoni teel. Õigusabi antakse telefoni teel, välja arvatud juhul, kui hindamine näitab, et nõustamine telefoni teel ei sobi kliendile.

Kontaktandmed:

Telefon: 0845 345 4345

Minicom: 0845 609 6677

Esmaspäevast reedeni kell 9–20

Laupäeval kell 9–12.30

[☞ Tsiviilõiguslane nõustamine](#)

4. Kuriteohvrite volinik

[☞ Kuriteohvrite volinik](#)

Kuriteohvrite voliniku ülesanne on edendada ohvrite ja tunnistajate huve, soodustada head tava nende kohtlemisel ning vaadata korrapäraselt läbi kuriteohvrite tegevusjuhend, milles on esitatud need teenused, mida ohvritel on õigus saada.

Seaduses on sätestatud, et volinikul ei ole lubatud teatavatel juhtudel sekkuda, kuid ta võib anda juhiseid selle kohta, kust võib ohver saada parimat nõu ja abi.

5. Sisserändeteenuste voliniku büroo

Kontaktandmed:

5th Floor

Counting House

53 Tooley Street

London

SE1 2QN

Telefon: 0845 000 0046

Sisserändeteenuste voliniku büroo on sõltumatu valitsusväline avalik-õiguslik asutus, mis loodi 1999. aasta sisserände- ja varjupaigaseaduse alusel.

Büroo peamised tegevusvaldkonnad on järgmised:

- sisserändenõustajate tegevuse reguleerimine;
- hea tava edendamine standardite kehtestamise kaudu;
- sisserändenõustajate vastu esitatud kaebuste vastuvõtmine ja nende käsitlemine;
- ebaseaduslikult tegutsevate isikute kohtu alla andmine;

- järelvalve tegemine selliste isikute tegevuse reguleerimise üle, kes annavad nõu sisserändeküsimustes ja kelle tegevus on reguleeritud ühe määratud kutseorganisatsiooni poolt.

Sisserändeteenuste voliniku büroo ise ei nõusta sisserändeküsimustes ega soovita või toeta ühtegi konkreetset nõustajat.

Büroo teeb koostööd paljude erinevate organisatsioonidega, sealhulgas kutseühingute, kohtute, Ühendkuningriigi piirivalveasutuse ja vabatahtlike organisatsioonidega.

Täpsemat teavet leiab siit: [Sisserändeteenuste voliniku büroo](#)

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 14/06/2017

Põhiõigused - Põhja-Iirimaa

Siseriiklikud kohtud

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Ombudsman

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Muu

Siseriiklikud kohtud

1. Kuninglik kohtuamet

Kuninglik kohtuamet vastutab kriminaal-, tsiviil- ja perekonnaasjade kohtute haldamise eest Inglismaal ja Walesis ning tsentraliseeritud kohtute haldamise eest Šotimaal ja Põhja-Iirimaaal. Amet tagab õiglase, tõhusa ja tulemusliku kohtusüsteemi, kus töötavad sõltumatud kohtunikud.

Kuningliku kohtuameti eesmärk on tagada, et kõigil kodanikel on nende erinevatele vajadustele vastav ja õigeaegne juurdepääs õigusemõistmisele olenemata sellest, kas nad on kuriteoohvrid või kuriteo tunnistajad, kuriteo toimepanemises süüdistatavad, võlgadesse sattunud tarbijad, ohus olevad lapsed, äri vaidlustes osalevad ettevõtjad või üksikisikud, kes jõustavad oma õigusi seoses tööhõivega või vaidlustavad riigiasutuste otsuseid.

Teavet kohtutega ühenduse võtmise kohta leiate järgmiselt aadressilt: <http://www.justice.gov.uk/global/contacts/hmcts/courts/index.htm>

Teavet tribunalidega ühenduse võtmise kohta leiate järgmiselt aadressilt: <http://www.justice.gov.uk/global/contacts/hmcts/tribunals/index.htm>

2. Põhja-Iirimaa kohtuteenistus

Põhja-Iirimaa kohtuteenistus (NICTS) on Põhja-Iirimaa justiitsministeeriumi allasutus. Kohtuteenistus pakub haldustuge Põhja-Iirimaa kohtutele, s.t apellatsioonikohtule, kõrgema astme kohtule, kroonikohtule, maakohtutele, rahukohtutele ja koronerikohtutele. Lisaks pakub kohtuteenistus haldustuge tribunalidele ning pöörab kohtuotsuste täitevbüroo kaudu täitmisele tsiviilkohtute otsused.

Veebisait: <https://www.justice-ni.gov.uk/topics/courts-and-tribunals>

Kontaktandmed: <http://www.courtsni.gov.uk/en-GB/ContactDetails/>

Lisateave

Tsiviilkohtumenetlus

Põhja-Iirimaaal on menetlused sarnased Inglismaal ja Walesis teostatavate menetlustega. Kõrgema astme kohtus algab menetlus hagiavaldusega ja maakohtus tsiviilhagi või väiksema kohtuvaidluse avalduse esitamisega. See tuleb teha teatavaks kostjale,

kellel on õigus ennast kaitsta. Tsiviilkohtute otsused pööratakse täitmisele kohtuotsuste täitevbüroo tsentraliseeritud menetluse kaudu.

Õigusabi

1. Ühendkuningriigi kõigis kolmes jurisdiktsioonis kehtib laialatuslik süsteem, mille alusel võib õigusalast nõu või kohtus esindamist vajav isik saada rahalist abi riiklikest vahenditest. Need on õigusabi andmise süsteemid, mis on väga olulised iga üksikisiku seaduslike õiguste kasutamise eesmärgil. Õigusabi on suunatud neile inimestele, kelle sissetulek on väike või tagasihoidlik. Abi võib anda tasuta või võib abi andmise tingimuseks seada isiku omapoolse rahalise panuse. Kui antakse õigusabi, menetletakse asja tavalisel viisil selle erandiga, et isiku ja tema õigusnõustaja vahel ei toimu raha liikumist: kõik maksed tehakse õigusabi fondi kaudu.
2. Põhja-lirimaal vastutab õigusabi pakkumise eest Põhja-lirimaa õigusteenuste komisjon. Tsiviil- või kriminaalasjas õigusabi saamise õigus tehakse kindlaks olemasolevate vahendite ja põhjendatuse kontrolli abil.
3. Kui isik leiab, et on rikutud tema õigusi, mis tulenevad Euroopa inimõiguste kaitse konventsioonist, ning ta kavatseb anda oma asja Euroopa Inimõiguste Kohtusse, on tal mitu võimalust õigusalase nõu ja abi saamiseks. Õigusabi süsteemi alusel võib isikule abi anda kogenud õigusnõustaja hagi esitamisele eelnevates etappides. Kui Strasbourgis asuv Euroopa Inimõiguste Kohus tunnustab hagiavalduse vastuvõetavaks, võib hageja saada rahalist abi otse Strasbourgist. Abikõlblikkuse kindlaksmääramisel võetakse aluseks, kas hageja oleks kõlblik oma riigis kehtiva tasuta õigusabi saamiseks.
4. Mitmes linnapiirkonnas annavad õigusalast nõu ja osutavad esindamise teenust õiguskeskused. Selline abi võib olla tasuta, sõltuvalt olemasolevatest vahenditest. Õiguskeskustes, mida rahastatakse eri allikatest – nende allikate hulka kuuluvad sageli ka kohalikud omavalitsusasutused –, töötavad tavaliselt täiskohaga palgalised juristid, kuid paljudes keskustes tehakse tööd ka ühiskondlikel alustel. Suur osa ajast on pühendatud eluaseme-, tööhõive-, sotsiaalkindlustus- ja immigratsiooniprobleemidele. Tasuta nõuandeid jagavad ka järgmised organid: kodanike nõuandebürood (Citizens Advice Bureau), tarbijakaitse- ja eluasemeküsimustega tegelevad keskused ning spetsiaalsed nõuandekeskused, mida haldavad mitmesugused vabatahtlikud organisatsioonid. Pagulaste õiguskeskus (Refugee Legal Centre) ja sisserändajate nõuandeteenistus (Immigration Advisory Service), mis mõlemad saavad toetust riigieelarvest, annavad tasuta nõu ja abi varjupaigataotlejatele, ning sisserändajate nõuandeteenistus pakub tasuta nõu ja abi ka sisserändajatele, kellel on apellatsioonioigus.

Kuriteohvrid

1. Kohtud võivad õigusrikkuja süüdimõistmise korral määrata, et õigusrikkuja peab ohvrile maksma hüvitist õigusrikkumisega põhjustatud vigastuste või tekitatud kahju eest. Inglismaal ja Walesis peavad kohtud kaaluma hüvitise määramist igal asjakohasel juhul ja põhjendama hüvitise määramata jätmist. Kui kohus kaalub nii hüvitise kui ka rahatrahvi määramist, on ohvrile hüvitise määramine olulisem ning määratud hüvitisesummade sissenõudmine peab toimuma enne rahatrahvi sissenõudmist.
2. Kui riigiprokuratuur (Crown Prosecution Service) otsustab süüdistuse esitamata jätta, võivad ohvrid Inglismaal ja Walesis algatada erasüüdistusmenetluse, kuid praktikas tehakse seda harva. Ohvrid võivad ka esitada tsiviilkohtule hagi hüvitise saamiseks. Kohtumenetlust on lihtsustatud, nii et ka õigusalaste teadmisteta isikud saaksid algatada väiksemaid kohtuvaidlusi kahjuhüvitise saamiseks.
3. Mis tahes riigi kodanikud, kes saavad Inglismaal, Walesis või Šotimaal kannatada vägivaldse kuriteo tagajärjel, võivad taotleda hüvitist riiklikest vahenditest kuriteokahjude hüvitamise kava alusel. Hüvitis määratakse tariifide põhjal ning maksed algavad 1000 naelsterlingist ja ulatuvad kõige raskemaid vigastusi saanud ohvrite puhul kuni 500 000 naelsterlingini.
4. Põhja-lirimaal kehtib eraldi kord, mille kohaselt saab teatavatel asjaoludel maksta kuriteokahjude, vara kuritahtliku kahjustamise, sealhulgas selle tagajärjel saamata jäänud tulu eest hüvitist riiklikest vahenditest.
5. Ühendkuningriigis on kolm organisatsiooni, kes annavad kuriteoohvritele üldist abi: Inglismaa ja Walesi ohvriabiorganisatsioon, Šotimaa ohvriabiorganisatsioon ja Põhja-lirimaa ohvriabiorganisatsioon. Neid organisatsioone rahastab valitsus.
6. 1996. aasta juunis avaldas valitsus uue kuriteoohvri õiguste harta, mille järgimine muudeti 2006. aasta aprillis kohustuslikuks kuriteoohvrite käsitleva tegevusjuhendiga. Ohvritel on nüüd seaduslik õigus saada kriminaalmenetlusasutustelt kvaliteetset teenust. Tegevusjuhendis antakse ohvritele teavet ka selle kohta, kuidas esitada kaebust, kui nad ei saa kvaliteetset teenust. Tunnistaja õiguste harta kehtestamisega tagati tunnistajatele samasugune, kuid mitte seadusega sätestatud teenusestandardite pakett. Põhja-lirimaal on avaldatud kuriteoohvrite käsitlev eraldi tegevusjuhend, milles esitatakse nende teenuste standardid, mida ohvrid peaksid saama, kui nad pöörduvad Põhja-lirimaa kriminaalkohtusüsteemi poole, ja antakse

teavet selle kohta, kuidas esitada kaebust. Kõigile teatatud kuriteo ohvritele antakse kuriteoohvrite õigusi käsitlev teabeleht, milles pakutakse praktilist nõu selle kohta, mida teha pärast kuriteo toimumist. Selles selgitatakse lihtsas keeles politsei- ja kohtumenetlust, hüvitise taotlemise menetlust ja seda, millist edasist abi nad võivad saada.

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Põhja-Iirimaa inimõiguste komisjon

Põhja-Iirimaa inimõiguste komisjon (NIHRC) on inimõigustega tegelev riiklik asutus, mis on saanud ÜROlt A-taseme akrediteeringu. Põhja-Iirimaa inimõiguste komisjoni rahastab Ühendkuningriigi valitsus, kuid see on sõltumatu avalik-õiguslik asutus, mis tegutseb täielikult kooskõlas ÜRO Pariisi põhimõtetega.

Meie töö on tagada, et valitsus ja muud avalik-õiguslikud asutused kaitseksid Põhja-Iirimaaal igapäev inimõigusi. Aitame ka inimestel aru saada, millised on nende inimõigused ja mida nad saavad teha, kui nende õigusi eiratakse või rikutakse.

Kontaktandmed:

Temple Court
39 North Street
Belfast
Northern Ireland
BT1 1NA
Tel: +44 (0)28 9024 3987
E-post: [✉ information@nihrc.org](mailto:information@nihrc.org)
Veebisait: [✉ http://www.nihrc.org/](http://www.nihrc.org/)

Ombudsman

Parlamentaarne ja tervishoiuteenuste ombudsman

Selle ombudsmani seadis ametisse parlament nii üksikisikute kui ka üldsuse abistamiseks.

Meie ülesanne on uurida kaebusi selle kohta, et ministriumid, muud Ühendkuningriigi riigiasutused ja Inglismaa riiklik tervishoiuteenistus ei ole toimunud õiglasel moel või on osutanud ebakvaliteetset teenust. Meie volitused on kehtestatud seadusega ja meie teenus on kõikidele tasuta.

Kontaktandmed:

The Parliamentary and Health Service Ombudsman
Millbank Tower
Millbank
London
SW1P 4QP
Veebisait: [✉ https://www.ombudsman.org.uk/](https://www.ombudsman.org.uk/)

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Laste õiguste ombudsman

Põhja-Iirimaa laste- ja noortevolnik

Laste- ja noortevolnik on 2003. aastal loodud struktuuriväline avalik-õiguslik asutus.

Volnik on praegu Koulla Yiasouma ning tema ülesanne on kaitsta ja edendada laste ja noorte õigusi ja parimaid huve Põhja-Iirimaaal. Volnik järgib ka ÜRO lapse õiguste konventsiooni asjaomaseid sätteid.

Rahastaja on kogukondade ministereerium.

Kontaktandmed:

NICCY
Equality House
7-9 Shaftesbury Square
Belfast
Northern Ireland BT2 7DP

Tel: 028 9031 1616

E-post: info@niccy.org

Veebisait: <http://www.niccy.org/>

Eakate volinik

Eakate volinik on 2011. aasta novembris loodud struktuuriväline avalik-õiguslik asutus. Volinik on praegu Eddie Lynch ning tema ülesanne on kaitsta ja edendada eakate huve Põhja-lirimaal.

Kontaktandmed:

COPNI

Equality House

7-9 Shaftesbury Square

Belfast

Northern Ireland BT2 7DP

Tel: 028 9089 0892

E-post: info@copni.org

Veebisait: <http://www.copni.org/>

Võrdõiguslikkust edendav asutus – correct JH

Põhja-lirimaa võrdõiguslikkuse komisjon

Kontaktandmed:

Equality House

7-9 Shaftesbury Square

Belfast

Northern Ireland BT 2 7DP

Tel: 028 90 500 600

E-post: information@equalityni.org

Veebisait: <http://www.equalityni.org/>

Põhja-lirimaa võrdõiguslikkuse komisjon on 1998. aasta Põhja-lirimaa seaduse (Northern Ireland Act 1998) alusel loodud struktuuriväline avalik-õiguslik asutus. Meie õigused ja kohustused tulenevad mitmest viimastel kümnenditel jõustatud määrusest, mis pakuvad kaitset diskrimineerimise eest vanuse, puude, rassi, usutunnistuse ja poliitilise arvamuse, soo ja seksuaalse sättumuse alusel. Meil on ka 1998. aasta Põhja-lirimaa seadusest tulenevaid ülesandeid, mis on seotud avalik-õiguslikele asutustele kehtiva kohustusliku võrdõiguslikkuse ja heade suhete kohustusega.

Meie rahastaja on täitevamet.

Andmekaitseasutus

1. Teabevolinik

Teabevoliniku büroo on Ühendkuningriigi sõltumatu asutus, mis on loodud eesmärgiga toetada õigust saada teavet avalikes huvides, edendades avalik-õiguslike asutuste avatust ja üksikisikute andmete puutumatumust.

Kontaktandmed:

Information Commissioner's Office

Wycliffe House

Water Lane

Wilmslow

Cheshire SK9 5AF

Tel: 0303 123 1113 (või 01625 545745, kui eelistate mitte helistada 03-ga algaval numbril; või +44 1625 545745, kui helistate välismaalt)

Veebisait: <https://ico.org.uk/>

2. Teabevolinik – piirkondlik büroo

Põhja-lirimaa

Information Commissioner's Office – Northern Ireland
3rd floor, 14 Cromac Place
Belfast,
Northern Ireland BT7 2JB
Tel: 028 9026 9380
E-post: ni@ico.org.uk

Muu

1. Veebisait – Directgov

Ühendkuningriigi valitsuse ametlik veebisait, mis on mõeldud Ühendkuningriigi kodanikele.

Veebisait: [http://www.gov.uk/](http://www.gov.uk)

2. Kodanike nõustamise teenistus

Kodanike nõustamise teenistus aitab inimestel lahendada nende õiguslikke, rahalisi ja muid probleeme, andes tasuta sõltumatut ja konfidentsiaalset nõu ning mõjutades poliitikakujundajaid.

Veebisait: <http://www.citizensadvice.org.uk/>

3. Põhja-lirimaa õigusteenuste komisjon

Põhja-lirimaa õigusteenuste komisjon on justiitsministeeriumi struktuuriväline avalik-õiguslik asutus, mis loodi Põhja-lirimaa 2003. aasta õiguskaitse kättesaadavuse määrusega. Justiitsminister David Ford on väljendanud kavatsust anda õigusteenuste komisjoni ülesanded 2014. aasta augustis üle ministeeriumi haldusalas tegutsevale täitevametile. Uue organisatsiooni nimeks saab **Põhja-lirimaa õigusteenuste amet**. Üleviimine ei muuda põhimõtteliselt üldist teenuste osutamist, kuid toob kaasa juhtimise ulatusliku ja olulise paranemise ja suurema tõhususe.

Õigusteenuste komisjoni roll on hallata riiklikult rahastatavate õigusteenuste osutamist kohustusliku õigusabi süsteemide raames. Kasutame kohustuslikke teste, et määrata kindlaks, kas isik peaks saama tsiviilasjades õigusabi, ja kui ta on abikõlblik, maksame advokaatidele õigusteenuste osutamise eest. Kriminaalasjades õigusabi andmine on kohtusüsteemi ülesanne, kuid komisjon maksab ka vastavate osutatud õigusteenuste eest. Lisaks õigusabisüsteemi haldamisele toetame ka justiitsministeeriumi õigusabi reformimise töökava teostamisel.

Kontaktandmed:

The Northern Ireland Legal Services Commission
2nd Floor,
Waterfront Plaza,
8 Laganbank Road,
Mays Meadow,
Belfast,
Northern Ireland BT1 3BN
Tel: +44 (0)28 9040 8888
Veebisait: <http://www.nilsc.org.uk/>

Komisjoni ülesanne on edendada õiglast ja võrdset juurdepääsu õigusemõistmisele Põhja-lirimaal, osutades selleks riigi eelarvest rahastatavaid õigusteenuseid.

Komisjoni eesmärk on osutada klientidele suunatud kvaliteetseid ja soodsaid teenuseid, mis on mõeldud eeskätt isikutele, kes neid teenuseid kõige enam vajavad.

Komisjon rahastab advokaate ja teisi nõustajad, et nad saaksid:

- aidata kaitsta oma huve tsiviilasjades nendel inimestel, kellel on õigus saada õigusabi;
- aidata inimesi, kes on eeluurimise all või kellele tahetakse esitada kriminaalsüüdistus.

4. Kuriteohvrite volinik

Baroness Newlove of Warrington,
Victims' Commissioner for England & Wales

The Tower, 9th Floor,
102 Petty France,
London, SW1H 9AJ
E-post: victims.commissioner@victimscommissioner.gsi.gov.uk
Veebisait: <http://victimscommissioner.org.uk/>

Kuriteoohvrite voliniku ülesanne on edendada ohvrite ja tunnistajate huve, soodustada head tava nende kohtlemisel ning vaadata korrapäraselt läbi kuriteoohvrite tegevusjuhend, milles on esitatud need teenused, mida ohvritel on õigus saada.

Voliniku ülesanne on kuulata ära ohvrite ja tunnistajate arvamused, mõista kriminaalõigussüsteemi nende vaatekohast ja üritada aidata olemasolevaid teenuseid ja abi paremaks muuta.

Palun pange tähele, et seaduse kohaselt ei ole volinikul lubatud konkreetsetesse juhtumitesse sekkuda. Teeme siiski jõupingutusi juhiste andmiseks, kust saada parimat nõu ja abi.

5. Põhja-lirimaa ohvriabiorganisatsioon

Kontaktandmed:

Central Office
Victim Support NI
Annsgate House
3rd Floor
70/74 Ann Street
Belfast
Northern Ireland BT 1 4EH
Tel: 028 9024 3133
E-post: belfast@victimsupportni.org.uk

Põhja-lirimaa ohvriabiorganisatsioon on heategevusorganisatsioon, mis aitab mis tahes liiki kuriteost mõjutatud inimesi. Organisatsioon pakub emotsionaalset tuge, teavet ja praktilist abi kuriteoohvritele, tunnistajatele ja teistele kuriteost mõjutatud isikutele.

Põhja-lirimaa ohvriabiorganisatsioon on juhtiv heategevusorganisatsioon, mis toetab kuriteost mõjutatud inimesi. Organisatsioon pakub tasuta konfidentsiaalset teenust olenemata sellest, kas kuriteost on teada antud või mitte. Tegemist on sõltumatu organisatsiooniga – see ei kuulu politsei, kohtute ega mis tahes muu kriminaalõigusasutuse haldusalasse.

Põhja-lirimaa ohvriabiorganisatsioon annab igal aastal abi peaaegu 30 000 inimesele, keda kuritegu on mõjutanud.

6. Põhja-lirimaa vangide ombudsman

Unit 2
Walled Garden
Stormont Estate
Belfast
Northern Ireland BT4 3SH
Tel: 028 90 44 3982
Tasuta telefoninumber: 0800 7836317
E-post: pa@prisonerombudsman.x.gsi.gov.uk
Veebisait: <http://www.niprisonerombudsman.gov.uk/>

Vangide ombudsmani nimetab ametisse Põhja-lirimaa justiitsminister ning ta on täiesti sõltumatu Põhja-lirimaa vanglaametist.

Vangide ombudsman uurib

- Põhja-lirimaa vangis hoitavate vangide kaebusi
- Põhja-lirimaa vangis hoitavate vangide külastajaid
- surmajuhtumeid Põhja-lirimaa vanglaameti haldusalas

Ombudsman on praegu Tom McGonigle, teda toetab uurijate ja muude töötajate meeskond.

7. Sisserändeteenuste voliniku büroo

Kontaktandmed:

5th Floor
21 Bloomsbury Street
London
WC1B 3HF
Tel: 020 7211 1500

Sisserändeteenuste voliniku büroo on sõltumatu struktuuriväline avalik-õiguslik asutus, mis loodi 1999. aasta sisserände- ja varjupaigaseaduse alusel.

1999. aasta sisserände- ja varjupaigaseaduses ning 2002. aasta kodakondsus-, sisserände- ja varjupaigaseaduses on antud sisserändeteenuste volinikule mitmesugused volitused, sealhulgas:

- keelata nõustajal reguleeritud süsteemi sisenemine
- reguleeritud süsteemiga liitunud nõustaja süsteemist väljaarvamine
- nõustajate töö piiramine või erineva mahu kehtestamine
- distsiplinaarsüüdistuse esitamine reguleeritud süsteemiga liitunud nõustajale
- lähenemiskeelu või kohtumääruse taotlemine
- vastutusele võtmine sisserände alase ebaseadusliku nõustamise ja/või teenuste osutamise eest
- vastutusele võtmine sisserände alase nõustamise ja/või teenuste osutamise ebaseadusliku reklaamimise eest
- nõustaja ruumidesse sisenemine
- nõustaja dokumentide arestimine

Lisateabe saamiseks vt veebisait <http://www.oisc.gov.uk/>

8. Ohvrite ja kannatanutega tegelev komisjon

Kontaktandmed:

Commission for Victims and Survivors
Equality House
7-9 Shaftesbury Square
Belfast
BT2 7DP
Tel: 028 9031 1000
Faks: 028 9060 7424

Põhja-Iirimaa ohvrite ja kannatanutega tegelev komisjon usub järgitult oma töösse ja sellesse, et kõikidel ohvritel ja kannatanutel on õigus olla ära kuulatud, neile peab olema tagatud austav kohtlemine ja juurdepääs parimatele võimalikele teenustele. Põhja-Iirimaa ohvrite ja kannatanutega tegeleva komisjoni eesmärk on parandada konfliktide ohvrite ja kannatanute elu.

Komisjoni ülesanne on tegeleda kõikide ohvrite ja kannatanute vajadustega, tagades suurepärase teenuste osutamise, tunnustades mineviku pärandit ja ehitades üles paremat tulevikku. Komisjon tugineb mitmele põhiväärtusele, mida ta oma igapäevatöös kasutab. Komisjoni eesmärk on saavutada selliste väärtuste järgimisel põhinevaid tulemusi. Need väärtused on järgmised:

- **ohvrite kesksus** – ohvrid ja kannatanud on komisjoni kogu tegevuse keskmes ning komisjon julgustab ja hindab nende osalemist;
- **avatus ja läbipaistvus** – komisjon on oma töös alati avatud, aus, vastutustundlik ja vastutulelik;
- **võrdõiguslikkus ja mitmekesisus** – komisjon kohtleb kõiki võrdselt ning astub ebavõrdsuse vastu erapooletuse, sõltumatuse ja terviklikkusega;
- **austus** – komisjon suhtub kõikidesse, kes tema poole pöörduvad, viisakalt ja professionaalselt;
- **erapooletus** – komisjon säilitab oma sõltumatuse ning hoiab kriitilist distantssi, et omada võimalust vaidlustada valitsuse ja asjaomaste asutuste tegevust;
- **kvaliteedi pakkumine** – komisjoni eesmärk on pakkuda kõiki oma programme kõrgete standardite alusel.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 10/04/2018

Põhiõigused - Šotimaa

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Ombudsman

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

Muu

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Allpool nimetatud institutsioonid võivad anda teile nõu põhiõigustega seotud küsimustes.

1. Võrdõiguslikkuse ja inimõiguste komisjon

Võrdõiguslikkuse ja inimõiguste komisjon on Šotimaa, Inglismaa ja Walesi riiklik võrdõiguslikkuse küsimustega tegelev asutus, kelle eesmärk on kõrvaldada diskrimineerimine ja edendada võrdõiguslikkust, lähtudes üheksast alusest, mis on kaitstud 2010. aasta võrdõiguslikkuse seadusega (*Equality Act 2010*): vanus, puue, sugu, rassiline kuuluvus, usutunnistus ja tõekspidamised, rasedus ja emadus, abielu ja vabaabielu, seksuaalne sättumus ja soo korrigeerimine. See on „A staatusega“ ja valitsusest sõltumatu inimõigustega tegelev riiklik asutus, kes jagab Šotimaal oma volitusi kaitsta ja edendada inimõigusi Šotimaa inimõiguste komisjoniga.

Inimõigustega tegeleva riikliku asutusena on võrdõiguslikkuse ja inimõiguste komisjonil järgmised ülesanded:

- edendada teadlikkust ja arusaamist inimõigustest ning nende kaitset
- ergutada ametiasutusi täitma inimõiguste seadust
- anda inimõiguste alast teavet üldsusele, kodanikuühiskonna organisatsioonidele ja ametiasutustele
- jälgida inimõiguste olukorda Suurbritannias ja kanda oma järeldused ja soovitused ette ÜROle, valitsusele ja parlamendile
- anda Ühendkuningriigi valitsusele ja parlamendile ning Šoti ja Walesi valitsustele nõu poliitika ja esitatud õigusaktide mõju kohta inimõigustele
- kasutada oma õiguslikke volitusi inimõiguste kaitse parandamiseks

Võrdõiguslikkuse ja inimõiguste komisjonil on muu hulgas õiguslikud volitused

- algatada kohtuliku kontrolli menetlus – kohtumenetluse liik, mille puhul kohtunik vaatab läbi ametiasutuse tehtud otsuse või võetud meetme õiguspärasuse
- ähvardada kohtuliku kontrolliga enne õigusakti vastuvõtmist, kui ta arvab, et esitatud seadusemuudatus rikub mingi rühma inimõigusi
- sekkuda teiste algatatud inimõigustega seotud juhtumitesse (nn kolmanda isiku sekkumine) – komisjonil ei ole siiski võimalik toetada inimõiguste rikkumisega seotud üksikjuhtumeid, kus ei tõstatata võrdõiguslikkuse küsimust
- korraldada uurimisi inimõigustega seotud küsimustes – kui komisjon esitab mis tahes organisatsioonile soovitusi poliitika, praktika ja õigusaktide muutmiseks ja parandamiseks, peab viimane soovitusi arvesse võtma
- toimetada kätte teade, milles nõutakse rikkumiste kõrvaldamist, kui ta on arvamusel, et ametiasutus ei ole täitnud oma võrdõiguslikkuse kohustust – selles võidakse nõuda asutuselt kohustuse täitmist või esitada üksikasjalikud sammud, mida tuleb astuda nõuete täitmise tagamiseks

Kontaktandmed:

Šotimaa võrdõiguslikkuse ja inimõiguste komisjon

telefon: 0141 288 5910

e-post: [✉ scotland@equalityhumanrights.com](mailto:scotland@equalityhumanrights.com)

Briti viipekeele kasutajatel on võimalik komisjoniga ühendust võtta kuuljatega võrdsetel alustel. Lisateabe saamiseks võtke ühendust võrdõiguslikkuse ja inimõiguste komisjoniga aadressil [✉ http://www.equalityhumanrights.com/](http://www.equalityhumanrights.com/)

Võrdõiguslikkuse alase nõustamise tugiteenus

Telefon: 0808 800 0082

Tekstitelefon: 0808 800 0084

E-post: [✉ eass@mailgb.custhelp.com](mailto:eass@mailgb.custhelp.com)

Post: FREEPOST EASS abiliin FPN6521

Veebisaidi [✉ http://www.equalityadvisoryservice.com/](http://www.equalityadvisoryservice.com/) kaudu on kättesaadav ka viipekeeletõlge, veebivestlus ja kontaktvorm.

Vastuvõtuajad:

esmaspäevast reedeni kl 9.00–19.00

laupäeval kl 10.00–14.00

Suletud pühapäeviti ja riigipühadel

2. Šotimaa inimõiguste komisjon

Šotimaa inimõiguste komisjon on Šotimaa riiklik inimõigustega tegelev asutus, kes vastab ÜRO Pariisi põhimõtetele seoses riiklike institutsioonide staatusega ja kellel on kõrgeim akrediteerimise tase („A staatus“). Šotimaa inimõiguste komisjon on Šotimaa parlamendi 2008. aastal loodud sõltumatu asutus, mille üldine kohustus on suurendada teadlikkust kõigist inimõigustest – nii majanduslikest, sotsiaalsetest, kultuurilistest, kodaniku- kui ka poliitilistest õigustest –, mis on ette nähtud igaühele kõikjal Šotimaal, ning edendada nende õiguste mõistmist ja tunnustamist ja parimaid tavasid inimõiguste valdkonnas. Tal on ka õigus raporteerida inimõiguste küsimustes otse ÜROle. Komisjoni ülesanded ja volitused on sätestatud 2006. aasta Šotimaa inimõiguste komisjoni seaduses.

Komisjonil on järgmised volitused:

- esitada soovitusi õigusaktide, poliitika ja tavade muutmiseks
- edendada inimõigusi hariduse, koolituse ja uuringute avaldamise kaudu
- korraldada uurimisi Šotimaa ametiasutuste poliitika ja tavade kohta

Šotimaa inimõiguste komisjon ei tegele kaebustega ega osuta abiteenuseid üksikisikutele. Selle komisjoni teabelehes *Help with Human Rights* (Inimõiguste alane abi) on aga esitatud selliste organisatsioonide ja teenistuste andmed, kust võib saada nõu ja abi.

Kontaktandmed:

Scottish Human Rights Commission

Governor's House

Regent Road

Edinburgh

EH1 3DE

tel: 0131 244 3550

e-post: [✉ hello@scottishhumanrights.com](mailto:hello@scottishhumanrights.com)

Veebilink: [✉ Šotimaa inimõiguste komisjon](#)

Ombudsmanid

1. Šotimaa avalike teenuste ombudsman

Šotimaa avalike teenuste ombudsman osutab tasuta sõltumatut ja erapooletut teenust vaidlustes, mis tekivad kodanike ja kohaliku omavalitsuse ning kodanike ja keskvalitsuse vahel. Teenuse eesmärk on aidata lahendada vaidlusi või parandada ebaõiglaseid

olukordi. Tegemist on viimase etapiga avalike organite (nõukogud, riiklik tervishoiuteenistus, korteriühistud, kolledžid ja ülikoolid, vanglad, suurem osa vee-ettevõtjaid, Šotimaa valitsus ning selle ametid ja ministeeriumid ning enamik Šotimaa ametiasutusi) kohta esitatud kaebuste lahendamiseks Šotimaal.

Kontaktandmed:

tasuta telefoninumber: 0800 377 7330

telefon: 0131 225 5330

post: Freepost SPSO (mark ei ole vajalik)

isiklikult: 4 Melville Street, Edinburgh, EH3 7NS (lahtiolekuajad esmaspäeval, kolmapäeval, neljapäeval ja reedel 9.00–17.00, teisipäeval 10.00–17.00)

veebilink: [SPSO](#)

2. Parlamentaarne ja tervishoiuteenuste ombudsman

Parlamentaarse ja tervishoiuteenuste ombudsman on kõrgeim Inglismaa riikliku tervishoiuteenistuse ning Ühendkuningriigi valitsuse pakutavate avalike teenuste peale esitatud kaebusi menetlev asutus. Ombudsman pakub tasuta teenust ja uurib kaebusi ebaõigluse või probleemide kohta, mille põhjuseks peetakse asjaolu, et mõni organisatsioon ei ole toiminud nõuetekohasel või õiglasel moel või on osutanud halba teenust ega ole olukorda parandanud.

Ombudsman ei ole osa valitsusest. Tema ametikoha on loonud parlament, et pakkuda sõltumatut kaebuste menetlemise teenust. Ombudsman jagab juhtumitega seotud töö tulemusi parlamendiga, et aidata tal kontrollida avalike teenuste osutajaid, ning ka laiemalt teistega, et aidata parandada avalike teenuste kvaliteeti. Ombudsman annab aru Ühendkuningriigi parlamendile ja tema tööd kontrollib avaliku halduse ja põhiseaduskomisjon.

Enne kaebuse esitamist ombudsmanile peate esitama kaebuse kõigepealt sellele organisatsioonile, millega te rahul ei ole. Kui teie kaebus on seotud Ühendkuningriigi valitsusasutuste või avalik-õiguslike organisatsioonidega, peate ühendust võtma parlamendisaadikuga, kes edastab küsimuse ombudsmanile.

Veebilink: [Ombudsman](#)

Kontaktandmed:

telefon: 0345 015 4033 (8.30–17.30, esmaspäevast reedeni)

tagasihelistamisteenus: 07624 813 005

Kui kasutate Briti viipekeelt, võite kasutada SignVideo teenust: [SignVideo](#)

Spetsiaalsed inimõigustega tegelevad asutused

1. Šotimaa laste- ja noortevolnik

Šotimaa laste- ja noortevolnik suurendab teadlikkust ja arusaamist laste õigustest ja aitab lastel oma õigusi kaitsta. Volinikul on volitused korraldada uurimisi selle kohta, kas teenuseosutajad arvestavad lapsi ja noori mõjutavate otsuste tegemisel või meetmete võtmisel nende õigusi, huve ja seisukohti.

Kontaktandmed

Children and Young People's Commissioner Scotland

Roseberry House

9 Haymarket Terrace

Edinburgh

EH12 5EZ

telefon: 0131 346 5350

noorte tasuta infotelefon: 0800 019 1179

Tekst: 0770 233 5720

e-post: inbox@cypcs.org.uk

veebilink: [CYPCS](#)

2. Šotimaa teabevolnik

Šotimaa teabevolniku büroo jõustab ja edendab nii üldsuse õigust saada juurdepääs Šotimaa riigiasutuste valduses olevale teabele kui ka ametiasutuste häid tavaid. Oma töö kaudu toetab volinik avalik-õiguslike asutuste avatust, läbipaistvust ja vastutust.

Volinik vastutab järgmiste Šotimaa teabevabadust käsitlevate seaduste jõustamise ja edendamise eest:

- 2002. aasta teabevabaduse seadus (Šotimaa)
- 2004. aasta keskkonnavalase teabe eeskirjad (Šotimaa)
- 2009. aasta INSPIRE eeskirjad (Šotimaa)

Volinik ja tema meeskond:

- uurivad avaldusi ja annavad välja õiguslikult jõustatavaid otsuseid
- edendavad häid tavaid avaliku sektori asutuste seas
- annavad üldsuse esindajatele teavet nende õiguste kohta.

Kontaktandmed

Scottish Information Commissioner

Kinburn Castle

Doubledykes Road

St Andrews

Fife

KY16 9DS

telefon: 01334 464610

faks: 01334 464611

e-post: enquiries@itspublicknowledge.info

veebilink: [Scottish Information Commissioner](#)

3. Teabevolniku büroo

Teabevolniku büroo on Ühendkuningriigi sõltumatu asutus, mis on loodud eesmärgiga toetada õigust saada teavet avalikes huvides, edendades avalik-õiguslike asutuste avatust ja andmete puutumatust üksikisikute jaoks.

Kontaktandmed:

Information Commissioner's Office

Wycliffe House

Water Lane

Wilmslow

Cheshire

SK9 5AF

telefon: 0303 123 1113 (või 01625 545745, kui te ei soovi helistada 03ga algaval numbril)

faks: 01625 524 510

Šoti teabevolniku büroo

45 Melville Street

Edinburgh

EH3 7HL

telefon: 0131 244 9001

e-post: Scotland@ico.org.uk

veebilink: [Information Commissioner's Office](#)

Muud organisatsioonid

1. Kodanike nõustamise teenistus

Kodanike nõustamise teenistus aitab inimestel lahendada nende õiguslikke, rahalisi ja muid probleeme, andes tasuta sõltumatut ja konfidentsiaalset nõu ning mõjutades poliitikakujundajaid.

Kontaktandmed

kodanike nõustamise otseliin: 0808 800 9060 (esmaspäevast reedeni 9.00–18.00)

veebilink: [Kodanike nõustamine](#)

Kodanike nõustamise teenistusega ühenduse võtmiseks klikake aadressil http://citizensadvice.org.uk/index/contact_us.htm

2. Šotimaa ohvriabiorganisatsioon

Šotimaa ohvriabiorganisatsioon on vabatahtlik organisatsioon, mis aitab kuriteost mõjutatud inimesi. Organisatsioon pakub emotsionaalset tuge, praktilist abi ja olulist teavet kuriteoohvritele, tunnistajatele ja teistele kuriteost mõjutatud isikutele. Teenuseid osutatakse tasuta ja konfidentsiaalselt ning seda teevad vabatahtlikud kuriteoohvrite ja noorte kogukonnapõhiste õigusteenistuste ning tunnistajate kohtupõhiste teenistuste võrgustiku kaudu.

Šotimaa ohvriabiorganisatsiooni veebisaidilt leiate lisateavet, sealhulgas kontaktandmed:

[Victim Support Scotland](#)

nõuandetelefon: 0345 603 9213 (esmaspäevast reedeni 8.00–20.00)

Šotimaa kuriteoohvrite juhend

[Šotimaa kuriteoohvrite juhendis](#) on selgelt ja ühes kohas esitatud teave kuriteoohvrite õiguste ja neile Šotimaal kättesaadava abi kohta.

3. Sisserändeteenuste voliniku büroo

Sisserändeteenuste voliniku büroo on sõltumatu valitsusväline avalik-õiguslik asutus, mis loodi 1999. aasta sisserände- ja varjupaigaseaduse alusel.

Büroo peamised tegevusvaldkonnad on järgmised:

- sisserändenõustajate tegevuse reguleerimine;
- hea tava edendamine standardite kehtestamise kaudu;
- sisserändenõustajate vastu esitatud kaebuste vastuvõtmine ja nende käsitlemine;
- ebaseaduslikult tegutsevate isikute kohtu alla andmine;
- järelevalve selliste isikute tegevuse reguleerimise üle, kes annavad nõu sisserändeküsimustes ja kelle tegevust reguleerib üks määratud kutseorganisatsioonidest.

Sisserändeteenuste voliniku büroo ise ei nõusta sisserändeküsimustes ega soovita või toeta ühtegi konkreetset nõustajat.

Büroo teeb koostööd paljude eri organisatsioonidega, sealhulgas kutseühingute, kohtute, Ühendkuningriigi piirivalveasutuse ja vabatahtlike organisatsioonidega.

Täpsem teave: [sisserändeteenuste voliniku büroo](#)

Kontaktandmed:

Office of the Immigration Services Commissioner

5th Floor

21 Bloomsbury Street

London

WC1B 3HF

telefon: 0845 000 0046

e-post: info@oisc.gov.uk

4. Šotimaa Õigusabi Amet

Šotimaa Õigusabi Ameti eesmärk on tagada juurdepääs õigusemõistmisele nende inimeste jaoks, kes ei suuda ise oma õigusabikulusid tasuda. Šotimaa Õigusabi Amet haldab õigusabi süsteemi Šotimaal õigusaktide kohaldamisala raames.

Tasuta õigusabi taotlemiseks tuleb Teil leida õigusabi osutav õigusnõustaja. Te peate tõendama, et ei suuda ise õigusabi eest tasuda ja et teie probleem on tõsine. Võib juhtuda, et peate maksma osa õigusabikuludest ise või raha hiljem tagasi maksma.

Võib juhtuda, et te ei pea maksma midagi, sõltuvalt teie finantsseisundist ja sellest, mis liiki õiguslikku abi te vajate.

Taotletava tasuta õigusabi liik sõltub sellest, mis liiki õiguslikku abi te vajate. Teie õigusnõustaja annab teile selle kohta nõu.

- Õigusabi kaudu võidakse aidata tasuta õigusnõustajale õiguslase nõu, näiteks teie õigusi ja võimalusi käsitleva teabe eest, või abistada seoses läbirääkimiste ja dokumentidega. See ei kata kohtukuluid.

Vajaduse korral võib õigusnõustaja teid siiski kohtus esindada:

- tsiviilasjades, näiteks eluaseme-, lahutuse, laste hooldusõiguse või eluasemelaenu küsimustes;
- lapse ärakuulamisel, näiteks kui olete noor (või tema vanem/hooldaja), kes peab osalema ärakuulamisel, et mingit probleemi lahendada;
- kriminaalasjas, näiteks kui teid süüdistatakse kuriteos või kui teid ootab vanglakaristus.

Lisateave Šotimaa Õigusabi Ameti kohta ja kontaktandmed on esitatud allpool.

The Scottish Legal Aid Board

Thistle House

91 Haymarket Terrace

Edinburgh,

EH12 5HE

Telefon: 0131 226 7061 (esmaspäevast reedeni 8.30–17.00)

Briti viipekeeles: [contact Scotland-BSL](#), Šotimaa internetipõhine tõlketeenus.

E-post: [✉ general@slab.org.uk](mailto:general@slab.org.uk)

Veebilink: [Scottish Legal Aid Board](#)

5. Hoolekande inspeksioon

Hoolekande inspeksioon reguleerib ja kontrollib Šotimaa hoolekandeteenuseid, et teha kindlaks, kas nad vastavad asjakohastele standarditele. Ta kontrollib koos teiste reguleerivate asutustega, kuidas eri organisatsioonid kohalikul tasandil töötavad, et aidata täiskasvanuid ja lapsi.

Kontaktandmed

telefon: 0345 600 9527

e-post: [✉ enquiries@careinspectorate.com](mailto:enquiries@careinspectorate.com)

veebilink: [✉ Care Inspectorate](#)

6. Šotimaa vaimse heaolu komisjon

Komisjon kaitseb ja edendab nende inimeste inimõigusi, kellel on vaimuhaigus, õpiraskused, dementsus või kes on sarnases seisundis. Selleks edendavad nad üksikisikute ja nende hooldajate autonoomsust, hoiavad silma peal vaimse tervise ja tööõimetuse alastel õigusaktidel ning mõjutavad ja survestavad teenuseosutajaid ja poliitikakujundajaid.

Nõuandeliin: 0800 389 6809 (ainult teenusekasutajad ja hooldajad) või 0131 313 8777 (kutsealased kasutajad) (esmaspäevast neljapäevani 9.00–17.00, reedel 9.00–16.30)

E-post: [✉ enquiries@mwscot.org.uk](mailto:enquiries@mwscot.org.uk)

Veebilink: [✉ Mental Welfare Commission Scotland](#)

Lisateave või abi

Järgmised asutused ja organisatsioonid võivad olla suutelised andma teavet või abi vastavalt oma pädevusele.

Ühendkuningriigi valitsuse veebisait Ühendkuningriigi kodanikele: [✉ Gov.UK](#)

Shelter Scotland annab nõu seoses eluasemeküsimustega: [✉ Shelter Scotland](#)

ACAS annab nõu tööhõive valdkonnas: [✉ ACAS](#)

National Debtline pakub võlanõustamist: [✉ National Debt Line](#)

StepChange Debt Charity pakub võlanõustamist: [✉ Step Change](#)

Money Advice Service annab nõu raha- ning finantsküsimuste kohta: [✉ Money Advice Service](#)

Šotimaa õigusliit Law Society of Scotland võib aidata teil leida juristi, sealhulgas inimõiguste küsimustes: [✉ Law Society](#)

Šotimaa lasteõiguse keskus Scottish Child Law Centre pakub tasuta õigusnõustamist lastele ja laste kohta: [SCLC](#)

Contact pakub teavet, tuge ja nõu puudega laste perekondadele: [Contact](#)

Kodanike nõuandebüroo juures asuv patsientide nõustamis- ja tugiteenus Patient Advice and Support Service (PASS) on sõltumatu teenistus, mis pakub teavet, nõu ja tuge patsientidele ja nende hooldajatele: [PASS](#)

Šotimaa vaimse tervise assotsiatsioon: [SAMH](#)

Care Information Scotland on infotelefon ja veebisait, mis pakub teavet Šotimaal elavate eakate inimeste hoolekandeteenuste kohta: [CIS](#)

SurvivorScotland jälgib laste väärkohtlemise ohvrite riikliku strateegia täitmist: [SurvivorScotland](#)

Šotimaa eakate inimeste abitelefon: [Age UK Scotland](#)

Šotimaa naiste kriisikeskus SWA

Šotimaa pagulasnõukogu [SRC](#)

Etniliste vähemuste õiguskeskus: [EMLC](#)

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 17/05/2018